

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช

**STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT  
IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**



รพ  
ร 769 7  
2549

เลขหมู่.....  
เลขทะเบียน..... **67449**  
วัน,เดือน,ปี...1.5 S.P. 2549

.b.....	11606393
.i.....	

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต  
สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
บัณฑิตวิทยาลัย  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
พ.ศ. 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT  
IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**



**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT FOR  
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION  
IN INDUSTRIAL DESIGN TECHNOLOGY  
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES  
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

**2006**

**ISBN 974-15-2834-5**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



**COPYRIGHT 2006**

**SCHOOL OF GRADUATE STUDIES**

**KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

นักศึกษา

เรวัต สุขติกาญจน์

รหัสประจำตัว

47065371

ปริญญา

ครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ.

2549

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์

### บทคัดย่อ

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด (2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว (3) ศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ตำบลเกรียง อำเภอยะฮวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรม และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 5, 10 และ 100 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 ขั้นตอน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### ผลการวิจัยสรุปว่า

ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการสอดคล้องกันเกี่ยวกับวัสดุที่จะนำมาออกแบบร่วมกับกระจูดควรเป็นประเภทธรรมชาติด้วยกันที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น คือ เชือกกล้วย ส่วนผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความต้องการให้ย่านลิเภา เป็นวัสดุที่จะนำมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับรองลงมาเป็นเชือกกล้วย และความเป็นไปได้ในการนำวัสดุต่างชนิดมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด นั้น ทั้งหมดมีความต้องการสอดคล้องกันว่าควรเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทภาชนะใส่ของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....

ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนา  
พัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย โดยวิธีการผสมผสานระหว่างวัสดุทั้งสอง ด้วยวิธีการเย็บขัดแบบเวียน  
กันหอย ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุ กระจูด 70% และ เชือกกล้วย 30%

ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความ  
พึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับ  
มากที่สุด



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<b>Thesis</b>	Study and Development of Krachud Basketry Product in Nakhon Si Thammarat Province
<b>Student</b>	Mr.Rewat Suksikarn
<b>Student ID.</b>	47065371
<b>Degree</b>	Master of Science in Industrial Education
<b>Program.</b>	Industrial Design Technology
<b>Year</b>	2006
<b>Thesis Advisor</b>	Assoc.Prof.Udomsak Saributr
<b>Thesis Co-Advisor</b>	Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

## ABSTRACT

The objectives of this research were to study the demand of producers, dealers, and people interested in handicraft product in Nakhon Si Thammarat province concerned with other materials to be designed and developed together with the product, to design and develop the product with the researched material which was well-chosen, and to study satisfaction of the new designed basketry product from producers, dealers, and person interested in handicraft product.

The informant of this research comprised, producers of Krachud basketry product in Kreng sub-district, Cha-aud district, dealers and people interested in handicraft product in Nakhon Si Thammarat province were 5, 10 and 100 persons respectively.

This instrument used in the research was three step of questionnaires and interviews and data analysis with percentage, means and Standard Deviation (S.D.).

The results of this research were as follows:

Producers and dealers agreement with the demand, to integrate of Krachud basketry should be natural materials, easy to finding in local area, the best is banana plant fibre, and people interested in handicraft product chosen Yan Lipao, banana plant fibre respectively. In agreement with the demand of whole informants is a functional product as the vessel.

Producers and dealers needed the product which was designed with banana plant fibre, by using the spiral stitch. In the integrate of Krachud 70% and banana plant fibre 30%.

Totally, the producers, dealers, and people interested agreed to the new basketry product at the most level satisfaction.



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สารินุตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุกสังข์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ชี้แนะ ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริพรรณ ปิเตอร์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์โกศล สุวรรณภู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประดิษฐ์ กาญจนอักษรเดช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นกล้า คุณสุกษัย แก้วทวง คุณนงนภัส เพ็ชรสุก ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ที่ทำให้ วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณป้าอำนวย รัตนะ คุณอำนวย บุญอินทร์ และชาวบ้านชุมชน บ้านในควน ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ทุกท่าน ร้านสินค้าหัตถกรรมในจังหวัด นครศรีธรรมราช ตลอดจนผู้ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับงานวิจัยนี้ ทำให้ ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่เก่าก่อน จวบจนกระทั่งในปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณ ครอบครัวสุขสิกาญจน์ และครอบครัวพัชรานนท์ ที่ให้การสนับสนุน กำลังใจ และความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

ขอขอบพระคุณเพื่อนๆ และบุคคลที่ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

สำหรับคุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่เป็นผลจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับ คุณแม่ประนอม สุขสิกาญจน์ ด้วยความระลึกถึงในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

เรวัต สุขสิกาญจน์

# สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	IX
<b>บทที่ 1 บทนำ.....</b>	<b>1</b>
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	7
<b>บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....</b>	<b>8</b>
2.1 จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	8
2.2 ผลิตภัณฑ์จักสาน.....	19
2.3 กระจูดและผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	32
2.4 ทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	49
2.5 วัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกับกระจูด.....	58
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79
<b>บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....</b>	<b>88</b>
3.1 ผู้ให้ข้อมูล.....	88
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
3.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์.....	91
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
4.1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่น มาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	98
4.2 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุ ที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว.....	107
4.3 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว.....	127
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	130
5.2 ผู้ให้ข้อมูล.....	130
5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130
5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	131
5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	132
5.6 สรุปผลการวิจัย.....	132
5.7 อภิปรายผลการวิจัย.....	133
5.8 ข้อเสนอแนะ.....	136
บรรณานุกรม.....	138
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	144
ภาคผนวก ข แบบร่างผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด การเขียนแบบเพื่อการผลิต นำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	174
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	196
ประวัติผู้เขียน.....	210

## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย.....	95
4.1 แสดงจำนวนและคำร้อยละของข้อมูลความต้องการของผู้ผลิต เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	98
4.2 แสดงจำนวนและคำร้อยละของข้อมูลความต้องการของผู้จำหน่ายเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	101
4.3 แสดงจำนวนและคำร้อยละของข้อมูลความต้องการของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	104
4.4 แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ด้านประโยชน์ใช้สอย.....	110
4.5 แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ด้านความงาม.....	113
4.6 แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ผลิต ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์.....	114
4.7 แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้จำหน่าย ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์.....	115
4.8 แสดงจำนวนและคำร้อยละของความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด(ภาชนะ) ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ของผู้ผลิต และผู้จำหน่าย.....	122
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ภาชนะจักสานกระจูดของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม.....	127

## สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนที่ ต.เคิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช.....	18
2.2 ตัวอย่างภาพลายซัด.....	24
2.3 ตัวอย่างลายสอง, ลายสาม.....	24
2.4 ตัวอย่างลายดึกว่า หรือลายลูกแก้ว.....	25
2.5 ตัวอย่างลายดึกกระจาย.....	25
2.6 ตัวอย่างลายดาวล้อมเดือน.....	26
2.7 ตัวอย่างลายดึกหาง.....	26
2.8 ตัวอย่างลายซัดทแยง.....	27
2.9 ตัวอย่างลายผิดถูก หรือลายซัดหนึ่งสอง, สองสาม.....	27
2.10 ลักษณะของคันกระจูดที่ขบขึ้นในที่ๆมีน้ำขังอยู่ตลอดเวลา.....	32
2.11 วิธีการถอนกระจูดโดยรวมปลายหลายเส้นแล้วกระตุกหรือกระชากแรงๆ.....	34
2.12 วิธีการตัดขนาดและตัดปลายให้มีความยาวเสมอกัน.....	34
2.13 การนำกระจูดไปคลุกดินโคลนเพื่อป้องกันไม่ให้แตกหักง่ายและช่วยให้ผิวขาวนวล.....	35
2.14 การฝั่งแดดจะใช้วิธีกางเป็นฐานหรือวางเรียงให้กระจาย.....	35
2.15 ลักษณะการทำงานของเครื่องรีดกระจูด.....	36
2.16 เครื่องรีดกระจูดด้วยลูกกลิ้ง.....	37
2.17 ลักษณะของกระจูดที่ผ่านการรีดแล้ว.....	37
2.18 ลักษณะทำนั้งชั้นเข้าในการสานผลิตภัณฑ์กระจูด.....	39
2.19 ลักษณะทำนั้งซัดสมาธิในการสานผลิตภัณฑ์กระจูด.....	40
2.20 การสานผลิตภัณฑ์กระจูดภายในบริเวณบ้าน.....	40
2.21 การเย็บกุ้นริมผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.....	41
2.22 ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่รอการประกอบชิ้นส่วน.....	42
2.23 ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดเคลือบขาวเพื่อรักษารูปทรง.....	42
2.24 เสื่อกระจูดลายซัด (1).....	44
2.25 เสื่อกระจูดลายซัด (2).....	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการ IX เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สารบัญญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.26 กระสอบหมาก กระสอบนั่ง.....	44
2.27 กระเป๋าสตรี และกระเป๋าสถาพร กุ๊นชอบด้วยหนังสือ.....	45
2.28 กล่องใส่ของสารพัดประโยชน์.....	46
2.29 ซองขนาดต่างๆ.....	46
2.30 กระเป๋าสตรีออกแบบร่วมกับผ้าบาติกและลูกบิด.....	47
2.31 บรรจุภัณฑ์ใส่ผ้าทอ.....	48
2.32 สานผลิตภัณฑ์ในเชิงทดลองกับเส้นใย และความแตกต่างของเส้นกระจุค.....	48
2.33 การทำงานออกแบบเรียงเป็นเส้นตรง (Linear).....	50
2.34 การทำงานออกแบบเรียงเป็นวงกลม (Circular).....	51
2.35 การทำงานออกแบบเรียงแบบย้อนรอย (Feedback).....	51
2.36 การทำงานออกแบบเรียงแบบแตกแขนง (Branching).....	52
2.37 ต้นลานและวิธีการตัดยอดลาน.....	59
2.38 เส้นลานสิทธรรษชาติ และข้อมสี.....	61
2.39 การเตรียมเส้นลานโดยสาวลงตะกร้าปากกว้างกลมๆคดเส้น แล้วนำไปพันกับกระสวยเพื่อนำไปทอ.....	61
2.40 การทออะ(เส้นลาน) เพื่อให้เป็นผืนเรียกว่าหางอวน.....	62
2.41 สีและลวดลายของหางอวน.....	62
2.42 รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากหางอวนในปัจจุบัน.....	63
2.43 ลักษณะของลำต้นกล้วยตานี.....	64
2.44 ลักษณะของใบ ดอก และผลของกล้วยตานี.....	64
2.45 ต้นกล้วยที่ตัดเครือแล้วทั้งต้น และลอกกาบกล้วยข้างลำต้นออก.....	65
2.46 นำเชือกกล้วยที่ได้ไปฝั่งแดดจนแห้งสนิทประมาณ 5-6 วัน.....	65
2.47 ลักษณะของเชือกกล้วยเมื่อตากจนแห้งดีแล้ว.....	66
2.48 กรอบโดยใช้โอง และใส่โองใบเล็กที่มีถ่านคอบให้ความร้อนข้างในด้วย.....	67
2.49 การรีดเส้นเชือกกล้วย 1-2 ครั้ง เพื่อให้ได้ขนาดที่ต้องการ.....	67

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการ X ษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สารบัญญภาพ(ต่อ)

ภาพที่

หน้า

- 4.8 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย  
ขั้นตอนก่อนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบ  
และพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม รูปแบบที่ 2.....120
- 4.9 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย  
ขั้นตอนก่อนการศึกษา ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบ  
และพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม รูปแบบที่ 3.....121
- 4.10 ผลิตภัณฑ์ภาชนะจักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย  
ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบ  
และพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม.....123



## สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.50 การสานเชือกกล้วยตามแบบและลวดลายที่ออกแบบไว้.....	68
2.51 รูปแบบผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยที่มีอยู่ในปัจจุบัน.....	68
2.52 ลวดลายของผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยที่มีอยู่.....	69
2.53 ย่านลิเภาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ และการปลูกลิเภาในแปลงทดลอง.....	72
2.54 ย่านลิเภา ก่อนนำไปสานภาชนะและวิธีการสานย่านลิเภา.....	74
2.55 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา.....	75
2.56 แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวที่สำคัญในจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ที่ ต.แก้วแสน อ.นาบอน และที่ ต.นาพรุ อ.พระพรหม.....	78
2.57 ภาชนะใต้งของทำจากก้านมะพร้าว.....	79
3.1 ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	94
4.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย ด้านประโยชน์ใช้สอย.....	107-109
4.2 รูปแบบลายขัดผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย ด้านความงาม (การผสมผสานระหว่างวัสดุ : กระจูด / เชือกกล้วย).....	111
4.3 รูปแบบลายเขียนขัดผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย ด้านความงาม (การผสมผสานระหว่างวัสดุ : กระจูด / เชือกกล้วย).....	112
4.4 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบาร่วมกับเชือกกล้วย โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (1).....	116
4.5 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบาร่วมกับเชือกกล้วย โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (2).....	117
4.6 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบาร่วมกับเชือกกล้วย โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (3).....	118
4.7 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย ขั้นตอนก่อนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบ และพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม รูปแบบที่ 1....	119

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่กลุ่มชนได้สั่งสมประสบการณ์ ใช้สติปัญญาในการปรับตัวเพื่อ การดำรงชีพท่ามกลางสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ในแต่ละสังคมและ วัฒนธรรม การแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดความสะดวกในการประกอบภารกิจประจำวัน กลุ่มชนนั้นๆ จึงมีการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ อันเป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ ในการใช้สอยดำรงชีพ (นวลลออ ทินานนท์. 2542 :1) เพราะฉะนั้นจึงเกิดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้ในการ ดำรงชีพ เครื่องใช้ในการกินอยู่ เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน สำหรับตอบสนองความสะดวกสบาย โดยการสร้างสรรค์จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น และความเรียบง่ายของสังคมเกษตรกรรมของ ประเทศไทย อันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพย์ในดินสินในน้ำ การดำรงชีวิตอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง การผลิตและใช้โดยคน ๆ เดียวกัน ในการผลิตเครื่องมือเครื่องมือ ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่ สามารถทำเอง ได้ในครัวเรือน เหล่านี้ล้วนมีมาแต่อดีตกาล การสืบสานของวัฒนธรรมจากรุ่น ต่อรุ่นด้วยการกระทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง โดยไม่ต้องพึ่งพาเครื่องมือเครื่องจักรอันทันสมัย ลักษณะภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และวัสดุในการนำมาผลิต นำมา สร้างสรรค์เป็นเครื่องใช้ในรูปแบบต่างๆ และที่สำคัญคือการแสดงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ( Local Characteristics ) วิธีการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการใช้สอยและคตินิยมของท้องถิ่นเข้าไปใน การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ ซึ่งต้องใช้เวลาในการสะสมประสบการณ์เพื่อพัฒนาให้สมบูรณ์ ที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจใช้เวลาหลายชั่วชีวิตคนจากบรรพบุรุษสืบต่อมาจนถึงคนในยุคปัจจุบัน จนเป็นที่ยอมรับและเป็นที่พอใจในกลุ่มชนหรือชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ จนเกิดเป็นคตินิยมเป็นแบบ แแผนสืบต่อมา (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532 :130 )

ผลิตภัณฑ์จักสานของไทย ถือว่าเป็นศิลปะชาวบ้าน ที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้สอยใน ชีวิตประจำวัน ผลิตจากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น แสดงออกมาในรูปแบบของศิลปะ เพื่อ ตอบสนองอารมณ์ ความนึกคิดของชุมชน และเอกลักษณ์ประจำถิ่น ดังเช่น ผลิตภัณฑ์จักสาน กระจุกลงในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นงานหัตถกรรมที่ได้รับการคัดสรรให้เป็นสุดยอดสินค้าหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 5 ดาวของจังหวัด ประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช. 2549) และเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปทั้งในประเทศ และต่างประเทศ วัสดุคิพที่ใช้ทำผลิตภัณฑ์จักสานเรียกว่า “กระจุกลง” เป็นพันธุ์ไม้จำพวกกก (Sedge) ชนิดหนึ่งในตระกูล Cyperaccae มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Lepironia articalata* (กรมส่งเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่ผู้จัดทำเนื้อหาเอกสารหรือเป็นเจ้าของเนื้อหา

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุตสาหกรรม. 2527 : 1) บ้านพรุกวนเคิ่ง อ.ชะอวด เป็นแหล่งผลิตทั้งวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ที่เดียวในจังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนั้นยังส่งวัตถุดิบไปยังตะแวงใกล้เคียงเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด อย่างเช่น ที่บ้านทะเลน้อย ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ซึ่งก็มีชื่อเสียงในด้านหัตถกรรมจักสานกระจูดเช่นเดียวกัน

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทของชุมชนได้ทราบว่า ต.เคิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ตั้งอยู่บริเวณที่ลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าพรุเสม็ด มีดินกระจูดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ราษฎรมีฐานะยากจน ตั้งแต่สมัยโบราณมาบรรพบุรุษได้นำดินกระจูดมาสานเพื่อใช้ในครอบครัว เช่น เสื่อ กระสอบ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสิ่งของที่ จะใส่ ถ้าใส่ของแห้ง กะปิ น้ำตาล เกลือ ก็จะเรียกว่า “สอบหนาด” หรือกระสอบขนาด เพราะมีขนาดเดียว คือ สูง 50 เซนติเมตร กว้าง 100 เซนติเมตร สอบนอน ใช้ใส่มูลค้างคาว สอบเขียด เป็นกระสอบขนาดเล็ก ใส่เลขกึ่ง เป็นต้น (เขียน ดงเกื้อ ให้สัมภาษณ์, 2549) ในปี พ.ศ. 2518 นางอำนาจ รัตนะ ประธานกลุ่มได้เห็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสานของจังหวัดอื่น จึงคิดว่าน่าจะดัดแปลงนำเสื่อกระจูดมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ จึงได้ทดลองทำกระเป๋าตังค์ กระเป๋าสะพาย กระเป๋าหูหิ้วในระยะแรก ต่อมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของจดหมาย กล่องกระดาษ นำไปจำหน่ายตามที่ต่างๆ ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี และมีราษฎรให้ความสนใจเข้ามาร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2525 ได้จัดตั้ง “กลุ่มจักสานกระจูด” ขึ้นเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวางขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการต่างๆ รวมทั้งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เข้าไปสอนวิธีตัดเย็บ และแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูด ในปี พ.ศ. 2528 จนได้รับการยอมรับมีการตั้งชื่อตลอดทั้งปี (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2549)[Internet] และจากการศึกษาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ทราบว่า มีหลากหลายรูปแบบจากการสืบทอดและพัฒนาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยแยกตามประเภทของกระบวนการสร้างสรรค์ได้ดังนี้

## 1. ประเภทดั้งเดิม

1.1 เสื่อกระจูด หรือที่คนภาคใต้เรียกว่า “สาตจูด” ส่วนใหญ่นิยมสานลายมาตรฐานคือ ลายขัดสอง เพราะใช้เวลาในการสานไม่นาน และเป็นที่นิยมของกลุ่มลูกค้าเป็นอย่างมากในการประดับตกแต่งบ้านและที่พักอาศัย

1.2 กระสอบ ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีทั้งกระสอบนั่ง กระสอบหมาก และสมุก ไว้ใส่ของสารพัดประโยชน์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้นมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ

2. ประเภทพัฒนาส่งเสริม มีหน่วยงานในการส่งเสริมอุตสาหกรรมและพัฒนาอาชีพเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปให้คำแนะนำกรรมวิธีในการผลิต ช่วยเสริมแนวความคิดเรื่องรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ สามารถขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีพัฒนาการ 3 ประเภท

2.1 นำเสื่อกระจุกมาตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ เสริมด้วยกระดาษแข็ง เข้าขอบและขึ้นรูป ด้วยการกั้นริมด้วยผ้ากันธรรมดา

2.2 ขึ้นรูปด้วยการสานที่ใช้โครงสร้างในตัวเอง ยึดเกาะกันด้วยแรงขัด จะทรงตัวได้ดี เฉพาะทรงกระบอก และส่วนกันมักจะต้องมีมุมคล้ายกรวยเป็นมุมสำหรับรับน้ำหนัก

2.3 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและประยุกต์ คือ ผลิตภัณฑ์จักสานกระจุกที่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านรูปแบบและกรรมวิธีการสาน การทดลอง เน้นความแตกต่างและความคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภค และยุคสมัย เป็นหลัก

แต่ความนิยมในการประกอบการตามประเภทพัฒนาส่งเสริมนี้ยังมีความแพร่หลายไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะขั้นตอนซับซ้อนกว่า ต้นทุนสูงกว่า ผู้ประกอบการขาดความรู้ความชำนาญ ผลงานยังไม่ประณีต ตลาดจึงยังคงแคบกว่าผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม และจากการศึกษาข้อมูลของผู้วิจัยเอง และรวบรวมจากสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม (2549) พอที่จะสรุปปัญหาหลักๆ ของผลิตภัณฑ์จักสานกระจุกของ ต.เคิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ได้ดังนี้

ประการแรก รูปแบบคล้ายคลึงกัน หากความแตกต่างกันค่อนข้างยาก จะว่าเพื่อการตลาดก็ยังไม่ตอบสนองเท่าที่ควร เพื่อการสืบสานภูมิปัญญาอนุรักษ์รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ก็ไม่เชิง

ประการที่สอง ขาดการพัฒนาในเรื่องรูปแบบที่แปลกใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ที่ต้องการความหลากหลายในตัวผลิตภัณฑ์ ในด้านประโยชน์การใช้งาน เช่น เพื่อการประดับและตกแต่ง ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

ประการที่สาม ขาดการพัฒนาและคิดค้น กระบวนการผลิต ตลอดจนการประยุกต์วัสดุอื่นๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือวัสดุที่สร้างความแตกต่างโดยอาศัยแนวโน้มของแฟชั่น นำมาออกแบบประยุกต์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพทั้งด้านกายภาพและความงาม

ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาประการสุดท้ายค่อนข้างสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปรับปรุงและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ขั้นตอนของการเตรียมวัสดุและกระบวนการผลิตที่มีอยู่เดิมค่อนข้างซับซ้อนและล่าช้า นำไปสู่ความไม่น่าสนใจของตัวผลิตภัณฑ์ กล่าวคือ ขั้นตอนการย้อมสีกระจุกค่อนข้างยุ่งยาก เพราะหลังจากที่ย้อมและรอให้ดอกกระจุกดูคน้ำสีได้ที่แล้ว ก็นำมาล้างด้วยน้ำธรรมดาอีกครั้ง แล้วแขวนผึ่งแดดให้แห้ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศด้วย และหลังจากแห้งดีแล้ว ดอกกระจุกที่ย้อมสีก็มักจะได้สีที่ไม่สดใสเก่าและซีด บางครั้งก็ไม่ค่อยติดสีด้วย และในขั้นตอนของการประกอบชิ้นส่วนเป็นรูปแบบสมบูรณ์ โดยการนำผลิตภัณฑ์กระจุกที่สานเสร็จแล้วเคลือบด้วยกาวเพื่อรักษารูปทรง และทาวานิชหรือแลคเกอร์ อีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันแมลงและรักษาผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน (ลักดา เอียดทอง ให้สัมภาษณ์, 2549) เพราะฉะนั้นการหาวิธีแก้ไขปัญหาในเรื่องที่กล่าวมา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อหากรรมวิธีและรูปแบบที่มีคุณภาพทัดเทียมกันหรือดีกว่า ในด้านของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้าง ความแข็งแรง ความงามและศิลปะ และลดเวลาขั้นตอนของกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด จึงมีแนวความคิดในการนำวัสดุที่ต่างชนิดกับกระจูดมาออกแบบพัฒนาร่วมกัน เพื่อตอบสนองของการแก้ปัญหาข้างต้นที่กล่าวมา และตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีรสนิยมชอบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสาน อีกทั้งยังส่งผลต่อกลุ่มผู้ผลิตในด้านการเพิ่มรายได้ ผู้จำหน่ายมีตัวเลือกสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่นในการจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้น ขยายผลสู่วงกว้างระดับชุมชนท้องถิ่น และจังหวัด มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่าง แต่ยังคงคุณค่าเอกลักษณ์ของงานหัตถกรรมจักสานกระจูดอยู่ เพราะหากปัญหาทั้งหมดไม่ได้รับการแก้ไข ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดของจังหวัดนครศรีธรรมราช ก็อาจจะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรมประเภทจักสานด้วยกันค่อนข้างยาก ในเมื่อไม่มีจุดขายและการตลาดเข้าไปเกี่ยวข้อง ก็ไม่มีการผลิต อันจะนำไปสู่การไร้ซึ่งอาชีพจักสานกระจูดและรายได้ของชุมชนในที่สุด ทั้งหมดนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าการนำวัสดุอื่น หรือการคิดค้นออกแบบประยุกต์ร่วมกับวัสดุต่างชนิดกัน พัฒนาควบคู่ไปกับรูปแบบการใช้งานที่เหมาะสม จะทำให้เกิดมูลค่าและความงาม มีผลต่อการส่งเสริมการขาย รวมไปถึงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ขึ้น อันจะนำไปสู่กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้ดำรงอยู่ และเกิดคุณค่าในตัวผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดของจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว
3. ศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

### 1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ได้นำกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1.3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวความคิดของ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2538 : 89) ในการศึกษางานหัตถกรรม 2 ด้าน ได้แก่

1. การเลือกสรรวัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกัน
2. รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการออกแบบร่วมกัน

1.3.2 กรอบแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดกับวัสดุอื่นที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว แบ่งเป็น 2 แนวคิด คือ

ด้านการตลาด ประยุกต์แนวคิดของนิทัศน์ คณะวรรณ (2545 : 110) โดยนำหลักการสร้างจุดเด่น 6 ประการ มาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างใหม่ของผลิตภัณฑ์ดังนี้

1. คุณภาพ (Quality)
2. คุณค่าทางอารมณ์ (Emotion Benefit)
3. คุณค่าการใช้งานเฉพาะ (Functional Benefit)
4. ความน่าสมัย (Fashioned Perception)
5. การสนองความต้องการ (Need)
6. เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม (Specialize Unique)

ด้านกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Koberg and Bagnall (อ้างใน นวลน้อย บุญวงษ์. 2539 : 125) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมรับสภาพ (Accept Situation) เมื่อได้รับปัญหาในการออกแบบ นักออกแบบต้องทำความเข้าใจเนื้อหาและธรรมชาติเฉพาะของงานออกแบบนั้นๆ อย่างถ่องแท้ พร้อมกับทำการสำรวจความพร้อมของตนเองที่จะทำงานในด้านต่างๆ เช่น เวลาทำงาน, ความรู้ ความชำนาญเฉพาะ, ข้อมูลที่มี, ความถนัดและความสนใจในงานลักษณะนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจที่จะเริ่มรับงาน

2. วิเคราะห์ (Analyse) การค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาความจริงตลอดจนข้อคิดเห็นจากผู้รู้ต่างๆ เกี่ยวกับปัญหา โดยการนำปัญหามาแยกส่วนและหาความสัมพันธ์ระหว่างกันช่วยให้มองเห็นข้อเท็จจริงใหม่ๆ ในปัญหานั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กำหนดขอบเขต (Define) เมื่อได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอย่างละเอียดแล้ว จะพบว่ามีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางกับปัญหานั้นอีกมากมายซึ่งไม่สามารถจัดการได้ทั้งหมด นักออกแบบจึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหลักของการทำงาน วางขอบเขตและจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้บรรลุอย่างเหมาะสมตามความจำกัดต่างๆ ที่มีอยู่

4. คิดค้นออกแบบ (Ideate) การใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างทางเลือกหรือวิธีการแก้ปัญหาจำนวนมากซึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายหลัก

5. คัดเลือก (Select) การพิจารณาวิธีแก้ปัญหาต่างๆ นำมาเปรียบเทียบเพื่อคัดเลือกวิธีการที่ดีที่สุดคือ วิธีที่ง่ายและได้ผลในการใช้งานสูงสุด

6. พัฒนาแบบ (Implement) การนำเอาแบบที่เลือกแล้วที่มีความเหมาะสมมากที่สุดมาปรับปรุงแก้ไขต่อไปจนถึงรายละเอียดเพื่อพัฒนาให้แนวทางที่เลือกนั้นมีความสมบูรณ์เกิดผลลัพธ์สูงสุด

7. ประเมินผล (Evaluate) การนำผลงานการออกแบบที่ผ่านการพัฒนาแล้วมา ทบทวนผลที่เกิดขึ้น วิเคราะห์อย่างตรงไปตรงมาและอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้รู้ว่าผลงานนั้นมีข้อดี และข้อบกพร่องทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

1.3.3 กรอบแนวคิดในการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ได้รับการ ออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวความคิดของวิบูลย์ ธีสุวรรณ (2532 : 126) 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย
2. ด้านความงามและศิลปะ

#### 1.4 ขอบเขตของการวิจัย

##### 1. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1.1 ความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เกี่ยวกับการ นำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนารูปแบบแล้วของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

##### 2. ผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ ต.เครี้ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน

2.2 ผู้จำหน่าย ผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 คน

(10 ร้าน)

2.3 ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 100 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์และสงวนสิทธิ์ในเนื้อหา ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. **ผลิตภัณฑ์จักสาน** หมายถึง ศิลปะชาวบ้านที่คิดขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน เกิดขึ้นเพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตามภูมิศาสตร์ ความเชื่อ ขนบประเพณี และศาสนา โดยทำขึ้นจากวิธีการ จัก สาน ถัก ทอ จากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น แสดงออกมาในรูปแบบของศิลปะเพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึก

2. **กระจูด** หมายถึง พืชตระกูลกกที่ชอบขึ้นตามบริเวณดินพรุ มีน้ำขังตลอดเวลา ราษฎร ในท้องที่จังหวัดภาคใต้รู้จักกันมานาน โดยทำเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในครอบครัว เช่น เสื่อ กระสอบ เป็นต้น ในปัจจุบันราษฎรบางท้องที่ประกอบอาชีพสานเสื่อกระจูด ส่งขายให้กับพ่อค้า จนกลายเป็นอาชีพหลัก ดังเช่นที่บ้านในควน ตำบลเกร็ง อำเภอยะเอยก จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. **ผู้ผลิต** หมายถึง ผู้ที่มีความชำนาญและทักษะ และมีประสบการณ์ในการจักสาน ผลิตภัณฑ์กระจูดใน ต.เกร็ง อ.ยะเอยก จ.นครศรีธรรมราช

4. **ผู้จำหน่าย** หมายถึง ร้านค้าที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมใน จ.นครศรีธรรมราช

5. **ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม** หมายถึง ผู้มาซื้อสินค้าหัตถกรรม นักท่องเที่ยว ทัศนศึกษา บุคคลที่เข้ามาชม ตลอดจนนักศึกษาในงานในบริเวณร้านจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

6. **วัสดุอื่นที่นำมาออกแบบและพัฒนา**ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด หมายถึง วัสดุต่างชนิดกับกระจูดที่นำมาออกแบบพัฒนาาร่วมกัน เพื่อตอบสนองการแก้ปัญหาในด้านโครงสร้าง ความแข็งแรง ความงามและศิลปะ และลดขั้นตอนกระบวนการผลิตลง โดยสอบถามจากความ ต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

7. **ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด**ที่ได้รับการออกแบบร่วมกับวัสดุอื่น หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบร่วมกับวัสดุอื่นแล้ว ในด้านประโยชน์ใช้สอย ความงามและ ศิลปะ

7.1 **ด้านประโยชน์ใช้สอย** หมายถึง ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบ ร่วมกับวัสดุอื่นแล้ว มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับราคา ใช้งาน ได้อย่างคุ้มค่าและมีประโยชน์ใช้ สอยเหมาะสมกับรูปร่าง

7.2 **ด้านความงามและศิลปะ** หมายถึง ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบร่วมกับวัสดุ อื่นและปรับปรุงแล้วมีความงามของรูปร่าง ลวดลาย สัดส่วนของวัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกัน

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาแนวคิดที่จะนำวัสดุอื่นที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือความเป็นไปได้ในการผสมผสานระหว่างวัสดุอื่นทำให้เกิดมูลค่าและความงามอันจะนำไปสู่กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

- 2.1 จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.2 ผลิตภัณฑ์จักสาน
- 2.3 กระจูดและผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
- 2.4 ทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
- 2.5 วัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกับกระจูด
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 จังหวัดนครศรีธรรมราช

##### 2.1.1 ประวัติศาสตร์เมืองนครศรีธรรมราช

เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณเก่าแก่แห่งหนึ่งในภาคใต้ มีชื่อปรากฏในคัมภีร์มหานิทเทศน์ ดิสสมเด็จพระสุทนต์ว่า “ตามพรลิงค์” และปรากฏในจดหมายเหตุของจีนว่า “ตั้งมหาสิง” พวกอินเดียตอนใต้เคยติดต่อค้าขายกับเมืองนี้มานาน ชาวอินเดียที่ไปมาค้าขายโดยมากมาจากแคว้นกalingครรัฐ แยกพวกนี้มาขึ้นบกที่เมืองตะโกลา (Takola) และได้ตั้งเมืองขึ้น อันเป็นเมืองตะกั่วป่าในปัจจุบัน เราเรียกแยกพวกนี้ว่าแยกกะลิง (Kaling) สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเสด็จเสวยเส้าไว้ว่า พระองค์เคยเห็นพวกแยกกะลิงเล่นกุกลาตีไม้ครั้งหนึ่งที่เมืองตรัง เครื่องเล่นของแยกที่เรียกกันจนติดปากมาถึงในปัจจุบันนี้ว่า “กุกลาตีไม้” นั้น เดิมทีไทยทางภาคใต้ยังคงนิยมเล่นกันอยู่จนกระทั่งบัดนี้

ข้อความที่ปรากฏในจารึกวัดเสมาเมืองว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชในสมัยโบราณมีอาณาจักรอยู่แห่งหนึ่งเรียกว่า “อาณาจักรศรีวิชัย” อาณาจักรดังกล่าวนี้มีอิทธิพลครอบงำตั้งแต่แหลมมาลายูตอนเหนือ คือจากเมืองไซยาไปจนถึงเกาะชวา และตามเรื่องราวของอาณาจักรศรีวิชัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นั่นพอจะยืนยันได้ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองเก่าแก่มากเมืองหนึ่ง สันนิษฐานกันว่า จะต้องมีการสถาปนาเมืองนี้มาก่อน แต่หลักฐานต่างๆ ที่จะตรวจสอบไม่มีเพราะในสมัยนั้นยังไม่มีการบินทีก จะค้นพบได้ก็ตามหลักศิลาจารึกเท่านั้น และศิลาจารึกเหล่านี้ก็เป็นอักษรโบราณซึ่งก็กระจัดกระจายสูญหายไปเป็นจำนวนมาก หากที่จะสืบค้นได้ว่าปฐมวงศ์ของกษัตริย์ที่ครองเมืองนครศรีธรรมราช หรือตามพรลิงก์นั้น มีพระนามว่าอย่างไร และมีกษัตริย์สืบราชสมบัติต่อมาคือจะปรากฏอยู่ตามความในศิลาจารึกซึ่งพบที่วัดหัวเวียง อำเภอไชย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่าผู้ครองนครตามพรลิงก์เมื่อประมาณ พ.ศ. 1771 ทรงพระนามว่า “จันทรภาณุ” อาณาจักรศรีวิชัยสูญเสียชีวิตภาพในปี พ.ศ. 1836 โดยกษัตริย์แห่งเกาะชวา กรีฑาทัพเข้ามาตีเกาะสุมาตราและแหลมมลายูตอนใต้ อาณาจักรศรีวิชัยจึงแตกสลายตั้งแต่นั้น

เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มาจนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ ทั้งในการศาสนา การสงคราม และศิลปวิทยาการ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมืองนครศรีธรรมราชรวมอยู่ในอาณาจักรสุโขทัย มีลักษณะเป็นเมืองพระยามหานคร เป็นเสมือนเมืองพี่เมืองน้องที่สนิทสนม เป็นแหล่งกลางของพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์และศาสนาพราหมณ์ เป็นเมืองสำคัญทั้งด้านภาษาศาสตร์และประวัติศาสตร์ มีทั้งปูชนียสถานและพระบรมธาตุเป็นศรีบ้านศรีเมือง ถึงกับมีคำพังเพยกล่าวว่า “เมืองนครเป็นเมืองพระ” พ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงสุโขทัย ได้อัญเชิญพระพุทธรูปศิंहักไปจากเมืองนี้ และได้นิมนต์พระเถระจากนครศรีธรรมราชไปช่วยเหลือปรับปรุงพระพุทธศาสนาในกรุงสุโขทัยดังปรากฏในหลักศิลาจารึกของพระองค์ว่า

“พ่อขุนรามคำแหงกระทำไยทานแก่มหาเถรสังฆราช ปราชญ์เรียนจบปีฎกไตรหลากกว่าปู่ครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแก่เมืองศรีธรรมราชมา”

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมืองนครศรีธรรมราชมีฐานะเป็นเมืองพระยามหานคร โดยกฎหมายเทียรบาลว่า นครศรีธรรมราชเป็นเมืองชั้นพระยามหานคร เป็นเมืองเอกเทียบเท่าเมืองพิษณุโลก พระมหากษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาทรงติดต่อกลัษิตกับเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชมาตลอด แม้แต่ในตนปลายอยุธยา พระเจ้าปราสาททองก็ได้เนรเทศศรีปราชญ์จินตกวีเอกของไทยให้ไปอยู่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งในที่สุดศรีปราชญ์ถูกเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชสังหารชีวิต สถานที่ซึ่งศรีปราชญ์ถูกประหารชีวิตนั้น แม้จะมีข้อโต้แย้งไม่ตรงกันอยู่บ้าง แต่ก็ยังมีที่แห่งหนึ่งเรียกกันว่า “สระล้างดาบ” ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสระที่ล้างดาบประหารชีวิตศรีปราชญ์อยู่ระหว่างโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด คือ กัลยาณีศรีธรรมราช กับบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบัน

เมืองนครศรีธรรมราช ได้รักษาเกียรติประวัติความเป็นเมืองพระตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ไม่เคยปรากฏว่าเมืองนี้ได้แตกยับเยินเพราะศึกสงครามเลย พระพุทธศาสนาที่มาจากอินเดียหรือลังกา ได้เข้ามารวมเป็นจุดเดียวกันที่เมืองนี้ นครศรีธรรมราชจึงเป็นศูนย์กลางของศิลปะและวัฒนธรรมทางศาสนาแม้โบราณ พระราชพิธีตรีโยมปวาย ที่นิยมประกอบอยู่ในราชสำนักตั้งแต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรุงศรีอยุธยา ก็มีต้นตำรับไปจากเมืองนครศรีธรรมราช แม้แต่พระราชพิธีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น พระราชพิธีสวดภาณยักษ์ และการยิงปืนอาณานาในวันตรุษก็ได้ต้นฉบับไปจากเมืองนี้ ในปี พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาถูกพม่าตีแตกยับเยิน พระไตรปิฎกก็ถูกทำลายเสียหายไปพร้อมกับวัดวาอารามต่าง ๆ เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงจัดการบ้านเมืองเรียบร้อยแล้วทรงมีพระราชดำริจะทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ทรงทราบว่าพระไตรปิฎกของไทยในเมืองนครศรีธรรมราชยังมีครบบริบูรณ์ จึงโปรดให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชไปให้ราชบัณฑิตพิจารณาคัดลอกไว้เป็นฉบับหลวงสำหรับพระนคร

ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีนี้ พระปลัดเมืองนครศรีธรรมราช ได้ทำความดีความชอบเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินเป็นอันมาก ทั้งพระองค์ยังทรงได้ริดาของปลัดเมืองนครศรีธรรมราชนามว่า ฉิม ไว้เป็นพระชายา ดังนั้นในปี พ.ศ. 2319 จึงทรงโปรดแต่งตั้งให้พระปลัดเมืองนครศรีธรรมราชได้รับพระสุพรรณบัฏเป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช มีเกียรติยศเสมอเจ้าประเทศราช มีอำนาจตั้งพระยาอัครมหาเสนาบดี และจตุสดมภ์สำหรับเมืองนครศรีธรรมราช ได้คล้ายกับกรุงธนบุรี

ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงโปรดฯ ให้ลดบรรดาศักดิ์เจ้าพระยานครศรีธรรมราชลงเป็นแค่เจ้าพระยาครองหัวเมืองเอก เช่นเดียวกับเมืองพิษณุโลก ไม่ให้มียศอย่างเจ้าประเทศราช และให้ลดตำแหน่งเสนาบดีเมืองนครศรีธรรมราชลงทั้งหมด คงให้มีเพียงกรมการเมืองเหมือนอย่างเมืองอื่น ๆ ทั่วไป ในพระราชอาณาจักร แต่ถึงแม้ว่าเมืองนครศรีธรรมราชจะลดฐานะลงเป็นชั้นเมืองพระยามหานคร แต่ก็ตาม พระมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ในรัชกาลต่อมาก็ยังทรงยกย่องทำนองประเทศราชอยู่ โดยโปรดฯ ให้ตั้งต้นไม้เงินต้นไม้ทองเข้าไปทูลถวายเยี่ยงประเทศราชทั้งหลายอยู่ตลอดเวลา

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจัดการปกครองใหม่เป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล โปรดให้แยกหัวเมืองภาคใต้เป็นมณฑลชุมพรและมณฑลนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จัดตั้งอุปราชขึ้นประจำภาค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร ดำรงตำแหน่งอุปราชทางภาคใต้ปกครองหัวเมืองภาคใต้ทั้งหมด ตั้งแต่ประจวบคีรีขันธ์ลงไป โดยตั้งที่ทำการอยู่ที่เมืองสงขลา และจัดกองทหารรักษาวังขึ้นที่เมืองนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้ยุบตำแหน่งอุปราชและยุบกองทหารรักษาวังที่เมืองนครศรีธรรมราชด้วย หัวเมืองภาคใต้จึงไม่มีกองทหารตั้งอยู่เลยเป็นเวลาหลายปี แต่มณฑลต่างๆ ยังคงมีอยู่ ครั้นเมื่อปี พ.ศ. 2475 หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเรียบร้อยแล้ว ทางราชการจึงประกาศยุบมณฑลต่างๆ ทั้งหมด มณฑลนครศรีธรรมราชจึงลดลงเป็นจังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า เมืองนครศรีธรรมราช ได้ชื่อว่าเป็นเมืองประวัติศาสตร์เป็นแหล่งศูนย์กลางของวัฒนธรรมและประเพณีไทยมาแต่โบราณกาล เพราะเป็นเมืองที่เคยเจริญรุ่งเรืองอย่างสูง เป็นเมืองประเทศราช แม้จะขึ้นอยู่กับกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ถือว่าเป็นหัวเมืองเอกภาคใต้ที่มีความมั่นคงในศิลปวัฒนธรรมและความเป็นตัวของตัวเอง แม้ว่าศิลปวัฒนธรรมต่างๆ หลายนอย่างจะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา แต่บางสิ่งบางอย่างก็ยังคงมีเหลือสืบทอดกันมา และกำลังได้รับการสนับสนุนและฟื้นฟูขึ้นมาให้เป็นประโยชน์ต่ออาชีพและความเป็นอยู่ของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

### 2.1.2 ลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 9,942,502 ตร.กม หรือประมาณ 6,240,664 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ และเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศ หรือประมาณ ร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ที่ตั้งของตัวจังหวัด ตั้งอยู่ประมาณละติจูด 9 องศาเหนือและลองจิจูด 100 องศาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอบ้านดอน
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทยเป็นชายฝั่งทะเล มีความยาวตั้งแต่ตอนเหนือของอำเภอขนอมลงไปทางใต้ของอำเภอหัวไทรประมาณ 225 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

### 2.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างไปตามลักษณะของเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวชายของคาบสมุทรม เป็นผลให้ ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

#### 2.1.3.1 บริเวณเทือกเขาตอนกลาง

ได้แก่บริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช มีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของจังหวัดลงไป ถึงตอนใต้สุด บริเวณพื้นที่ของอำเภอที่อยู่ในเขตเทือกเขาตอนกลางได้แก่ อำเภอสิชล อำเภอขนอม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมือง อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพระพรหม ในเขตเทือกเขานี้มีภูเขาสูง สุดในจังหวัด คือเขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

นอกจากนี้เทือกเขาดังกล่าวยังเป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอ ระหว่างอำเภอทุ่งสง อำเภอฉวาง กับ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลานสกา อำเภอเมือง อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา และเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช กับอำเภอบ้านนาสาร อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัด สุราษฎร์ธานี อีกด้วย

บริเวณเทือกเขาดอนกลาง มีเส้นทางคมนาคมผ่านจากบริเวณที่ราบชายฝั่ง ตะวันออก ไปยัง บริเวณที่ราบด้านตะวันตกได้ คือทางหลวงหมายเลข 40 ซึ่งข้ามจากอำเภอสิชล อำเภอขนอมสู่เขต อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และทางหลวง หมายเลข 405 จากอำเภอ ลานสกา ไปสู่ อำเภอฉวาง ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช และทางหลวงหมายเลข 4 จาก อำเภอร่อนพิบูลย์ ไปสู่ อำเภอทุ่งสง

#### 2.1.3.2 บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก

ได้แก่บริเวณตั้งแต่เทือกเขาดอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย จำแนกได้ เป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่อำเภอเมืองลงไปทางใต้ เป็นที่ราบที่มีความกว้างจากบริเวณเทือกเขา ดอนกลางไปถึงชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร มีแม่น้ำลำคลองที่มีต้นน้ำเกิดจาก บริเวณเทือกเขาดอนกลางไหลลงสู่อ่าวไทยหลายสาย นับเป็นที่ราบซึ่งมีค่าทางเศรษฐกิจของ จังหวัด ลำน้ำสำคัญได้แก่ แม่น้ำปากพนัง และมีคลองสายเล็ก ในเขตอำเภอเมือง ขึ้นไปทางทิศ เหนือ เป็นบริเวณฝั่งแคบๆ ไม่เกิน 15 กิโลเมตร อำเภอที่อยู่ในเขตที่ราบด้านนี้คือ อำเภอขนอม อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา อำเภอเมือง อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และ อำเภอชะอวด

#### 2.1.3.3 บริเวณที่ราบด้านตะวันตก

ได้แก่ บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด จึงมี ลักษณะ เป็นเนินเขาอยู่เป็นแห่งๆ อำเภอที่อยู่บริเวณที่ราบด้านนี้คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอ ฉวาง อำเภอนาบอน อำเภอบางขัน อำเภอฉำพระราม และอำเภอทุ่งสง ลำน้ำสำคัญได้แก่ ต้นน้ำ ของแม่น้ำตาปีไหลผ่าน อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง และอำเภอทุ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีลำน้ำที่เป็นต้น น้ำของแม่น้ำตรังอีกด้วย คือน้ำตกโยง และคลองวังหีบ ซึ่งไหลผ่าน อำเภอทุ่งสงไปยังอำเภอ หัวยยอด จังหวัดตรัง และออกทะเลอันดามัน ที่อำเภอกันตัง

### 2.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของนครศรีธรรมราช จากสภาพที่ตั้งใกล้เส้นศูนย์สูตร มีภูเขาและเป็น คาบสมุทรทั้งสองด้าน กล่าวคือ ด้านตะวันออกเป็นทะเลจีนใต้ มหาสมุทรแปซิฟิก ด้านตะวันตก เป็นทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย ทำให้นครศรีธรรมราชได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมจาก มหาสมุทรอินเดียและพายุหมุนเขตร้อน จากทะเลจีนใต้ สลับกัน ดังนี้

#### 2.1.4.1 ลมมรสุม ในแต่ละปี จังหวัดนครศรีธรรมราชจะได้รับอิทธิพลของลมมรสุม ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมนี้มีทิศทางพัดผ่านมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน เข้าสู่ประเทศไทย บริเวณชายฝั่งตะวันตกจึงมีฝนตกชุก ในส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น เนื่องจากมีเทือกเขาทางตะวันตกและตอนกลางเป็นแนวกันทิศทางลม ทำให้ฝนตกไม่มากนัก อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะอยู่ในช่วงประมาณ เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

2. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมนี้พัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคใต้ ทำให้เกิดฝนตกชุกในจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด ตั้งอยู่ในด้านรับลมของเทือกเขา อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะทำให้ฝนตกมากในช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

2.1.4.2 พายุหมุนเขตร้อน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อลักษณะอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวคือ พายุหมุนเขตร้อนเป็นระบบความกดอากาศต่ำที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 2 องศาละติจูด ก่อตัวขึ้นเหนือผิวน้ำในเขตร้อนระหว่างละติจูดประมาณ 5-20 องศาเหนือ โดยไม่มีระบบแนวปะทะเข้ามาเกี่ยวข้องและมีการหมุนเวียนชัดเจน ซึ่งตามข้อตกลงระหว่างประเทศได้แบ่งชนิดของพายุหมุนเขตร้อนตามความรุนแรง ดังต่อไปนี้

1. พายุดีเปรสชัน เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความเร็วสูงสุด ใกล้ศูนย์กลางที่ผิวพื้น ไม่เกิน 34 นอต (63 กิโลเมตรต่อชั่วโมง)
2. พายุไซร่อน เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลาง ที่ผิวพื้น ตั้งแต่ระหว่าง 34-63 นอต (63-117 กิโลเมตรต่อชั่วโมง)
3. พายุไต้ฝุ่น เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความเร็วสูงสุด ใกล้ศูนย์กลางที่ผิวพื้น ตั้งแต่ 64 นอต (8 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ขึ้นไป

จังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วงตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมเป็นต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน มีโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากพายุหมุนเขตร้อน เพราะในช่วงดังกล่าว พายุมีโอกาสที่จะเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดและก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงมากที่สุด ซึ่งจากข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2539 ปรากฏว่าพายุเคลื่อนจากอ่าวไทย และขึ้นฝั่งที่จังหวัดนครศรีธรรมราช 10 ลูก ส่วนใหญ่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชัน แต่เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่มีชายฝั่ง ทะเลเป็นแนวยาว ติดต่ออ่าวไทย จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงมีโอกาสได้ รับผลกระทบจากพายุดีเปรสชันด้วย โดยมีพายุ 2 ลูก จากจำนวนทั้งหมด 10 ลูก เคลื่อนที่ขึ้นฝั่งขณะมีกำลังแรงขึ้นพายุไซร่อน ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อจังหวัดทั้งจากกระแสลมที่พัดแรงจัด และฝนที่ตกหนักมากจนเกิดอุทกภัย เป็นบริเวณกว้าง พายุ 2 ลูกดังกล่าวได้แก่ พายุไซร่อน "แฮเรียต" ที่เคลื่อนขึ้นฝั่งบริเวณแหลมตะลุมพุก เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ 2505 นับเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรง ที่สุดที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช อีกลูกหนึ่ง คือ พายุไซร่อน "ฟอร์เรสต์" ที่เคลื่อนขึ้นฝั่งเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535

## 2.1.5 ลักษณะฤดูกาล

จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 2 ฤดู คือ

2.1.5.1 ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน มีอากาศร้อนตลอดฤดูกาล อุณหภูมิ ปี 2548 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม 2548 วัดได้ค่าเฉลี่ย 27.43 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 18.7 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม 2548 อุณหภูมิสูงสุด วัดได้ 36.9 องศาเซลเซียสในเดือนพฤษภาคม 2548 ความชื้นสัมพัทธ์ โดยเฉลี่ย 80.28%

2.1.5.2 ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่

1. ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม เป็นช่วงที่รับอิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่เนื่องจากมีเทือกเขานครศรีธรรมราชที่สูงชัน เป็นแนวกันทิศทางลม จึงมีฝนตกไม่มากนัก

2. ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน - มกราคม เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือช่วงนี้มีฝนตกหนาแน่น

ปริมาณน้ำฝน รวมตั้งแต่เดือนมกราคม 2548 ถึงเดือนธันวาคม 2548 วัดได้ 2897.2 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณสูงสุดวัดได้ 927.9 มิลลิเมตร เมื่อเดือนธันวาคม 2548 และในเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ไม่มีปริมาณฝนตก ในรอบปี 2548 มีฝนตก จำนวน 148 วัน

## 2.1.6 หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอีกจังหวัดหนึ่ง ที่มีสินค้าหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของภาคใต้ หัตถกรรมที่ขึ้นชื่อของจังหวัด ได้แก่ เครื่องถมนคร เครื่องทองเหลือง รูปแกะสลักหนังตะลุง ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากย่านลิเภา ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์จากกระจูด และดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา เป็นต้น

2.1.6.1 ผลิตภัณฑ์เครื่องถมนคร เป็นเครื่องถมแบบโบราณมีด้วยกัน 2 ชนิด คือ ถมดำ ซึ่งจะมีลวดลายเป็นสีขาวพื้นเป็น สีดำและถมทอง หรือถมเทาทองจะมีลวดลายเป็นสีทองพื้นเป็น สีดำ อาทิเช่น แหวน ล็อกเก็ต กำไล ขัน พาน ถาด วัตถุศิลปะที่ใช้ทำคือทองเหลืองแผ่นและทองคำเปลว สถานที่ทำอยู่ที่ตำบลทางพูน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

2.1.6.2 ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแกะสลักรูปหนังตะลุง เป็นการแกะสลักด้วยสิ่วขนาดต่างๆ ตอกสลักตามลวดลายที่ได้รับการออกแบบไว้แล้วบนผืนหนัง วัตถุศิลปะที่ใช้หนังลูกวัว หรือหนังแพะดิบ สถานที่ทำอยู่ที่ ตำบลปากพูน ตำบลเสาธง ตำบลบ้านลานาว

2.1.6.3 ผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลือง เป็นหัตถกรรมที่นำทองเหลือง มาตีแล้วประกอบเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ในปัจจุบันผลิตกระบอกกรีดเส้นขนมจีนอย่างเดียว วัตถุศิลปะที่ใช้เป็นทองเหลืองแผ่นและเศษเหล็ก สถานที่ทำ อยู่ที่หมู่บ้านไทยอิสลามสวนมะพร้าว หลังวัดพระบรมธาตุ อำเภอเมือง

2.1.6.4 ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากย่านลือา เป็นการนำเอาถาวรวัลย์พื้นเมือง คือย่านลือาซึ่งมีอยู่จำนวนมากในจังหวัด มาจักสานเป็นเครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระเป่า กำไล ภาชนะต่างๆและเป็นงานที่ใช้ฝีมือและมีเอกลักษณ์มานานมากกว่า 100 ปี สถานที่ทำอยู่ที่ตำบลนาเคียน ตำบลท่าเรือ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง

2.1.6.5 ผลิตภัณฑ์จากกระจูด เป็นการนำกระจูด ซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองที่ขึ้นบริเวณป่าพรุ มาสานเป็นเสื่อและเครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระเป่า, หมวก สถานที่ทำอยู่ที่ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว ตำบลสวนหลวง ตำบลคลองน้อย ตำบลแหลม

2.1.6.6 ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา เป็นการนำเอาใบยางพารามาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ เช่น ดอกกุหลาบ ดอกลิลลี่ และเครื่องประดับต่างๆ เช่น เข็มกลัดเสื่อ วัตถุที่ใช้ใบยางพารา สถานที่ทำอยู่ที่ตำบลนาบอน ตำบลบ้านนิคม ตำบลนาโพธิ์ ฯลฯ

2.1.6.7 ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ เป็นการนำเอาไม้ไผ่มาจักสาน เป็นเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ไม้กวาดไม้ไผ่, เข่งปลาทุ, ตะกร้า, กระเช้าผลไม้, ตะข่องไม้ วัตถุที่ใช้ไม้ไผ่พันธุ์ต่างๆ สถานที่ทำอยู่ที่ตำบลท้องเนียน ตำบลเป็ลียน ฯลฯ

## 2.1.7 ตำบลเครื่อง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

### 2.1.7.1 ข้อมูลพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลเครื่อง เกิด โดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศ ลงวันที่ 19 มกราคม 2539 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2539 จำนวน 2,143 โดยประกาศดังกล่าวได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม 113 ตอนที่ 9 ลงวันที่ 30 มกราคม 2539 ตำบลเครื่อง เดิมเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอรัตนพิบูลย์ เข้าใจว่าคงจะจัดตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2466 ได้มีการจัดตั้งกิ่งอำเภอชะอวดขึ้น ตำบลเครื่องก็เป็นตำบลหนึ่งของกิ่งอำเภอชะอวด และวันที่ 1 มกราคม 2497 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะกิ่งอำเภอชะอวดขึ้นเป็นอำเภอชะอวด ซึ่งจะเห็นได้ว่าตำบลเครื่องเป็นตำบลที่ได้จัดตั้งมาเป็นเวลาที่ยาวนาน ซึ่งปัจจุบันตำบลเครื่องก็ยังเป็นตำบลหนึ่งใน 11 ตำบลของอำเภอชะอวด และได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเครื่อง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2539

อาณาเขตตำบล ทิศเหนือ ติด ต.เกาะเกด อ.เชียรใหญ่

ทิศใต้ ติด จ.สงขลา และ จ.พัทลุง

ทิศตะวันออก ติด ต.แหลม ต.ควนชะลิก อ.หัวไทร

ทิศตะวันตก ติด ต.ชะอวด ต.ท่าเสม็ด ต.นางหลง ต.บอนหาด อ.ชะอวด

สภาพทั่วไปของ ตำบลเครื่องมีพื้นที่ ทั้งหมด 110, 016 ไร่ หรือ 176 ตารางกิโลเมตร จำนวน ประชากรของตำบล มีประชากรทั้งสิ้น 7,462 คน เพศชาย 3,531 คน เพศหญิง 3,931 คนอาชีพของ ตำบล อาชีพหลัก ฐานเสื่อกระจูด อาชีพรอง ทำนา ทำสวนยาง รับจ้างทั่วไป

#### ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

1. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 7 แห่ง โรงเรียนวัดควนเค็ง โรงเรียนบ้านควนชิง โรงเรียนวัดควนขาว โรงเรียนวัดควนป้อม โรงเรียนบ้านทุ่งไคร โรงเรียนวัดปากควน โรงเรียน บ้านย่านแดง

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง

3. โรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา

4. วัด 7 แห่ง ( ในหมู่ที่ 1, 2, 3, 4 ,5 ,7 และ10)

5. สถานีอนามัย 2 แห่ง สถานีอนามัยหัวถนน สถานีอนามัยบ้านควนชิง

เส้นทางคมนาคมในตำบลเครื่อง มี 2 ทาง คือ

1. ทางบก ส่วนใหญ่ยังเป็นถนนดินหรือถนนลูกรัง และยังไม่สามารถใช้งานได้ตลอด ทั้งปีเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ต่ำต้องประสบปัญหาน้ำท่วมตำบลเครื่องมีถนนคอนกรีต 1 สาย คือ สายรอบควนป้อม ถนนลาดยางไม่มี ถนนดินและถนนลูกรังมีทั้งหมด 24 สาย

2. ทางน้ำ ประชาชนในอดีตจะใช้การจราจรทางน้ำโดยมีแม่น้ำชะอวดและคลองควน เป็นเส้นทางในการจราจรก่อดำอเภอ แต่ปัจจุบันมีผู้ใช้การจราจรทางน้ำน้อยมาก

สภาพพื้นที่และระบบสาธารณูปโภค ในตำบลเครื่องบางพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง เพราะสภาพ บ้านเรือนอยู่ห่างจากเสาไฟฟ้าแรงสูง ประปา ตำบลเครื่องมีระบบประปาหมู่บ้านอยู่ จำนวน 5 แห่ง หมู่ที่ 1, 4, 9, 10, 5

#### 2.1.7.2 กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์กระจูดใน ต.เครื่อง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

1. กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูดบ้านในควน ผู้นำกลุ่ม นางอำนาจ รัตนะ ที่อยู่ของกลุ่มบ้าน ในควน หมู่ 1 ต.เครื่อง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติและการบริหารจัดการ บ้านในควนหรือบ้านควนเค็ง ตั้งอยู่บริเวณที่ลุ่ม พื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นผืนพรุเสม็ด มีต้นกระจูดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ราษฎร มีฐานะยากจน ตั้งแต่สมัยโบราณมาบรรพบุรุษได้นำต้นกระจูดมาสานเพื่อใช้ในครอบครัว เช่น เสื่อ กระสอบรองนั่งเวลาดำข้าวสาร กระสอบใส่ของแห้ง (กะปิ น้ำตาล เกลือ) เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2518 นางอำนาจ รัตนะ ประธานกลุ่มได้เห็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จักสานของจังหวัดอื่น จึงคิดว่าน่าจะ คัดแปลงนำเสื่อกระจูดมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้ทดลองทำกระเป๋าสตางค์ กระเป๋าสะพาย กระเป๋าหิ้วในระยะแรก ต่อมาตัดแปลงเป็นตัวไก่ ที่ใส่ซองจดหมาย ก่องกระดาก นำไปจำหน่าย ตามที่ต่างๆ ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี และมีราษฎรให้ความสนใจเข้าร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี พ.ศ.2525 ได้คิดจัดตั้ง "กลุ่มจักสานกระจูด" ขึ้นเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวางขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการต่างๆ รวมทั้งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เข้าไปสอนวิธีตัดเย็บ และแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูดในปี พ.ศ. 2528 จนได้รับการยอมรับมีการสั่งซื้อตลอดทั้งปี สร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มที่มีอยู่ 70 คน คนละประมาณ 3,000 บาท - 4,500 บาท/เดือน จำนวนประชากร 203 คน อาชีพหลักของกลุ่มคือ สานเสื่อกระจูด อาชีพรองของกลุ่ม คือ ทำนา ทำสวนยาง รับจ้างทั่วไป

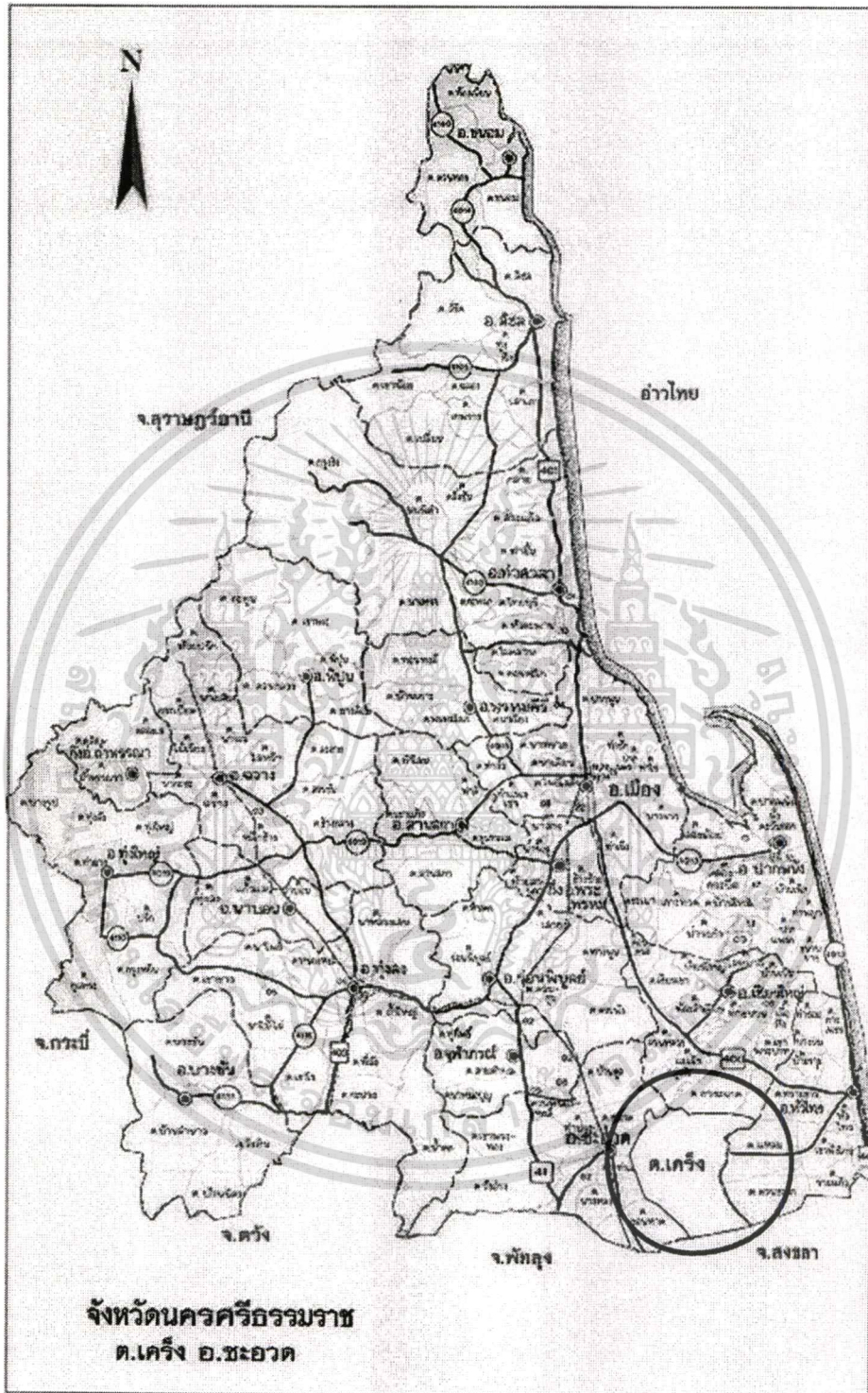
2. กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูดบ้านควนป้อม ผู้นำนางกัลยา ภิมย์รักษ์ ที่อยู่ของกลุ่ม 169 หมู่ 1 บ้านควนป้อม ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติและการบริหารจัดการ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2535 มีสมาชิก 25 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 135 คน มีสำนักงานพัฒนาชุมชนเข้าไปเป็นหน่วยงานเสริมสนับสนุนจัดหาตลาดให้ สภาพการรวมตัวมีการเป็นสมาชิกตั้งกองทุนคนละ 100 บาท ของสมาชิกกลุ่ม สภาพทั่วไปของกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องมีความสามัคคีในกลุ่มต้องตั้งใจทำงาน อาณาเขตที่ตั้ง หมู่ 1 บ้านควนป้อมมีโรงเรือน 1 หลัง กว้าง 9 เมตร ยาว 10 เมตร จำนวนประชากร จำนวนสมาชิก 135 คน อาชีพหลักของกลุ่มคือ ทำสวนอาชีพรองของกลุ่ม คือ หัตถกรรม

3. กลุ่มสตรีสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตรชะอวด จำกัด ผู้นำ นางอุบลวรรณ เป็นตัวอยู่ของกลุ่ม 41 หมู่ 3 บ้านนาคอน ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติและการบริหารจัดการ จัดตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ.2545 สมาชิกในกลุ่ม ประกอบอาชีพจักสานกระจูด ในพื้นที่มีกระจูดเยอะมาก และได้เห็นพ่อค้าคนกลางเข้ามาซื้อ เสื่อ กระเป๋า และตั้งราคาต่ำมาก จึงได้จัดกลุ่มเป็นกลุ่มสตรีสหกรณ์ ในปี 2545 ได้มีการพัฒนารูปแบบต่างๆ โดยได้รับการช่วยเหลือจากทางสหกรณ์ ทั้งทางตลาดและการจัดการ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 30 คน อาชีพหลักของกลุ่มคือ ทำนา อาชีพรองของกลุ่ม ทำหัตถกรรม เช่นเดียวกัน

67449



ภาพที่ 2.1 แผนที่ ต. เคิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ที่มา : [Internet]

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2.2 ผลิทัศน์จักสาน

### 2.2.1 ความหมายของผลิทัศน์จักสาน

วินัย วิริยะปานนท์ (2527 : 8) ได้กล่าวถึงผลิทัศน์จักสานไว้ว่า เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างหนึ่งที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อตอบสนองอารมณ์ ความนึกคิด และแสดงออกมาในรูปของศิลปะตามความเป็นอยู่หรือความนิยมของท้องถิ่น รูปแบบและลักษณะผลิทัศน์จักสานแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันตามความต้องการของประโยชน์ใช้สอย ผลิทัศน์จักสานบางท้องถิ่นมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ จนเป็นสัญลักษณ์ของพื้นบ้านนั้น

มาโนช กงกะนันท์ (ม.ป.ป. : 10) ได้กล่าวว่า ผลิทัศน์จักสานเป็นหัตถกรรมชนิดหนึ่ง ที่มนุษย์เพียรสร้างขึ้นมาเพื่อสนองประโยชน์ด้านต่างๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งนับเป็นผลงานศิลปะได้เพราะมีคุณสมบัติพิเศษคือ ความงดงาม ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการสร้างงานหัตถกรรมเหล่านั้น ด้วยความประณีต ในบรรดางานหัตถกรรมประเภทต่างๆ ผลิทัศน์จักสานมีความเก่าแก่ที่สุด และเป็นงานที่รู้จักกันดีในหมู่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาในโลก ผลิทัศน์จักสานในระยะเริ่มแรก เข้าใจว่ามีลักษณะหยาบ มีการพัฒนาเรื่อยๆ จนมีลักษณะประณีตขึ้นโดยลำดับ ส่วนวัสดุในการทำผลิทัศน์จักสาน มนุษย์ได้ใช้วัสดุใกล้มือมาจักสานให้เป็นรูปร่างและลักษณะที่ใช้ประโยชน์ได้สะดวกและมีความสวยงามยิ่งขึ้น

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532 : 10) ได้กล่าวถึงผลิทัศน์จักสานในลักษณะคล้ายๆ กันว่า ผลิทัศน์จักสานเป็นงานศิลปะหัตถกรรมและหัตถกรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์คิดวิธีการต่างๆ ขึ้นเพื่อสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยวิธีการสอดขัด และสานกันของวัสดุ ลักษณะรูปร่างของผลิทัศน์จักสานสร้างตามวัตถุประสงค์ในการใช้สอย ตามสภาพภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวัสดุในท้องถิ่นนั้นๆ ส่วนวิธีในการทำผลิทัศน์จักสาน ตลอดจนรูปแบบและลวดลายในการสานของชนชาติต่างๆ จะคล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก วัสดุที่ใช้ก็ชนิดเดียวกัน เช่น ผลิทัศน์จักสานไม้ไผ่ มีทำกันเกือบทุกประเทศในกลุ่มเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น ไทย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น

การทำผลิทัศน์จักสานนั้นเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านพื้นเมืองที่มีทำกันมาแต่โบราณ และมีทำทั่วไปในทุกภาคของประเทศ คำว่า "ผลิทัศน์จักสาน" นั้นโดยทั่วไปมักจะหมายถึงสิ่งที่ผลิตขึ้นด้วยมือ โดยวิธี จัก สาน ถัก และทอ เป็นหลัก การเรียกผลิทัศน์จักสานว่า จักสานนั้นเข้าใจว่าเป็นคำที่เรียกขึ้นตามวิธีการที่ทำให้เกิดผลิทัศน์จักสานขึ้นนั่นเอง เพราะผลิทัศน์จักสานต่างๆ จะสำเร็จเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์นั้นจะต้องผ่านกระบวนการที่ประกอบขึ้นด้วยการจัก การสาน และการถัก หรือการขัดกันของวัสดุที่ผ่านกระบวนการเตรียมด้วยการจัก เพื่อแปรรูปวัสดุหรือวัตถุดิบให้สอดคล้องกับการใช้สอยเสียก่อน

จัก คือการทำวัสดุทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้ว เพื่อความสะดวกในการสาน การถัก ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนของการเตรียมวัสดุในการทำผลิตภัณฑ์จักสานขั้นแรก ลักษณะของการจักโดยทั่วไปนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุแต่ละชนิด ซึ่งจะมีวิธีการเฉพาะที่แตกต่างกันไป เช่น วัสดุที่นำมาจักให้เป็นเส้นเป็นริ้วนั้น เป็นไม้ไผ่ หวาย มักเรียกว่า ดอก และการจักดอกไม้ไผ่ โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ จักตามแนวไม้ไผ่โดยมีผิวไม้เป็นส่วนแบนเรียกว่า ดอกพื้น ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเรียกว่า ดอกตะแคง ดอกชนิดนี้จะจักโดยมีผิวไม้เป็นส่วนสันดอก นอกเหนือจากดอกไม้ไผ่สองลักษณะนี้แล้ว อาจจะมีดอกที่จัก เหลลา เป็นเส้นกลมๆ หรือลักษณะอื่นๆ ตามความต้องการที่จะนำดอกชนิดนั้นๆ ไปใช้ การจักดอกเป็นงานขั้นแรกที่สำคัญในการทำผลิตภัณฑ์จักสาน เพราะลักษณะของดอกจะต้องประสานกับลวดลายและรูปทรงของผลิตภัณฑ์จักสานด้วย เช่น การสานส่วนกันของภาชนะ โดยทั่วไปมักจะต้องใช้ดอกป็นแบนๆ เพื่อให้เกิดลายสานที่เป็นแผ่นตามแนวราบที่คงทนและวางบนพื้นราบได้ดีและสะดวกในการสร้างรูปทรงส่วนที่อยู่ถัดจากส่วนกันขึ้นไป หรือดอกสำหรับสานส่วนที่เป็นคอ ส่วนที่คอดของภาชนะจำเป็นจะต้องใช้ดอกที่มีความละเอียดเส้นเล็ก ๆ เพื่อสะดวกในการสานให้ได้รูปทรงตามต้องการ การจักดอก ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการทำผลิตภัณฑ์จักสาน และเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก ผู้ทำผลิตภัณฑ์จักสานจะต้องเตรียมวัสดุที่จะใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จักสานให้สัมพันธ์กับสิ่งที่จะสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการจักเพื่อให้ได้วัสดุที่เรียกว่า ดอก ผู้สานจะต้องรู้จักเลือกสรรและพิถีพิถันเพื่อให้ได้วัสดุที่ดี ซึ่งจะมีผลต่อความคงทน และความประณีตสวยงามของผลิตภัณฑ์จักสานด้วย ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์จักสานในอดีตของไทยเราหลายชนิด มีความคงทนและประณีตสวยงามนั้น จะขึ้นอยู่กับความประณีตและลักษณะของดอกที่สัมพันธ์กับลวดลายและรูปแบบของผลิตภัณฑ์จักสานนั้นๆ ด้วย เช่น เส้นดอกย่านลิเภาที่มีความละเอียดประณีต เป็นต้น

สาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการทำผลิตภัณฑ์จักสาน ถัดจากการจัก ซึ่งเป็นการเตรียมวัสดุ การสานนั้นถือได้ว่าเป็นขบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ที่นำวัสดุธรรมชาติมาทำประโยชน์ โดยใช้ความคิดและฝีมือมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งมีมาช้านานแล้ว โดยที่ในปัจจุบันยังคงทำกันอยู่ กล่าวกันว่าเทคนิคการสานภาชนะที่ใช้กันอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือทุกวันนี้ทำกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ลักษณะของการสานในยุคเริ่มแรก คงเป็นการสานไปตามแนวราบโดยใช้วัสดุขัดกันไปมาอย่างง่ายๆ ตามแบบที่เรียกกันว่า ลายขัด ด้วยการยกขึ้นเส้นหนึ่งและกดลงเส้นหนึ่งให้เกิดการขัดกัน ซึ่งจะทำให้วัสดุคงรูปต่อเนื่องกันไปเป็นพื้นที่มากขึ้นๆ ตามความต้องการ และจากการสานด้วยลายขัดตามแนวราบนี้เอง มนุษย์ได้พัฒนาการสานเพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยขึ้นมาเป็นภาชนะ โดยอาจจะสานลายขัดนั้นเข้ากับแม่แบบเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงของภาชนะขึ้นมา แม่แบบสำหรับสานภาชนะขึ้นมา แม่แบบสำหรับสานภาชนะนั้นอาจจะเป็นเปลือกผลไม้ หรือเครื่องปั้นดินเผาก็ได้ และเมื่อมนุษย์คิดวิธีการสานภาชนะได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำเร็จแล้ว ได้พัฒนาลวดลายในการสานไปด้วย เพื่อให้ได้ภาชนะที่มีรูปทรงเหมาะสมกับการใช้  
สอยและเกิดความสวยงามน่าใช้ยิ่งขึ้น

การสานผลิตภัณฑ์จักสานโดยทั่วไปแล้ว อาจจำแนกออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. การสานด้วยวิธีการสอดขัดกัน
2. การสานด้วยการสอดขัดกันด้วยเส้นทแยง
3. การสานด้วยวิธีขดเป็นวง

จากลักษณะของการสานประเภทใหญ่ ๆ ทั้ง 3 นี้ เป็นวิวัฒนาการของการสานลวดลาย  
ผลิตภัณฑ์จักสานเพื่อให้เกิดประโยชน์เหมาะสมกับชนิดและรูปทรงของผลิตภัณฑ์จักสาน  
นอกจากแบบอย่างการสานเหล่านี้แล้ว ยังมีลวดลายซึ่งดัดแปลงออกไปเพื่อให้เกิดความสวยงาม  
เพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ลายขัดธรรมดา แต่มีการสานด้วยเส้นดอกที่เล็กกว่าสอดแทรกเข้า  
ไประหว่างลายขัณฑ์นั้น เพื่อให้เกิดเป็นลายขัณฑ์เล็ก ๆ ซ่อนอยู่ภายใน เป็นการเพิ่มความสวยงาม เช่น  
ลายดอกพิกุล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วิธีการสานผลิตภัณฑ์จักสานในท้องถิ่นต่างๆ ของไทยนั้น  
จะขึ้นอยู่กับความนิยมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมากกว่าอย่างอื่น

ขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งของการทำผลิตภัณฑ์จักสาน คือ การถัก การถักนี้โดยทั่วไป  
แล้วจะเป็นกระบวนการประกอบที่ช่วยให้การทำผลิตภัณฑ์จักสานสมบูรณ์ มากกว่าจะเป็นวิธีการ  
ทำผลิตภัณฑ์จักสานด้วยตัวเอง การถักจะใช้วัสดุที่เป็นเส้นอ่อนและมีความยาวพอสมควร ใช้ถัก  
ยึดโครงสร้างภายนอกให้ติดกับผนังของผลิตภัณฑ์จักสาน เช่น การถักขอบของภาชนะจักสาน  
ไม้ไผ่ การถักหูภาชนะ หรือการถักโครงต่างๆ ของภาชนะ เป็นต้น การถักนี้บางครั้งอาจจะ  
เรียกว่า การผูกก็ได้ ลักษณะของการถักหรือการผูกขอบของภาชนะโดยทั่วไป จะมีระเบียบที่เป็น  
ลักษณะเฉพาะของการถักแต่ละแบบ เช่นเดียวกับแบบของลายสาน เช่น ลายถักหัวแมลงวัน  
สันปลาช่อน เป็นต้น การถักนี้ส่วนมากจะเป็นการเสริมความแข็งแรงของโครงสร้างภายนอก เช่น  
ขอบ ขา ปาก ก้น ของเครื่องจักสาน และเป็นการเพิ่มความสวยงามไปด้วย แม้ว่าการถักจะเป็น  
ขั้นตอนเสริมเพื่อให้ผลิตภัณฑ์จักสานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก็ตาม แต่การถักก็เป็นกระบวนการหนึ่ง  
ที่มีความจำเป็นอย่างขาดไม่ได้ของผลิตภัณฑ์จักสานหลายๆ ชนิด ไม่ว่าจะเป็นภาชนะหรือ  
เครื่องใช้อื่นๆ ถ้าสังเกตดูแล้วจะเห็นว่ามีการถักเข้าไปเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วยเสมอ

ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการของการทำผลิตภัณฑ์จักสานซึ่งจะเห็นว่าเป็นหัตถกรรมหรือ  
เป็นศิลปหัตถกรรมพื้น ๆ ที่ไม่มีกรรมวิธีที่ซับซ้อน แต่ในด้านความคิดสร้างสรรค์แล้ว จะเห็นว่า  
การจักสานเป็นความคิดที่แยบผลและเรียบง่ายอย่างหนึ่งของมนุษย์มีขั้นตอนเป็นระเบียบแบบแผน  
เป็นของตนเองอย่างง่าย ๆ แต่สัมฤทธิ์ผลในด้านประโยชน์ใช้สอยสูงยิ่งจากอดีตมาจนปัจจุบัน  
แม้ว่าการทำผลิตภัณฑ์จักสานทั่วไปจะใช้วัสดุพื้นบ้านก็ตาม แต่การนำวัสดุเหล่านั้นมาทำ  
ผลิตภัณฑ์จักสานจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสะดวกในการนำวัสดุ  
ธรรมชาติมาดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์จักสาน เครื่องไม้เครื่องมือในการทำผลิตภัณฑ์จักสานเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือพื้น ๆ ที่ชาวบ้านสามารถทำขึ้นใช้เองได้และมีเพียงไม่กี่อย่าง ซึ่งอาจจะนับว่าผลิตภัณฑ์จักสานเป็นงานหัตถกรรมที่มีเครื่องมือประกอบน้อยที่สุดอย่างหนึ่งก็ได้

## 2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จักสาน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จักสานทั่วไปมีอยู่เพียง 3 ชนิด คือ

2.2.2.1 มีด เป็นเครื่องมือสำหรับแปรรูปวัสดุธรรมชาติมาเป็นวัสดุสำหรับทำผลิตภัณฑ์จักสาน มีดที่ใช้ทั่วไปเป็นมีดเหล็กกล้าที่มีเนื้อแกร่งและมีความคมมากมีอยู่ 2 ชนิด คือ

1) มีดสำหรับใช้ฟันหรือตัดป่าไม้ มักเป็นมีดขนาดค่อนข้างใหญ่ มีสันหนาประมาณ 1/2 - 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 40 เซนติเมตร ด้านคมคมมาก แต่อาจจะไม่บางมากนักเพื่อความคงทนในการตัดทอนไม้ไผ่ หวาย และอื่น ๆ มีดที่ใช้ตัดทอนนี้โดยทั่วไปจะเป็นมีดหัวตัดมีดโต้ หรือมีดอื่น ๆ แล้วแต่จะเรียกกันไปตามภาษาถิ่น มีดชนิดนี้จะใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จักสานขั้นตอนแรก คือ เริ่มตัดไม้ไผ่ หรือหวาย มาจากป่า แล้วตัดเป็นท่อน ผ่าเป็นชิ้น สำหรับเตรียมจักเป็นดอกต่อไป

2) มีดดอก มีดชนิดนี้มีประโยชน์ใช้สอยตามชื่อเรียกคือ เป็นมีดสำหรับใช้จักดอก มักมีรูปเรียวยาวแหลม ปลายและด้ามงอน ส่วนมากตัวมีดจะสั้นกว่าด้าม เพราะด้ามจะใช้สอดกระชับกับแขนและข้างตัวเวลาจักดอกด้วยมีดชนิดนี้จะต้องมีสันค่อนข้างบาง เพื่อให้มีน้ำหนักเบาและใช้งานได้สะดวก ปลายงอนแหลม เพื่อความสะดวกในการ จัก เหลา หรือเจาะคว้าน มีดดอกนี้โดยทั่วไปจะมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็ที่รูปทรงปลีกลอยเท่านั้น มีดชนิดนี้ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือประจำตัวที่สำคัญของช่างจักสานทีเดียว

2.2.2.2 เหล็กหมาด เป็นเหล็กปลายแหลมสำหรับใช้เจาะ จัด แะ มีอยู่ 2 ชนิด คือ

1) เหล็กหมาดปลายแหลม ใช้สำหรับไขแฉะ ทำด้วยเหล็กดี ส่วนมากทำด้วยกำน่อม ซึ่งล้อจักรสาน เป็นเหล็กปลายแหลมคล้ายเข็ม ยาวประมาณ 3 นิ้ว มีด้ามกลม ๆ ทำด้วยไม้ ใช้ไขแฉะ และแฉะตามรูดอก สำหรับร้อยหวาย ในการถักขอบ หรือผูกโครงสร้างของผลิตภัณฑ์จักสาน

2) เหล็กหมาดปลายแบน หรือปลายหอกเป็นเหล็กแหลมปลายแบนคล้ายไฟ่ลาย ลูกศรหรือใบหอก มีด้ามกลม ๆ ยาวประมาณ 4-6 นิ้ว เหล็กหมาดชนิดนี้ใช้สำหรับเจาะขอบไม้ไผ่ หรือหวาย หรือ วัสดุอื่น ๆ ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของเครื่องจักสานเหล็กหมาดชนิดนี้จะใช้เจาะโดยใช้มือป้อนที่ด้ามให้ปลายเหล็กหมุนเจาะลงไปในวัตถุ

2.2.2.3 คีมไม้ ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้น ๆ อีกอย่างหนึ่งมีลักษณะคล้ายคีมทั่วไป คือ มีส่วนปากสำหรับหนีบ มีด้ามจับ คีมนี้มักทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะค่า ไม้พะยูน แก่นไม้ขาม เป็นต้น คีมชนิดนี้จะใช้หนีบขอบปากของผลิตภัณฑ์จักสานเวลาผูกขอบหรือเข้าขอบ เช่น การเข้าของกระบุง ขอบแข่ง ขอบคู้ เป็นต้น

เครื่องมือเครื่องใช้ทั้ง 3 ชนิดนี้ เป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการทำผลิตภัณฑ์จักสานโดยเฉพาะ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ และหวายจะขาดไม่ได้ อย่างไรก็ตาม มีเครื่องมือในการทำผลิตภัณฑ์จักสานชนิดอื่นอีก แต่ก็ไม่มากนัก เช่น การจักหวายจะต้องมีแผ่นสังกะสีจะเป็นฝากระป๋องสังกะสีต่างๆ ก็ได้ เจาะเป็นรูเล็ก ๆ สำหรับสอดเส้นหวายที่จักเป็นเส้นผ่าเข้าไป ให้ความคมของสังกะสีช่วยขูดซี่หวายออก ซึ่งเรียกว่าวิธี ชักเสียด และเรียกแผ่นสังกะสีว่า “เสียด” หรือการทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิพาก็ใช้เครื่องมือชนิดนี้เช่นกัน แต่เรียกว่าการชักแป้น เป็นต้น นอกเหนือไปจากเครื่องมือดังกล่าวนี้แล้ว อาจจะมีเครื่องมือที่ช่วยให้การทำผลิตภัณฑ์จักสานสะดวกรวดเร็วขึ้นอีกบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุแต่ละชนิด แต่เท่าที่ปรากฏทั่วไป การทำผลิตภัณฑ์จักสานจะไม่ใช้เครื่องมืออื่น ๆ เข้ามาช่วยมากนัก เพราะหลักใหญ่ของการทำผลิตภัณฑ์จักสานนั้นขึ้นอยู่กับมือ ทักษะ แม้จะมีเครื่องมืออื่นเข้ามาช่วยบ้างแต่ความละเอียดประณีตจะสู้ฝีมือมนุษย์ไม่ได้ เช่น ในปัจจุบันนี้ มีผู้ประดิษฐ์เครื่องจักตอกไม้ไผ่ขึ้นใช้ แต่จะได้ตอกที่ไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร บางครั้งต้องใช้มือเหลาซ้ำอีกครั้งหนึ่งอย่างไรก็ตาม การทำผลิตภัณฑ์จักสานเป็นงานหัตถกรรมที่ยังไม่สามารถสร้างเครื่องจักรขึ้นทำงานทดแทนได้ ถึงแม้ว่าอาจจะทำได้ในอนาคต แต่ความสวยงามและความประณีตที่มีชีวิตชีวาบางอย่างซึ่งเกิดขึ้นจากฝีมือและความมีจิตใจจดจ่อของผู้สาน ซึ่งเป็นสุนทรียภาพอยู่ในเครื่องจักสานคงจะไม่สามารถหาเครื่องจักรชนิดใดทำขึ้นแทนได้

### 2.2.3 รูปแบบลวดลายจักสาน

การสานลวดลายต่างๆ ในผลิตภัณฑ์จักสานของไทยแต่ละลาย จะมีระเบียบและหลักในการสานสืบทอดต่อ ๆ กันมาแต่โบราณ ด้วยลักษณะของการเล่ากันด้วยปากเปล่าแบบมุขปาถะมากกว่าการใช้ตำหรับตำรา โดยมากจะคิดคำเป็นหลักที่คล้องจองกัน คล้ายกับสูตรไว้เป็นลายๆ ไป เช่น ยกสองข่มสาม ยกสี่ข่มสามทุกที่ กลับมาที่นี้ เส้นที่สี่ยกสอง เรียกการสานนี้ว่า ลายประสุลายผีฟ้าห้ายกสอง หรือ "ยกสองข่มห้า เรียกว่า ลายบ้านเฮย" เป็นต้น จากการสืบทอดลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้เรียนจะต้องใช้การฝึกฝนและปฏิบัติเอาเองจนจำได้ให้ลวดลายของผลิตภัณฑ์จักสานในแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ และมีชื่อเรียกลายต่างๆ แตกต่างกันไปบ้างตามภาษาท้องถิ่นนั้นๆ แม้ว่าจะเป็นลายชนิดเดียวกันก็ตาม ซึ่งถ้าจะจำแนกลายจักสานต่างๆ ออกตามชื่อภาษาท้องถิ่นแล้ว คงจะมีลายมากมายยากแก่การรวบรวมและวิเคราะห์ได้

หลักเกณฑ์การแบ่งลายจักสาน สามารถทำได้หลายลักษณะที่เห็นอยู่ปัจจุบัน มีประมาณ 20 กว่าลาย โดยยกลวดลายมาบางลายที่เป็นลายพื้นฐานที่งานต่อกรสาน และนิยมสานกันมากมีลวดลายดังนี้

ลายขีด ลายดอกกุหลาบ ลายใบโพธิ์ ลายแอปเปิ้ล ลายสอง ลายสาม ลายดอกพุทธรักษา ลายต่อออก ลายปลา ลายดอกมะลิ ลายลูกแก้ว ลายดอกดาว ลายควาล้อมเดือน ลายคีกระจาย ลายคิหงาย ลายลบน้ำ ลายประสู ซึ่งลวดลายที่ให้ความหมายได้มีดังนี้

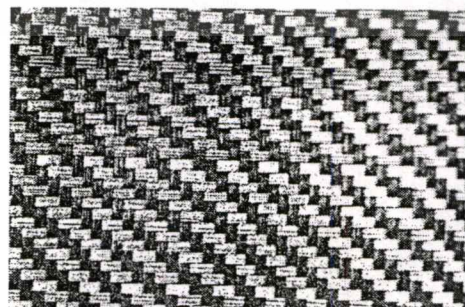
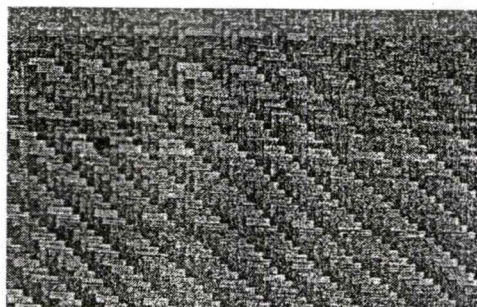
#### 2.2.3.1 ลายขีด

ลักษณะลาย ถือได้ว่าเป็นลวดลายที่ง่ายที่สุด นับเป็นขั้นพื้นฐานของการทำผลิตภัณฑ์จักสานซึ่งอาจจะเป็นแม่ลายเบื้องต้นของการทำผลิตภัณฑ์จักสานที่เก๋แก่ที่สุดก็ได้ ลายขีดนี้ได้อิทธิพลมาจากการสานขัดกันระหว่างเส้นดอกแนวตั้งและแนวนอนอย่างละเส้นมาเป็นการใช้เส้นดอกแนวละหลายๆ เส้นขัดสลับกันทำให้เกิดลายใหม่ๆ ขึ้นหรืออาจจะสอดทแยงเข้าไประหว่างเส้นตั้งและเส้นนอนก็ได้จะได้ลายใหม่ขึ้นเช่นกัน

ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างภาพลายขีด

#### 2.2.3.2 ลายสอง , ลายสาม

ลายสอง , ลายสาม เป็นลายสายที่วิวัฒนาการจากสานขัดพื้นฐาน ทำให้สามารถสานให้เส้นดอกชิดกันยิ่งขึ้นและลวดลายละเอียด มีการประสานแรงยึดเหนี่ยวระหว่างเส้นดอกให้มีความแน่นมากขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย



ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างลายสอง, ลายสาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

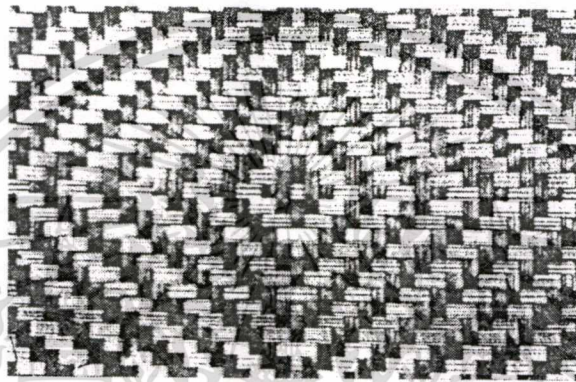
วิวัฒนาการของลายสอง ,ลายสาม

ลายสอง ,ลายสาม สามารถแบ่งลายสานที่พัฒนาขึ้นมาเป็น 6 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- |                |               |               |
|----------------|---------------|---------------|
| 1. ลายซ้ายขวา  | 2. ลายคี่คว่ำ | 3. ลายคี่หงาย |
| 4. ลายคี่ตะแคง | 5. ลายขัดทแยง | 6. ลายขัด     |

### 2.2.3.3 ลายคี่คว่ำ หรือลายลูกแก้ว

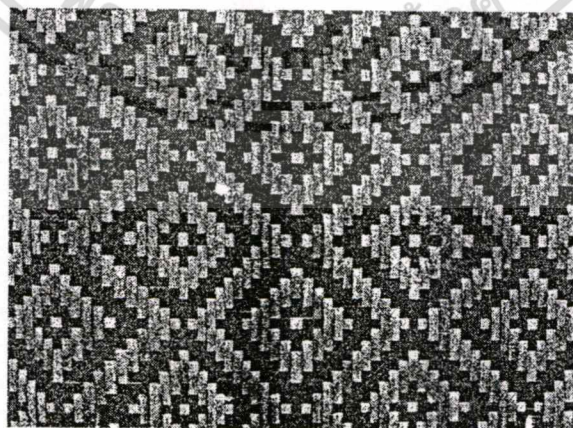
ลักษณะลายคี่คว่ำนี้ ตามภาษาจกสานดั้งเดิมเรียกชื่อลายนี้อวาลายลูกแก้ว ลายจัดกลับเข้าด้านใน การสานนั้นมีตั้งลายสองและลายสาม แต่สานให้มีลวดลายเป็นดอกต่างๆ



ภาพที่ 2.4 ตัวอย่างลายคี่คว่ำ หรือลายลูกแก้ว

### 2.2.3.4 ลายคี่กระจาย

ลักษณะลาย เป็นลายที่พัฒนาจากลายคี่คว่ำ แต่ให้มีลวดลายเป็นดอกเล็กๆ กระจายออกไป โดยการตั้งเส้นด้ายหลายๆ เส้น ตามจำนวนดอกที่ต้องการ

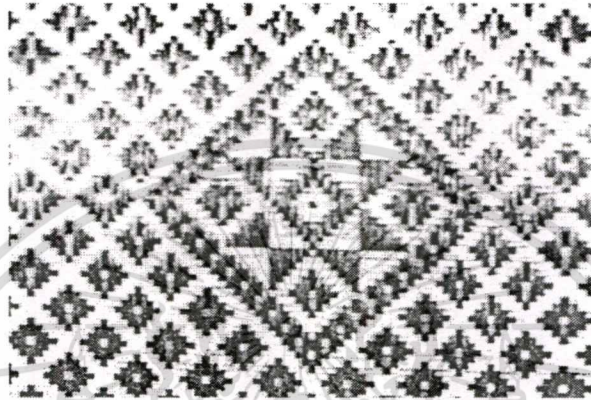


ภาพที่ 2.5 ตัวอย่างลายคี่กระจาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 2.2.3.5 ลายดาวล้อมเดือน

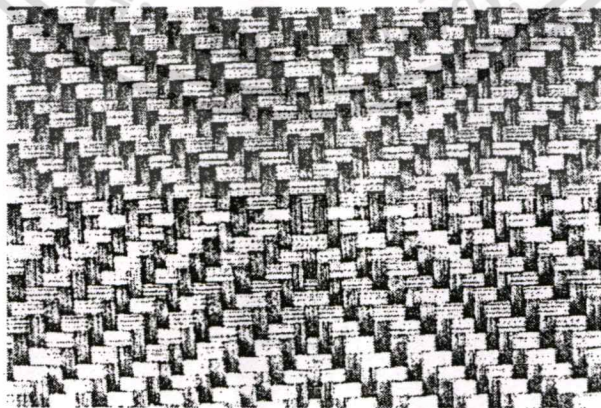
ลักษณะลาย เป็นลายที่พัฒนาจากลายคิดว่า โดยมีลักษณะของดอกเล็ก ๆ กระจายรอบ ดอกใหญ่ตรงกลาง จากลักษณะการสานลวดลายประเภทนี้ สามารถพัฒนาการสานให้เป็นลวดลาย ภาพประติมากรรม หรือตัวหนังสือได้ด้วย



ภาพที่ 2.6 ตัวอย่างลายดาวล้อมเดือน

### 2.2.3.6 ลายดีหยาบ

ลายดีหยาบ ตามภาษาช่างสานเดิมเรียกว่า "ลายซัดดีหล่ม ลายกลีบออกด้านนอก" ลักษณะลาย เป็นการสานที่สานได้ทั้งลายสองและลายสามจากเส้นดีจะกระจายออกด้านนอก ซึ่งลายสานประเภทนี้ ได้พัฒนาเป็นลายประเภทต่างๆ



ภาพที่ 2.7 ตัวอย่างลายดีหยาบ

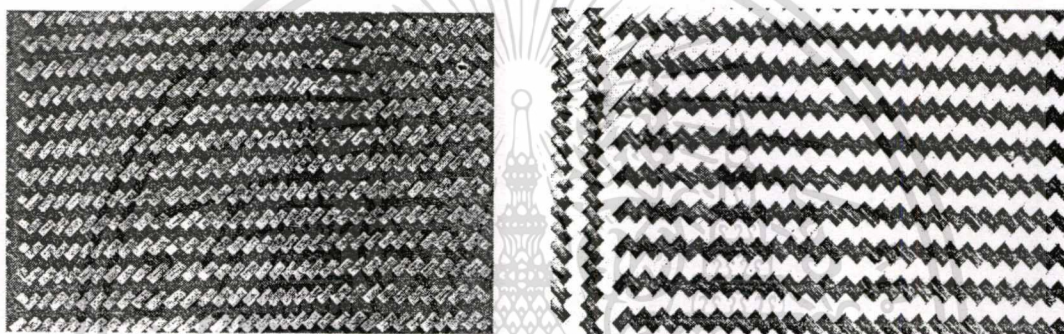
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 2.2.3.7 ลายขัดทแยง

ลักษณะลาย เป็นลายที่สานในลักษณะลายสองหรือลายสาม แต่ให้เส้นตั้งและเส้นนอน ซัดกันในแนวทแยง ซึ่งมีการขัดทแยงใน 2 ลักษณะ คือ

- ขัดทแยงตามตั้ง เรียก "ลายยืน"
- ขัดทแยงตามนอน เรียก "ลายเวียน"

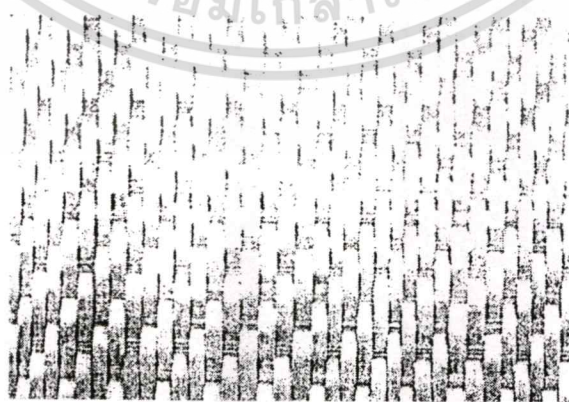
เรามักจะพบการสานขัดทแยงทั้ง 2 ลักษณะ อยู่ควบคู่กันเสมอที่บริเวณด้านข้างของ ภาชนะหรือผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานพื้นบ้านที่ใช้กันอยู่ทั่วไป โดยมีข้อสังเกต คือ "ลายเวียน" จะนิยมใช้สานเพื่อเน้นบริเวณขอบหรือแสดงการสิ้นสุดของรูปทรงภาชนะ เช่น กระจับปี่ หรือ ก่องข้าวของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น



ภาพที่ 2.8 ตัวอย่างลายขัดทแยง

### 2.2.3.8 ลายผิดถูก หรือลายขัดหนึ่งสอง, สองสาม

เป็นลายที่มีลักษณะการสานผสมระหว่างลายขัดหนึ่ง กับ ลายสอง หรือสายสองกับ ลายสาม โดยมีเส้นยืนและเส้นนอนซัดกันในลักษณะ "ขกสอง ข่มหนึ่ง" เสมอ



ภาพที่ 2.9 ตัวอย่างลายผิดถูก หรือลายขัดหนึ่งสอง, สองสาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2.2.4 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

### 2.2.4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

มูลเหตุของการเกิดโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” สืบเนื่องมาจากประเทศไทย กำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประชาชนทุกระดับประสบปัญหาในการครองชีพ โดยเฉพาะประชาชนระดับรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลโดยมีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับรากหญ้ามาใช้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีความเชื่อว่าหากประชาชนในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมก็จะเคลื่อนตัวได้ในที่สุด ซึ่งโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ก็เป็นโครงการหนึ่งในนโยบายดังกล่าว

“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตัวเอง กล่าวคือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบ ทรัพยากรของท้องถิ่น มาทำการพัฒนาจนกลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และจุดขาย ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วประเทศตลอดจนทั่วโลก นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ยังหมายถึง กระบวนการทางความคิดรวมถึงการบริการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก

จากแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตนเอง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ โดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะคล้ายกับความคิดของผู้ว่าการของจังหวัด โออิตะ (Oita Prefecture) ชื่อ Morihiko Hiramatsu ท่านได้รับเลือกเป็นผู้ว่าการของจังหวัดโออิตะ เป็นครั้งแรกในปี 1979 และปัจจุบันยังคงดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าการ ซึ่งได้รับเลือกมาทั้งสิ้น 6 สมัยแล้ว ท่าน ได้เห็นการพัฒนาของประชาชนชาวโอยามา (Oyama) ซึ่งเป็นเมืองชนบทเล็กๆ แห่งหนึ่งของจังหวัดโออิตะ ที่ทำการพัฒนาบ๊วยคองของหมู่บ้าน จนเป็นที่รู้จักทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1961 ชาวเมืองโอยามาได้ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเองจากชาวนาสู่การผลิตบ๊วย (Plum) และลูกเกาลัด (Chestnut) ซึ่งทั้งลูกบ๊วยและลูกเกาลัดต่างเป็นผลไม้พื้นเมืองของเมืองนี้อยู่แล้ว โดยเริ่มจากโครงการพัฒนาของคนที่ท้องถิ่นที่เรียกว่า NPC Movement (New Plum and Chestnut Movement) เป้าหมายของโครงการนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและขายได้ ซึ่งใช้เวลาในการพัฒนามา 10 ปี ก็ประสบผลสำเร็จ ซึ่งปัจจุบันในประเทศญี่ปุ่น เมื่อพูดถึงบ๊วยคองจะต้องนึกถึงบ๊วยคองของหมู่บ้านโอยามาเสมอ จากการประสบผลสำเร็จของโครงการ NPC Movement จึงทำให้ท่านผู้ว่า Hiramastu มองในภาพกว้างคือ ต้องการพัฒนาทั้งจังหวัด ซึ่งก่อให้เกิดโครงการ One Village One Product Movement ในปัจจุบันที่ประเทศญี่ปุ่น โดยโครงการดังกล่าวมีความคิดพื้นฐานของการพัฒนาในเชิงขบวนการ (Movement) คือ

1. ท้องถิ่นแต่ทั่วโลก (Local but Global)
2. อิสระ สร้างสรรค์ และภูมิปัญญาของท้องถิ่น  
(Independent Creative and Original Ideas)
3. ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง  
(to Help People Develop Their Local Communities)

โครงการดังกล่าวเป็นการส่งเสริมการทำผลิตผลและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญเท่าๆ กัน กล่าวคือ ไม่ว่าจะผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรม หรือกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น ต่างก็เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งคนในชุมชนทุกคนจะต้องเรียนรู้ และเข้าใจที่จะพยายามดำรงชีวิต อย่างเกื้อกูลกันและมีความเชื่อว่าทุกส่วนมิได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่จะพึ่งพาอาศัยกันเป็นองครวมแห่งชีวิต (Symbiosis) มีการอยู่ร่วมและเกื้อกูลกันระหว่างธรรมชาติและประชาชนคนอื่นหมู่บ้านอื่น ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความคิดในเชิงบวกโดยไม่จำกัดที่วัย เขตการปกครองและประเทศ ซึ่งเป็นการใช้พลังในเชิงบวกสู่ก้าวใหม่ของการพัฒนารายได้ ดังคำขวัญที่ว่า “นำจิตวิญญาณของหมู่บ้านสู่มหานคร”

จากที่กล่าวมาข้างต้น โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง หากทุกท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาใคร มีการกินคืออยู่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ท้ายที่สุดเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมก็จะเคลื่อนตัวและดีในที่สุด การสร้างรายได้โดยการพึ่งตนเองนั้น สิ่งหนึ่งก็คือแต่ละหมู่บ้านต่างก็มีผลผลิต หรือวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง หากนำผลผลิต หรือวัฒนธรรมของแต่ละหมู่บ้านมาทำการพัฒนา หรือเพิ่มมูลค่าเข้าไปแต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งการที่จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ จนสามารถเข้าสู่มาตรฐานสากล ทำให้สามารถขายได้ทั้งในและต่างประเทศ จะต้องมีปัจจัยที่สนับสนุน 2 ปัจจัยด้วยกัน คือ

ปัจจัยภายใน ทุกคนในหมู่บ้านจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันอุทิศพลังกาย พลังใจให้กันและกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความคิดที่สร้างสรรค์ (Creativity) ในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ บนรากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและ

วัฒนธรรมนั้น มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งในที่นี้ รวมถึงกระบวนการทางความคิดด้วย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษา ภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีการต่อ ยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งออกมา ในรูปของการบริการการท่องเที่ยวก็ได้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องผลิตเป็นสินค้าเพียงอย่างเดียว

ปัจจัยภายนอก รัฐบาลต้องพร้อมที่จะเข้าไปช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ การบริหารจัดการ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการผลิต ตลอดจนทางด้านการตลาด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ หรือบริการสามารถจำหน่ายได้ทั้งในและต่างประเทศ

#### 2.2.4.2 ผลิตภัณฑ์จักสานกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์จักสานของไทย ถือว่าเป็นศิลปะชาวบ้าน ที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยทำขึ้นจากวิธีการ จัก สาน ถัก ทอ จากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น แสดงออกมา ในรูปแบบของศิลปะ เพื่อตอบสนองอารมณ์ ความนึกคิด มูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์จักสานขึ้น คือ 1) ความจำเป็นในการดำรงชีวิต 2) สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตามภูมิศาสตร์ 3) ความเชื่อ ขนบประเพณี และศาสนา จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์จักสานยังคงเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทย แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนารูปแบบไปมากแล้ว และถึงขั้นส่งออกต่างประเทศแล้วก็ตาม แต่โดยลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์จักสานอันเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นแต่ละภูมิภาคหลายสิ่งหลายอย่างยังคงอยู่เป็นส่วนมาก

ด้วยสภาพวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างชัดเจนทั้งในเรื่องของการใช้ชีวิต การคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ที่เน้นความสะดวกสบาย การเร่งรีบของชีวิตการทำงานต้องแข่งขันกันในทุกๆ ด้าน ของสังคมเมือง ส่งผลต่อระบบชุมชนท้องถิ่นที่มีมาหลายชั่วอายุคนต้องพยายามตามให้ทันกับวิถีสังคมยุคใหม่ การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไปในอนาคตเขวชนอาจจะ โคนครอบงำจากสภาพสังคมได้ เพราะฉะนั้นต้องหาวิธีการในการจัดการกับปัญหานี้ กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ (2548 : 210) กล่าวถึง การโค่นครอบงำทางความคิดของสังคมยุคใหม่ว่า ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกทำลาย การแก้ปัญหา ในชุมชนจึงต้องอาศัยการสร้างเครือข่าย และการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันในระดับรากหญ้า เพื่อคิดค้นวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง และประสานกับภูมิปัญญาสากล ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาได้ถูกจุด และจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

มนตรา พงษ์นิล. (2548 : 19) กล่าวถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับท้องถิ่นว่า ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีการวางแนวทางกว้างๆ ในระดับประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่า อุตสาหกรรมในครัวเรือนมีความสัมพันธ์อันยาวนานกับวิถีชีวิต

และธรรมเนียมประเพณีของสังคมไทยในชนบท และมีมาควบคู่กับเกษตรกรรม การสะสม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิปัญญาและส่งผ่านความรู้ต่อมายังชนรุ่นหลัง ทำให้วัตถุบิในท้องถิ่นกลายมาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคและใช้สอยในชีวิตประจำวัน บางผลิตภัณฑ์มีชื่อเสียงในด้านคุณภาพและประโยชน์ใช้สอย ขณะที่ผลิตภัณฑ์บางส่วนมีเอกลักษณ์ทางด้านศิลปะการออกแบบและตกแต่ง ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นความงดงาม ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมในครัวเรือนหลายอย่างก็กลายมาเป็นของที่ระลึก ซึ่งต่อมากลายเป็นเอกลักษณ์และสัญลักษณ์ของหมู่บ้าน เมื่อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการในท้องถิ่นและข้าราชการ ก็จะได้รับการพัฒนาต่อไปทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการฝึกหัดชาวบ้านเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ก้าวหน้าไปอีก โดยมีการแนะนำเทคนิควิธีการสมัยใหม่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการท้องถิ่น ก่อให้เกิดการขยายตลาดที่กว้างขวางมากขึ้น ภายใต้นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของรัฐบาลเกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิดที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน นำไปสู่การมีรายได้ที่มั่นคงและต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ในที่สุด

ลักษณะเด่นของนโยบาย OTOP คือ เป็นโครงการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการนำภูมิปัญญาแต่ละท้องถิ่นแต่ละหมู่บ้านมาสร้างผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นตนเอง โดยมีการสนับสนุนเทคนิควิธีการสมัยใหม่จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในขณะเดียวกันผลิตภัณฑ์ก็ต้องสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ (มนตรี พงษ์นิล, 2548 : 20) แต่ก็ไม่ใช่ของใหม่แกะกล่อง เป็นการต่อยอดมาจากผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มโน้นกลุ่มนี้ แต่เมื่อได้มีการกำหนดคุณศาสตร์ใหม่ เป็นสินค้าหนึ่งตำบล โดยเฉพาะภาครัฐให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมอย่างจริงจังและชัดเจน ก็ทำให้เห็นนโยบายนี้ก่อเกิดผลเป็นรูปธรรมในเวลาอันรวดเร็ว นำไปสู่การขยายผลระดับสากล จากข้อมูลรายงานผลในการจัดงานแสดงสินค้าภูมิปัญญาไทยสู่สากล 2548 (OTOP TO THE WORLD 2005) ระหว่างวันที่ 19-24 เมษายน 2548 ณ อาคารแสดงสินค้าอิมแพค เมืองทองธานี รายงานว่านักธุรกิจที่เป็นชาวต่างชาติเข้าเยี่ยมชมงานมากที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 14.14 (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก.2548) กลุ่มสินค้าที่ได้รับการสั่งซื้อ อันดับแรก ได้แก่ ของขวัญของชำร่วยประเภทหัตถกรรมเป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากเส้นใยพืชและจากผ้าทอผสมเส้นใยพืช เช่น ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ ผักตบชวา ย่านลิเภา กระจูด เคยปาหนัน ป่านสรนารายณ์ กกหญ้าสามเหลี่ยม นำมาจักสานเป็นกระเป๋า ที่รองนั่งแบบญี่ปุ่น เสื้อ ผลิตภัณฑ์ใช้บนโต๊ะอาหารของใช้ในบ้าน เป็นต้น อันดับ 2 สิ่งทอและผ้าผืน อันดับ 3 อาหารและเครื่องดื่ม อันดับ 4 สมุนไพร เครื่องหอม และเสื้อผ้าเป็นอันดับ 5

จังหวัดนครศรีธรรมราช เมืองแห่งประวัติศาสตร์อันยาวนานร่วมพันปี เมืองแห่งพุทธศาสนาอันเก่าแก่ เมืองซึ่งมีความหลากหลายทั้งศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของผู้คน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่ผสมผสานศาสตร์ทุกอย่างอย่างลงตัว ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย นครศรีธรรมราชมีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก จากเมืองท่าที่มีการค้าขายรุ่งเรืองควบคู่ไปกับการเกษตร พัฒนาไปสู่ระบบอุตสาหกรรม ท่าเรือน้ำเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์

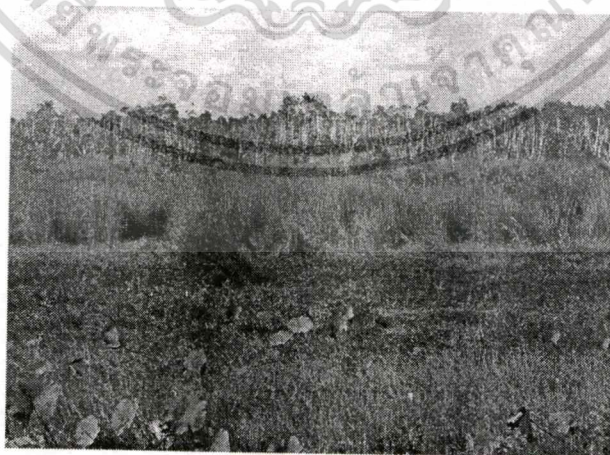
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลึกลึคนิมิตตสาหรณรม สนามบินพานิษย์ และพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว แต่สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็มีอาจทำให้ภูมิปัญญาจากอดีตเสื่อมคลายไปตามความเปลี่ยนแปลง ทว่าคนนครยังสืบสาน และพัฒนาภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมอันดั้งเดิมที่สั่งสมมาให้ดียิ่งขึ้น (เทศบาลนคร นครศรีธรรมราช) โดยเฉพาะงานศิลปหัตถกรรมนับว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่นที่สุดในบรรดาจังหวัด ในเขตภูมิภาคภาคใต้ หัตถกรรมที่ขึ้นชื่อของจังหวัด ได้แก่ เครื่องถมนคร เครื่องเงิน รูปแกะสลักหนังตะลุง ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา ผลิตภัณฑ์จักสานตะกร้าจากไม้ไผ่ และ ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เหล่านี้ที่กล่าวมาล้วนเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ 5 ดาวทั้งสิ้น

ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 5 ดาวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2549) และเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปทั้งประเทศ นับเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ชาวบ้านสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ตามสภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นในภาคใต้

### 2.3 กระจูดและผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

"กระจูด" เป็นพันธุ์ไม้จำพวกกก (Sedge) ชนิดหนึ่งในตระกูล Cyperaceae มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Lepironia articalata* ซึ่งอยู่ทางเกาะมาดากัสการ์ มอริเชียส ลังกา สุมาตรา แหลมมลายู และหมู่เกาะต่างๆ ในแหลมมลายู อินโดจีนตอนริมฝั่งทะเลอ่าวไทย บอร์เนียว ตลอดจนถึงออสเตรเลีย ริมฝั่งตะวันออก การที่ต้นกระจูดนี้แพร่หลายไปได้อย่างกว้างขวาง เหมือนที่เป็นอยู่ในเวลานี้ แต่เดิมน่าจะมีผู้นำเอาไปปลูกมาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งในประเทศไทย



ภาพที่ 2.10 ลักษณะของต้นกระจูดที่ชอบขึ้นในที่ๆ มีน้ำขังอยู่ตลอดเวลา

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 2.3.1 ลักษณะลำต้น

ตรงกลมตามภาคตัดขวางเรียวยาว 50-200 เซนติเมตร หนา 2-7 มิลลิเมตร ภายในกลวง มีแผ่นบางกั้นเป็นระยะ โคนลำหุ้มกาบ 2-3 กาบ มีเมล็ด 4-5 เมล็ด ดอกออกใกล้ปลายยอดหรือที่ยอด รูปรี รูปไข่ หรือรูปขอบขนาน สีน้ำตาลหรือม่วงเมื่อแก่จัด ยาว 10-35 มิลลิเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง 3-7 มิลลิเมตร ใบประดับรูปรียาว กลม ปลายแหลมคล้ายลำประดับด้านบนของช่อต่อจากลำ กาบรองดอกเล็ก รูปไข่ มีหลายอัน เรียงสลับเกยกันแน่น

### 2.3.2 แหล่งวัสดุและแหล่งผลิต

แหล่งวัสดุคือ ต้นกระจูด ที่สำคัญๆ ในภาคใต้ อยู่แถบลุ่มทะเลสาบสงขลา คือบริเวณทะเลน้อยและบริเวณพรุควนเคร็งในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช และริมฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย คือบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา และนราธิวาส แหล่งกระจูดในเขตพื้นที่ขึ้นเองตามธรรมชาติและที่นำมาปลูกทำเป็นนากระจูด รวมพื้นที่อันเป็นแหล่งกระจูดทุกแหล่งกระจูดทุกเขตที่มีไม่น้อยกว่า 10,000 ไร่ แหล่งผลิตส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณพื้นที่เดียวกันกับแหล่งวัสดุ จะมีบางหมู่บ้านที่ทำหน้าที่ผลิตอย่างเดียวไม่มีแหล่งวัสดุ รับวัสดุมาจากหมู่บ้านอื่น หมู่บ้านที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ คือ หมู่บ้านทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อยและตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นแหล่งผลิตที่มีผู้ประกอบการมากที่สุดแห่งหนึ่ง มีการผลิตเครื่องกระจูดออกจำหน่ายตลอดปี มีการปลูกกระจูดขึ้นใช้เองในหมู่บ้านด้วย มีเนื้อที่ปลูกกระจูดไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่

หมู่บ้านควนยาว ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งและเป็นพื้นที่ที่มีกระจูดขึ้นตามธรรมชาติมาก เคยเป็นแหล่งวัสดุของหมู่บ้านทะเลน้อย ก่อนที่จะมีการปลูกกระจูดขึ้นใช้กันเอง

### 2.3.3 การทำนากระจูด

พื้นที่ที่จะปลูกกระจูดได้ต้องมีน้ำขังตลอดปีหรือจะแห้งสัก 2-3 เดือน การปลูกหรือการทำนากระจูดมีกรรมวิธีคล้ายกับการทำนาข้าว (นาดำ) คือก่อนปลูกชาวนาจะต้องตกแต่งพื้นที่ให้เรียบ แต่ไม่ต้องยกคันนา เพียงแต่ทำเขตให้มองเห็นเป็นสัดส่วนว่าพื้นที่ใดเป็นของใครก็เป็นอันเพียงพอ การปลูกกระจูดต้องทำในช่วงเวลาที่พื้นที่นั้นมีน้ำขังหรือน้ำแฉะๆ โดยนำกล้ากระจูด (หัวกระจูด) มาปักเป็นกอๆ กอหนึ่งๆ จะมีกระจูดประมาณ 10-20 ต้น ปักให้ห่างกันประมาณ 70-100 เซนติเมตร จากนั้นก็คอยถอนหัวหรือต้นอ่อนของกระจูด ประมาณ 12 เดือน กระจูดก็จะโตพอถอนมาใช้งานได้ กระจูดส่วนหนึ่งก็จะถูกถอนไปใช้งาน เหลือต้นอ่อนหรือต้นที่ความยาวยังไม่พอไว้ถอนครั้งต่อไป นากระจูดแต่ละแปลงสามารถถอนกระจูดหมุนเวียนต่อเนื่องกันไปได้ 9-10 ปี จึงจะมีการปลูกใหม่ หลังจากที่ได้เห็นว่ากระจูดออกหนาแน่นเกินไปและมีต้นแห้งตายมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 2.3.4 กรรมวิธีการเตรียมกระจูดเพื่อใช้สาน

ในการนำกระจูดมาสานนั้น ราษฎรในท้องถิ่นภาคใต้จะต้องเตรียมดอนต้นกระจูดเมื่อโตขึ้นเต็มที่แล้วประมาณ 2-3 ปี การถอนกระจูดโดยทั่วไป มักจะทำหลังช่วงฤดูฝนไปแล้ว เพราะต้นกระจูดจะขึ้นสูงชะลูดและมีดอกบางสะดวกแก่การนำไปทำให้เบนจะทำให้ดอกจูดไม่มีรอยแตก กระจูดที่ได้ในช่วงระยะนี้ ดอกจะมีความเหนียวนุ่ม ไม่เปราะแตกง่าย ส่วนวิธีการถอนนั้นจะใช้วิธีรวบปลายหลายเส้นทำให้แน่นแล้วกระตุกหรือกระชากแรงๆ



ภาพที่ 2.11 วิธีการถอนกระจูดโดยรวบปลายหลายเส้นแล้วกระตุกหรือกระชากแรงๆ

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

2.3.4.1 การคัดขนาด ใช้วิธีหีบปลายส่วนที่ยื่นล้ำเหนือต้นอื่นดึงออกไป ได้จูดที่ยาวลงไปจนถึงซึ่งสั้นที่สุดเป็นมัดๆ มัดหนึ่งจะมีกระจูดประมาณ 500 ดอก หรือ ซึ่ง ใช้สานได้เส้น 1 ฟัน ขนาดทั่วไปคือ 4x4 ฟุต มัดกระจูดที่ใส่ได้ครั้งละ 5 มัด จะนำไปตัดปลายทิ้งให้มีความยาวเสมอกัน



ภาพที่ 2.12 วิธีการคัดขนาดและตัดปลายให้มีความยาวเสมอกัน

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนั้นจึงนำไปคลุกดินโคลนในบริเวณที่เตรียมไว้ โดยการขุดหลุมขนาดกว้างและยาวกว่ามัดกระจุกเล็กน้อย นำดินโคลนหรือดินเหนียวปนทรายบางส่วนละลายน้ำในบ่อ เอามัดกระจุกลงแช่คลุกให้ทั่ว พอเกาะติดผิวกระจุกบางๆ สำหรับเหตุผลที่ต้องนำกระจุกไปคลุกน้ำดินโคลนนั่นก็เพื่อป้องกันไม่ให้กระจุกเหี่ยว หรือแตกหักง่ายเวลาผึ่งแดด ช่วยให้กระจุกที่แห้งแล้วมีผิวขาวนวล เพราะถ้าไม่นำกระจุกไปชุบน้ำดินโคลนก่อน เวลาตากแดดจะทำให้กระจุกมีสีออกแดงๆ และกรอบขาดง่าย



ภาพที่ 2.13 การนำกระจุกไปคลุกดินโคลนเพื่อป้องกันไม่ให้แตกหักง่าย และช่วยให้ผิวขาวนวลเมื่อตากแห้งแล้ว (ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549)

2.3.4.2 การผึ่งแดด จะใช้วิธีตั้งมัดกระจุกในแนวตั้ง กางออกเป็นฐานหรือวางเรียงกระจุกให้กระจายไปบนพื้นดินซึ่งมีหญ้าขึ้นอยู่เรื่อยๆ ถ้ามีแดดจัดๆ ใช้เวลาเพียง 2-3 วัน จะทำให้กระจุกแห้งเร็ว และนำมารวมกันกับในบริเวณใต้ถุนบ้าน



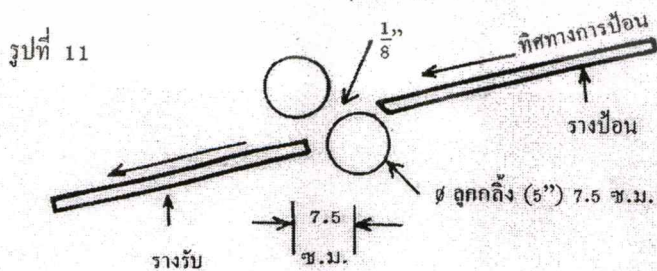
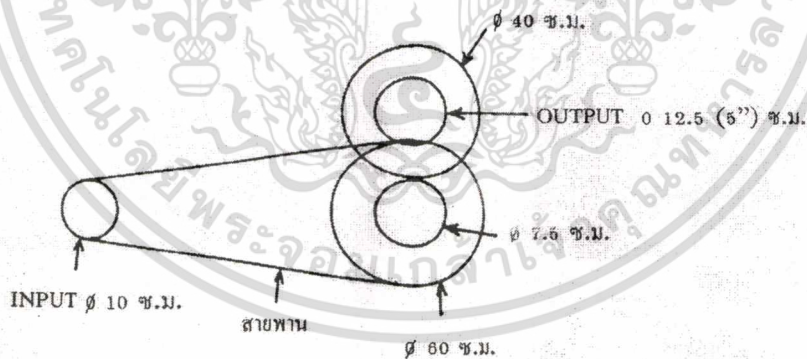
ภาพที่ 2.14 การผึ่งแดดจะใช้วิธีกางเป็นฐานหรือวางเรียงให้กระจาย

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระจุกที่แห้งดีแล้ว จะนำไปตำหรือตีมันให้แบน ชาวบ้านจะใช้วิธีเอากระจุกไปวางบนพื้นเรียบๆ และใช้เท้าเหยียบย่ำไปมาจนกระทั่งกระจุกแตกหมดทุกดอก เมื่อถึงเวลากลางคืน ก็จะนำออกไปวางไว้ในที่แจ้ง ให้ถูกน้ำค้างขึ้นๆ พอให้เส้นกระจุกอ่อนตัว ไม่เปราะหักง่าย พอถึงตอนใกล้รุ่งหรือยามเช้า ชาวบ้านจะนำกระจุกไปวางลงบนพื้นไม้กระดานผิวเรียบที่เตรียมไว้ และใช้เท้าทั้งสองข้างขึ้นไปเหยียบบนมัดกระจุก และใช้ไม้ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "สาก" ทูบตำหรือตีมัน ไม้ทุบมีลักษณะกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 12.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 2.50 เมตร และที่บริเวณกึ่งกลางของความยาวจะทำเป็นที่จับไว้ลงไป มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7.5 เซนติเมตร ส่วนไม้กระดานแผ่นรอง มักจะมีความกว้างประมาณ 8 นิ้ว ยาวประมาณ 3.00 เมตร และมีความหนาประมาณ 2 1/2 นิ้ว - 4 นิ้ว ไม้แผ่นนี้จะฝังในดินหรือวางอยู่บนพื้นเรียบ ไม้รองไม่ควรบิดงอ เพราะจะไม่สะดวกในการตำกระจุกให้แบน

อนึ่ง ในการตำนั้น จะตำครั้งละ 1 มัด ซึ่งมีดอกจุกประมาณ 500-600 เส้น เพียงพอแก่การสานเสื่อ 1 ผืน การตำกระจุกให้แบน อาจใช้ผู้ตำจำนวน 2 คนพร้อมกันโดยจะหันหน้าชนกัน คนหนึ่งเดินหน้าและอีกคนเดินถอยหลังสลับกันตำ หลังจากตำด้านหนึ่งไปแล้ว ประมาณ 1-2 เที้ยว พลิกกลับอีกด้านหนึ่งและตำเช่นเดียวกันกับตอนแรก ถ้าตำคนเดียวจะใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที แต่ถ้าใช้คนตำ 2 คน จะใช้เวลาตำประมาณ 20-30 นาที จนกระทั่งดอกจุกแบนเรียบหมดทุกดอก เสร็จแล้วชาวบ้านจะลอกกาบของต้นกระจุกทิ้งไป



รูปที่ 11

ภาพที่ 2.15 ลักษณะการทำงานของเครื่องรีดกระจุก (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม : 2527)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกเหนือจากการตำกระจูดให้แบน โดยใช้แรงคนแล้ว ยังมีวิธีการอื่นอีก จากการสำรวจพบว่าราษฎรที่ ต.เคื่อง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ได้ใช้เครื่องรีดด้วยลูกกลิ้งเพื่อรีดกระจูดให้แบน ช่วยประหยัดแรงงานและเวลา

เครื่องรีดประกอบด้วยลูกกลิ้งสองตัวขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 นิ้ว ยาวประมาณ 23 นิ้ว ติดเข็มกันประมาณ 3 นิ้ว มีรางป้อนและรับ ขนาดกว้าง 11 นิ้ว ยาว 3 ฟุต ทำมุมประมาณ 20 องศา กับแนวระดับ ช่องว่างระหว่างลูกกลิ้งทั้งสองประมาณ  $1/8$  นิ้ว



ภาพที่ 2.16 เครื่องรีดกระจูดด้วยลูกกลิ้ง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549



ภาพที่ 2.17 ลักษณะของกระจูดที่ผ่านการรีดแล้ว (ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549)

ในการรีดจะป้อนต้นกระจูดทางด้านราง ป้อนในปริมาณที่เพียงพอต่อการสานเสื่อ 1 ผืน โดยพยายามให้ความหนาของกระจูดมีเท่ากันตลอดราง โดยวิธีนี้จะทำการรีดกระจูดซ้ำกันถึง 4 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการใช้ไม้ค้ำหรือเครื่องรีดทำให้กระดูกแบน

### การใช้ไม้ค้ำ

ข้อดี	ข้อเสีย
1. กระดูกที่ได้ แบน เรียบ ไม่มีรอยแตกมากนัก	1. เสียเวลานาน
2. ได้กระดูกที่อ่อน นุ่ม ง่ายต่อการสาน	2. ใช้แรงหรือกำลังคนมาก
3. กระดูกไม่ค่อยบิดงอในระหว่างการค้ำ	3. ต้องอาศัยความชำนาญพิเศษ

### การใช้เครื่องรีด

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ประหยัดเวลา	1. ได้กระดูกที่มีรอยแตกมาก
2. ผ่อนแรง	2. กระดูกไม่ค่อยมีความอ่อนตัว มักจะแข็ง บาง ลักษณะเป็นท่อนๆ

2.3.4.3 การข้อมสีก การข้อมสีกจะข้อมดอกกระดูกในส่วนที่จะนำไปสานเป็นลวดลายเท่านั้น โดยจะนำกระดูกหลังจากทำให้แบนเรียบแล้วนำไปล้างเอาดินโคลนที่จับติดกับผิวนอกของกระดูกออกให้หมดแล้วจึงนำกระดูกไปจุ่มในน้ำส้มจืดจนเดือด เมื่อตอกกระดูกดูน้ำสีที่ได้ที่สีแล้ว แล้วนำมาล้างน้ำธรรมดากลับแล้วแขวนผึ่งแดดให้แห้ง สีที่ชาวบ้านนิยมข้อมทั่วไป ได้แก่ สีม่วง แดง เขียว เป็นสีหลัก มีสีน้ำเงินบ้างเล็กน้อย

อนึ่งในการข้อมสีกกระดูกมักจะได้กระดูกสีไม่สดใส จะดูเก่าๆ ซีดๆ ไม่ดูดีสักเท่าสักกัลกั ที่จังหวัดจันทบุรี บางครั้งก็ข้อมไม่ก่อนติดสี

### 2.3.5 ขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระดูก

การผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระดูกเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากที่เตรียมกระดูกตามขั้นตอนต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว การผลิตหัตถกรรมกระดูก เริ่มตั้งแต่การนำเส้นตอกกระดูกที่ผ่านขั้นเตรียมแล้วมาสานและตัดเย็บชิ้นส่วนประกอบกันจนสำเร็จเป็นชิ้นผลิตภัณฑ์รูปลักษณะต่างๆ จากการศึกษาขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระดูกพบว่า มีขั้นตอนและรายละเอียดในการผลิตพอสรุปได้ดังนี้

#### 2.3.5.1 การสาน การศึกษาเกี่ยวกับการสานกระดูกสามารถแยกประเด็นได้ดังนี้

1) ลายสาน ลายสานกระดูกแต่เดิมมีเพียงไม่กี่ลาย ลายสานที่นิยมกันโดยทั่วไปคือ ลายสอง ใช้สายผลิตภัณฑ์ประเภทดั้งเดิม มีไม่กี่ชนิด เช่น เสือ กระสอบนอน กระสอบนั่งและ กระสอบหมาก เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีการข้อมสีกกระดูกจึงมีการประดิษฐ์คิดลายหลากหลายเรื่อยมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้จัดทำเห็นชอบกับระเบียบในการค้า

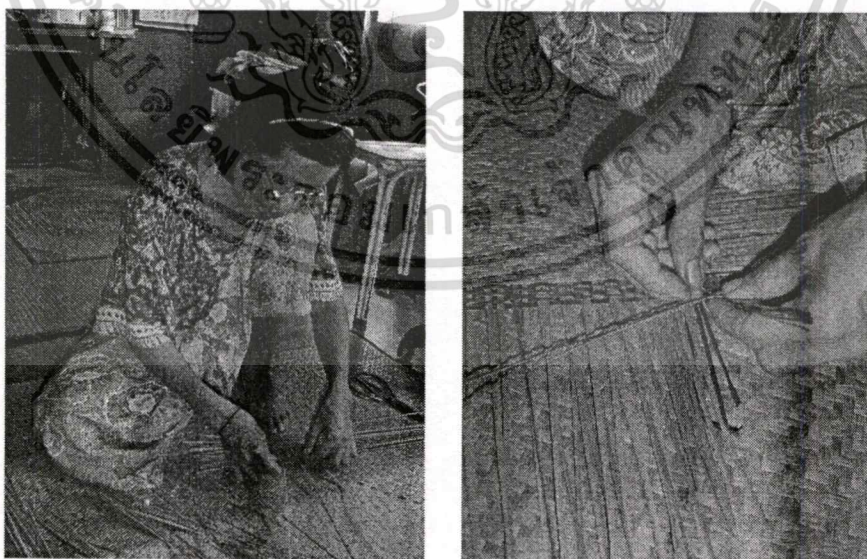
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จนถึงปัจจุบัน ทำให้ลายสานกระจุกมีลายสานที่ปรากฏชื่อลายและไม่ปรากฏชื่อลายเกิดขึ้นมากมายแล้วแต่ว่าชาวบ้านจะประยุกต์ตามความถนัดของตนเอง แต่ในชุมชนตำบลเคิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ชาวบ้านไม่ค่อยนิยมสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ ๆ ส่วนมากจะผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เสียด้านใหญ่

2) วิธีสาน การสานกระจุกมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามชนิดและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เช่น การสานเสื่อจะเริ่มสานจากริมปลายเส้นตอกด้านหนึ่งไปจนสุดปลายเส้นตอกอีกด้านหนึ่ง โดยการวางเส้นตอกสลับส่วนโคนและส่วนปลายทีละเส้น ทั้งนี้เพราะส่วนโคนของเส้นตอกจะมีขนาดโตกว่าส่วนปลาย ซึ่งการวางเส้นตอกแบบนี้ จะทำให้เสื่อมีรูปทรงสวยงาม ริมเสื่อทั้งสองด้านก็ยาวเสมอกัน แต่ถ้าเป็นภาชนะจำพวกกระสอบนั่งหรือกระสอบหมาก จะเริ่มต้นสานจากกึ่งกลางของเส้นตอกแล้วค่อย ๆ สานขยายออกไปจนจกริมทุกด้าน

3) ผู้สาน จากการศึกษาผลิตภัณฑ์จักสานกระจุก พบว่า ผู้สานมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง มีตั้งแต่อายุ 12-13 จนถึงคนชราอายุ 60-70 ปี แต่โดยเฉลี่ยเป็นหญิงที่อยู่ ในเกณฑ์อายุตั้งแต่ 20-60 ปี เป็นแรงงานสำคัญในการผลิต

4) เวลาและสถานที่ที่ใช้สาน จากการศึกษาขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจุก พบว่า ส่วนใหญ่จะสานในเวลากลางวัน เมื่อว่างจากภารกิจประจำวัน โดยนั่งสานกันอยู่ภายในบ้าน ชานบ้าน หรือบริเวณบ้าน บางทีจะมีการนั่งจับกลุ่มพูดคุยกันพลาง สานกันไปพลางระหว่างสมาชิกในครัวหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง ส่วนทำนึ่งในการสานมักจะนึ่งชันเข้าข้างใดข้างหนึ่งตามความถนัดของผู้สานหรือการนั่งขัดสมาธิธรรมดา



ภาพที่ 2.18 ลักษณะทำนึ่งชันเข้าในการสานผลิตภัณฑ์จักสานกระจุก

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 2.19 ลักษณะทำนั้งขัดสมาธิในการสานผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549



ภาพที่ 2.20 การสานผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดภายในบริเวณบ้าน  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

5) การเก็บริม ผลิตภัณฑ์จากกระจูดเมื่อสานเสร็จแล้วจะต้องมีการเก็บริม เพื่อป้องกันมิให้เส้นตอกระจูดหลุดได้ง่าย จากการศึกษาขั้นตอนการเก็บริมสามารถทำได้ 2 วิธีดังนี้

5.1 การเย็บกั๊นริม โดยการตัดส่วนริมของชิ้นส่วนริมของชิ้นผลิตภัณฑ์ให้เรียบร้อย แล้วนำมาเย็บกั๊นริมด้วยผ้าขัด โดยนำมาเย็บด้วยจักรเย็บผ้า ผลิตภัณฑ์ที่ใช้วิธีการเก็บริมลักษณะนี้มักจะเป็นผลิตภัณฑ์รุ่นใหม่ เช่น เสื้อที่มีลวดลาย หมวก กระเป๋า เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 2.21 การเย็บกู๊นริมผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ที่มา: ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

2 แบบ ดังนี้

5.2 การเก็บริมแบบทั่วไป ซึ่งเรียกว่า “เม้น” หรือ “เม้ม” สามารถทำได้

5.2.1 การพับกลับ ใช้วิธีการพับปลายเส้นดอกลงเข้าหาด้านในของผลิตภัณฑ์ตามลายสานเดิม ซึ่งเรียกว่าวิธีการเม้มริมลักษณะนี้ว่าการ “เปะ”

5.2.2 การช่อริม ใช้วิธีการพับปลายเส้นดอกลงที่เหลื่อให้คลุมกันเองคล้ายกับการถักแล้วใช้มีดหรือกรรไกรตัดส่วนที่เหลื่อออกทิ้งไป

### 2.3.5.2 การรักษารูปทรงของผลิตภัณฑ์

นำกระจูดที่สานแล้วมาตัดเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ ตามแบบและชนิดของผลิตภัณฑ์ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ที่สานเป็นผลิตภัณฑ์ได้เลย เช่น กระบุง กระสอบหมาก เลื่อ เป็นต้น ขั้นตอนก่อนการตัดชิ้นส่วนเพื่อประกอบนี้บางทีก็มีการนำผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนมาทาวนิกซ์ หรือเคลือบแล็คเกอร์ เพื่อป้องกันแมลงและรักษาผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนานด้วย แต่บางทีก็ไม่ทาเคลือบเพราะต้องการให้เป็นธรรมชาติให้มากที่สุด เพราะกลุ่มลูกค้าเป้าหมายต้องการ และการรักษารูปทรงของผลิตภัณฑ์ ก็จะทากาวลาเท็กซ์ผสมน้ำแล้วนำไปตากแดดจนแห้ง จากนั้นจึงนำมาประกอบกับชิ้นส่วนต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ จนสำเร็จเป็นผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่สมบูรณ์



ภาพที่ 2.22 ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่รอการประกอบชิ้นส่วน  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549



ภาพที่ 2.23 ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดเคลือบกาวเพื่อรักษารูปทรง  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

### 2.3.6 ประเภทของผลิตภัณฑ์และประโยชน์ใช้สอย

ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ชาวบ้านสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ตามสภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ซึ่งจะเข้ามากำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด โดยผ่านการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพของสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้สานได้พัฒนา ทดคิด ประดิษฐ์รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดใหม่ๆขึ้น ทั้งจากการประดิษฐ์เอกลีขานนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คิดค้นขึ้นมาเองในหมู่บ้าน หรือแม้แต่การที่หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยในการส่งครูมาสอน การประดิษฐ์สร้างสรรค์รูปแบบใหม่ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความประณีต สวยงาม และแปลกใหม่

จากการศึกษาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลจากการลงภาคสนามและการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่ารูปร่างแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดมีหลากหลายรูปแบบ จากการสืบทอดและพัฒนาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยแยกตามประเภทของกระบวนการสร้างสรรค์ได้ดังนี้

### 2.3.6.1 ประเภทดั้งเดิม

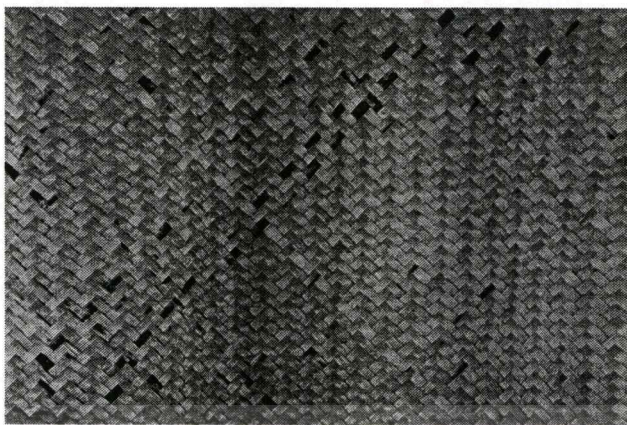
#### 2.3.6.2 ประเภทพัฒนาส่งเสริม

2.3.6.1 ประเภทดั้งเดิม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่นิยมทำกันมาเป็นเวลาช้านาน จนไม่อาจสืบสาวได้ว่าเริ่มต้นเมื่อใด แยกได้เป็น 2 ชนิดย่อย คือ เสื่อและกระสอบ เสื่อ หรือที่ชาวใต้เรียกกันว่า "สาต" ใช้สำหรับปูลาดในหลายโอกาส เช่น งานประเพณีต่างๆ และหลายสถานที่ เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก และหน้าโรงมหรสพ เป็นต้น ชาวชนบททั่วไปนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง จนปัจจุบันเพราะมีความทนทานคุ้มค่า ราคาไม่แพง นอกจากนี้ใช้สำหรับปูลาดเพื่อตากข้าวหรือสิ่งของอื่นๆ หรือจะใช้ประกอบทำเป็นฝาบ้าน หรือเพดานบ้านก็ได้

1) เสื่อกระจูด หรือที่คนภาคใต้เรียกว่า "สาตจูด" ผลจากการสำรวจตลาดขายของเสื่อกระจูดที่ ต.เคแริง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช พบว่าส่วนใหญ่นิยมสานลายมาตรฐาน คือ ลายขัดสอง เพราะใช้เวลาในการสานไม่นาน และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มลูกค้าเป็นอย่างมาก ในการประดับตกแต่งบ้าน คนหนึ่ง ๆ สามารถสานเสื่อได้ผืน ๆ หนึ่ง ใช้เวลาประมาณ 2-3 วัน การสานเสื่อนี้บางทีชาวบ้านก็จะมานั่งจับกลุ่มสาน พูดคุยกันไปพลาง สานไปพลาง ไม่เร่งรีบมากนัก เสร็จจากภารกิจภายในบ้านก็นั่งน่านคอ โดยที่สานเก็บไว้ ถ้าได้ปริมาณพอสมควรแล้วก็จะนำไปจำหน่ายที่ผู้รับซื้อ หรือกลุ่มของพ่อค้าจะมาซื้อถึงหมู่บ้าน

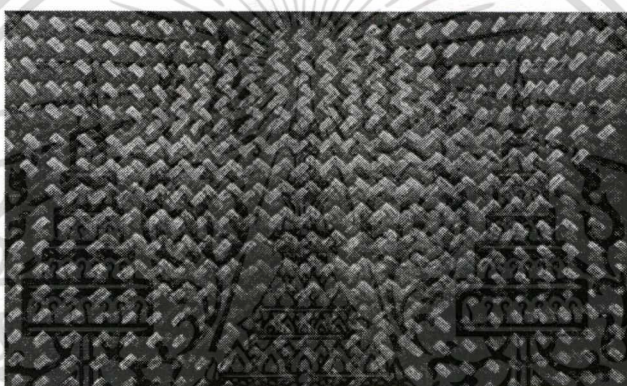
ราคาการจำหน่ายเสื่อกระจูดขึ้นอยู่กับฤดูกาล ปริมาณวัตถุดิบ คือกระจูดในการปลูกและถอน กระจูดที่อยู่ในระยะเดียวกัน จะทำให้ราคากระจูดถูกลง ยกเว้นบางปีที่แห้งแล้งมาก มักจะมีไฟไหม้แปลงกระจูด ราคาก็จะสูง นอกจากนั้น ราคาเสื่อกระจูดยังขึ้นอยู่กับ ขนาด ลวดลาย ขนาดของกระจูดที่ใช้สาน การแตกของกระจูดที่เกิดจากการทำให้แบนและการรีด สรุปรวมความง่าย ๆ คือ ความสวยงามและมีมือการสาน

โดยทั่วไป ชาวบ้านมักจะสานเสื่อกระจูด 2 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กว้าง × ยาว ประมาณ  $0.70 \times 1.50$  เมตร ขนาดใหญ่ กว้าง × ยาว ประมาณ  $1.20 \times 2.50$  เมตรต่อผืน แต่ถ้ากรณีมีผู้สั่งทำขนาดพิเศษ ชาวบ้านก็จะสานให้ แต่อาจจะมีกรคิดราคาเพิ่มจากขนาดมาตรฐานที่มีอยู่



ภาพที่ 2.24 เสื้อกระจูดลายขัดสอง (1)

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549



ภาพที่ 2.25 เสื้อกระจูดลายขัดสอง (2)

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

2) กระสอบ ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีทั้งกระสอบนั่ง กระสอบหมาก และสมุก ไว้ใส่ของสารพัดประโยชน์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์ขึ้นมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ



ภาพที่ 2.26 กระสอบหมาก กระสอบนั่ง

ที่มา : วิบูลย์ ดีสุวรรณ (2532)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.6.2 ประเภทพัฒนาส่งเสริม หลังจากที่มีหน่วยงานในการส่งเสริมอุตสาหกรรมและพัฒนาอาชีพของประชากรขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปให้คำแนะนำกรรมวิธีในการผลิต ช่วยเสริมแนวความคิดเรื่องรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ สามารถขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม เช่น ทำเป็นเสื้อสำหรับใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว กระเป๋าถือ หมวกแบบต่างๆ เป็นต้น หน่วยงานสำคัญที่มีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาหัตถกรรมประเภทนี้ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและกรมพัฒนาชุมชน โดยส่งคนเข้าไปศึกษาหาทางส่งเสริมพัฒนาทั้งในเรื่องรูปแบบ กรรมวิธีและสีที่นิยม เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้มอบหมายให้กองอุตสาหกรรมในครอบครัวทำการออกแบบผลิตภัณฑ์กระจุคและจัดพิมพ์ออกเผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2527 เพื่อใช้เป็นแบบให้ผู้ประกอบการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป แต่ความนิยมในการประกอบการตามประเภทที่ 2 นี้ยังมีความแพร่หลายไม่มากนักทั้งนี้เพราะขั้นตอนซับซ้อนกว่า ต้นทุนสูงกว่า ผู้ประกอบการขาดความรู้ความชำนาญ ผลงานยังไม่ประณีต ตลาดจึงยังแคบกว่าผลิตภัณฑ์แบบเดิม

#### รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีพัฒนาการ 3 ประเภท

1) นำเสื่อกระจุกมาตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ เสริมด้วยกระดาษแข็ง เข้าขอบและชั้นรูป ด้วยการถักด้วยผ้ากัญชกรธรรมดา หรือวัสดุอย่างอื่น เช่น หนัง พลาสติกสังเคราะห์ เป็นต้น

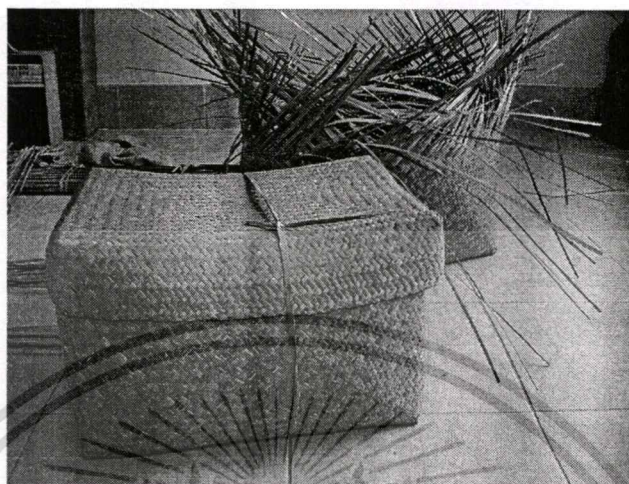


ภาพที่ 2.27 กระเป๋าสตรี และ กระเป๋าเอกสาร ถักขอบด้วยหนัง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ขึ้นรูปด้วยการสานที่ใช้โครงสร้างในตัวเอง ยึดเกาะกันด้วยแรงขจัดจะทรงตัวได้ดี เฉพาะทรงกระบอก และส่วนก้นมักจะน่องมีมุมคล้ายกรวยเป็นมุมสำหรับรับน้ำหนัก

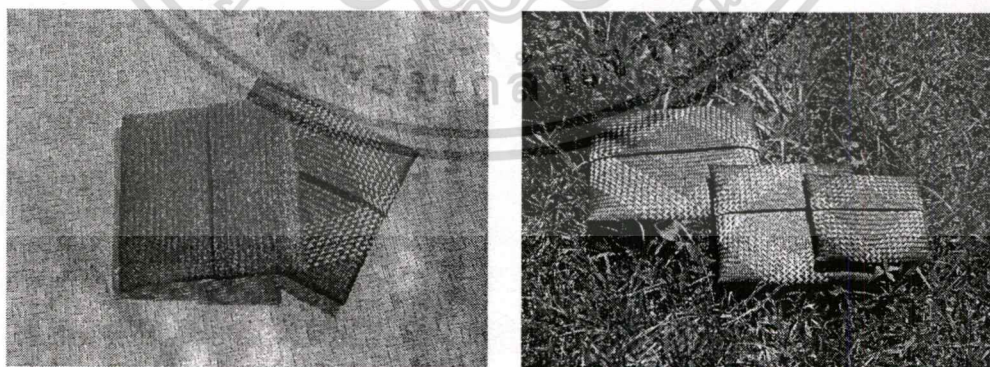


ภาพที่ 2.28 ก่องใส่ของสารพัดประโยชน์

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

3) ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและประยุกต์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการปรับปรุงรูปแบบตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนา รูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยและความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคในปัจจุบัน

### 3.1 ชองเอกสาร หรือ อื่น ๆ ขนาดเล็ก



ภาพที่ 2.29 ชองขนาดต่าง ๆ

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

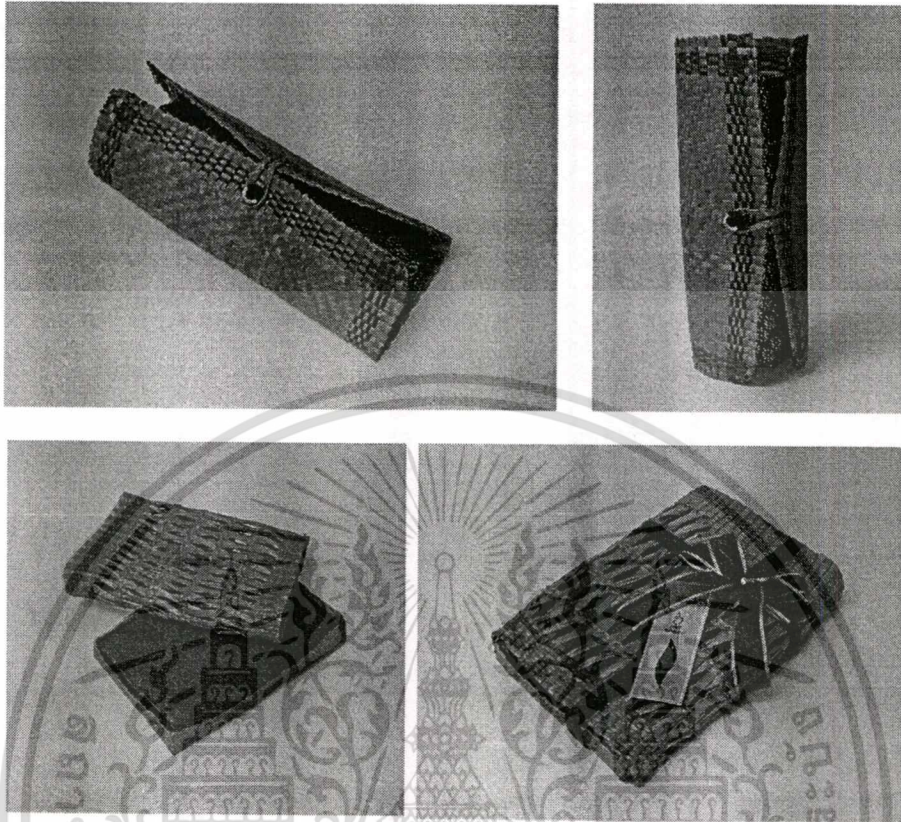
### 3.2 กระเป๋าสตรี



ภาพที่ 2.30 กระเป๋าถือสตรีออกแบบร่วมกับผ้าบาติก และลูกปัด  
ที่มา: เรวัต สุขสิกาญจน์ (2548)

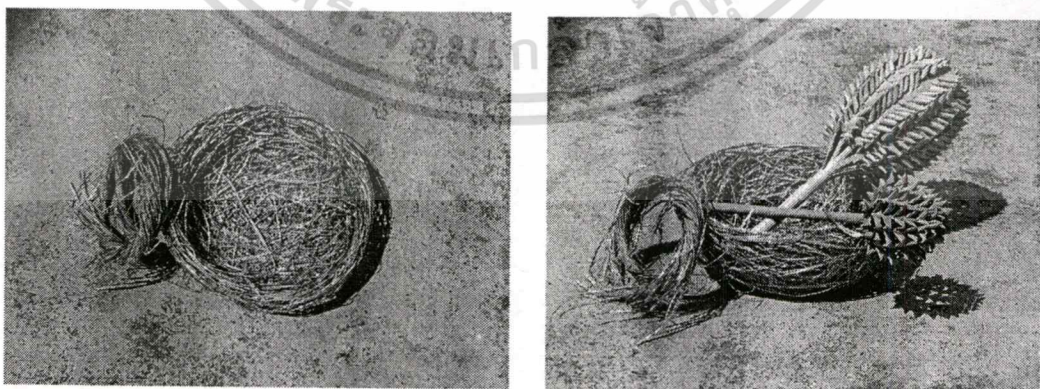
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 3.3 บรรจุกัณฑ์



ภาพที่ 2.31 บรรจุกัณฑ์ใส่ผ้าทอ  
ที่มา: เรวัต สุขสีกาญจน์ (2549)

### 3.4 การออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในเชิงทดลอง



ภาพที่ 2.32 สานผลิตภัณฑ์ในเชิงทดลองกับเส้นใย และความแตกต่างของเส้นกระจูด  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กุมภาพันธ์ 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2.4 ทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ขั้นตอนของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุชนิดอื่นที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีด้านกระบวนการออกแบบ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Koberg and Bagnall (อ้างใน นวลน้อย บุญวงษ์. 2539 : 125) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

### 2.4.1 กระบวนการออกแบบ

#### 2.4.1.1 เตรียมรับสภาพ (Accept Situation)

เมื่อมีโจทย์ปัญหาในการออกแบบ นักออกแบบต้องทำความเข้าใจเนื้อหาและธรรมชาติเฉพาะของงานออกแบบนั้นๆ อย่างถ่องแท้เสียก่อน

#### 2.4.1.2 วิเคราะห์ (Analyse)

การค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาความจริงตลอดจนข้อคิดเห็นจากผู้รู้ต่างๆ เกี่ยวกับปัญหา ตลอดจนศึกษาถึงคุณสมบัติของวัสดุทั้งกระจูด และวัสดุที่จะนำมาออกแบบร่วมกัน

#### 2.4.1.3 กำหนดขอบเขต (Define)

เมื่อได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอย่างละเอียดแล้ว นักออกแบบจึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหลักของการทำงาน วางขอบเขตและจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้บรรลุอย่างเหมาะสมตามความจำกัดต่างๆ ที่มีอยู่

#### 2.4.1.4 คิดค้นออกแบบ (Ideate)

การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการร่างแบบเบื้องต้น (Idea Sketch) ตามแนวทางที่ได้ข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์

#### 2.4.1.5 คัดเลือก (Select)

คัดเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์จากการร่างแบบเบื้องต้น และนำมาเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย เพื่อคัดเลือกรูปแบบที่ดีที่สุด โดยการนำภาพร่างแบบผลิตภัณฑ์นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อขอคำแนะนำในการคัดเลือกและนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบในที่สุด

#### 2.4.1.6 พัฒนาแบบ (Implement)

การนำเอาแบบที่เลือกแล้วที่มีความเหมาะสมมากที่สุดมาปรับปรุงแก้ไขต่อไปจนถึงรายละเอียดเพื่อพัฒนาให้แนวทางที่เลือกนั้นมีความสมบูรณ์เกิดผลลัพธ์สูงสุด นำไปสู่กระบวนการสร้างต้นแบบของผลิตภัณฑ์จกสถานกระจุด

#### 2.4.1.7 ประเมินผล (Evaluate)

การนำผลงานการออกแบบที่ผ่านการพัฒนาแล้วมาทบทวนผลที่เกิดขึ้น วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาและอย่างมีหลักเกณฑ์ จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ เพื่อให้รู้ว่าผลงานนั้นมีข้อดีและข้อบกพร่องทางด้านประโยชน์ใช้สอย ความงาม และความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์อย่างไร

ตามการแบ่งขั้นตอนวิธีนี้ ผู้ออกแบบสามารถเรียงลำดับขั้นตอนการทำงานออกแบบได้หลายลักษณะขึ้นกับความซับซ้อนของปัญหา เวลา ทุนและความถนัดของผู้ออกแบบ

##### การจัดลำดับขั้นตอน

##### ลักษณะที่ 1 เรียงเป็นเส้นตรง (Linear)

ขั้นตอนการทำงานเรียงต่อเนื่องกันตั้งแต่เริ่มต้นเป็นเส้นตรงเหมาะสมสำหรับปัญหาที่ไม่ซับซ้อนมากนัก เมื่อทำงานครบทุกขั้นตอนแล้วก็ได้ผลงานที่เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจ

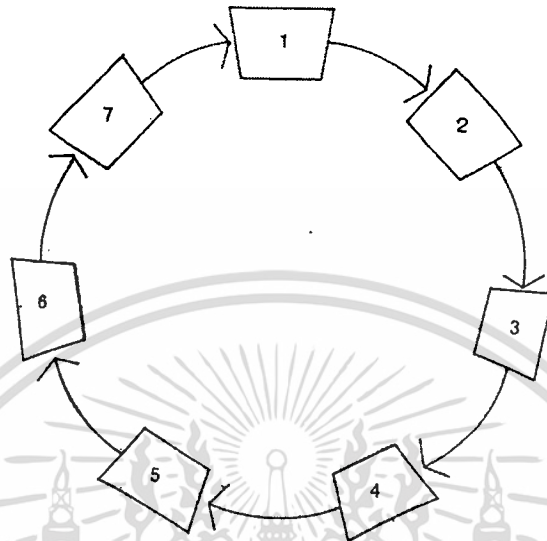


ภาพที่ 2.33 การทำงานออกแบบเรียงเป็นเส้นตรง (Linear)

ที่มา: นवलน้อย บุญวงษ์ (2539 : 136)

### ลักษณะที่ 2 เรียงเป็นวงกลม (Cirenlar)

ขั้นตอนต่างๆ เรียงต่อเนื่องกันโดยไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดจบเนื่องจากเมื่อแก้ปัญหาหนึ่งแล้วเสร็จ อีกปัญหาาก็เกิดขึ้นตามมา

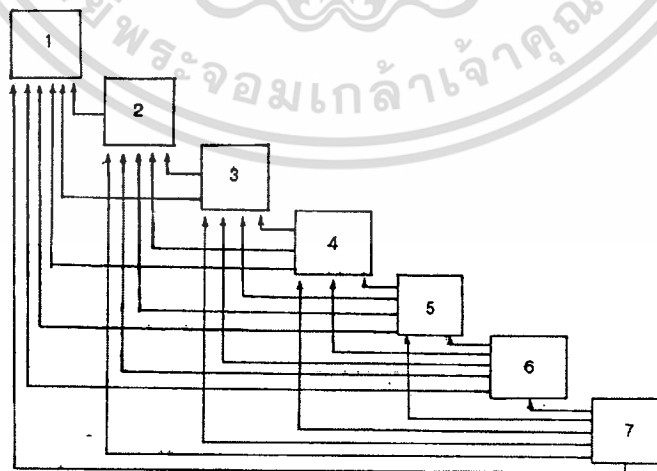


ภาพที่ 2.34 การทำงานออกแบบเรียงเป็นวงกลม (Cirenlar)

ที่มา: นวลน้อย บุญวงษ์ (2539 : 137)

### ลักษณะที่ 3 เรียงแบบย้อนรอย (Feedback)

ขั้นตอนต่างๆ จะเรียงตามลำดับแต่จะไม่ข้ามไปโดยไม่ได้ย้อนกลับไปตรวจสอบขั้นตอนที่ผ่านมาการออกแบบในลักษณะนี้ต้องคอยทำไปอย่างช้าๆ นอกจากจะถูกจำกัดด้วยเวลาเงินทุนและแรงงานที่มี



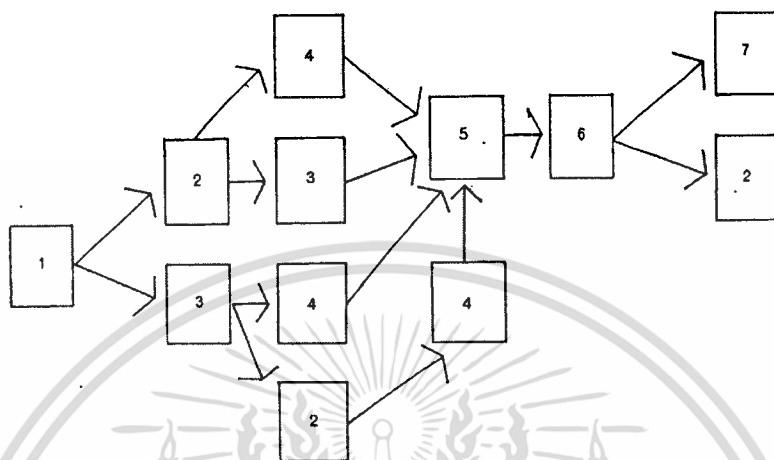
ภาพที่ 2.35 การทำงานออกแบบเรียงแบบย้อนรอย (Feedback)

ที่มา: นวลน้อย บุญวงษ์ (2539 : 137)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

#### ลักษณะที่ 4 เรียงแบบแตกแขนง (Branching)

การเรียงจากขั้นตอนหนึ่งไปยังขั้นต่อไป ต้องการก้าวไปมากกว่าหนึ่งทิศทางและมีการทำงานหลาย ๆ ขั้นตอนไปพร้อม ๆ กัน



ภาพที่ 2.36 การทำงานออกแบบเรียงแบบแตกแขนง (Branching)

ที่มา : นวลน้อย บุญวงษ์ (2539 : 138)

#### 2.4.2 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้คำนึงถึงด้านการตลาดเป็นสำคัญ โดยประยุกต์แนวคิดของนิทสัน คณะวรรณ (2545 : 110) โดยนำหลักการสร้างจุดเด่น 6 ประการ มาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างใหม่ของผลิตภัณฑ์ดังนี้

1. คุณภาพ (Quality)
2. คุณค่าทางอารมณ์ (Emotion Benefit)
3. คุณค่าการใช้งานเฉพาะ (Functional Benefit)
4. ความน่าสมัย (Fashioned Perception)
5. การสนองความต้องการ (Need)
6. เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม (Specialize Unique)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดเพื่อนำไปใช้สอบถามความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว โดยคำนึงถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 2.4.3 คุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสาน

ผลิตภัณฑ์จักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ไม่น้อยอย่างหนึ่ง ตลอดเวลาที่ผ่านมานับพัน ๆ ปีนั้น จุดประสงค์หลักของการสร้างผลิตภัณฑ์จักสานขึ้นมาก็เพื่อใช้สอยเป็นหลักสำคัญ จะเป็นการใช้สอยในการอุปโภคบริโภค หรือใช้สอยในพิธีกรรมทางศาสนา และความเชื่อถือตามขนบประเพณีก็ตาม นอกเหนือจากการสร้างผลิตภัณฑ์จักสานขึ้นมาเพื่อใช้สอยโดยตรงแล้ว เวลาว่างและความสมบูรณ์สุขสบายได้ทำให้มนุษย์มีเวลาที่จะสร้างสรรค์เครื่องมือ เครื่องใช้ได้อย่างพิถีพิถันประณีตงดงามยิ่งขึ้น จนทำให้เครื่องมือเครื่องใช้บางส่วนเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีค่าด้วย จากวัตถุประสงค์ของการสร้างผลิตภัณฑ์จักสานโดยนัยนี้ทำให้สามารถประเมินคุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานได้ 2 ลักษณะคือ

#### 2.4.3.1 คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย (Functional value)

#### 2.4.3.2 คุณค่าทางความงามและศิลปะ (Aesthetic value & Artistic value)

2.4.3.1 คุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานที่ได้จากประโยชน์ใช้สอย แบ่งอย่างกว้างๆ ได้เป็นคุณค่าที่ได้รับจากประโยชน์ใช้สอยทางกาย ได้แก่ การสร้างผลิตภัณฑ์จักสานเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต เช่น เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ส่วนคุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานอีกประการหนึ่ง คือ คุณค่าทางใจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จักสานที่สร้างขึ้นใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อและขนบประเพณีเช่น การสานตุ้มในภาคเหนือและภาคอีสาน กว๋นน้อย กว๋นหลวง ที่สานด้วยไม้ไผ่ใช้ใส่สิ่งของในเทศกาลและพิธีทางพุทธศาสนาของภาคเหนือ เป็นต้น

คุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานด้านประโยชน์ใช้สอยนี้ เกี่ยวเนื่องและเป็นตัวกำหนดการสร้าง รูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย และการเลือกใช้วัสดุ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานพื้นบ้านภาคต่างๆ ทั่วไปได้แสดงถึงความชาญฉลาดของช่างจักสานพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีว่ามีความเข้าใจในหลักของความงามอย่างพื้น ๆ ง่ายๆ แต่ก็มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะคนมีคุณค่าในการใช้สอยอย่างสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตในทุกๆ ด้านของผู้คนแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานในการใช้สอยที่สามารถแบ่งตามลักษณะหน้าที่ใช้สอยออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ อย่างกว้างๆ คือ ใช้ในการอุปโภคและบริโภค ใช้ในอาชีพการงาน ใช้ในพิธีการตามความเชื่อ ขนบประเพณี และศาสนา และจากผลิตภัณฑ์จักสานที่แบ่งประเภทตามลักษณะการใช้สอยนี้แล้ว

ยังแยกออกไปตามลักษณะของการใช้ให้ละเอียดลงไปอีกมาก เช่น ใช้เครื่องจับคัสต์ว ใช้เป็นภาชนะ ใช้เป็นเครื่องประกอบอาคารบ้านเรือน ใช้เป็นเครื่องปลูก ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม คุณค่าและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์จักสานที่มนุษย์ได้รับจากการใช้สอย เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลความสะดวกสบายที่ได้รับจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยแล้ว เครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นผลิตภัณฑ์จักสานที่ผลิตได้ในท้องถิ่นของคนนั้นเป็นสิ่งมีค่าอย่างยิ่งที่ช่วยเอื้ออำนวย ให้การดำรงชีวิตดำเนินไปด้วยดี ตามควรแก่สภาพสังคมของท้องถิ่น นอกเหนือจากคุณค่าในการใช้สอยแล้ว ผลิตภัณฑ์จักสานจำนวนมากยังมีคุณค่าทางด้านความงามและมีคุณค่าทางด้านศิลปะจนถือว่าเป็นงานศิลปะหัตถกรรมก็มีมากมาย

**2.4.3.2 คุณค่าด้านความงามและศิลปะ ผลิตภัณฑ์จักสานในภาคต่างๆ ของไทย**  
โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานพื้นบ้าน ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมจำนวนไม่น้อย เป็นผลิตภัณฑ์จักสานที่มีคุณค่าทางด้านความงามและศิลปะที่มีคุณลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากงานศิลปะหัตถกรรมและงานหัตถกรรมอื่นๆ อย่างสนใจ คุณค่าทางด้านความงามและศิลปะของผลิตภัณฑ์จักสานนั้น เกิดจากองค์ประกอบต่างๆ ที่อาจวิเคราะห์ได้ดังนี้

#### 1. คุณค่าทางความงามและศิลปะที่เกิดจากรูปทรง โครงสร้าง และลวดลาย

จากการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จักสานในเชิงศิลปะ ที่ได้กล่าวไว้แล้วจะเห็นถึงความสามารถและลักษณะเด่นในการเลือกรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายในการทำผลิตภัณฑ์จักสานของภาคต่างๆ ว่ามีความชาญฉลาดและรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง และผลจากความสามารถนั้นทำให้ผลิตภัณฑ์จักสานมีความงามที่เกิดจากความประสานสัมพันธ์ และความกลมกลืนกันของรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย เป็นอย่างดี ลักษณะของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จักสานที่มีคุณค่าทางความงามและศิลปะ มิได้จำกัดเฉพาะความประณีตละเอียดเท่านั้น หากแต่รวมถึงผลิตภัณฑ์จักสานบางชนิดที่ไม่ละเอียดประณีต แต่มีการแสดงออกทางอารมณ์และศิลปะประกอบเป็นรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายที่เหมาะสมลงตัวและมีความงามที่เรียบง่าย

1.1 รูปทรงของผลิตภัณฑ์จักสานที่มีคุณค่าทางความงามนั้นเกิดจากองค์ประกอบต่อไปนี้คือ ความงามของรูปทรงที่เกิดจากเส้นรอบนอก (Outline) สัดส่วนและขนาด (Proportion&Size)

เส้นรอบนอก เป็นสิ่งกำหนดรูปทรงของผลิตภัณฑ์จักสาน โดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะของความสมดุลในลักษณะ Symetry มากกว่า Asymetry ทำให้ผลิตภัณฑ์จักสานมีความกลมกลืนกันดูสบายตาและลงตัวอย่างสมบูรณ์ในตัวเอง ลักษณะเช่นนี้เกิดจากตัวกำหนดทางด้านความต้องการประโยชน์และคุณสมบัติของวัสดุที่บังคับให้ต้องสร้างเส้นรอบนอกให้เป็นไปตามหน้าที่ใช้สอย และโครงสร้างตามคุณสมบัติของวัสดุ เช่น โดยทั่วไปวัสดุในการทำผลิตภัณฑ์จักสาน

ประเภทไม้ไผ่ จะมีคุณสมบัติที่จะทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ได้ดีในลักษณะของรูปทรงที่มีเส้นรอบนอกที่เป็นเส้นโค้งมากกว่าการหักมุมเป็นเส้นตัดกัน ซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นสิ่งช่วยกำหนดให้เส้นรอบนอกของผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่มีลักษณะเป็นเส้นโค้งที่อ่อนช้อยมากกว่าเส้นตัดกันในลักษณะมุมฉาก การเลื่อนไหลของเส้นจะจับสมบูรณลงในตัวเอง ซึ่งเกี่ยวเนื่องไปถึงการกำหนดสัดส่วนและขนาดของผลิตภัณฑ์จักสานด้วย ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์จักสานแต่ละชนิดที่จะต้องมีส่วนเส้นรอบนอกของรูปทรงที่ประสานกลมกลืนกับสัดส่วนและขนาดด้วย เช่น เส้นรอบนอกของคู้มหรืออู่สำหรับคักปลา จะมีกันเป็นรูปสี่เหลี่ยม เพื่อให้ตั้งได้ค้ำมั่นคง และจากส่วนกันจะขยายออกเป็นทรงกระบอกแล้วค่อยๆ คอดเล็กลงในส่วนคอและปาก จะเห็นว่าเส้นรอบนอกมีลักษณะโค้งอ่อนช้อย ส่วนความโค้งของเส้นรอบนอกจะมากน้อยอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับหญ้าที่ใช้สอยว่าจะใช้สำหรับคักปลาชนิดไหน ในน้ำลึกพื้นเพียงใด ลักษณะของเส้นรอบนอกนี้จะถูกกำหนดโดยหน้าที่ใช้สอยและคุณสมบัติของวัสดุ อันส่งผลถึงการสร้างสัดส่วนด้วยว่าจะให้มีความกว้างของฐานปาก คอ เล็กใหญ่เท่าใด และรวมถึงขนาดทั้งหมดด้วย

อาจสรุปได้ว่า รูปทรงของผลิตภัณฑ์จักสานที่มีความงามนั้นจะต้องประกอบด้วยเส้นรอบนอกที่กลมกลืนกับสัดส่วนและขนาด โดยมีหน้าที่ในการใช้สอยของเครื่องจักสานนั้นๆ เป็นตัวกำหนดที่สำคัญและมีตัวกำหนดอื่นเป็นองค์ประกอบ เช่น สภาพของการใช้สอยตามสิ่งแวดล้อม คตินิยมของท้องถิ่น โดยทั่วไปแล้วในเครื่องจักสานทุกภาคของประเทศจะมีรูปทรงที่งดงามอันเกิดจากความประสานกลมกลืนกันของเส้นรอบนอก สัดส่วนและขนาดเป็นส่วนมากและสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ผลักดันให้ช่างจักสานสร้างผลงานขึ้นมาตามหลักเกณฑ์นั้นอย่างเรียบง่ายตามสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่น

1.2 โครงสร้างของผลิตภัณฑ์จักสาน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความงามและมีคุณค่าทางศิลปะ ดังได้กล่าวแล้วในการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จักสาน จะเห็นว่า การใช้โครงสร้างของผลิตภัณฑ์จักสานพื้นฐานแต่ละชนิด ผู้ทำผลิตภัณฑ์จักสานจะมีความสามารถอย่างยิ่งในการพิจารณาว่าจะใช้โครงสร้างชนิดใดกับผลิตภัณฑ์จักสานประเภทใด จึงทำให้ผลิตภัณฑ์จักสานจำนวนมากเท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันมีคุณค่าทั้งทางความงามและคุณค่าในการใช้สอยที่ดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผลิตภัณฑ์จักสานได้รับการพัฒนาปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์มาเป็นเวลานานนั่นเอง

1.3 ลวดลาย เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยเสริมให้ผลิตภัณฑ์จักสานมีรูปทรงที่มีความงามและมีคุณค่าทางศิลปะ ลวดลายของผลิตภัณฑ์จักสานแต่ละชนิดจะมีความกลมกลืนกับประโยชน์ใช้สอย รูปทรง และโครงสร้างเป็นอย่างดี โดยช่างผู้สานจะเป็นผู้เลือกสรรลวดลายลักษณะต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่นๆ ได้สมบูรณ์แบบที่สุด ซึ่งทำให้ลวดลายของผลิตภัณฑ์จักสานเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่ช่วยให้ผลิตภัณฑ์จักสานมีความงามที่มีลักษณะเฉพาะเด่นชัดต่างไปจากงานศิลปหัตถกรรมและงานหัตถกรรมอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2. คุณค่าทางความงามและศิลปะที่เกิดจากการเลือกใช้วัสดุ

2.1 การเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย รูปทรงของผลิตภัณฑ์จักสานแต่ละชนิด เป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยเสริมสร้างให้เกิดความงามและความมีคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งจะพบจากผลิตภัณฑ์จักสานทั่วไป เช่น ผลิตภัณฑ์จักสานบางชนิดสามารถใช้วัสดุได้หลายชนิด แต่เพื่อประโยชน์ใช้สอยที่สมบูรณ์ และความสะดวกสบายด้านต่างๆ ช่างจักสานจึงเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งมักเป็นวัสดุพื้นบ้านเท่าที่จะทำได้ในท้องถิ่นนั้น ๆ

2.2 ความงามที่เกิดจากผิว และสีผลิตภัณฑ์จักสานโดยทั่วไปนั้นความงามของผิวเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยให้เกิดความงามและคุณค่าทางศิลปะได้อีกลักษณะหนึ่ง ผิวของผลิตภัณฑ์จักสานนี้หมายถึงผิวของวัสดุธรรมชาติโดยตรง เช่นผิวของไม้ไผ่ หวาย กระจูด แห้ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะคนที่แตกต่างกันไป เป็นลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์จักสาน ต่างไปจากงานศิลปหัตถกรรมอื่นๆ และนอกจากนี้ผิว ของผลิตภัณฑ์จักสานที่เกิดจากลวดลายการสานก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะลักษณะของลวดลายที่ทำให้เกิดผิวนอกในลักษณะต่างๆ กันนี้จะต้องกลมกลืนกับผิวของวัสดุตลอดจนรูปทรง โครงสร้างของผลิตภัณฑ์จักสานด้วย จึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์จักสานนั้นๆ มีความงามที่มีคุณค่าที่สมบูรณ์

3. คุณค่าที่เกิดจากการแสดงออก การทำผลิตภัณฑ์จักสานเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ลักษณะหนึ่ง ที่มีองค์ประกอบต่างๆ หล่อหลอมเข้ากับกระบวนการทางเทคนิคด้วย ดังนั้นผลิตภัณฑ์จักสานจึงมีการแสดงออกของผู้สานแฝงอยู่ด้วย การแสดงออกที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์จักสานนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 การแสดงออกทางอารมณ์ (Temperamental expression) ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ในผลิตภัณฑ์จักสานจะเห็นได้จากองค์ประกอบต่างๆ ของผลิตภัณฑ์จักสานนั้นๆ ว่ามีความอ่อนช้อยละมุนละไมหรือมีความแข็งหยาบกระด้างอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในผลิตภัณฑ์จักสาน ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์จักสานหลายชนิด เช่น ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเพาที่สานอย่างละเอียดประณีตมีอารมณ์ละเอียดอ่อน ลวดลายที่ละเอียดประณีตของก่องข้าวของภาคเหนือ ซึ่งสะท้อนอารมณ์ของผู้สานที่ต่างไปจากชะนางหรือแฝงรั้วบ้าน เป็นต้น ลักษณะความประณีตและหยาบของลวดลายนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นอารมณ์ของผู้สานที่แฝงอยู่ในเครื่องจักสานแต่ละชนิด ในแต่ละท้องถิ่นซึ่งแตกต่างกันมากมายหลายชนิด ลักษณะของการแสดงออกทางอารมณ์นี้ยังปรากฏในองค์ประกอบอื่นๆ ของผลิตภัณฑ์ จักสานด้วย เช่น รูปทรง โครงสร้าง เป็นต้น นอกจากนี้การแสดงออกทางอารมณ์ที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์จักสานยังสะท้อนให้เห็นถึงนิสัยใจคอของชุมชนเจ้าของผลิตภัณฑ์จักสานนั้นด้วย

3.2 การแสดงออกเชิงศิลปะ (Art expression) ผลิตภัณฑ์จักสานเป็นสื่อ (Media) ในการแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่งของช่างจักสานพื้นบ้านแต่มีข้อจำกัดเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานบางชนิดบางชิ้นเท่านั้น เพราะผลิตภัณฑ์จักสานบางชนิดบางชิ้นมิได้เป็นงานศิลปหัตถกรรม แต่เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการเชิงงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพียงงานหัตถกรรมหรือเครื่องมือเครื่องใช้ธรรมดาๆ ดังนั้น การศึกษาคุณค่าของการแสดงออกในเชิงศิลปะจึงจำเป็นต้องจำกัดอยู่ในผลิตภัณฑ์จักสานที่เป็นงานศิลปหัตถกรรมมากกว่าเครื่องมือเครื่องใช้ทั่วไป การแสดงออกเชิงศิลปะที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์จักสานนั้นเป็นลักษณะของนามธรรมที่มีรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย และวัสดุเป็นสื่อตั้งจะพบในเครื่องจักสานหลายชนิดที่มีความสมบูรณ์ลงตัวในเชิงศิลปะ

การแสดงออกเชิงศิลปะที่มีคุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของช่างแต่ละท้องถิ่นด้วย บางครั้งผลิตภัณฑ์จักสานชนิดเดียวกันใช้วัสดุอย่างเดียวกัน แต่ลักษณะการสร้างสรรคและการแสดงออกเชิงศิลปะแตกต่างกันไปตามความสามารถที่ไม่เท่าเทียมกันของช่างแต่ละถิ่น การแสดงออกเชิงศิลปะที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์จักสานเป็นสื่อที่แสดงให้เห็นชีวิต จิตใจ คตินิยมในเรื่องความงามและศิลปะของผู้คนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี จึงนับว่าผลิตภัณฑ์จักสานบางชนิดเป็นงานที่มีคุณค่าทางศิลปะที่ไม่ค่อยไปกว้างงานศิลปหัตถกรรมประเภทอื่น

3.3 คุณค่าที่เกิดจากเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น (Local Characteristics)  
การสร้างผลิตภัณฑ์จักสานในท้องถิ่นต่างๆ ย่อมมีวิธีการและการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับการใช้สอยและคตินิยมของท้องถิ่น ซึ่งต้องใช้เวลาสะสมประสบการณ์เพื่อพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจจะเป็นเวลาหลายชั่วชีวิตคนจากบรรพบุรุษสืบต่อมาจนถึงคนในยุคปัจจุบัน จนเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มชนหรือชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ จนเกิดเป็นคตินิยมเป็นแบบแผนสืบต่อมา คตินิยมและแบบแผนพื้นบ้านที่ยึดถือกันในแต่ละท้องถิ่นนั้นเป็นแบบแผนที่เป็นไปอย่างเรียบง่ายตามลักษณะการดำเนินชีวิตของแต่ละถิ่น ซึ่งเป็นเสมือนเป่าหล่อหลอมให้ผลิตภัณฑ์จักสานมีเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่นที่แตกต่างกันไป เช่น ความแตกต่างของก่องข้าวภาคเหนือและกระด้งข้าวและก่องข้าวภาคอีสาน ซึ่งมีหน้าที่ใช้สอยเหมือนกันแต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ต่างกันไป หมวก กอบภาคต่างๆ มีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะตนที่ต่างกันแม้จะมีหน้าที่ใช้สอยเหมือนกันก็ตาม เป็นต้น

เอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของผลิตภัณฑ์จักสานในท้องถิ่นต่างๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งเพราะสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนสะท้อนให้เห็นลักษณะวัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต ตลอดจนสะท้อนให้เห็นลักษณะทางภูมิศาสตร์ของแต่ละถิ่นและเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สำคัญยิ่งของผลิตภัณฑ์จักสาน สิ่งหนึ่งที่น่ายกย่องค้ำคือเพื่อใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน เพราะการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานอย่างไม่ถูกวิธีได้ทำลายคุณค่าทางเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์จักสานไปอย่างมาก อันเป็นแนวทางที่อาจทำให้คุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานตกต่ำ สูญเสียเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นไปในที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2.5 วัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกับกระจุค

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจุคในจังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้ ได้ศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัด นครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจุค เพื่อสรุปผลวิเคราะห์จากแบบสอบถาม นำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนา กับผลิตภัณฑ์จักสาน กระจุคต่อไป โดยนำวัสดุจากธรรมชาติที่มีอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและใกล้เคียงนำมาสำรวจ ได้แก่ หางอวน เชือกกล้วย ย่านลิเภา และก้านมะพร้าว

### 2.5.1 หางอวน

#### 2.5.1.1 ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์หางอวน

หางอวน หมายถึง ขอดลานหรือใบลานอ่อน นำมาผ่านกระบวนการเตรียมใบลาน เสียก่อน นับตั้งแต่การเตรียมขอดลาน การทอนใบลานมาแยกเป็นใบๆ ผ่านกระบวนการทำเส้น คล้ายด้าย จากนั้นจึงนำไปทอคล้ายการทอผ้าเป็นแผ่นๆ แล้วจึงนำไปเย็บเป็นสามเหลี่ยมนำไปติดไม้ตรงหางอวนใช้สำหรับดักกุ้ง จึงเป็นที่มาของชื่อหางอวน

แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ที่ชุมชนบ้านหน้าทับ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอำเภอที่อยู่ติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ชุมชนบ้านหน้าทับ ส่วนใหญ่เป็นคนไทยมุสลิม ประกอบอาชีพประมงมาตั้งแต่เดิม และได้ใช้ขอดลานที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาทำเป็นเส้น แล้วตากแห้ง จากนั้นนำมาทอเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ในการหาปลา สมัยก่อน การทอจะค่อนข้างหยาบ ใช้ลากุ้งเคย ปูปลา เพื่อแลกผลไม้มือของกิน รุ่นปู่ย่าตายาย ลักษณะการเย็บจะเย็บเป็นถุงแล้วตาก โดยใช้ดิดที่ปลายอวนแต่ละหลัง (ชวนพิศ โตะหวาน ให้สัมภาษณ์, 2549) ต่อมาได้มีการใช้ในล่อนมาดิดที่ปลายอวนแทนผลิตภัณฑ์ที่ทอจากใบลาน เมื่อวัตถุดิบประสงค์ ใช้งานเปลี่ยนไป แต่ยังมีกรทอใบลานอยู่ จึงได้นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่นแทน เช่น กระเป่าสะพาย ที่รองจานรองแก้ว หมวก เข็มเอกสาร ผลิตภัณฑ์รองเท้าละหมาด กระเป่าใส่ผ้า ละหมาด ผ้าถุง ใส่เสื้อคลุม ผ้าคลุมหัว โดยมีชื่อเรียกตามภาษาชาวบ้านว่า “ผลิตภัณฑ์หางอวน” จนถึงปัจจุบัน นางชวนพิศ โตะหวาน ได้กล่าวถึงชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ที่ 7,14 และ 15 อีกว่ามีข้อดีอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นแหล่งบ่อน้ำสะอาด เพราะจะทำให้กรล้อมสี่เส้นของหางอวนสะอาด ด้วย ส่วนละแวกใกล้เคียง เป็นแหล่งน้ำเค็มจากน้ำทะเล สีที่ได้จะไม่สดและสะอาดเท่าที่ควร การดำเนินงานได้ริเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ และศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอท่าศาลา พัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในเรื่องของระบบการผลิต การบริหารการจัดการ การตลาด และจัดอบรมวิชาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 2.5.1.2 กรรมวิธีในการผลิตหางอน

เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการผลิตหางอน เป็นเทคโนโลยีง่าย ๆ ระดับพื้นฐานซึ่งประชากรในท้องถิ่นยึดถือปฏิบัติและสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับงานระดับอุตสาหกรรมในครอบครัวสำหรับประชากรในท้องถิ่น เทคโนโลยีในการผลิตหางอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเริ่มต้นของการเตรียมวัตถุดิบจากใบลานให้มีคุณภาพเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำผลิตภัณฑ์

กรรมวิธีในการผลิตหางอนนั้นสามารถแบ่งออกได้หลายขั้นตอนด้วยกันดังนี้

1. การตัดยอดลาน ผู้ตัดจะต้องเลือกคูต้นลานที่มียอดอ่อน ยังไม่กลีบบ ต้นลานที่เจริญเติบโตสมบูรณ์ต้นหนึ่งจะแทงยอดอ่อนออกพร้อมกัน 3-4 ยอด

ลักษณะของการตัดยอดลานมี 2 วิธี คือ

1.1 ใช้มีดตัด มีดที่ชาวบ้านใช้ตัดยอดลานเป็นมีดอโต้หัวตัด ซึ่งใช้งานได้สารพัดตั้งแต่ถ่างหญ้า ตัดฟืน ฯลฯ ในการตัดผู้ตัดจะต้องสวมรองเท้าให้รัดกุม เพื่อป้องกันหนามลานที่โคนก้านใบเวลาปีนขึ้นไปบนต้นลาน ขณะที่กำลังตัดยอดลานจะต้องยืนให้สูงกว่ายอดและเล็งดูว่ายอดลานเอนไปทางทิศใด เพื่อเลือกทิศทางการตัดให้ถูกต้อง ควรตัดตามทิศทางที่ยอดลานเอนไป การตัดใช้มีดฟันที่ได้ท้องโคนยอดลานก่อนไม่ให้ขาดทันทีแล้วกลับมาฟันด้านบน อีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ยอดลานที่ตัดแล้วพุ่งเข้าหาตัวผู้ตัดภายหลัง ผู้ตัดยอดลานจึงต้องมีความชำนาญมาก การตัดต้นหนึ่งบางครั้งจะได้พร้อมกัน 2-3 ยอด



ภาพที่ 2.37 ต้นลานและวิธีการตัดยอดลาน ที่มา: ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ใช้ไม้ตะขอตัด ลักษณะการตัดยอดกลานสำหรับวิธีนี้ ผู้ตัดจะยืนอยู่บนพื้นดิน แล้วใช้ไม้ค้ำยาวประมาณ 2-3 เมตร ปลายค้ำติดมีดตะขอไว้ เวลาจะตัดยอดกลานก็ใช้มีดตะขอ ชักเอา โดยกระตุกมีดตัดที่ตรงโคนสุดของยอดกลานให้ยอดกลานเกือบจะขาด แล้วใช้ตะขอโน้ม ยอดกลานลงมา แล้วกระตุกมีดให้ยอดกลานขาดอีกครั้ง ผู้ตัดควรระวังไม่ให้มีดตะขอคมเกินไป เพราะเมื่อกระตุกมีดครั้งแรกแล้ว ยอดกลานอาจจะขาดทันทีและพุ่งมาตามค้ำไม้เข้าหาตัวผู้ตัด เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ปกติแล้วนิยมใช้ไม้ตะขอตัดต้นกลานที่มีความสูงไม่มากนัก

2. การฉีกแยกใบลานออกเป็นใบ ๆ ยอดกลานที่ยังไม่กลีบใบทั้งยอดจับตั้งขึ้น ใช้มือฉีก แยกยอดกลานออกเป็นใบ ๆ ยอดกลานยอดหนึ่งจะได้ใบอ่อนประมาณ 50-60 ใบ

3. การเอาก้านใบออก โดยการใช้มีดกรีดเอาก้านลาน (ทางใบ) ใบลานที่กรีดก้านใบ ออกแล้ว นำมาพับครึ่งมัดรวมกันเป็นมัด ยอดกลานหนึ่งยอดจะมัดได้ประมาณ 2 มัด

4. การแช่น้ำ การนำยอดใบลานไปแช่น้ำเพื่อที่จะนำใบลานไปชุบผิวออก ในขั้นต่อไป การแช่น้ำถ้าแช่ใบลานในน้ำเค็ม จะได้ใบลานเหนียวและทนทานต่อการใช้งาน แต่ถ้าแช่ ใบลานในน้ำจืดเส้นใบลานจะเปื่อยไม่ทนทาน ในการแช่น้ำนั้นจะแช่ทิ้งไว้ประมาณ 1 คืน

5. การแยกใบลานออกเป็น 2 ส่วน มีข้อสังเกตได้ว่าใบลานแต่ละใบมีอยู่ด้วยกัน 2 สี คือ ด้านหนึ่งสีเหลืองอ่อน อีกด้านหนึ่งเป็นสีเหลืองแก่ วิธีแยกใบลานใช้มือซ้ายจับปลายใบลาน ด้านสีเหลืองแก่อยู่ข้างบน มือขวาถือไม้ชูดลาน โดยใช้นิ้วชี้รองรับใบลานด้านล่าง ใช้หัวแม่มือกด บนไม้ชูดลาน ชูดเอาผิวที่ใบออกตั้งแต่ปลายจนถึงโคนใบลานจะเผยออกเล็กน้อย แยกออกเป็น 2 ชั้น จากนั้นใช้ปลายไม้ชูดลานสอดและแฉะใบลานให้แยกออกเป็น 2 ชั้น เลือกใบลานที่แยกชั้นไม้แล้ว นำมาผูกมัดเป็นกลุ่ม ๆ

6. การหวีสาางใบลาน หลังจากมัดเป็นกลุ่ม ๆ เรียบร้อยแล้ว นำมาแขวนไว้กับเสา จากนั้นใช้หวีพลาสติก (ชนิดเดียวกับที่ใช้หวีผม) สาางใบลานทีละใบเป็นเส้นเล็กๆ เท่าๆ กันตลอด ทั้งใบแล้วนำไปแช่น้ำอีกประมาณ 2 คืน ในการแช่น้ำครั้งนี้ก็เพื่อให้เส้นลานนั้นมีความขาวและ การแช่น้ำนั้นจะต้องเปลี่ยนน้ำทุกวันเช้าเย็น ก็เหมือนเป็นการฟอกขาวเส้นลานเพื่อ นำสู่กระบวนการ ต่อไป

7. การข้อมเส้นลาน กรรมวิธีในการข้อมเส้นลานนั้นทำเช่นเดียวกับการข้อมเส้นใย ทั่วๆ ไป

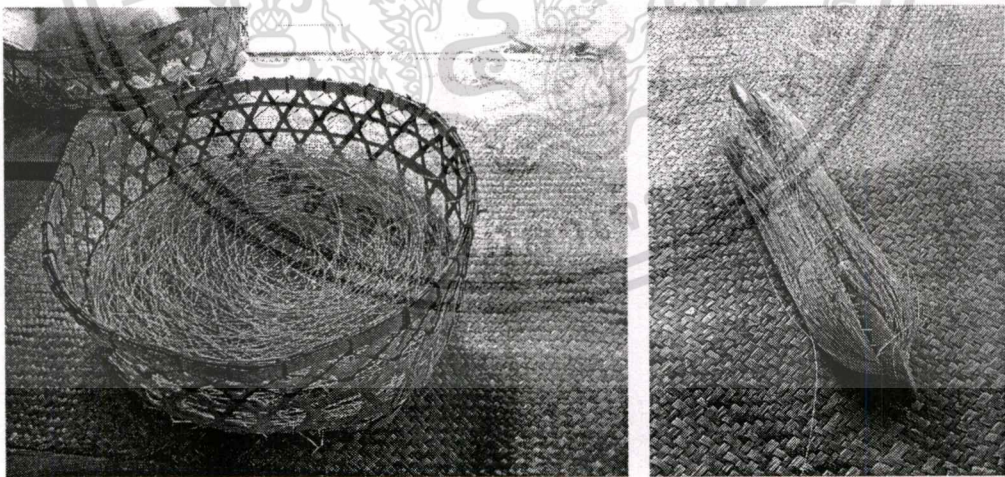
8. การเตรียมเส้นลานเพื่อทำเส้นยืนและเส้นพุ่ง นำมัดเส้นลานที่ตากแห้งดีแล้วมาตัด จุกที่ผูกไว้ ออกแล้วสอดเส้นลานทั้งมัดไว้ได้ขาพับแล้วนั่งทับลงไว้ วิธีการปั่นเส้นลานให้เป็น เส้นยาวผู้ปั่นจะดึงเส้นลานออกมาผูกทีละเส้น เมื่อผูกเส้นแรกแล้วก็จะสาวลงตะกร้าปากกว้าง กลมๆ ขดเส้นให้เป็นภาพวงกลมตามภาพทรงของตะกร้า เมื่อใกล้จะหมดเส้นแรกก็เอาเส้นที่สอง ออกมาผูกต่อคล้ายกับการต่อเส้นด้ายทอผ้า ทำลักษณะซ้ำ ๆ กันเช่นนี้จนเต็มตะกร้า แล้วนำไปพัน กับกระสวยเพื่อนำไปทอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 2.38 เส้นลานสีธรรมชาติ และข้อมลิ ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ มิถุนายน 2549

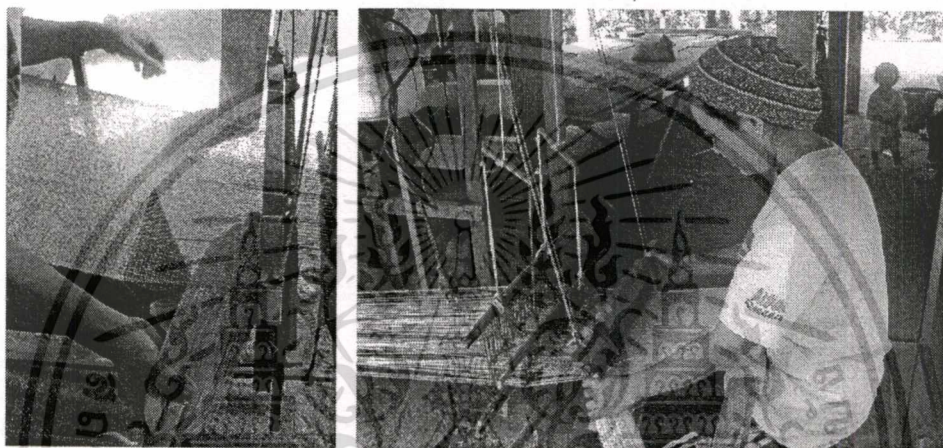


ภาพที่ 2.39 การเตรียมเส้นลานโดยสาวลงตะกร้าปากกว้างกลมๆ  
 ขดเส้นแล้วนำไปพันกับกระสวยเพื่อนำไปทอ  
 ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. การทอเส้นลาน ประกอบด้วยกี่สำหรับทอ 1 ชุด เป็นกี่พื้นเมืองชนิด 2 ตะกอ เส้นลานที่ยังไม่ได้ทอเรียกว่า “วะ” แต่ถ้าทอออกมาเป็นผืนกว้างประมาณ 1 ศอก ความยาวไม่จำกัด เรียกว่า “หางอนน”

ในการทอนั้นขนาดกว้างประมาณ 1 ฟุตหรือ 30 เซนติเมตรจะได้เส้นยืนทั้งหมด 120 เส้น นำมาร้อยเข้าตะกอ โดยผูกต่อกันเป็นคู่ๆ แล้วนำปลายเส้นลาน ไปผูกรวมไม้และเชือกซึ่งผูกติดกับหลักยึดเส้นยืน ในขณะที่ทอจะใช้เท้าเหยียบเพื่อยกตะกอขึ้นลงสลับกันพร้อมกับพุ่งกระสวย ซึ่งพันด้วยเส้นลานชนิดเดียวกัน ทำนองเดียวกับการทอผ้าด้วยกี่พื้นเมืองของชาวอีสาน



ภาพที่ 2.40 การทอวะ(เส้นลาน)เพื่อให้เป็นผืนเรียกว่าหางอนน ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549

ส่วนลายที่ใช้ในการทอนั้นมีทั้งหมด 3 กลุ่มใหญ่ คือ ลายหลักหรือลายต้นแบบ ลายเรขาคณิต กลุ่มลายประดิษฐ์ ลายที่ใช้ในการทอหางอนนใช้ลายต้นแบบ เป็นลายที่มีมาตั้งแต่โบราณมี 3 ลายคือ ลายหนึ่ง ลายสอง และลายสาม ซึ่งเป็นสายพื้นฐานของการสร้างสรรค์ลายอื่นๆ



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี  
 ภาพที่ 2.41 สีและลวดลายของหางอนน ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 2.42 รูปแบบของผลิตภัณฑ์จากหางอนในปัจจุบัน  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ มิถุนายน 2549

### 2.5.2 เชือกกล้วย

เชือกกล้วยที่ชาวบ้านนำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ส่วนมากเป็นกล้วยตานี เพราะให้สีสันทึบสวยงามและมีความเหนียวทนทาน แหล่งวัตถุดิบเชือกกล้วยที่สำคัญ คือที่ ต.บางจาก อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช และที่บ้านหัวควาย ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งมีชื่อเสียงด้านหัตถกรรมเชือกกล้วยอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างดีจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและได้รับความสนใจเป็นอันมากจากนักท่องเที่ยว

กล้วยตานีมีชื่อพ้องว่ามากมาย อาทิ กล้วยป่า กล้วยพองลา กล้วยตานีใน กล้วยชะนีใน กล้วยเมล็ด กล้วยงู และมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Musa balbisiana Colla*

#### 2.5.2.1 ลักษณะทั่วไปของกล้วยตานี

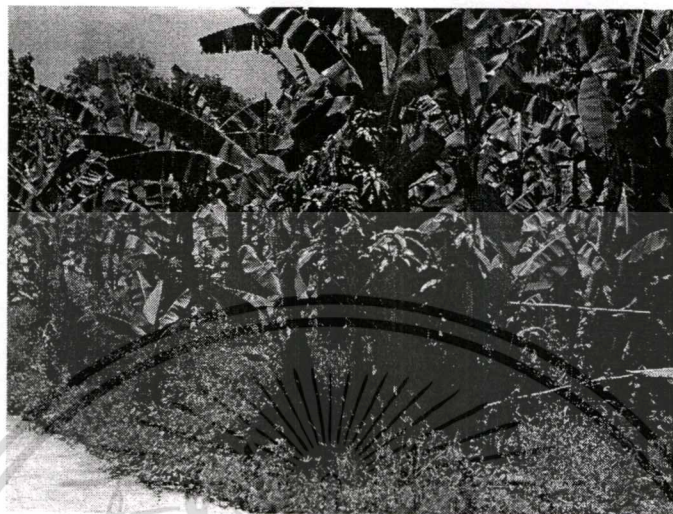
ต้น ลำต้นสูง 3.5 - 4 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 20 เซนติเมตร  
ใบ เส้นกลางใบสีเขียว

ดอก ก้านช่อดอกสีเขียวไม่มีขน ปลีรูปทรงป้อม ปลายมน ด้านบนสีแดงอมม่วงมีนวล  
ด้านล่างสีแดงเข้มสดใส เมื่อกาบปลีกางขึ้นจะไม่ม่วงจน กาบปลีแต่ละใบซ้อนกันลึก

ผล เครือหนึ่งมีประมาณ 8 หวี หวีหนึ่งมี 10 - 14 ผล ผลป้อมขนาดใหญ่มีเหลี่ยมชัดเจน  
ปลายหู่ ก้านผลยาว ผลอ่อนมีทั้งสีเขียวอ่อนและเขียวเข้ม ผลสุกมีสีเหลือง เนื้อมีรสหวาน เมล็ดมี  
จำนวนมาก สีดำ ผนังหนาแข็ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้ประโยชน์จากกล้วยตานี ใบใช้ทำงานฝีมือ ปลีใช้ปรุงอาหาร (เป็นปลีที่อร่อยกว่ากล้วยใด ๆ) เหง้าใช้ทำแกงคั่วได้ ผลอ่อนใช้ทำส้มตำ ผลแก่ใช้นำมาทำน้ำส้ม



ภาพที่ 2.43 ลักษณะของลำต้นกล้วยตานี ที่มา : ศศิธร วิศพันธุ์ (2549)



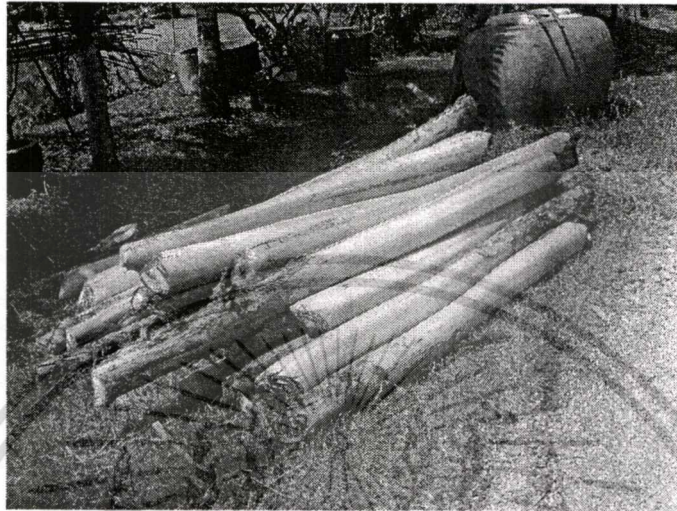
ภาพที่ 2.44 ลักษณะของใบ ดอก และผลของกล้วยตานี  
ที่มา : [Internet]

### 2.5.2.2 ขั้นตอนและกรรมวิธีในการทำผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย

ขั้นตอนและกรรมวิธีในการทำผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเตรียมเชือกกล้วย เริ่มตั้งแต่การตัดต้นกล้วยที่ตัดเครือแล้วมาทั้งต้น แล้วลอกกาบกล้วยข้างลำต้นด้านนอกที่มีสีเขียวทิ้งไปประมาณ 2-3 กาบ จนถึงชั้นในที่มีสีขาว แล้วนำไปกรีดเป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นนำไปผึ่งแดดจนแห้งสนิทประมาณ 5-6 วัน แล้วนำไปเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อบในโอ่งที่มีฝาปิดมิดชิด 1 คืน อบเพื่อให้เส้นขาวขึ้น ก่อนที่จะนำมารีดด้วยเครื่อง 1-2 ครั้ง ก็จะทำให้ได้เส้นใยที่บางและสามารถจัดแต่งได้



ภาพที่ 2.45 ต้นกล้วยที่ตัดเครือแล้วทั้งต้น และลอกกาบกล้วยข้างลำต้นออก  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549



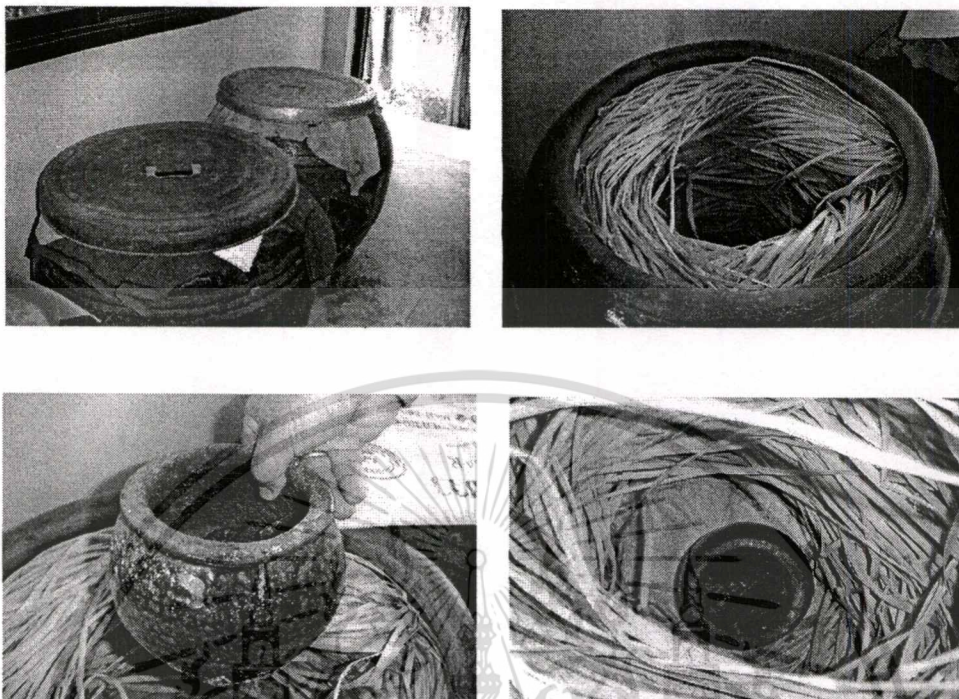
ภาพที่ 2.46 นำเชือกกล้วยที่ได้ไปผึ่งแดดจนแห้งสนิทประมาณ 5-6 วัน  
ที่มา : ศศิธร วิศพันธุ์ (2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

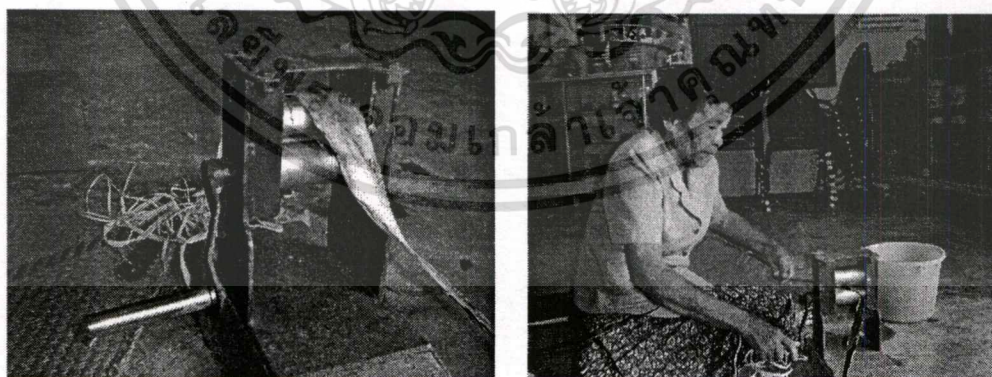


ภาพที่ 2.47 ลักษณะของเชือกกล้วยเมื่อตากจนแห้งดีแล้ว  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 2.48 การอบโดยใช้โอ่ง และใส่โอ่งใบเล็กที่มีถ่านคอยให้ความร้อนข้างในด้วย  
ที่มา : ศศิธร วิศพันธุ์ (2549)



ภาพที่ 2.49 การรีดเส้นเชือกกล้วย 1-2 ครั้ง เพื่อให้ได้ขนาดที่ต้องการ  
ที่มา : ศศิธร วิศพันธุ์ (2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การสานขึ้นรูป ต้องเลือกโครงสร้างของรูปทรงผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบไว้ แล้วนำเชือกกล้วยที่รีดแล้ว นำมาสานขึ้นรูปตามแบบและลวดลายที่ออกแบบไว้ ตามที่ลูกค้าต้องการ



ภาพที่ 2.50 การสานเชือกกล้วยตามแบบและลวดลายที่ออกแบบไว้  
ที่มา : ศศิธร วิศพันธุ์ (2549)

3. การตากแดดและทาคด้วยแล็กเกอร์ เมื่อสานเสร็จแล้วก็นำไปตากแดด และนำมาทาคด้วยแล็กเกอร์ แล้วจึงนำไปตากแดดจนแห้ง เพื่อป้องกันเชื้อรา และเพิ่มความมันวาว ก็จะได้ผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยที่เสร็จสมบูรณ์

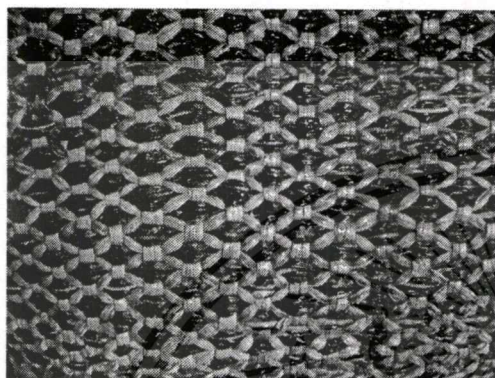


ภาพที่ 2.51 รูปแบบผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยที่มีอยู่ในปัจจุบัน  
ที่มา : ศศิธร วิศพันธุ์ (2549)

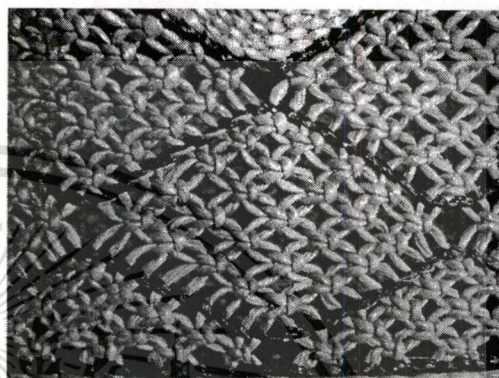
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 2.5.2.3 ลวดลายของผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย

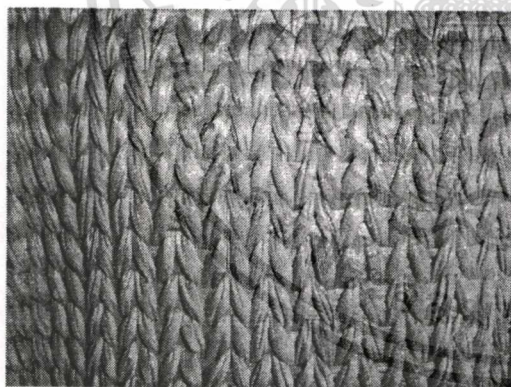
ลวดลายของผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยที่มีอยู่ มีไม่มากนัก เช่น ลายดอกพิกุล ลายขัด ลายขัดตะขกดอก ลายขัดทแยงมุม ในผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นก็จะนำลวดลายมาผสมผสานกัน หรือ การสร้างลวดลาย โดยการใช้เชือกกล้วยที่มีสีแตกต่างกัน



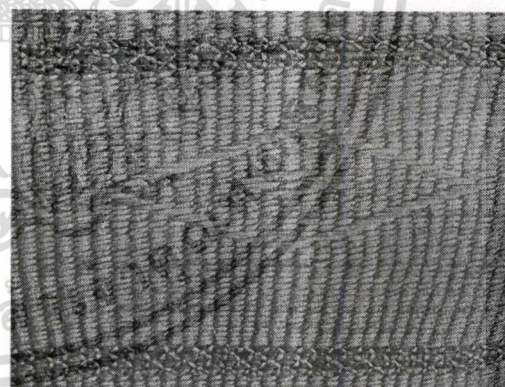
ลายดอกพิกุล



ลายขัดทแยงมุม หรือลายแมงมุม



ลายขัด หรือลายดอกมะพร้าว



ลายขัดตะขกดอก

ภาพที่ 2.52 ลวดลายของผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยที่มีอยู่ ที่มา : ศศิธร วิศพันธ์ (2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2.5.3 ย่านลิเภา

### 2.5.3.1 ประวัติความเป็นมาของการจักสานย่านลิเภา

ย่านลิเภา (*Ligodium Ciliare*) เป็นเฟิร์นเถาชนิดหนึ่งซึ่งมีกิ่งแข็งแรง โดยขึ้นอยู่ในป่าดิบชื้นที่มีฝนตกชุก และความชื้นสูง งอกอยู่ตามไต้ต้นไม้ที่มีใบหนาหิบบ แสงอาทิตย์ส่องผ่านไม่ถึงพื้นดิน ส่วนใหญ่จะพบตามชายป่าในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดนราธิวาส ชาวบ้านนำเถาเฟิร์นนี้มาใช้มัดสัมภาระและผลิตผลทางการเกษตร และต่อมาใช้เป็นวัสดุจักสานด้วย ย่านลิเภา มี 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ ย่านลิเภาเขา คล้ายกับต้นหวายมากไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ย่านลิเภาอยู่ หรือย่านพองหอย ส่วนใหญ่ใช้มัดสิ่งของและย่านลิเภาใหญ่ ย่านลิเภาชนิดนี้นำมาทำเป็นวัสดุจักสานได้ดีที่สุด

ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภาเป็นงานฝีมือที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่โบราณของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่รับสืบทอดกันมาโดยตระกูลช่างต่างๆ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยเจ้าพระยาบรมราช (ปั้น สุขุม) เมื่อเป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช ได้ฟื้นฟูภาชนะเครื่องใช้ย่านลิเภาขึ้นมาและได้จัดทำของใช้ขึ้นงามเข้าไปกำนันเจ้านายและขุนนางในราชสำนัก กระเป่าถือ หีบบุหรี และชুমเหลี่ยมทองหรือนาค ขึ้นมาสู่ความนิยมอย่างยิ่ง ในภายหลังศิลปะการจักสานย่านลิเภาได้เสื่อมความนิยมลงไป ในปีพ.ศ. 2484 จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้ริเริ่มฟื้นฟูศิลปะการจักสานย่านลิเภาขึ้นมาอีกครั้ง โดยจัดให้มีการประกวดหมวกด้วยย่านลิเภา ช่วยให้ช่างฝีมือในภาคใต้ตื่นตัวขึ้นมาบ้าง แต่ไม่นานก็กลับซบเซาลงไปอีกครั้ง จนเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงสนพระทัยย่านลิเภาอย่างจริงจัง เพราะมีพระราชดำริให้ครูช่างฝีมือสอนจักสานย่านลิเภาพร้อมสอนในโครงการศิลปาชีพเป็นพิเศษ ได้มีการพัฒนารูปแบบของจักสานย่านลิเภาทำเป็นกระเป่าถือเหลี่ยมทองหรือประกอบถมเงินถมทองจนกลายเป็นงานจักสานที่สวยงามทรงคุณค่า ทำให้ศิลปะการจักสานย่านลิเภาปรากฏเด่นขึ้นมาเป็นงานฝีมือชั้นเยี่ยมของภาคใต้อีกครั้งหนึ่ง

ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภามีการผลิตและจำหน่ายโดยผู้ผลิตในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิตจักสานย่านลิเภาและไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิตจักสานย่านลิเภา และโดยผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา มีการวางจำหน่ายในท้องถิ่นของผู้ผลิต ร้านค้าของผู้ประกอบการในจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้านค้าในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อาทิเช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ และส่งออกไปยังต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ปัจจุบันมีผู้ผลิตจักสานย่านลิเภากระจายอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และได้มีการรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มจักสานย่านลิเภาในชุมชนต่าง ๆ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. กลุ่มจักสานย่านลิเภาบ้านหนองบัว ตำบลนาเทียน อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
2. กลุ่มจักสานย่านลิเภาบ้านยวนแหล ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
3. กลุ่มสตรีสหกรณ์การเกษตรบ้านแคสูง ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
4. ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนครศรีธรรมราช ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช

### 2.5.3.2 ชนิดของย่านลิเภา

ย่านลิเภา เป็นพืชพันธุ์ไม้เถา (พืชจำพวกเฟิร์น) ต้นเป็นพุ่มมีเถาเลื้อยเกาะไปตามต้นไม้ อื่น เถาและใบสีเขียว เถาแก่จะมีสีเขียวอมเทาและเมื่อตัดดอก เมื่อแห้งจะเป็นสีน้ำตาล ถ้าฉีกออก ด้านในจะเป็นสีเทาอมน้ำตาลอ่อน ใบสีเขียวอ่อนมีลักษณะยาวคล้ายใบไผ่ โคนใบใหญ่ปลายใบ เล็กเรียวแหลม เส้นใบเป็นสันนูน ริมใบคล้ายหยักฟันปลาถี่ละเอียดทั้งสองข้าง ใบจะแตกออกจากเถา เถาละ 4-6 ใบ เถาหนึ่งยาวประมาณ 1-2 เมตร มีขนาดโตเท่ากับไม้ขีดไฟหรือโตกว่า เล็กน้อย ย่านลิเภาชอบขึ้นตามที่ลุ่ม หรือตามเชิงเขาที่มีน้ำขังและมีอากาศชื้นอยู่เสมอ แต่สามารถ ปลูกในท้องที่ทั่วไปที่มีความชื้นและฝนตกชุกก็ได้ ทางภาคใต้ของประเทศไทยมีมากที่จังหวัด นครศรีธรรมราชและจังหวัดนราธิวาส ขณะนี้มีผู้นำมาปลูกในท้องถิ่นภาคกลางบางจังหวัดแล้ว เช่น ที่จังหวัดชลบุรี นครนายก นครสวรรค์ ย่านลิเภา มี 3 ชนิด ดังนี้

1. ย่านลิเภาเขา ลักษณะเป็นเส้นใหญ่คล้ายหวาย ชอบขึ้นตามที่ภูเขา ไม่ค่อยมีใคร นำมาใช้ประโยชน์

2. ย่านลิเภาขุ่น (ย่านพองหอย) มีลักษณะใบเล็กคดและลำต้นคดยาวประมาณ 8-9 เซนติเมตร กว้าง 1 เซนติเมตร ใบหยักถี่ ชอบขึ้นแถบดินดำดินเค็มและมักจะเกี่ยวพันกับไม้ อื่น ขุ่นเหยง ค้างแล้วมักจะขาดและไม่หลุดออกจากก่องง่าย ๆ จึงเรียกว่าย่านลิเภาขุ่น ย่านลิเภาขุ่นนี้ ลำต้นเล็กมาก คดมาก ไม่นิยมใช้ทำเครื่องจักสาน หากจะใช้ก็จะใช้ทั้งต้นเลยทีเดียว ในการผูกมัด เครื่องมือเครื่องใช้หรือนำไปประดับซุ้มหรือประดับพิธีต่าง ๆ

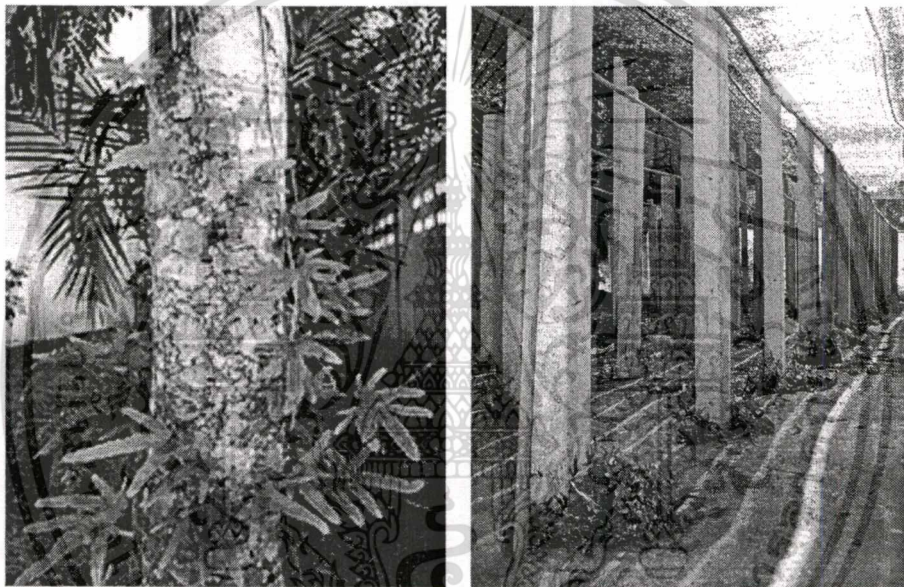
3. ย่านลิเภาใหญ่ ย่านลิเภาชนิดนี้มีลำต้นโตประมาณก้านไม้ขีดไฟ เวลาเจริญเต็มที่ มีความยาวประมาณ 2 เมตร ใบยาวประมาณ 1-4 เซนติเมตร กว้างประมาณ 1-2.5 เซนติเมตร ลำต้นชอบขึ้นอยู่ตามริมรั้ว ป่าละเมาะและสุ่มพุ่มไม้ ชอบขึ้นปะปนอยู่กับไม้อื่น จะเลื้อยเกี่ยว เกาะอยู่เหนือสุด และจะไม่ยอมอยู่ใต้พืชหรือไม้ อื่น ๆ ดังนั้น ถ้าหากที่ใดมีย่านลิเภาขึ้นอยู่ จะสามารถมองเห็นได้ง่าย เราจะตัดเถาย่านลิเภามาทำประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อเถาเป็นพุ่มใหญ่ เสียก่อน คือจะกินเวลาประมาณ 1 ปี หรือ 1 ปีเศษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณสมบัติเด่นของย่านลิเภาใหญ่ก็คือลำต้นเหนียว เมื่อนำมาจักสานเป็นภาชนะต่างๆ จะมีความทนทานใช้กันได้เป็นร้อยๆ ปี ย่านลิเภาใหญ่นี้มี 2 สี ได้แก่

ย่านลิเภาสีน้ำตาล ย่านลิเภาสีน้ำตาลจะมีขนาดของใบยาวและใหญ่กว่าสีดำ ซึ่งใบเล็กฝอย ย่านลิเภาสีน้ำตาลสานได้ง่ายกว่าย่านลิเภาสีดำ เพราะย่านลิเภาซึ่งฉีกออกแล้วพร้อมที่จะสานจะมีสีน้ำตาลแก่ด้านหนึ่งและน้ำตาลอ่อนเกือบขาวอีกด้านหนึ่ง จึงสามารถสานลายได้โดยการสลับด้านหน้าด้านหลัง ทำให้เกิดลายสีอ่อน สีแก่

ย่านลิเภาสีดำ ย่านลิเภาสีดำจะเป็นสีดำทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ดังนั้นในบางครั้งจะต้องใช้เส้นย่านลิเภาสีน้ำตาลแก่มาสานสลับเป็นลายปนกับเส้นย่านลิเภาสีดำที่สานเป็นพื้น



ภาพที่ 2.53 ย่านลิเภาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ และการปลูกลิเภาในแปลงทดลอง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ สิงหาคม 2549

### 2.5.3.3 วิธีสานผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

รูปแบบในการผลิตผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา สามารถแบ่งรูปแบบของงานหัตถกรรมย่านลิเภาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผลิตภัณฑ์แบบทึบ จะใช้วิธีสอดและพันโดยการพลิกด้านหน้าและด้านหลังของเส้นย่านลิเภา เพื่อทำให้เกิดลวดลายโดยจะมีวัสดุเพียงย่านลิเภาและหวายเท่านั้น
2. ผลิตภัณฑ์แบบโปร่งหรือแบบบริงโร ใช้วิธีขัดและยกลาย ซึ่งจะมีลักษณะเดียวกันกับการทอผ้าคือมีเส้นยืนและเส้นนอน ปัจจุบันมีการใช้ใบลานซึ่งเป็นสีขาวมาสอดแทรกให้เกิดลวดลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

#### 2.5.3.4 วัสดุที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

ย่านลิเภา มีย่านลิเภาสีดำและสีน้ำตาล โดยเฉพาะย่านลิเภาสีน้ำตาล จะมีอยู่ 2 แบบ คือ สีน้ำตาลอมแดง และสีน้ำตาลอมเหลือง

**ใบลาน** เป็นส่วนที่ใช้ประกอบในการทำลวดลายบริเวณขอบหรือหูผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

**หวาย** ใช้ประกอบเป็นหูหัวและขอบโครงและเป็นโครงของพับใบโพธิ์

**ไม้ไผ่** ใช้ทำซี่กระเป่าหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะใช้เป็นเส้นยืนให้เกิดลวดลายเป็นมัด

**ไม้เนื้ออ่อน** ใช้ประกอบเป็นรูปทรงกระเป่าหรือเป็นขอบผลิตภัณฑ์

#### 2.5.3.5 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

**มีด** ใช้ในการขูดเส้นของย่านลิเภา เพื่อให้ได้ตามความต้องการ

**เหล็กแหลม (เข็ม)** ใช้เจาะรูที่โครงกระเป่าเพื่อเสียบซี่ไม้ไผ่ และช่วยในการจัดลาย

**แผ่นโลหะเจาะรู** ใช้เป็นอุปกรณ์ในการขูดเกลายให้ย่านลิเภาและไม้ไผ่ที่ใช้ ในการทำผลิตภัณฑ์ให้มีขนาดเท่าเทียมกัน

**ปลอกนิ้ว** ทำด้วยผ้าหนาๆ ใช้สวมนิ้วเวลาขูดย่านลิเภา

**กาวลาเท็กซ์** ใช้ทาเส้นลิเภาให้ยึดติดกับโครงแบบที่จะทำหรือใช้ติดยึดส่วนประกอบของกระเป่า

#### 2.5.3.6 ขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

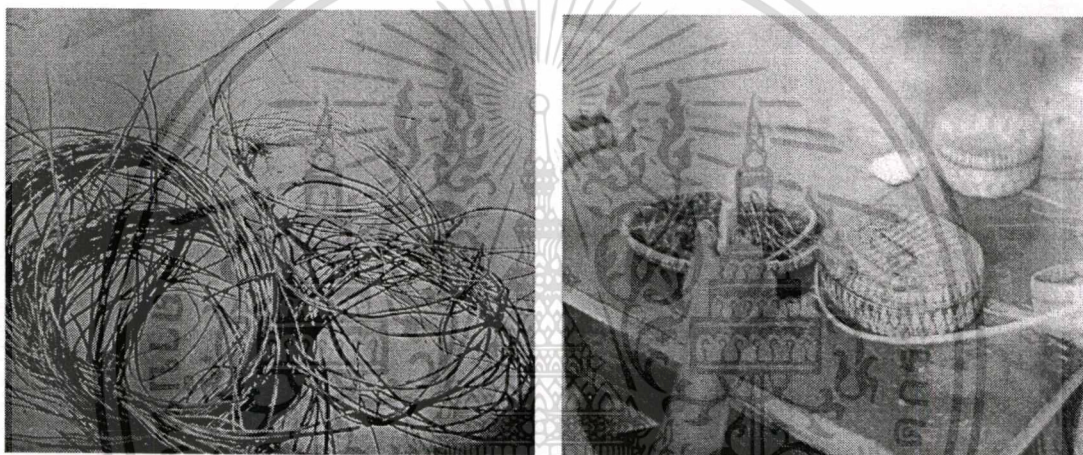
1. การเลือกเส้นย่านลิเภา การที่จะนำเอาเส้นย่านลิเภาไปสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการเลือกต้นย่านลิเภาที่เจริญเติบโตและมีขนาดยาวพอประมาณ การจะเลือกว่าต้นไหนเป็นต้นแก่หรือไม้นั้น ต้องดูจากเปลือกของลำต้นข้างใน หากเปลือกของลำต้นข้างในเป็นสีน้ำตาลแก่หรือสีเหลืองทองก็สามารถนำมาใช้ได้

2. การลอกเปลือกออก เมื่อเลือกเส้นย่านลิเภามาแล้ว นำมาเด็ดใบทิ้งแล้วลอกเปลือกออก เอาใส่ในที่มีสีเขียวอมเหลืองและไม่เปร่าไม่เหนียวพอที่จะใช้สานออกให้หมด เวลาลอกเปลือกต้องคอยระวังตรงข้อหรือตา เพราะถ้าหากไม่ระวังหรือไม่มีความชำนาญ ย่านลิเภาที่จะขาดออกได้ง่ายที่ตำแหน่งนี้ การลอกเปลือกออกจะต้องทำในขณะที่ย่านลิเภากำลังสดๆ อยู่ เพราะถ้าแห้งแล้วจะลอกออกยาก เมื่อลอกเปลือกเสร็จแล้วก็นำไปแขวนไว้ในที่ร่มตากลมแล้วนำไปจิกให้เป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการว่าจะใช้ขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ขนาดใด

3. การรูดเส้นย่านลิเภา เมื่อได้ขนาดย่านลิเภาที่ต้องการแล้ว ก็นำไปรูดให้เรียบและสะอาด เครื่องมือสำหรับรูดเกลายเส้นย่านลิเภาคือ ฝากระป๋องนม หรือเป็นสังกะสีเจาะรูให้มีขนาดต่างๆ กัน ตามแต่จะต้องการแล้วสอดเส้นย่านลิเภาเข้าไปในรูขูดผิวภายนอกออก เรียกว่า ชักเกลียด เหมือนชักเกลียดหวายทำเครื่องจักสาน ให้ผิวเรียบเป็นเส้นตรง ไม่มีขุย ไม่มีขรุขระ ตรงข้อ

ต่อตาจะต้องระมัดระวังในการชักเกลียดให้เบาๆ มิฉะนั้นจะขาด ถ้าหากชักเกลียดได้เส้นบางและอ่อนนุ่มเท่าไรผลิตภัณฑ์ที่สานออกมาก็จะสวยงามและประณีตเท่านั้น

4. การสาน ผลิตภัณฑ์แบบทึบใช้หาวยให้รูปภายนอกในตามรูปทรงที่ต้องการ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือรูปโค้งกลม สำหรับผลิตภัณฑ์แบบโปร่งใช้โครงไม้ไผ่ที่เตรียมเป็นรูปทรงผลิตภัณฑ์ไว้เรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะลงมือสานจะต้องนำย่านลิเภาไปชุบน้ำให้เปียกชื้น เกิดความเหนียวเสียก่อน จากนั้นจึงนำย่านลิเภาที่เตรียมไว้ตามขนาดที่ต้องการสานหุ้มโครง โดยใช้เข็มสอดนำทาง การสานผลิตภัณฑ์ย่านลิเภาจะยากในตอนแรกๆ ของการขึ้นต้นกัน เพราะต้องใช้ความละเอียดและใช้เวลานาน เมื่อขึ้นต้นได้แล้วก็สานถัดต่อไปเป็นชั้นๆ ตามรูปทรงของภาชนะที่ทำงานเสร็จ



ภาพที่ 2.54 ย่านลิเภา ก่อนนำไปสานภาชนะและวิธีการสานย่านลิเภา

ที่มา: วิมลพรรณ ปีตวัชชัย (2519 : 57)

5. การผูกลายหรือวิธีการทำลายในตัว การสานเป็นลายจะใช้เส้นย่านลิเภา ซึ่งมีส่วนในในตัวของมันเอง สลับกันคือ เปลือกนอกของย่านลิเภาหรือด้านหลังจะมีสีอ่อนกว่าด้านท้องหรือด้านในที่มีสีน้ำตาลเข้ม เวลาสานจะสลับเอาตามต้องการ ทำให้เกิดลายเป็นสีแตกต่างกัน แต่จะกลมกลืนงามดีมาก และแม้จะเก่าสักกี่สิบปีก็ยังคงสภาพสีเดิมอยู่นั่นเอง ลายคนที่โบราณนิยมมีลายชกกริชกับลายพิมพ์ทอง นอกจากนี้ยังมีลายอื่น ๆ ที่มีการคิดค้นขึ้นมาแต่มิได้ตั้งชื่อไว้ เมื่อสานเสร็จสมบูรณ์แล้วก็มักนำภาชนะนั้นไปทาน้ำมันยางเพื่อให้สีเข้มขึ้นและไม่ให้ขึ้นรา



ภาพที่ 2.55 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา ที่มา : [Internet]

#### 2.5.4 ก้านมะพร้าว

ก้านมะพร้าว คือ ส่วนเส้นกลางใบเลี้ยงเดี่ยว (Monocotyledon) ของมะพร้าวหรือเป็นที่ยึดเกาะติดของใบมะพร้าวทั้ง 2 ด้าน ให้คงรูป จะมีความยาวตั้งแต่ 50-108 เซนติเมตร หากเส้นกลางใบถูกทำลาย ใบมะพร้าวก็น่าจะถูกทำลายตามไปด้วย จนอาจจะก่อปัญหาด้านการสังเคราะห์แสงของต้นมะพร้าวได้ จากเหตุผลนี้บางครั้ง หรือบางท้องถิ่นที่จึงเรียกก้านมะพร้าวว่า “กระดูกกลางใบ”

##### 2.5.4.1 ก้านมะพร้าวกับมนุษย์

ก้านมะพร้าวเข้ามาผูกพันกับการดำรงชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน เพียงแต่ปรากฏในรูปของผลงานประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ ที่ใช้สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานในกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของมนุษย์ นับตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน หลักฐานที่ปรากฏให้เห็นการนำเอาก้านมะพร้าวมาใช้งาน เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในชีวิตประจำวันมีหลายรูปแบบดังนี้

1. อุปกรณ์ช่วยทำความสะอาด ที่พบเห็นกันมากที่สุด มี 2 ลักษณะคือ

1.1 ไม้กวาดกวาดพื้น ใช้กวาดรวบรวมเศษขยะ สิ่งของมารวมและรวบไปทิ้งให้เกิดความสะอาดในบริเวณนั้น ในปัจจุบันยังพบเห็นกันอยู่ทั่วไปในรูปแบบไม้กวาดก้านมะพร้าวเป็นก่า ใช้กวาดน้ำ หรือกวาดถนนของพนักงานทำความสะอาดของกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ในประเทศไทยแล้ว ยังพบเพื่อนบ้านใกล้เคียงกันอีกหลายประเทศ ใช้ไม้กวาดก้านมะพร้าวในลักษณะเดียวกับคนไทยเช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย พม่า ลาว เป็นต้น

1.2 ไม้ขัด ถู ทำความสะอาด และกวาดน้ำในภาชนะหุงต้มที่มีขนาดใหญ่ มักพบเห็นการนำไม้กวาดชนิดนี้มาใช้ ในขณะที่ประกอบอาหารจำหน่ายตามร้านอาหารจีน คาดว่าคงจะมี

วัตถุดิบเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ทำความสะอาดแทนมือ ในบริเวณที่มีอุณหภูมิสูง มีความร้อนที่เป็นอันตรายต่อการปฏิบัติงาน

2. ภาษาใส่ของ รองหม้อ กระจก และอื่นๆ ที่ทุกคนรู้จักภาษาชนิดนี้ในนามต่างๆ กันไปตามคำเรียกในท้องถิ่นนั้นๆ อย่างภาษาพื้นบ้านที่ต่างกันไป เช่น เสวียนหม้อ ที่รองก้นหม้อ เป็นต้น จากชื่อเรียกก็น่าจะสันนิษฐานได้ว่า มนุษย์ทำภาษาชนิดนี้ไว้ใช้คู่กับหม้อมา ช้านานแล้ว โดยนำเอาแก่นมะพร้าวมาสานขัดกัน ให้เป็นรูปทรงกลมมีฐานเล็กน้อย ไว้ใช้ในกิจกรรมประกอบอาหาร และเสิร์ฟอาหาร เพราะสมัยที่ยังไม่มีวิวัฒนาการทางด้านเชื้อเพลิงอย่างในปัจจุบันนี้

3. ก้านของสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ พุ่มกฐิน เป็นต้น ผู้ประดิษฐ์ดอกไม้ในยุคแรกๆ มักนิยมนำแก่นมะพร้าวมาเคล้าให้เป็นก้านดอกไม้ประดิษฐ์ เพราะก้านมะพร้าวเป็นวัสดุหาได้ง่ายมีอยู่ทั่วไป มีลักษณะพอเหมาะสม และตรงตามวัตถุประสงค์ในการใช้งานชั่วคราว จึงถูกนักประดิษฐ์ดอกไม้นำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง แม้ก้านมะพร้าวจะมีลักษณะด้อยในด้านคุณภาพ กับความสามารถโค้งงอได้ไม่ดีเมื่อเทียบกับลวดก็ตาม แต่ก้านมะพร้าวก็ยังได้รับความนิยมนำมาใช้ เป็นก้านดอกไม้ประดิษฐ์ที่อยู่ในปัจจุบันกับดอกไม้บางประเภทอยู่ เพราะผู้ผลิตต้องการลดต้นทุน ในการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์นั้น ไม่ให้มีราคาสูงมากนักจนแข่งขันกับตลาดต่างประเทศไม่ได้

4. เข็มร้อยดอกไม้สดแบบชั่วคราว ที่นิยมใช้กันอยู่ก็มักจะใช้กับการร้อยตุ้ม ดอกกุหลาบ บานบุรี มะลิ เพื่อนำไปประดับตกแต่งในสถานที่ต่างๆ หรือการจำหน่าย ในกรณีนี้ ก้านมะพร้าวจะทำหน้าที่สำคัญ 2 อย่าง คือ เป็นเข็มร้อยมาลัยและเป็นก้านดอกไม้ประดิษฐ์ไปในตัว

5. ไม้เสียบอาหารสำหรับย่าง เช่น ลูกชิ้น ไก่ย่าง เนื้อย่าง ฯลฯ ก้านมะพร้าวจะทำหน้าที่เชื่อมและให้อาหารต่างๆ เกาะยึดไม่ร่วง หล่นลงไป ในเตาขณะปิ้ง หรือย่างกับ ทั้งยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศให้อาหารดูสวยงามขึ้น ช่วยให้เกิดความสะอาด ปลอดภัยในการทำงาน อีกประการหนึ่งที่ก้านมะพร้าวได้รับเลือกให้เป็นตัวถูกยึดเกาะของอาหาร ก็เพราะว่าก้านมะพร้าวเป็นวัสดุหาได้ง่าย ราคาถูก และมีคุณสมบัติทางกายภาพเป็นฉนวนความร้อน และเสริมกลิ่นอาหารทางด้านเคมี เมื่อก้านมะพร้าวถูกความร้อนพร้อมไปกับกลิ่นอาหารสุก

6. วัสดุกลัดยึดให้ใบไม้ชนิดต่างๆ ติดกัน ที่เรียกว่าไม้กลัด คงพบเห็นตามกระทงใส่อาหารประเภทต่างๆ หรือบนห่ออาหาร หรือขนมที่ถูกทำให้คงรูปและยึดด้วยไม้กลัด นำไปปิ้งย่าง เผา นึ่ง บนเตา และยังรวมไปถึงไม้กลัดที่ใช้กลัดห่ออาหาร และขนมจำหน่ายกันทั่วไปตามตลาดสดเพื่อให้ผู้บริโภคนำห่อและกระทงขนม กลับไปบริโภคตามที่ต่างๆ ได้อย่างสะดวก

7. วัสดุทอ ชาวบ้านยังนิยมนำก้านมะพร้าวมาทอให้เป็นผืน แล้วนำไปใช้งานต่างๆ กันไป เช่น ใช้เป็นเสื่อประดับบ้าน มู่ลี่แบบชั่วคราว ที่รองของ รวมไปถึงที่ตากอาหารด้วย ปัจจุบันก็ยังพบเห็นอยู่ในรูปแบบของภาพศิลปะที่เขียนบนเสื่อก้านมะพร้าวจำหน่าย ส่วนใหญ่มาจาก

ประเทศจีน และภาคเหนือของประเทศไทย ที่รองจานอาหารบนโต๊ะอาหารที่รู้จักกันในคำเรียกว่า “plate mat”

ดังที่กล่าวมานี้ก้านมะพร้าวจึงมีความผูกพันกับชีวิต และกิจกรรมในชีวิตประจำวันของมนุษย์มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว ในปัจจุบันก้านมะพร้าวยังคงมีบทบาท และความสำคัญอยู่เช่นเคย แม้ว่าในบางส่วนและบางเรื่องจะลดความสำคัญลงไปบ้างก็ตาม แต่ก้านมะพร้าวยังคงเป็นแหล่งที่มาของรายได้ชาวสวนมะพร้าวอยู่เช่นเดิม ถ้าชาวสวนมะพร้าวเห็นคุณค่าประโยชน์ของก้านมะพร้าวนำมาেলা หรือเก็บส่งขายเป็นวัตถุดิบการประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ หรือตั้งชมรมประดิษฐ์เครื่องใช้จากก้านมะพร้าวก็จะช่วยให้ชาวสวนมะพร้าวมีรายได้เพิ่มจากก้านมะพร้าวได้อีกทางหนึ่ง

#### 2.5.4.2 ชนิดและคุณสมบัติของก้านมะพร้าว

ก้านมะพร้าวมาพร้อมกับใบมะพร้าวซึ่งติดอยู่ตามทางมะพร้าว อันเกิดจากต้นพันธุ์ต่างๆ ซึ่งถูกจัดแบ่งตามสายพันธุ์ของมะพร้าวได้ 3 ชนิด คือ

1. ก้านมะพร้าวจากต้นพันธุ์สูง
2. ก้านมะพร้าวจากต้นพันธุ์เตี้ย
3. ก้านมะพร้าวจากต้นพันธุ์ลูกผสม

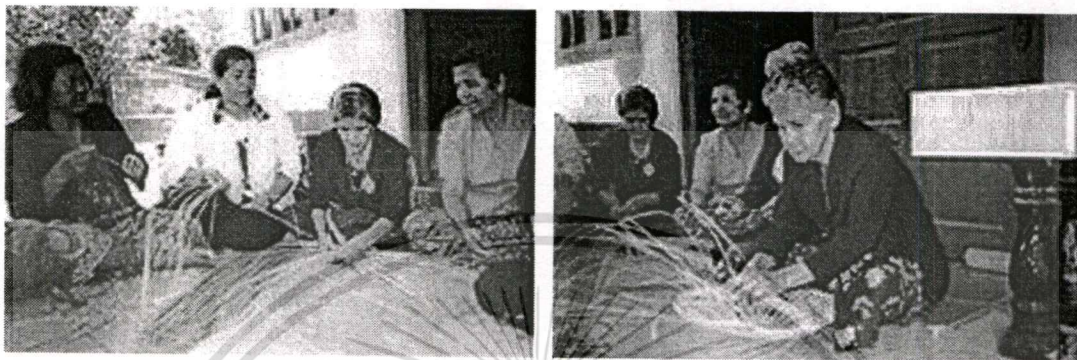
คุณสมบัติของก้านมะพร้าว สายพันธุ์ต่างๆ นี้ ส่วนใหญ่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน แต่จะแตกต่างกันบ้างก็ตามอายุของต้นพันธุ์และการเก็บก้านมะพร้าว มาใช้งานในช่วงเวลาใดของการแตกยอดทางมะพร้าว ซึ่งถูกจัดคุณสมบัติของความอ่อนแก่ มากกว่าสายพันธุ์ แม้ว่าสายพันธุ์ของมะพร้าวจะให้สี และความเหนียวของเนื้อสัมผัสของก้านมะพร้าวแตกต่างกันไปบ้างก็ตาม ก้านมะพร้าวสายพันธุ์เตี้ยและพันธุ์สายผสมมักมีคุณสมบัติเหมาะสมนำมาทำเครื่องใช้ส่วนสายพันธุ์ต้นสูงมักนิยมนำมาেলাไปทำไม้กวาด ไม้ทำความสะอาดขนะไม้กลัด ไม้เสียบอาหารปิ้ง อย่าง

คุณสมบัติของก้านมะพร้าว ประกอบด้วย

1. สามารถตัดให้โค้งงอได้ชั่วคราว ยกเว้นถ้านำไปสานขัดกันไว้ถาวร เช่น เสวียนหม้อตะกร้า โคมไฟฟ้าที่นำเอาเสวียนหม้อมาแปลงรูปแบบหน้าที่การใช้งาน
2. ผิวสัมผัสเรียบเป็นมัน กลมเมื่อেলাให้เรียบ และชุคใบมะพร้าวออกหมดแล้ว
3. มีสีเหลืองอ่อน อมเขียวๆ เมื่อสดใบมะพร้าวพันธุ์ต้นเตี้ย มีสีครีมอมน้ำตาลอ่อนๆ ในมะพร้าวพันธุ์ต้นสูงเมื่อสด และจะมีสีน้ำตาลเข้มเมื่อแห้ง หรือแก่จัด ส่วนมะพร้าวพันธุ์ต้นเตี้ยจะมีสีขาว ออกครีมๆ เมื่อก้านมะพร้าวแห้ง
4. มีความยาวตั้งแต่ 30-100 เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับอายุในการแตกใบ และสายพันธุ์ของมะพร้าว ส่วนใหญ่มีความยาวมากกว่าความหนา ความหนาจะพบบริเวณโคนก้าน แล้วเรียวยาวไปทางปลายก้านใบ จึงทำให้โคนก้านแข็ง และโค้งงอยาวกว่าส่วนปลายก้านใบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. มีความเหนียว และความแข็งแรงต่ำกว่าผิวไม้ไผ่ หรือหวาย แต่ก็ยังมีคุณสมบัติในการจักสานและรับน้ำหนักของต่างๆ ได้ เมื่อเปียกจะเหนียว แข็งแรง และโค้งงอ ได้ดีมากกว่า ก้านมะพร้าวแห้ง ซึ่งมักจะกรอบแตกได้ง่าย เมื่อถูกการเสียดสีบ่อยๆ หรือถูกดึงแรงๆ โดยเฉพาะ ก้านมะพร้าวจากสายพันธุ์ต้นสูงที่มีอายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไป



ภาพที่ 2.56 แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าวที่สำคัญในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
อยู่ที่ ต.แก้วแสน อ.นาบอน และที่ ต.นาพรู อ.พระพรหม ที่มา: [Internet]

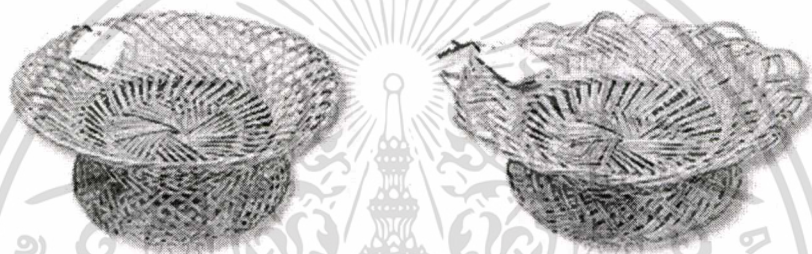
#### 2.5.4.3 วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

การทำเครื่องใช้จากก้านมะพร้าว โดยทั่วไปมักไม่ค่อยจะมีวัสดุอุปกรณ์อะไรมากนัก อุปกรณ์ที่จำเป็น คือ กรรไกรตัดกิ่งไม้ที่มีความคม ใช้ตัดก้านมะพร้าวส่วนที่เกินออกมาจากความ ต้องการให้เรียบร้อย และถ้ากรรไกรคมมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยลดเวลาแรงงานในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมาก กับทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการทำงาน ผลงานทำเสร็จแล้วได้จำนวน เพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ก็เป็นอุปกรณ์ปฏิบัติงานไม้เบื้องต้น เช่นเดียวกับการทำ กะลามะพร้าว เครื่องใช้จากก้านมะพร้าวส่วนใหญ่มีที่มาจากโรงงานเป็นพื้นฐาน ภายหลังนี้ก็มีผู้ นำไปประยุกต์วิธีทำด้วยการนำไปทำเป็นวัสดุเส้นพุ่งในการทอเครื่องใช้ที่เป็นแผ่น จึงทำให้การทำ เครื่องใช้ ก้านมะพร้าว ต้องการวัสดุปฏิบัติงาน 2 จำพวกใหญ่ๆ คือ

1. วัสดุโครงสร้าง วัสดุที่ถูกเลือกให้ทำหน้าที่โครงสร้าง ส่วนใหญ่ควรเป็นวัสดุ ธรรมชาติที่มีความคงทน แข็งแรง หาได้ง่าย เช่น หวาย ไม้ไผ่ กล้วย กล้วย กล้วย ฯลฯ เพื่อใช้ทำก้าน โครงหุตะกร้าที่ต้องรับน้ำหนัก เครื่องใช้จากก้านมะพร้าวบางชนิด ก้านมะพร้าวก็เป็นวัสดุ โครงสร้างไปด้วย วัสดุที่เลือกใช้เป็นโครงสร้างนอกจากจะคงทนแข็งแรงแล้ว ควรจะมีความ เหนียว โค้งงอเปลี่ยนรูปไปตามแบบได้ ควรมีคุณสมบัติในการทรงรูปได้ดี ทนทานต่อการเสียดสี ในขณะที่ใช้งานได้ สามารถรับแรงกด แรงกระแทก พร้อมทั้งจะยืด และขยายรูปทรงได้บ้าง เมื่อต้องรับน้ำหนักสิ่งของที่บรรจุมากเกินปริมาณปกติของรูปทรงตะกร้านั้นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. วัสดุอีกรูปทรง มีหลายชนิดแต่ควรพิจารณาวัสดุธรรมชาติมาใช้ เพื่อเพิ่มมูลค่าคุณภาพ และความงามให้แก่ผลิตภัณฑ์ก่อน เช่น ผิวหวาย เถวัลย์บางชนิด ผิวคลุ้ม ผิวคล้า ผิวกระจง ย่านลิเภา เชือกปอ เป็นต้น วัสดุเหล่านี้มักมีอยู่ตามธรรมชาติในพื้นที่ต่างๆ จึงนับว่าเป็นวัสดุหาได้ง่าย มีความแข็งแรง ทนทาน การใช้ให้เลือกตามวัตถุประสงค์ที่จะใช้ โดยให้เหมาะสมกับรูปแบบวิธีการผลิต มีความเหมาะสม ส่งเสริม และกลมกลืนกัน ส่วนที่จะมีการผูกมัดด้วยวัสดุอีกรูปทรงนี้ ได้แก่ บริเวณขอบตะกร้า กระด้ง ฯลฯ บริเวณก้น หู และส่วนตรงกลางของภาชนะ โดยมัดหรือถักสานเป็นลายต่างๆ เช่น ลายหัวแมลงวัน ลายสันปลาช่อน เป็นต้น การมัด ถักสานด้วยวัสดุนี้จะช่วยเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้แข็งแรง ทนทานรับน้ำหนักได้ดี ช่วยให้รูปทรงของก้านมะพร้าวอยู่ในตำแหน่งตามที่ออกแบบไว้ได้



ภาพที่ 2.57 ภาชนะใส่ของทำจากก้านมะพร้าว ที่มา : [Internet]

## 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาถึงกระบวนการทำงานออกแบบและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอจะสรุปได้ว่าเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรกการสำรวจข้อมูล รูปแบบผลิตภัณฑ์และพัฒนาคุณภาพของวัสดุ ขั้นตอนที่สองคือ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

### 2.6.1 การสำรวจข้อมูล รูปแบบผลิตภัณฑ์และพัฒนาคุณภาพของวัสดุ

การแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งในเรื่องของรูปแบบและวัสดุ เป็นสิ่งที่ต้องทำการศึกษา นำมาพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอีกชั้นหนึ่ง วัสดุจึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการรู้จักสร้างสรรค์งานหัตถกรรมให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ และการใช้งาน ความสวยงาม ทุกอย่างล้วนมีเหตุมีผลต่อกัน โดยเฉพาะจากวัสดุธรรมชาติ เป็นภูมิปัญญาที่สืบสานในการออกแบบที่มีมาช้านาน ความหลากหลายของทรัพยากรในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย การเลือกใช้อย่างเหมาะสม จากงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ไส้ตวรกุล และคณะ (2546 : บทคัดย่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นการศึกษางานออกแบบเพื่อการอนุรักษ์ กรณีหีบห่อจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อศึกษาพัฒนาการของการออกแบบหีบห่อในภาคใต้ โดยมีประเด็นสำคัญในการศึกษาวัสดุจากธรรมชาติในการทำหีบห่อ ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีผลต่อแนวคิดรูปแบบของหีบห่อวัสดุธรรมชาติในสังคมไทย ผลจากการวิจัยพบว่า การใช้วัสดุธรรมชาติในการหีบห่ออาหารของคนในภาคใต้มีมานานและได้สืบทอดไปยังรุ่นลูกหลาน โดยมีการเลือกสรรชนิดวัสดุที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เริ่มจากวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ บริเวณที่ใกล้เคียงที่พักอาศัยเป็นหลัก และสามารถเลือกใช้ส่วนต่างๆ ของพืชที่ทำหีบห่อตามความเหมาะสมของประเภทอาหารได้อย่างลงตัว วัสดุธรรมชาติดังกล่าวประกอบด้วยใบและกาบกล้วย ใบกะพ้อ ใบไผ่ ใบจาก ใบคลุ้ม ใบลาน ใบชิง ใบทัง ใบยางพารา กาบหมาก กระจูด หม้อข้าวหม้อแกงลิง เป็นต้น จากข้อมูลพื้นฐานความหลากหลายของวัสดุธรรมชาตินำมาใช้ในการหีบห่อดังกล่าว

เอกชาติ จันอุไรรัตน์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้นำเอาใบลานมาออกแบบและพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ โดยมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จักสานจากใบลานที่มีอยู่ในภาคเอกสาร แหล่งผลิต และแหล่งจำหน่าย ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนา โดยนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่มีประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับสินค้าแต่ละชนิด ผลการวิจัยสรุปเป็นแนวทางสำคัญๆ ได้ว่า ใบลานเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีคุณสมบัติแตกต่างจากวัสดุประเภทอื่นๆ ก็มีเส้นใยที่เหนียวแน่นทนทานเหมาะสำหรับการพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ได้หลายประเภท อาทิ อาหาร ของใช้ ของชำร่วย และเครื่องใช้ประเภทสมุนไพร เป็นต้น ใบมีสีเหลืองอ่อนที่สวยงามตามธรรมชาติ และสามารถย้อมสีได้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ขนาดของใบมีความยาวและยืดหยุ่นอ่อนตัวสามารถสร้างรูปทรงได้หลายลักษณะ ส่วนด้านลวดลายสามารถนำมาจักและสานด้วยลายที่ละเอียด ประณีต ด้วยฝีมือและภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความชำนาญเฉพาะตามแบบอย่างของแต่ละท้องถิ่น นอกเหนือจากการนำมาสานด้วยวิธีแบบดั้งเดิมแล้ว พบว่าใบลานสามารถนำมา ม้วน ผูก พับ ห่อ และนำมาต่อเป็นแผ่นได้ และเศษวัสดุที่เหลือจากขั้นตอนของการจักใบลาน เช่น ก้านลาน และขอบใบลาน สามารถนำมาพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีกหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดของการใช้วัสดุดิบเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Design) และที่สำคัญใบลานเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถปลูกทดแทนได้เหมือนกับกระจูด จึงไม่เป็นการทำลายสภาพแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ให้หมดไป

โครงการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะและการออกแบบในการผลิตงานหัตถกรรมท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 4-7) ดำเนินการโดยคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดเพชรบุรี ก็เป็นการแสดงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ค่อนข้างชัดเจนเพราะจังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งอารยธรรมงดงามหลากหลายรูปแบบ มีภูมิประเทศที่สมบูรณ์ และลักษณะเด่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อีกอย่างของชาวเพชรบุรี คือ รักศิลปะ รู้คุณค่าความงาม จะเห็นได้จากความงามของงานหัตถกรรมที่สร้างสรรค์มาในอดีต งานหัตถกรรมเป็นหลักฐานสำคัญที่จะบอกถึงความเป็นมา และมีลักษณะที่พิเศษของการดำเนินชีวิตในเมืองเพชรบุรี เพื่อให้การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เข้ากับยุคสมัย และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ดี แนวทางการพัฒนาจึงมีประเด็นหลัก ประยุกต์แนวทางการสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาดั้งเดิมของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นให้เกิดแนวทางการใช้งานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน โดยการใช้วัสดุท้องถิ่นของตนเองหรือใกล้เคียง เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น การทดลองใช้วัสดุทางอุตสาหกรรมผสมผสาน และยังคงรักษารูปแบบเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และมีความหลากหลายของสินค้า ลักษณะของการดำเนินโครงการได้ประมวลข้อมูลจากการสำรวจผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น โดยจัดขึ้นใน 8 อำเภอของจังหวัดเพชรบุรี แล้วกำหนดแนวทางการออกแบบให้นักออกแบบเป็นผู้ออกแบบชิ้นงาน เพื่อใช้เป็นตัวอย่างผลิตภัณฑ์ในการฝึกอบรม และการออกแบบทดลองทำผลิตภัณฑ์เองของชาวบ้านโดยการอาศัยความชอบส่วนตัวและให้เกิดความแตกต่างจากที่เคยทำมา จึงทำให้เกิดการค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการสร้างสรรค์ผลงาน และผลสำเร็จของต้นแบบก็เป็นที่พอใจของทุกฝ่ายเพราะมีความหลากหลายทั้งแนวคิดและรูปแบบ ถ้าได้พัฒนาอย่างจริงจังในด้านคุณภาพก็จะเป็สินค้าที่มีลักษณะเด่นของจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าหากมีการศึกษาความหลากหลายของวัสดุธรรมชาติเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ข้อดีข้อเสีย การเปรียบเทียบระหว่างวัสดุ ก็จะทำให้การออกแบบและพัฒนารูปแบบเกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุนั้นๆเหมือนกับที่รณิษา กิตติสิทธ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหัตถกรรมจักสานเตยปาหนันในจังหวัดกระบี่และจังหวัดตรัง พบว่าหัตถกรรม จักสานเตยปาหนัน ใช้อุปกรณ์น้อยชิ้น การทำต้องอาศัยทักษะความชำนาญ และมีมือช่างจักสาน กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของทั้งสองจังหวัดเหมือนกัน รูปแบบผลิตภัณฑ์และตลาดพัฒนาไปตามความต้องการของตลาด ความสัมพันธ์ระหว่างหัตถกรรมจักสานกับวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมพบว่า จากอดีตผลิตใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นอาชีพเสริม แต่ปัจจุบันภาครัฐสนับสนุนทำให้เข้าสู่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพิ่มรายได้และกลายเป็นอาชีพหลัก ในอนาคตมีแนวโน้มของตลาดที่กว้างมากขึ้น แต่เมื่อเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมส่งผลให้การถ่ายทอดรูปแบบและเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่สืบทอดจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่เลือนหายไป และควรสร้างหลักสูตรหัตถกรรมจักสานเตยปาหนันให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาให้คงอยู่

เพราะฉะนั้นการศึกษาและมีการเปรียบเทียบรูปแบบเครื่องจักสานระหว่างชุมชนก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคต ได้รู้ถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาได้ตรงจุด ดังการศึกษางานศิลปหัตถกรรมกระจูดในจังหวัดนราธิวาส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัทลุง และสุราษฎร์ธานี ของ แก้วทวงง สอนสังข์ (2546 : บทคัดย่อ) โดยที่ไม่ทำการศึกษาใน จังหวัดนครศรีธรรมราช ค้วยเป็นเพราะลักษณะของผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกัน แต่เป็นแหล่งซื้อขาย ของวัตถุดิบของชุมชนใกล้เคียงเสียมมากกว่า วัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานศิลปหัตถกรรมกระจุคใน จังหวัดนราธิวาส พัทลุง และสุราษฎร์ธานี มีขั้นตอนการผลิต ลวดลาย และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น มีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร ผลที่ได้จาก การศึกษาในครั้งนี้ พอจะสรุปได้ว่า ขั้นตอนกรรมวิธีการผลิตหัตถกรรมกระจุคทั้งสามแหล่ง มีลักษณะที่เหมือนกันเป็นส่วนมาก จะแตกต่างกันบ้างตรงที่การใช้วัสดุประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ การใช้สารเคลือบผิว และลวดลายของการสาน ส่วนรูปแบบของผลิตภัณฑ์นั้นขึ้นอยู่กับความ ต้องการของตลาด การสืบทอดภูมิปัญญาทั้งสามแหล่งเหมือนกันคือ สืบทอดจากบรรพบุรุษที่ผลิต เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนมาจนถึงปัจจุบัน โดยความคิดสร้างสรรค์ของ ชาวบ้านเองและความช่วยเหลือจากการฝึกให้จากหน่วยงานของรัฐ จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้ กลายเป็นอาชีพหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน จึงควรอนุรักษ์ส่งเสริม สืบสาน และพัฒนาต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คติความเชื่อ ยังคงกล่าวถึงในทุกภูมิภาคของการสร้างสรรค์งาน หัตถกรรม ความเชื่อ ประเพณี ทุกอย่างทีกล่าวมาล้วนนำไปสู่การสร้างสรรค์รูปแบบของ ผลิตภัณฑ์ดังที่ ชูชาติ งานดี และ อนุมาน สมบูรณ์ศิลป์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์หัตถกรรมท้องถิ่น ประเภทโคม และ ตุง ในจังหวัดเชียงใหม่และ เชียงราย โดยกำหนดประเด็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา รูปแบบลวดลายที่ใช้ ในการตกแต่ง คติความเชื่อ ประเพณีกระบวนการสร้างสรรค์ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่าการ สร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมาเป็น เวลานาน เชื่อมโยงกับบริบทของความเชื่อตามจารีตประเพณี กระบวนการสร้างสรรค์ ช่วยให้ สามารถบันทึกข้อมูลที่เป็นหลักฐานที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า อนุรักษ์และสืบสานต่อ ของรุ่นลูกหลาน ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรที่จะมีส่วนร่วมในการ ประสานงานอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้าน ภูมิปัญญา ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ศิลปะสาขานี้ เพราะยังไม่ เป็นที่รู้จักของคนส่วนใหญ่ในประเทศ

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยอาศัยองค์ความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญา ท้องถิ่น ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง แต่ ปัญหาส่วนมากเกิดจากศิลปหัตถกรรมนั้น ๆ เริ่มสูญหาย หมคความสำคัญ เนื่องมาจากส่วนมาก ต้องใช้ทักษะความชำนาญ ความประณีต ความอดทน ขาดผู้สืบทอด จึงทำให้ต้องศึกษาค้นคว้า และวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ที่จะทำให้ได้เห็นถึงอดีตที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ปัจจุบันและเป็นแนวทางในการกำหนดอนาคตของศิลปหัตถกรรมนั้น ๆ ตลอดจน การเผยแพร่ อนุรักษ์ สืบสาน ภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2.6.2 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ในด้านการออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะจากเส้นใยพืช ปรีชา ปั่นกล้า (2547) กล่าวว่าจำเป็นต้องระมัดระวังและคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่นคุณสมบัติของเส้นใย อายุการใช้งาน การเลือกใช้เทคนิคในการจักสานที่เหมาะสม การเลือกใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขาดแคลนวัสดุ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Sustainable) ต้องมีคุณค่าต่อความรู้สึกทางจิตใจในด้านความงาม (Aesthetic) ฝีมือ รูปแบบ ตลอดจนประโยชน์ใช้สอย (Function) ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ (Uniqueness) และที่สำคัญต้องเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ และได้จัดทำโครงการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามแนวโน้มความนิยมของตลาดต่างประเทศ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และสร้างเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนสนองนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจรากหญ้า และเพื่อยกระดับสินค้า OTOP ของไทยให้สามารถขีดหน้าชูตาได้ในตลาดสากล ผลงานโครงการวิจัยนี้นำเสนอยุทธศาสตร์ในการแข่งขันสินค้า OTOP หลายแนวทาง ทั้งเรื่องคุณภาพสินค้าที่เชื่อมโยงถึงวัสดุอุปกรณ์ การผลิต การออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การเลือกใช้วัสดุอย่างคุ้มค่าศิลปะความงามที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางความรู้สึกและจิตใจของผู้บริโภค โดยมีหลักสำคัญประกอบด้วย ดังนี้ 1) ต่อยอดทางศิลปวัฒนธรรมการออกแบบ ควรศึกษาถึงความเป็นมาความสำคัญของเนื้อหาที่ติดมากับชิ้นงานที่ได้เลือกมาประยุกต์เพื่อนำมาผนวกกับแนวคิดใหม่ให้สอดคล้องโดยไม่เสียคุณค่าของเดิม ทั้งนี้การต่อยอดการเพิ่มมูลค่าและแสดงคุณค่าความงามนั้นจะออกมาในรูปแบบการใช้ประโยชน์ 2) ชูชีวิตใหม่ให้เทคนิคและวัสดุคิมนำมาสร้างสรรค์ในอีกลักษณะที่สามารถใช้ประโยชน์ใช้สอยแต่ยังคงลักษณะเดิมของรูปทรง เทคนิค และวัสดุ จะทำให้เกิดรูปลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่มีเรื่องราวเนื้อหาในตัวเอง 3) เปลี่ยนความคุ้นเคยให้แตกต่างออกไปการใช้งานหรือการรู้จักใช้สิ่งของบางอย่างที่เคยชิน อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายซ้ำซาก การสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับสิ่งจำเจจะทำให้ได้ผลงานที่สร้างสรรค์น่าสนใจต่างออกไป 4) สืบสานภูมิปัญญา ความรู้เชิงช่างหัตถกรรมจากอดีตมีคุณค่าทางมานุษยวิทยาและน่าสนใจ เพราะองค์ความรู้ภูมิวิเคราะห้และผ่านการแก้ปัญหาามาก จนเกิดการชำนาญเฉพาะทาง เมื่อนำความรู้นั้นกลับมาใช้อีกครั้ง ต้องมีการออกแบบใหม่โดยอาศัยแนวคิดเทคนิควิธีการเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานจริงในปัจจุบัน 5) ใช้แรงบันดาลใจและอิทธิพลเป็นต้นแบบสิ่งประดิษฐ์จากศิลปกรรมงานสร้างสรรค์ต่างๆ สามารถเป็นงานต้นแบบในการสร้างสรรค์ต่อยอดให้แตกแขนงทางความคิดและรูปแบบได้เป็นอย่างดี 6) บูรณาการความคิดและรูปแบบ เป็นการรวบรวมความคิดและรูปแบบที่มีความแตกต่างกัน อาจทำให้เกิดแนวทางการสร้างสรรค์ที่มีความน่าสนใจและเกิดเป็นวิธีการที่ให้ประสบการณ์และอารมณ์ที่น่าสนใจกว่าที่คาดคิด 7) กำหนดรูปแบบผลงานจากรูปแบบการใช้งานจริง รูปแบบการใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นปัจจัยสำคัญเสมอสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในชีวิตประจำวัน ลักษณะการใช้งานจะเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดในการออกแบบได้เป็นอย่างดี

การเพิ่มมูลค่าและแสดงคุณค่าความงามนั้นจะแสดงออกมาในรูปแบบการใช้ประโยชน์ ความงาม ความแตกต่างจากที่มีอยู่ การประยุกต์เพื่อนำมาผนวกกับแนวคิดใหม่ให้สอดคล้องโดยไม่เสียคุณค่าของเดิม นวัตกรรมความคิดและรูปแบบกลายเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ลงตัว ดังเช่นงานวิจัยของ สุรเชษฐ์ ไชยอุปละ (2546 : บทคัดย่อ) ในการศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวาสำหรับศูนย์ศิลปาชีพบางไทร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ในการประยุกต์เส้นผักตบชวากับวัสดุอื่นที่มีอยู่ในแผนกหัตถกรรม ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร พบว่า วัสดุที่เป็นที่ต้องการนำมาประยุกต์ร่วม คือ หนังสั้นในสัดส่วนของการผสมผสาน ผักตบชวา ร้อยละ 55 : หนังสั้น ร้อยละ 45 นำไปสู่ความลงตัวของการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี และจากงานวิจัยของ กษม อมันตกุล (2546 : บทคัดย่อ) ก็เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวัสดุที่นำมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกันกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึกทองเหลืองสาน สรุปว่า ไม้ไผ่เป็นวัสดุที่เป็นที่ต้องการของผู้ผลิตมากที่สุด ร้อยละ 70 และความเป็นไปได้ในการนำวัสดุไม้ไผ่มาออกแบบและพัฒนาากับทองเหลืองสาน ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายใน ประเภทโคมไฟ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบโดยวิธีการประยุกต์สามารถทดลองผสมผสานระหว่างวัสดุธรรมชาติและวัสดุต่างชนิดกัน ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความงามและสอดคล้องกับประโยชน์เพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจุควรรู้คำนึงถึงความสอดคล้องของวัสดุ ความงาม เมื่อนำวัสดุจักสานจากธรรมชาติมาพัฒนารูปแบบจะต้องคำนึงถึงลักษณะของศิลปหัตถกรรมของผลิตภัณฑ์จักสานกระจุควัสดุได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2532 : 129) ซึ่งกล่าวว่าความแปลกของผลิตภัณฑ์ ต้องยังคงรักษาเค้าโครงของศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นหรือสอดแทรกอยู่บ้าง โดยอาจประดิษฐ์รูปแบบ ขนาด หรือวัสดุให้หลากหลายออกไป เพื่อต้อนรับสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนซ้ำๆ แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาความนิยมหรือความต้องการของตลาดหรือนักท่องเที่ยวเป็นเครื่องช่วยในการคิดประดิษฐ์ออกแบบ พร้อมทั้งอาศัยศิลปะพื้นถิ่นเป็นพื้นฐานไว้ด้วยเสมอ

โครงการวิจัยถ่ายทอดความรู้ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นมีลักษณะวิธีการที่ใกล้เคียงกันในเรื่องของกระบวนการ คือ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรกการสำรวจข้อมูลรูปแบบผลิตภัณฑ์และพัฒนาคุณภาพของวัสดุ การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการอบรมถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการประมวลผล เผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่สาธารณชน หน่วยงาน หรือผู้ที่สนใจ เพื่อการสืบสานในอนาคต ดังเช่นโครงการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปกรรมในงานหัตถกรรมท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินการโดยคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543-2544) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ พัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา วัสดุ กระบวนการพัฒนากระดาษสาให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ ที่มีการผลิตจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ ให้เข้าใจถึงปัญหาการพัฒนาในรูปแบบสินค้า เพื่อ ใช้องค์ความรู้ด้านศิลปกรรมและการออกแบบผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การออกแบบ พัฒนาและสร้างสรรค์งานผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เช่นเดียวกับโครงการ การพัฒนางานศิลปหัตถกรรมเพื่อสร้างงานแก่คนในท้องถิ่น กรณีการพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ จากใบตาล ของจังหวัดเพชรบุรี ของ เกลียวพันธ์ ขจรผดุงกิตติ และคณะ (2546 : 90-96) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ เผยแพร่ อนุรักษ์ และสืบสานงานหัตถกรรมจากใบตาล ให้ เป็นผลิตภัณฑ์สัญลักษณ์จังหวัดเพชรบุรี และเป็นอาชีพเสริมแก่คนในท้องถิ่น โดยดำเนินกิจกรรม เป็นลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1) การพัฒนาสร้างสรรค์งานหัตถกรรมจากใบตาล ลักษณะรูปแบบ ต่างๆ 6 กลุ่ม คือ พัดใบตาล ดอกไม้ใบตาล บรรจุภัณฑ์ใบตาล เครื่องตาลหอม ชุดเครื่องแขวน ใบตาล และพวงมาลัยใบตาล 2) จัดเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น ควบคู่กับการศึกษาตอบรับ ทางการตลาดเป็นเบื้องต้น ในระยะเวลาหนึ่ง 3) จัดอบรมถ่ายทอดการทำผลิตภัณฑ์แก่กลุ่ม เยาวชน กลุ่มสตรีผู้นำท้องถิ่นและครู ตลอดจนการจัดและดำเนินการเพื่อสืบสานอย่างต่อเนื่อง โดยจัดเป็นโครงการในลักษณะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้นักเรียนจัดเผยแพร่ สาธิต และ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในโอกาสและสถานที่ต่างๆ รวมทั้งการจัดการถ่ายทอดการทำผลิตภัณฑ์แก่นักเรียนรุ่นน้อง นอกจากนี้ก็จัดดำเนินการสืบสานโดยเป็นกิจกรรมที่ผนวกรวมอยู่ใน โครงการวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นต่างๆ บางโครงการด้วย

การวิจัยที่ต้องทำงานร่วมกับชุมชนก็มีความจำเป็นจะต้องทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และ ร่วมมือกับชุมชนอย่างจริงจัง การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เครื่องจักสานผักตบชวา ตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ของ สุนันทา แก้วสุข และคณะ (2548 : บทคัดย่อ) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาและ ความต้องการของกลุ่มจักสานผักตบชวา ชุมชนตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานผักตบชวาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ชุมชน (มพช. 39/2546) และ 3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มจักสานผักตบชวาและ ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานผักตบชวา การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิก กลุ่มจักสานผักตบชวาตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 93 คน การเก็บ รวบรวมข้อมูลทำโดยรวบรวมจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคม และ การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์แบบอุปนัย และทำการ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษาพบว่า 1) ในพ.ศ. 2532 นางปราณี จันทวร ได้รวบรวมคนในตำบลคลองวัว ที่ทำการจักสานไม้ไผ่โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำมาแต่เดิมได้ 7 คน จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ จักสานไม้ไผ่ขึ้น ต่อมาใน พ.ศ. 2534 ได้ใช้ผักตบชวาที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้สานแทนไม้ไผ่ที่หายากในชุมชน จึงได้เปลี่ยนชื่อกลุ่มใหม่ว่า “กลุ่มจักสานผักตบชวาตำบลคลองวัว” ปัจจุบันมีสมาชิก 93 คน จากการศึกษาความต้องการของกลุ่มพบว่ากลุ่มต้องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การย้อมสีผักตบชวาโดยใช้สีธรรมชาติ จึงกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาดังนี้ การศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรอบรมให้ความรู้และสาธิตเรื่อง การย้อมสี และการออกแบบผลิตภัณฑ์ การให้กลุ่มสมาชิกได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และผู้วิจัยให้การเสริมแรงโดยจัดประกวดผลงาน 2) ผลการพัฒนาสมาชิกได้รับการอบรม ฝึกทดลองย้อมสีผักตบชวาคั่วขมิ้น ได้สีเหลือง ย้อมจากใบสักได้สีเทา และย้อมด้วยดอกอัญชัญเมื่อเติมเฟอร์ซัลเฟตได้สีเทาเข้ม เติมกรดมะนาวได้สีแดง ผลการย้อมสีได้ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือเมื่อย้อมสีเสร็จและผึ่งลมจนแห้ง ลูบผักตบชวาที่ย้อมสีจะไม่ติดมือ สมาชิกได้รับการอบรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้ฝึกการออกแบบและสานผลิตภัณฑ์ตามแบบที่ออกไว้ซึ่งมีสมาชิกสามารถออกแบบรูปทรง ลักษณะ ลวดลาย และให้สีที่สัมพันธ์กับรูปทรงได้ดีขึ้น และสานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้ผลิตภัณฑ์ 3 ประเภท ได้แก่ กระจ่างสะพาย ที่ใส่ไวน์ และแผ่นรองจาน ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนแล้ว 3) การมีส่วนร่วม สมาชิกได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพในครั้งนี้ และยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วม ได้แก่ คณะผู้วิจัย เป็นผู้ประสานงานและจัดการให้กิจกรรมดำเนินไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนดไว้ คณะครูและนักเรียนในชุมชน นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เข้าร่วมอบรมการย้อมสีและการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีเกษตรกรอำเภอ นักวิชาการสหกรณ์ และพัฒนาการเข้าร่วมสังเกตการณ์

โครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านของวัสดุและปัญหาของกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์ กระจุกที่ใกล้เคียงกันคือ ปัญหาของการตากเส้นกระจุกก่อนที่จะสาน และขั้นตอนของการชุบขาวเพื่อขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ใช้เวลาก่อนข้างนานและช้าช้อน ถ้าเป็นช่วงฤดูฝนก็ไม่สามารถทำการผลิตได้ ทั้งนี้เพราะต้องตากเส้นใยกระจุกแห้ง โดยใช้แสงแดดจัดๆ และใช้ระยะเวลาแต่ละช่วงประมาณ 2-3 วัน และกระบวนการไล่ความชื้นจะใช้เวลาประมาณ 5-7 วัน โครงการพัฒนาและสร้างเครื่องอบแห้งผลิตภัณฑ์กระจุก ของปิยะเสน ชูเสน (2548 : บทคัดย่อ) จึงเกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและสร้างเครื่องอบแห้งผลิตภัณฑ์กระจุก และหาประสิทธิภาพในการใช้งานของเครื่องอบแห้งผลิตภัณฑ์กระจุก ด้านหน้าที่ใช้สอย ด้านความสะดวกในการใช้งาน ด้านความปลอดภัยและการบำรุงรักษา และเพื่อประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์กระจุกที่ผ่านการอบไล่ความชื้นจากเครื่องอบแห้ง โดยใช้กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์กระจุก บ้านในควน อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 1) ลำต้นกระจุกที่ผ่านการคลุมน้ำดินโคลนแล้ว

ยาว 60 เซนติเมตร จำนวน 60 ชิ้น 2) เส้นใยกระจุกหลังกระบวนการย้อมสี 60 ชิ้น และกระเปาะ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ผ่านการชุบแก้วแล้วอีก 60 ชั้น ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหาประสิทธิภาพของเครื่องอบผลิตภัณฑ์กระจุ ด้านหน้าที่ใช้สอย ด้านความสะดวกสบายในการใช้งาน ด้านความปลอดภัยและบำรุงรักษา อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และผลการประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์กระจุ มี 2 ส่วน คือ 1) เครื่องอบผลิตภัณฑ์กระจุ ใช้เวลาในการอบไล่ความชื้นน้อยกว่าการไล่ความชื้นแบบเดิม 2) ผลการเปรียบเทียบความชื้นของผลิตภัณฑ์กระจุ ที่ทำการทดลอง ที่ผ่านการอบไล่ความชื้นด้วยเครื่องอบแห้งแล้วมีความชื้นไม่แตกต่างกับเกณฑ์มาตรฐานของความชื้นผลิตภัณฑ์กระจุ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังได้กล่าวมาแล้วนั้นเห็นได้ว่า การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจุ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ได้รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช นั้น จะต้องศึกษาถึงคุณสมบัติ คุณลักษณะ กระบวนการผลิตของวัสดุกระจุ ผลิตภัณฑ์จักสานกระจุ และวัสดุอื่นๆ ที่ใกล้เคียง ซึ่งมีอยู่เดิม การศึกษาวัสดุชนิดอื่นที่จะนำมาประยุกต์และออกแบบพัฒนาร่วมกับกระจุ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ดังวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพื่อเป็นต้นแบบในการผลิตของชุมชนต่อไป

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดใน  
จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

#### 3.1 ผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เครีง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน
2. ผู้จำหน่าย ผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน  
(10 ร้าน)
3. ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวใน จ.นครศรีธรรมราช  
อาทิ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกบริเวณหลังสนามหน้าเมือง และ  
ห้างสรรพสินค้า จำนวน 100 คน

#### 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการ  
วิจัยครั้งนี้ แบ่งตามขั้นตอนได้ดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนการศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์  
หัตถกรรม เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ  
แบบสอบถาม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการวัสดุที่นำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับ  
ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ในด้านการเลือกสรรวัสดุและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการออกแบบ  
ร่วมกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 3.2.2 ขั้นตอนพัฒนาผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์จักษุร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่าย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยใช้อุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียง แบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยการกำหนดประเด็นวัตถุประสงค์ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและความต้องการผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ออกแบบร่วมกับวัสดุอื่น มีประเด็นในการสัมภาษณ์ 6 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพ
2. คุณค่าทางอารมณ์
3. คุณค่าการใช้งานเฉพาะ
4. ความน่าสมัย
5. การสนองความต้องการ
6. เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม

### 3.2.3 ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสอบถามผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย
2. ด้านความงามและศิลปะ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการประเมินค่าแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าในแต่ละระดับ ดังนี้

- |   |         |                         |
|---|---------|-------------------------|
| 5 | หมายถึง | มีความพึงพอใจมากที่สุด  |
| 4 | หมายถึง | มีความพึงพอใจมาก        |
| 3 | หมายถึง | มีความพึงพอใจปานกลาง    |
| 2 | หมายถึง | มีความพึงพอใจน้อย       |
| 1 | หมายถึง | มีความพึงพอใจน้อยที่สุด |

## การสร้างเครื่องมือ

### 1. การสร้างแบบสอบถาม

- 1.1 ศึกษาถึงคุณสมบัติของวัสดุ คือ กระจก และวัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกัน
- 1.2 ศึกษารูปแบบและความต้องการผลิตภัณฑ์จักสานกระจกและวัสดุอื่นที่นำมาออกแบบร่วมกันให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
- 1.3 พัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจกและวัสดุอื่นที่ได้ออกแบบร่วมกัน
- 1.4 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจกที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในด้านประโยชน์ใช้สอย ความงามและศิลปะ ของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
- 1.5 สร้างแบบสอบถามโดยอาศัย ทฤษฎี หลักการ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัย โดยนำมาดัดแปลงสร้างเป็นเครื่องมือให้เหมาะสม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
- 1.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง
- 1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลต่อไป

### 2. การสร้างแบบสัมภาษณ์

- 2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจก ตลอดจนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ และวัสดุใกล้เคียง
- 2.2 ศึกษารูปแบบการสัมภาษณ์
- 2.3 สรุปประเด็นคำถามสัมภาษณ์และสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- 2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข นำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

### พิจารณาความตรง (Validity)

เพื่อให้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงมีลำดับขั้นตอนของการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยดูความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้กับการวิจัย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัดผลและประเมินผล หรือผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม  
รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคิษฐ์ กาญจนอักษรเดช  
อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์โกศล สุวรรณภู  
อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นที่ 2 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

### 3.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนของการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จกสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยยึดหลักกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ Koberg and Bagnall (อ้างใน นวลน้อย บุญวงษ์. 2539 : 125) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมรับสภาพ ทำความเข้าใจเนื้อหาและปัญหาของการวิจัย
2. วิเคราะห์ การค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาความจริงตลอดจนข้อคิดเห็นจากผู้รู้ต่างๆ เกี่ยวกับปัญหา ตลอดจนศึกษาถึงคุณสมบัติของวัสดุทั้งกระจูด และวัสดุที่จะนำมาออกแบบร่วมกัน
3. กำหนดขอบเขต เมื่อได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอย่างละเอียดแล้ว วางขอบเขตและจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้บรรลุอย่างเหมาะสม โดยการสรุปรูปแบบของผลิตภัณฑ์และวัสดุที่จะนำมาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จกสานกระจูด

4. ทัดค้นออกแบบ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการร่างแบบเบื้องต้น (Idea Sketch) ตามแนวทางที่ได้ข้อมูลการสอบถามจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 8 รูปแบบ

5. คัดเลือก นำภาพร่างผลิตภัณฑ์จักสานกระจุกทั้ง 8 รูปแบบ คัดเลือกโดยวิธีการ สัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้จำหน่าย ในการเลือกรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก

6. พัฒนาแบบ นำเอาแบบที่ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย เลือกแล้วว่ามีเหมาะสมมากที่สุด 3 อันดับแรก มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาให้แนวทางที่เลือกนั้นมีความสมบูรณ์เกิดผลลัพธ์ สูงสุด และนำไปสู่กระบวนการสร้างต้นแบบของผลิตภัณฑ์จักสานกระจุก

ในระหว่างนี้ นำภาพร่างแบบผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 แบบ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อขอคำแนะนำ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. นางนงนภัส เพ็ชรสุก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม 7

สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา บัณเกล้า

อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบประยุกต์ศิลปศึกษา

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. นายศุภชัย แก้วทอง

นักออกแบบผลิตภัณฑ์ โรงแรมบันยันทรี กรุงเทพมหานคร

7. ประเมินผล การนำผลงานการออกแบบที่ผ่านการพัฒนาแล้วมาทบทวนผลที่เกิดขึ้น นำมาศึกษาความพึงพอใจ จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ เพื่อให้รู้ว่าผลงานนั้นมีข้อดีและข้อบกพร่องทางด้านประโยชน์ใช้สอย ความงามและศิลปะอย่างไรบ้าง

### 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากงานบัณฑิตศึกษา คณะ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขออนุญาต ในการเก็บข้อมูลจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจุก และผู้จำหน่าย

3.4.2 ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

3.4.3 ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุและผล ในลักษณะบรรยายเพื่อหาความคิดเห็นในการเลือกรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการพัฒนามากที่สุดของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จกสานกระจุค

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดยวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

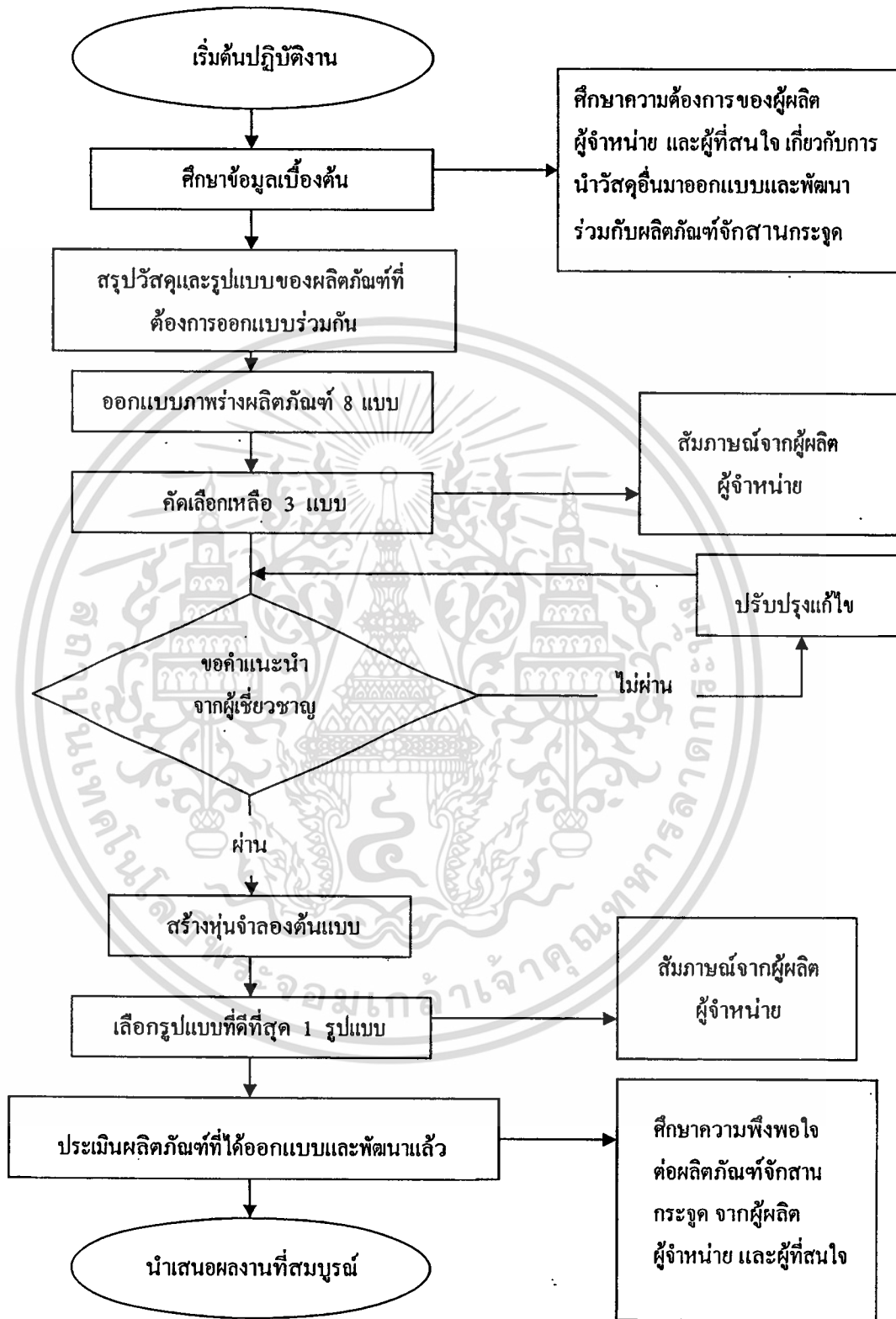
1. ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามที่ผ่านการกรอกให้ครบถ้วนสมบูรณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการวัสดุที่นำมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์จกสานกระจุค ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระจุค ใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จกสานกระจุคที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์จกสานกระจุคที่ได้รับการออกแบบร่วมกับวัสดุอื่น โดยทำเป็นรายด้าน และภาพรวมทุกด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเกณฑ์ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนี้



ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ผู้ใช้ผู้ใดเห็นชอบหรือมีข้อสงสัยในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### ตารางที่ 3.1 ตารางประกอบแสดงขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย (วัตถุประสงค์)	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอันมาออกแบบ และพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์ จักสานกระจูด	วิบูลย์ ธีสุวรรณ (2538 : 89) 1. การเลือกสรรวัสดุที่นำมาออกแบบ ร่วมกัน 2. รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการออกแบบ ร่วมกัน	1. ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.พะวอด จ. นครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน 2. ผู้จำหน่าย ผลิตภัณฑ์เงินคำหัตถกรรมใน จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน (10 ร้าน) 3. ผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 100 คน	แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะ เลือกตอบ	ค่าความถี่และร้อยละ
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน กระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและ เลือกมาแล้ว	นิทัศน์ คมฉวีธรรม (2545 : 110) 1. คุณภาพ (Quality) 2. คุณค่าทางอารมณ์ (Emotion Benefit) 3. คุณค่าการใช้งานเฉพาะ (Functional Benefit) 4. ความน่าสมัย (Fashioned Perception) 5. การสนองความต้องการ (Need) 6. เอกลักษณะเฉพาะกลุ่ม (Specialize Unique)	1. ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.พะวอด จ. นครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน 2. ผู้จำหน่าย ผลิตภัณฑ์เงินคำหัตถกรรมใน จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน (10 ร้าน)	แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง	ค่าความถี่และร้อยละ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย (วัตถุประสงค์)	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
3.ศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ จากสถานการณ์ที่ได้รับการออกแบบ และพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม	วิบูลย์ ธีสุวรรณ (2532 :126) 1. ด้านประโยชน์ผู้ใช้สอย 2. ด้านความงามและศิลปะ	1. ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ. นครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน 2. ผู้จำหน่าย ผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมใน จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน (10 ร้าน) 3. ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 100 คน	แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	การวิเคราะห์ค่า เฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและเรียบเรียง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมา ออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษา และเลือกมาแล้ว

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว

## ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้ผลิต เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลความต้องการของผู้ผลิต เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	0	0
หญิง	5	100
รวม	5	100
2. อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	0	0
21-30 ปี	0	0
31-40 ปี	1	20
41-50 ปี	1	20
51-60 ปี	1	20
60 ปีขึ้นไป	2	40
รวม	5	100
3. ประสบการณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด		
1-2 ปี	0	0
3-4 ปี	0	0
5-6 ปี	1	20
7 ปีขึ้นไป	4	80
รวม	5	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. แนวความคิดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด		
ไม่เคยคิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม	0	0
เคยคิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม	0	0
เคยผลิตรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยออกแบบเองตามความคิดสร้างสรรค์	4	80
เคยผลิตรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยทำตามที่ผู้ซื้อนำมาเสนอ	1	20
รวม	5	100
5. ถ้าผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดนำมาออกแบบร่วมกับวัสดุชนิดอื่น ประเภทของวัสดุและชนิดที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด		
วัสดุประเภทธรรมชาติ		
หางอวน	0	0
เชือกกล้วย	4	80
ย่านลิเภา	0	0
ก้านมะพร้าว	0	0
วัสดุประเภทสังเคราะห์		
หนังเทียม	0	0
พลาสติก	0	0
เชือก	1	20
ลวด	0	0
รวม	5	100
6. ความเป็นไปได้ในการนำวัสดุในข้อที่ 5 มาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์(ประเภทและรูปแบบ)		
ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์		
พนักพิงเก้าอี้	0	0
ส่วนที่นั่งของเก้าอี้	0	0
ส่วนบนของโต๊ะ	0	0
ผนังหัวเตียง	0	0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
<b>ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน</b>		
โคมไฟ	0	0
ผนังกันห้อง	0	0
กรอบรูป	0	0
หมอน	0	0
<b>ผลิตภัณฑ์ใช้สอย</b>		
กระเป๋าสตรี	0	0
ซองเอกสาร	0	0
กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์	0	0
ภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ	5	100
<b>รวม</b>	<b>5</b>	<b>100</b>

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ผลิตมีความต้องการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เป็นเพศหญิงทั้งหมด ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 20 41-50 ปี ร้อยละ 20 51-60 ปี ร้อยละ 20 และ 60 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ประสบการณ์ในการผลิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 7 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งเคยผลิตรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยออกแบบเองตามความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งวัสดุที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบร่วมกับกระจูดเป็นประเภทธรรมชาติด้วยกัน ร้อยละ 80 คือ เชือกกล้วย และความเป็นไปได้ในการนำเชือกกล้วยมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ทั้งหมดต้องการผลิตภัณฑ์ประเภทภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้จำหน่าย เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลความต้องการของผู้จำหน่าย เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
<b>1. เพศ</b>		
ชาย	4	40
หญิง	6	60
<b>รวม</b>	<b>10</b>	<b>100</b>
<b>2. อายุ</b>		
ไม่เกิน 20 ปี	0	0
21-30 ปี	4	40
31-40 ปี	1	10
41-50 ปี	5	50
51-60 ปี	0	0
60 ปีขึ้นไป	0	0
<b>รวม</b>	<b>10</b>	<b>100</b>
<b>3. ภูมิลำเนา</b>		
อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	9	90
ไม่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	10
<b>รวม</b>	<b>10</b>	<b>100</b>
<b>4. ประสบการณ์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด</b>		
1-2 ปี	3	30
3-4 ปี	1	10
5-6 ปี	3	30
7 ปีขึ้นไป	3	30
<b>รวม</b>	<b>10</b>	<b>100</b>
<b>5. สถานะภาพ</b>		
เป็นผู้จำหน่ายเพียงอย่างเดียว	9	90
เป็นทั้งผู้จำหน่ายและผู้ผลิต	1	10
<b>รวม</b>	<b>10</b>	<b>100</b>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6. ความสามารถในการทำงานด้านการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด		
สามารถทำได้	0	0
ไม่สามารถทำได้	10	100
รวม	10	100
7. แนวความคิดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด		
คิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม	6	60
ไม่คิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม	0	0
เคยคิดถึงรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมตามความคิดสร้างสรรค์	1	10
เคยคิดถึงรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยทำตามที่ผู้ซื้อนำมาเสนอ	3	30
รวม	10	100
8. ถ้าผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดนำมาออกแบบร่วมกับวัสดุชนิดอื่น		
ประเภทของวัสดุและชนิดที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนา		
ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด		
วัสดุประเภทธรรมชาติ		
หางอวน	1	10
เชือกกล้วย	7	70
ย่านลิเภา	0	0
ก้านมะพร้าว	0	0
วัสดุประเภทสังเคราะห์		
หนังเทียม	1	10
พลาสติก	0	0
เชือก	1	10
ลวด	0	0
รวม	10	100
9. ความเป็นไปได้ในการนำวัสดุในข้อที่ 8 มาออกแบบและพัฒนา		
ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์(ประเภทและ		
รูปแบบ)		
ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์		
หนังหึงเก้าอี้	0	0
ส่วนที่นั่งของเก้าอี้	0	0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถให้ไปใช้ในประโยชน์อื่นใด

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนบนของโต๊ะ	0	0
ผนังหัวเตียง	0	0
ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน		
โคมไฟ	1	10
ผนังกันห้อง	2	20
กรอบรูป	1	10
หมอน	1	10
ผลิตภัณฑ์ใช้สอย		
กระเป๋าสตรี	1	10
ซองเอกสาร	0	0
กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์	2	20
ภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ	2	20
รวม	10	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้จำหน่าย มีความความต้องการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด แบ่งเป็นผู้ขายร้อยละ 40 และผู้หญิง ร้อยละ 60 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 40 31-40 ปี ร้อยละ 10 และร้อยละ 50 เป็นช่วงอายุ 41-50 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนา อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ 90 ประสบการณ์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด มีสัดส่วนเท่าๆ กัน คือ 1-2 ปี, 5-6 ปี และ 7 ปีขึ้นไป ร้อยละ 30 และ 3-4 ปี ร้อยละ 10 สถานะภาพเป็นผู้จำหน่ายเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 90 และไม่สามารถทำงานด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ จักสานกระจูดได้ทั้งหมด แนวความคิดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร้อยละ 60 คิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม เคยคิดถึงรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยทำตามที่คุณี้อ นำมาเสนอ ร้อยละ 30 และอีกร้อยละ 10 เคยคิดถึงรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมตามความคิด สร้งสรรค์ของตนเอง ทางด้านวัสดุที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบร่วมกับกระจูดเป็นประเภท ธรรมชาติด้วยกัน ร้อยละ 70 คือ เชือกกล้วย และความเป็นไปได้ในการนำเชือกกล้วยมาออกแบบ และพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์เน้นประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ ภาชนะใส่ของ กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์ ร้อยละ 20 เท่ากัน และกระเป๋าสตรี คิดเป็น ร้อยละ 10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เกี่ยวกับการนำวัสดุ  
อื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลความต้องการของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม  
เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	30	30
หญิง	70	70
รวม	100	100
2. อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	16	16
21-30 ปี	22	22
31-40 ปี	26	26
41-50 ปี	20	20
51-60 ปี	14	14
60 ปีขึ้นไป	2	2
รวม	100	100
3. ภูมิลำเนา		
อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	77	77
ไม่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	23	23
รวม	100	100
4. ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดรูปแบบที่พบเห็นมากที่สุดในท้องตลาด		
เสื่อกระจูด	69	69
กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์	2	2
กระเป๋าสตรี	20	20
กระเป๋าเอกสาร ของเอกสาร	2	2
ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ เช่น พนักพิง, ที่รองนั่งเก้าอี้	4	4
ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เช่น โคมไฟ ผ้าม่านห้อง	2	2
ไม่เคยพบเห็น	1	1
รวม	100	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
<b>5. แนวทางในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด</b>		
รูปแบบที่สวยงาม	55	19.93
ประโยชน์ใช้สอย	76	27.54
ความพึงพอใจ	28	10.15
ความประณีต	36	13.04
ความแปลกใหม่	36	13.04
ความเหมาะสมของราคา	45	16.30
รวม	276	100
<b>6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด</b>		
ออกแบบร่วมกับวัสดุประเภทธรรมชาติด้วยกันที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	83	83
ออกแบบร่วมกับวัสดุประเภทสังเคราะห์ที่แสดงความแตกต่างของสีและพื้นผิว	17	17
รวม	100	100
<b>7. ถ้าผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดนำมาออกแบบร่วมกับวัสดุชนิดอื่นประเภทของวัสดุและชนิดที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด.</b>		
<b>วัสดุประเภทธรรมชาติ</b>		
หางอน	1	1
เชือกกล้วย	34	34
ย่านลิเภา	42	42
ก้านมะพร้าว	6	6
<b>วัสดุประเภทสังเคราะห์</b>		
หนังเทียม	3	3
พลาสติก	3	3
เชือก	10	10
ลวด	1	1
รวม	100	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
8. ความเป็นไปได้ในการนำวัสดุในข้อที่ 7 มาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์(ประเภทและ รูปแบบ)		
<b>ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์</b>		
พนักพิงเก้าอี้	10	10
ส่วนที่นั่งของเก้าอี้	2	2
ส่วนบนของโต๊ะ	1	1
ผนังหัวเตียง	1	1
<b>ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน</b>		
โคมไฟ	17	17
ผนังกันห้อง	14	14
กรอบรูป	6	6
หมอน	0	0
<b>ผลิตภัณฑ์ใช้สอย</b>		
กระเป๋าสตรี	21	21
ซองเอกสาร	0	0
กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์	2	2
ภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ	26	26
รวม	100	100

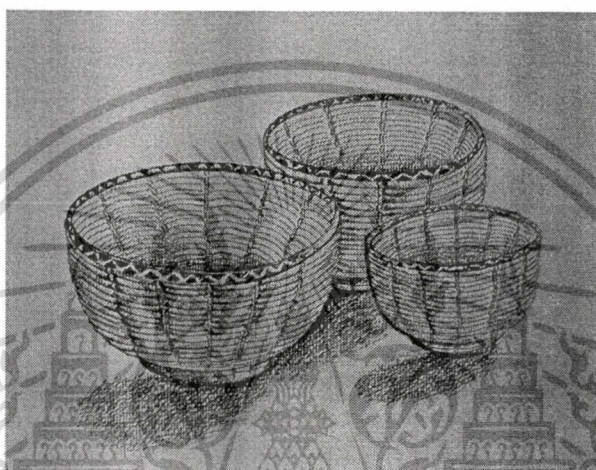
จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความความต้องการนำวัสดุอื่นมา  
ออกแบบและพัฒนาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 70 และ ผู้ชาย  
ร้อยละ 30 แบ่งเป็นช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 26 21-30 ปี ร้อยละ 22 41-50 ปี ร้อยละ 20  
อายุไม่เกิน 20 ปี ร้อยละ 16 51-60 ปี ร้อยละ 14 และ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2 ส่วนใหญ่ภูมิลำเนา  
อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ 77 ส่วนผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่พบเห็นมากที่สุด  
ในท้องตลาด คือ เสื่อกระจูด คิดเป็นร้อยละ 69 แนวทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด  
เน้นที่ประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด ร้อยละ 27.54 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบและ  
พัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดควรออกแบบร่วมกับวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ร้อยละ  
83 วัสดุที่เลือกมากที่สุด คือ ย่านลิเภา ร้อยละ 42 รองลงมาเป็นเชือกกล้วย ร้อยละ 34 และ  
ผลิตภัณฑ์ที่น่าจะออกแบบและพัฒนาร่วมกันคือผลิตภัณฑ์ประเภทภาชนะใส่ของ คิดเป็นร้อยละ

เอกสาร<sup>26</sup>เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

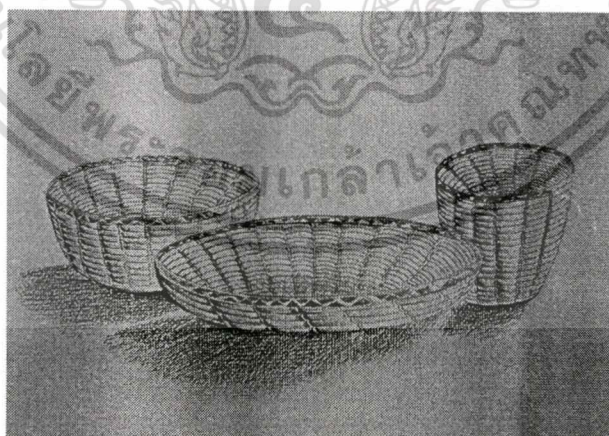
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษา  
และเลือกมาแล้ว

รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย

ด้านประโยชน์ใช้สอย

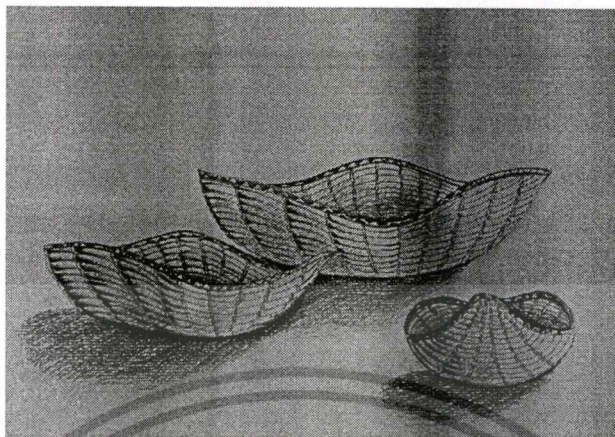


รูปแบบที่ 1

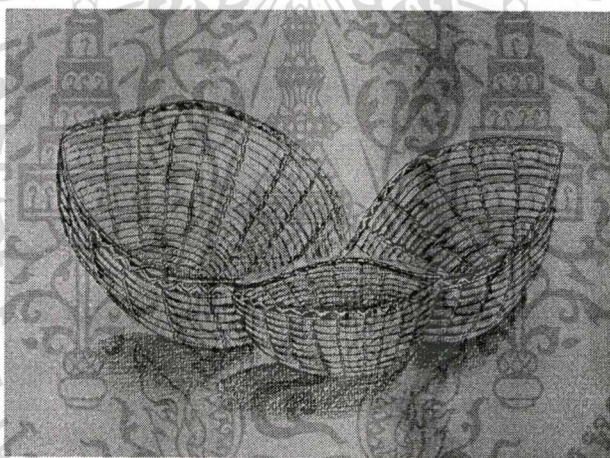


รูปแบบที่ 2

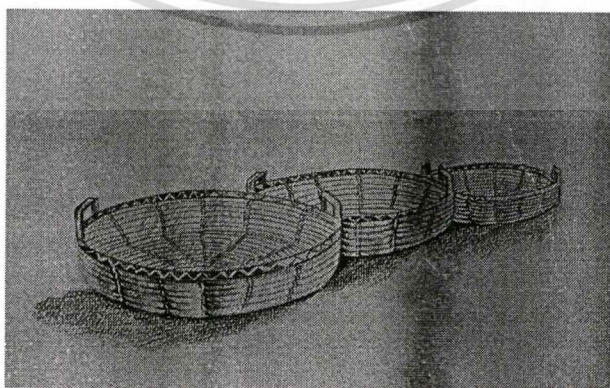
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



รูปแบบที่ 3

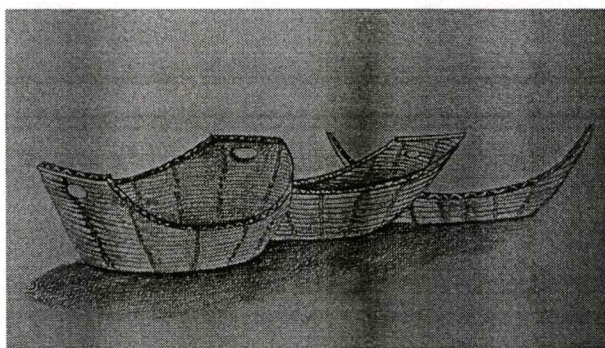


รูปแบบที่ 4

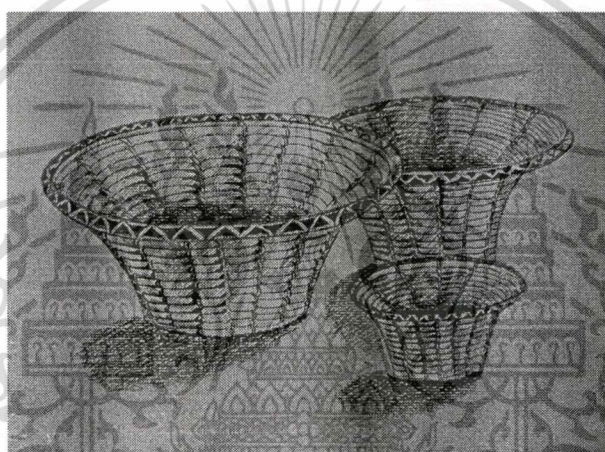


รูปแบบที่ 5

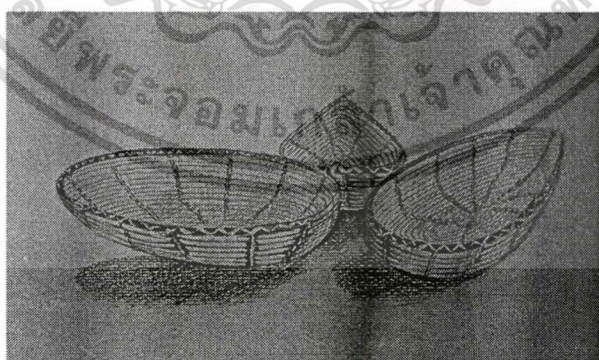
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



รูปแบบที่ 6



รูปแบบที่ 7



รูปแบบที่ 8

ภาพที่ 4.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย

ด้านประโยชน์ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

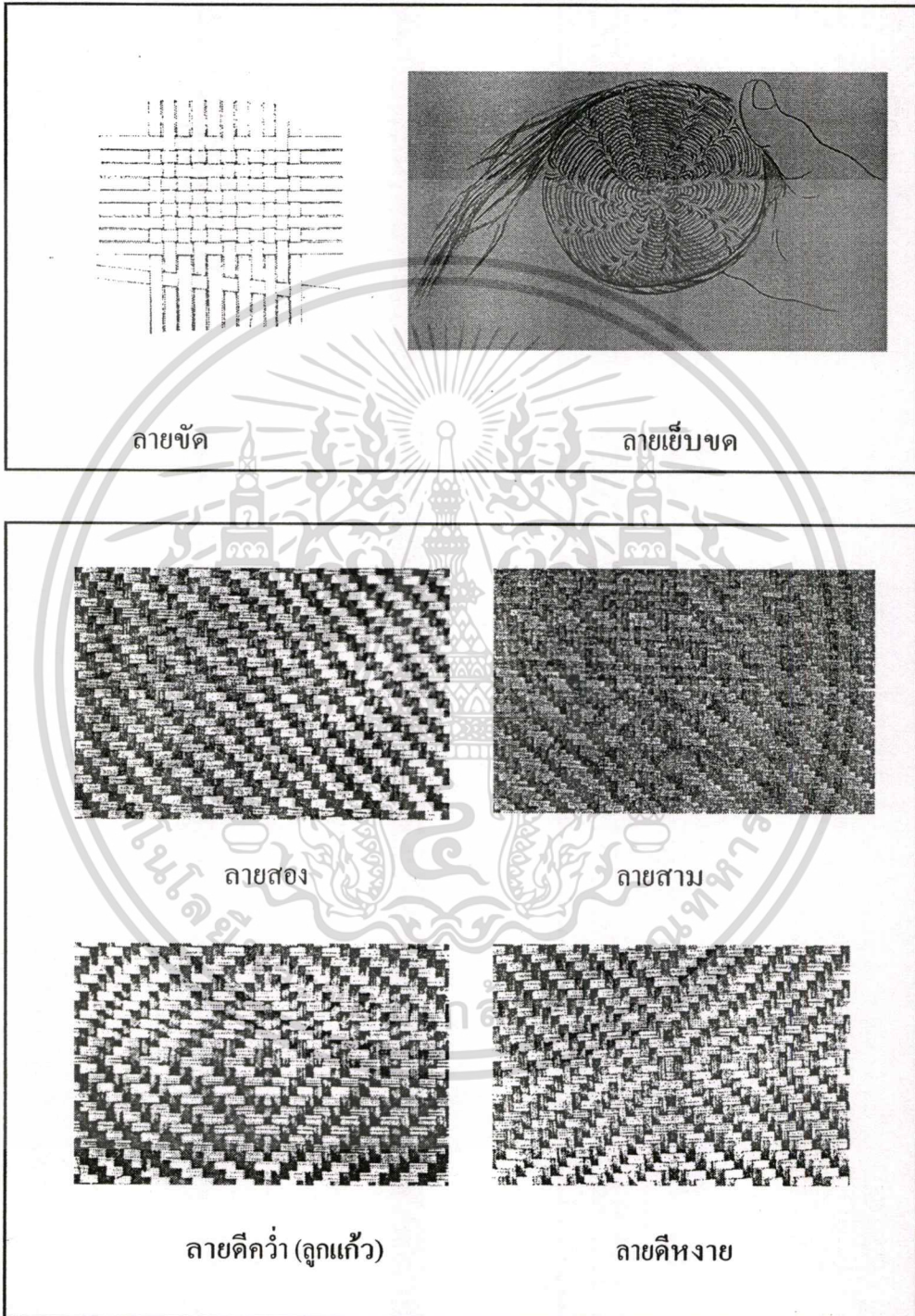
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสาน กระจุคที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย ด้านประโยชน์ใช้สอย

รายการ	ผู้ผลิต(N=5)		ผู้จำหน่าย(N=10)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<b>1. ด้านประโยชน์ใช้สอย</b>						
รูปแบบที่ 1	2	40	1	10	3	20
รูปแบบที่ 2	0	0	1	10	1	6.67
รูปแบบที่ 3	0	0	0	0	0	0
รูปแบบที่ 4	0	0	1	10	1	6.67
รูปแบบที่ 5	2	40	2	20	4	26.66
รูปแบบที่ 6	0	0	1	10	1	6.67
รูปแบบที่ 7	1	20	3	30	4	26.66
รูปแบบที่ 8	0	0	1	10	1	6.67
รวม	5	100	10	100	15	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการรูปแบบของผลิตภัณฑ์ จักสานกระจุคที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย ในภาพรวม ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ รูปแบบที่ 5 และ 7 ร้อยละ 26.66 เท่ากัน และรูปแบบที่ 1 ร้อยละ 20 และนำไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย

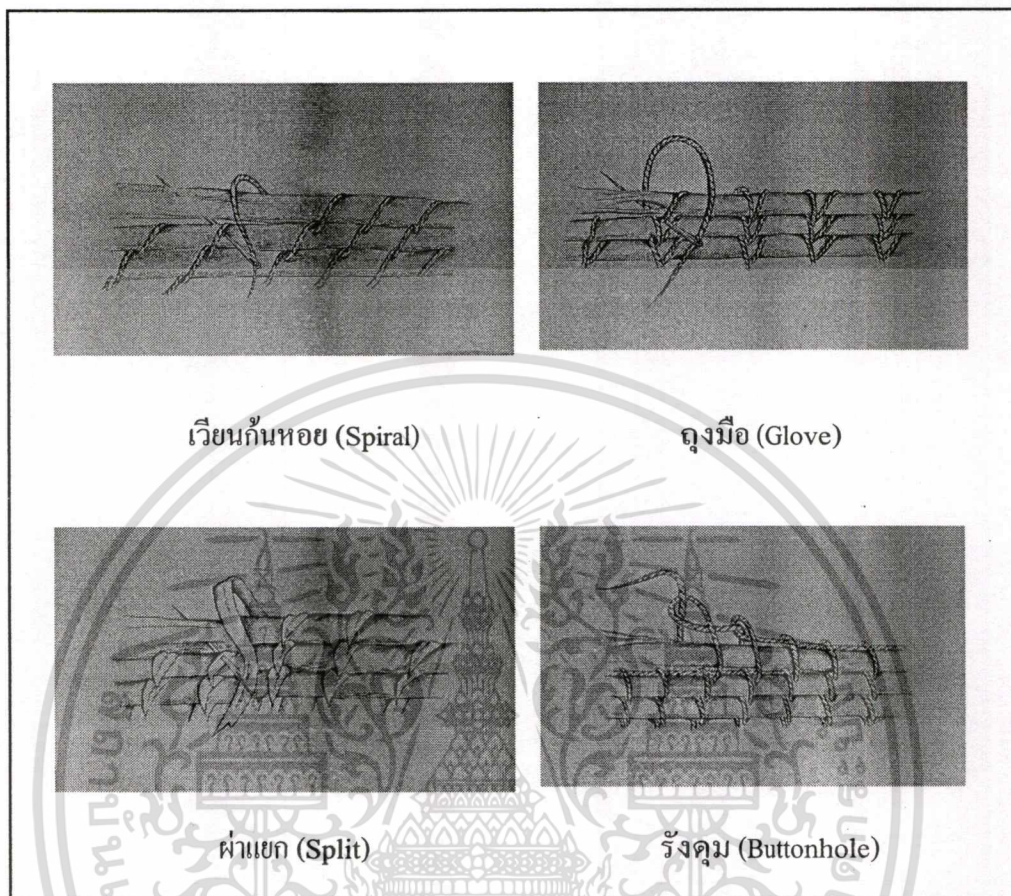
ด้านความงาม (รูปแบบการผสมผสานระหว่างวัสดุ : กระจูด / เชือกกล้วย)



ภาพที่ 4.2 รูปแบบลายขัดผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย

ด้านความงาม (การผสมผสานระหว่างวัสดุ : กระจูด / เชือกกล้วย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 4.3 รูปแบบลายเย็บขดผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่จะออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย  
ด้านความงาม (การผสมผสานระหว่างวัสดุ : กระจูด / เชือกกล้วย)

จากภาพที่ 4.2 และ 4.3 เป็นภาพร่างของรูปแบบการผสมผสานระหว่างวัสดุ คือ กระจูด  
และเชือกกล้วย เพื่อจะได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ผลิต จำนวน 5 คน และผู้จำหน่าย  
จำนวน 10 คน ในด้านความงามของผลิตภัณฑ์ ตามแนวทางในการออกแบบและพัฒนา เพื่อหา  
รูปแบบของการผสมผสานและวิธีการในการสาน นำไปผลิตต้นแบบของผลิตภัณฑ์ต่อไป

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสาน กระชูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย ด้านความงาม

รายการ	ผู้ผลิต(N=5)		ผู้จำหน่าย(N=10)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<b>2. ด้านความงาม</b>						
<b>2.1 รูปแบบการผสมผสานระหว่างวัสดุ (กระชูด / เชือกกล้วย)</b>						
<b>ลายขัด</b>						
ลายสอง	2	40	1	10	3	20
ลายสาม	0	0	0	0	0	0
ลายคิดว่า (ลูกแก้ว)	0	0	0	0	0	0
ลายตีห่าง	0	0	0	0	0	0
<b>ลายเย็บขัด</b>						
เวียนกันหอย (Spiral)	2	40	5	50	7	46.66
ถุงมือ (Glove)	0	0	1	10	1	6.67
ผ่าแยก (Split)	0	0	1	10	1	6.67
รังคุม (Buttonhole)	1	20	2	20	3	20
<b>รวม</b>	<b>5</b>	<b>100</b>	<b>10</b>	<b>100</b>	<b>15</b>	<b>100</b>
<b>2.2 อัตราส่วนระหว่างวัสดุ (กระชูด / เชือกกล้วย)</b>						
กระชูด 80 % เชือกกล้วย 20 %	2	40	3	30	5	33.33
กระชูด 70 % เชือกกล้วย 30 %	2	40	5	50	7	46.67
กระชูด 60 % เชือกกล้วย 40 %	0	0	0	0	0	0
กระชูด 50 % เชือกกล้วย 50 %	1	20	2	20	3	20
<b>รวม</b>	<b>5</b>	<b>100</b>	<b>10</b>	<b>100</b>	<b>15</b>	<b>100</b>

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสาน กระชูดที่ออกแบบร่วมกับเชือกกล้วย ในภาพรวม ด้านความงามโดยการผสมผสานระหว่างวัสดุ เป็นลายเย็บขัดแบบเวียนกันหอย คิดเป็นร้อยละ 46.66 ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุ กระชูด 70% กับ เชือกกล้วย 30% คิดเป็นร้อยละ 46.67

**ตารางที่ 4.6** แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ผลิต ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่  
ออกแบบ และพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์

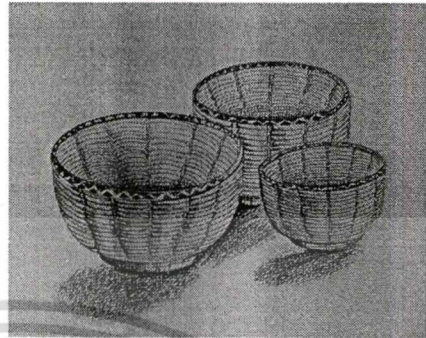
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
<b>3. ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์</b>		
<b>ลักษณะทั่วไป</b>		
โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน	5	13.50
ไม่มีรา คราบสนิมน้ำปรากฏให้เห็น ในชิ้นงาน	5	13.50
<b>วัสดุ</b>		
เหนียว คงทน ไม่ขาดง่าย	5	13.50
ไม่มีร่องรอยการเจาะกีดกั้นของแมลง	5	13.50
<b>การประกอบด้วยวัสดุอื่น</b>		
แข็งแรง มั่นคง สวยงาม	5	13.50
ประณีต เหมาะสม คงทน	4	10.90
<b>กระบวนการผลิต</b>		
สามารถผลิตได้ดี	5	13.50
ลดเวลาและขั้นตอนของการผลิตแบบเดิม	3	8.10
<b>รวม</b>	<b>37</b>	<b>100</b>

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ผลิต มีความเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบร่วมกับเชือกกล้วย ในด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ด้วยวิธีการเย็บขัดแบบเวียนกันหอย ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุ กระจูด 70% กับ เชือกกล้วย 30% โดยแบ่งเป็น 1) โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน 2) ไม่มีรา คราบสนิมน้ำปรากฏให้เห็นในชิ้นงาน 3) เหนียว คงทน ไม่ขาดง่าย 4) ไม่มีร่องรอยการเจาะกีดกั้นของแมลง 5) แข็งแรง มั่นคง สวยงาม และ 6) สามารถผลิตได้ดี คิดเป็นร้อยละ 13.50 เท่ากัน 7) ประณีต เหมาะสม คงทน คิดเป็นร้อยละ 10.90 และ 8) ลดเวลาและขั้นตอนของการผลิตแบบเดิม ร้อยละ 8.10 ตามลำดับ

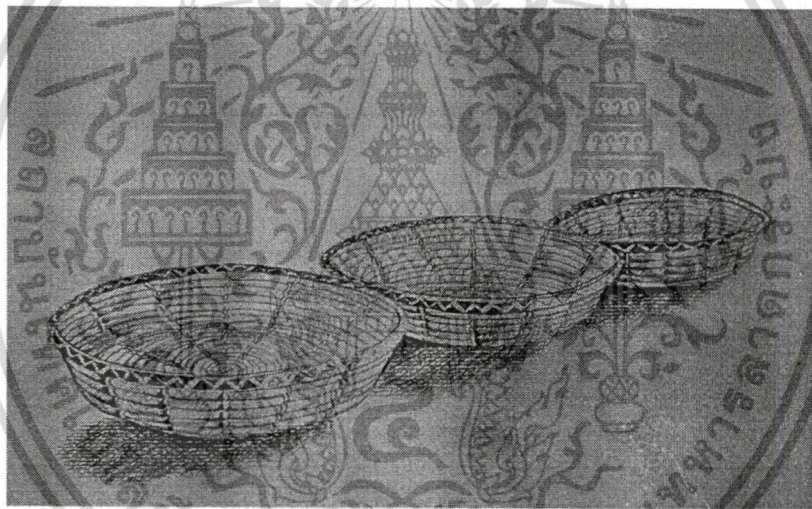
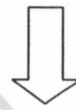
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้จำหน่าย ต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่  
ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
<b>3. ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์</b>		
<b>ลักษณะทั่วไป</b>		
โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน	10	12.82
ไม่มีรา คราบสนิมน้ำปรากฏให้เห็น ในชิ้นงาน	10	12.82
<b>วัสดุ</b>		
เหนียว คงทน ไม่ขาดง่าย	10	12.82
ไม่มีร่องรอยการเจาะกัดกินของแมลง	10	12.82
<b>การประกอบด้วยวัสดุอื่น</b>		
แข็งแรง มั่นคง สวยงาม	10	12.82
ประณีต เหมาะสม คงทน	8	10.26
<b>กระบวนการผลิต</b>		
มีความแตกต่างไปจากเดิม	10	12.82
เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์	10	12.82
<b>รวม</b>	<b>78</b>	<b>100</b>

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้จำหน่าย มีความเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบ  
ร่วมกับเชือกกล้วย ในด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ด้วยวิธีการเย็บขัดแบบเวียนกันหอย ในอัตราส่วน  
ระหว่างวัสดุ กระจูด 70% กับ เชือกกล้วย 30% โดยแบ่งเป็น 1) โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน  
2) ไม่มีรา คราบสนิมน้ำปรากฏให้เห็นในชิ้นงาน 3) เหนียว คงทน ไม่ขาดง่าย 4) ไม่มีร่องรอย  
การเจาะกัดกินของแมลง 5) แข็งแรง มั่นคง สวยงาม 6) มีความแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม  
7) เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 12.82 เท่ากัน และ 8) ประณีต เหมาะสม คงทน  
ร้อยละ 10.26 ตามลำดับ



ภาพร่างเดิม

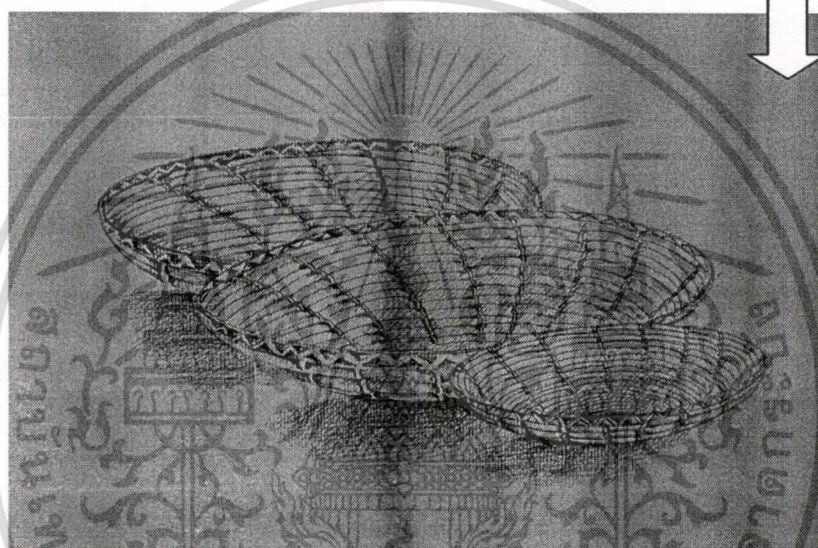
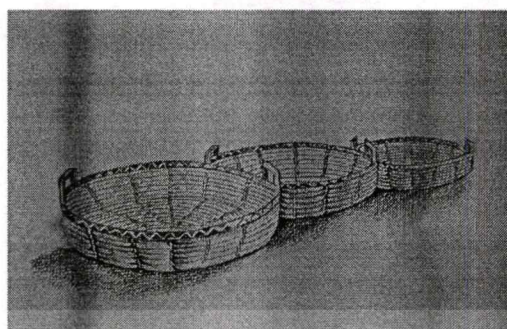


ภาพร่างที่ปรับปรุงแล้ว

จากภาพร่างเดิมเป็นภาชนะรูปทรงสูง ทำให้มองเห็นสิ่งของด้านในค่อนข้างยาก ปรับปรุงให้รูปทรงกว้างและแบน เพื่อเปิดพื้นที่ให้รู้สึกโล่ง ว่าง อยากรจะใส่หรือวางอะไรก็ได้ ในปริมาณที่เท่ารูปทรงเดิมหรือมากกว่า หรือจะวางภาชนะเปล่าๆ ไว้สำหรับโชว์ก็ได้

**ภาพที่ 4.4** การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระชูดที่ออกแบบร่วมกับเชือกกล้วย โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

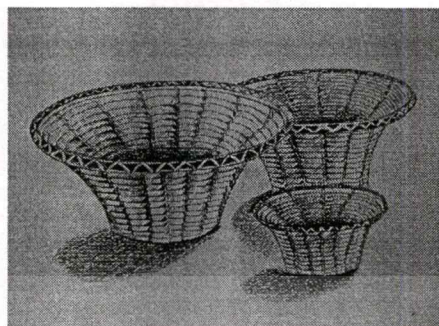


ภาพร่างที่ปรับปรุงแล้ว

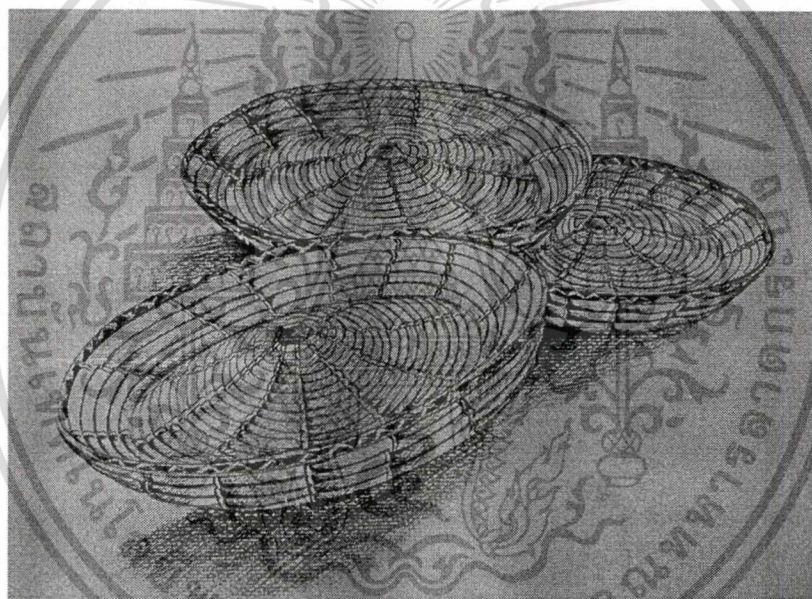
จากภาพร่างเดิมเป็นภาชนะรูปทรงรีที่มีฐานและส่วนกว้างของปากเท่ากัน ทำให้รู้สึกเหมือนถาดหรือภาชนะธรรมดา ปรับปรุงโดยทำให้ส่วนฐานค่อยๆ โค้งเว้ารีเล็กน้อยแต่สามารถวางได้ และตัดส่วนของหูออกเพื่อให้ไม่เป็นการเจาะจงว่าเคลื่อนย้ายด้วยการจับหูหิ้ว เพราะทำให้ลดความเด่นของรูปทรงที่ต้องการจะ โช่วการผสมผสานระหว่างวัสดุ

**ภาพที่ 4.5** การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบร่วมกับเชือกกล้วย โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพร่างเดิม



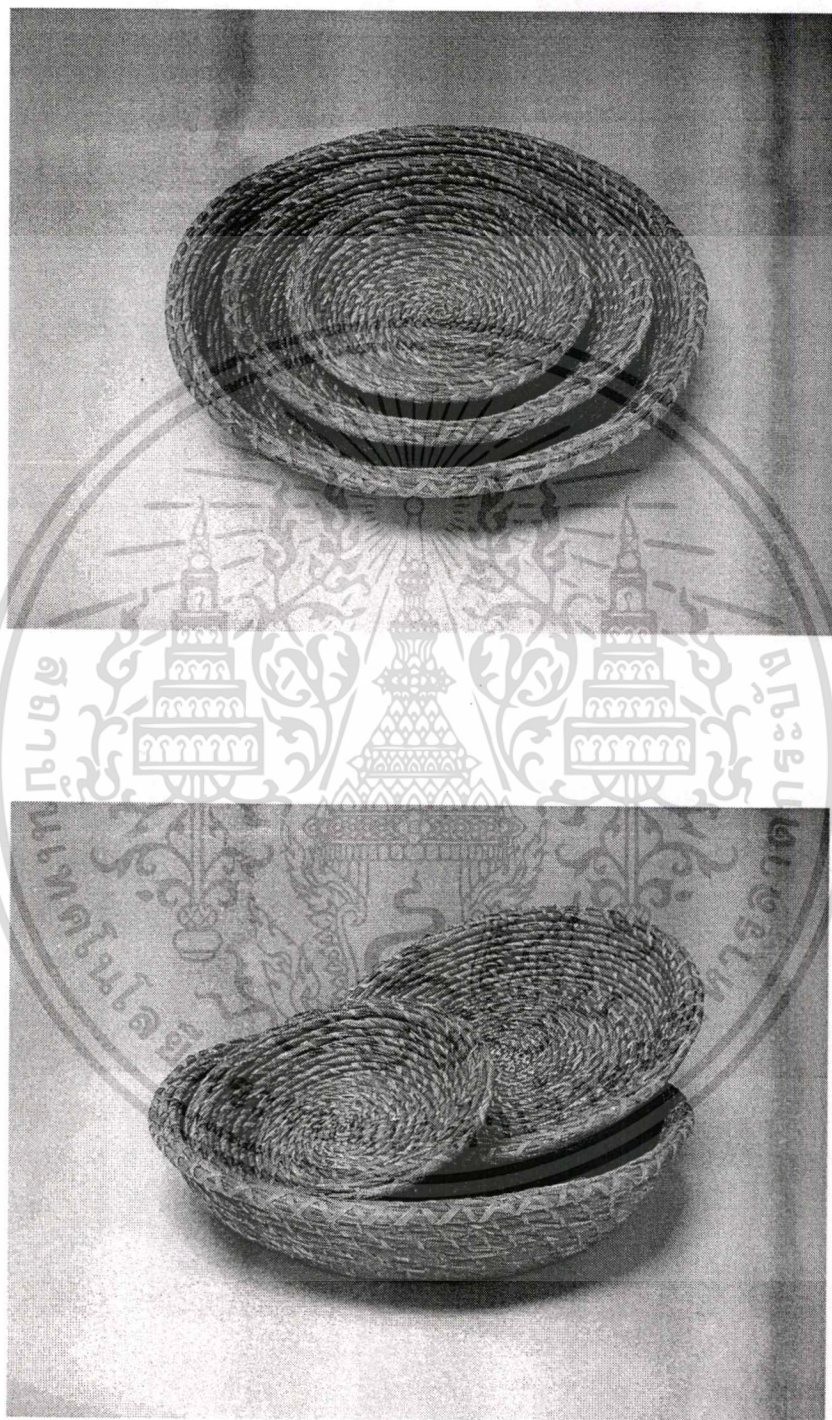
ภาพร่างที่ปรับปรุงแล้ว

จากภาพร่างเดิมเป็นภาชนะรูปทรงสูง ฐานแคบและปากกว้าง ไม่สามารถมองเห็นสิ่งของด้านในได้ ปรับปรุงโดยการแผ่ส่วนฐานและปากให้กว้างขึ้น ลดส่วนสูงลง แต่สามารถใส่สิ่งของได้ในปริมาณเท่าเดิมหรือมากกว่า ส่วนฐานตรงกลางโค้งขึ้นเพื่อโชว์การผสมผสานระหว่างวัสดุให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น และโชว์สิ่งของที่ใส่ในภาชนะด้วย

**ภาพที่ 4.6** การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบร่วมกับเชือกกล้วย

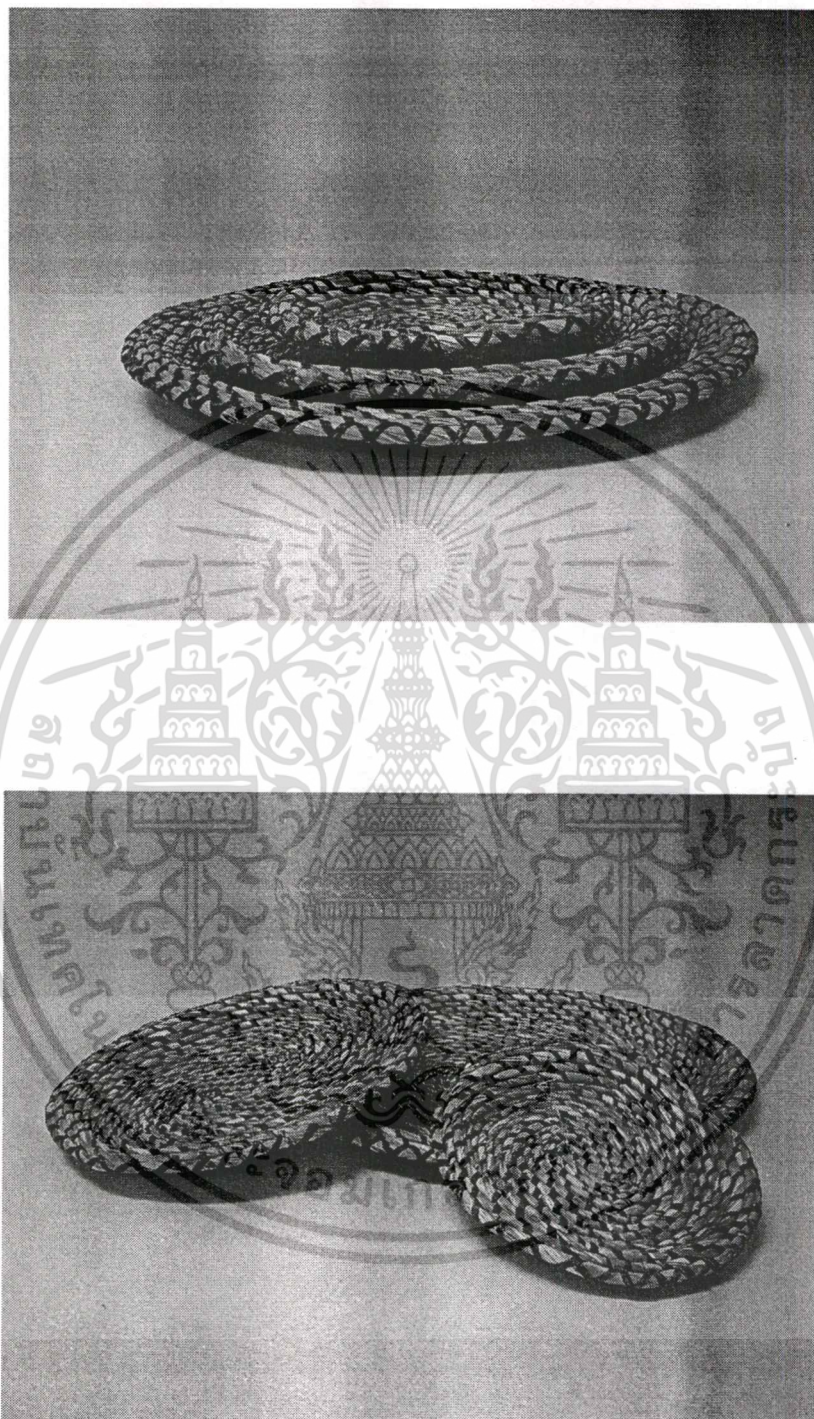
โดยปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



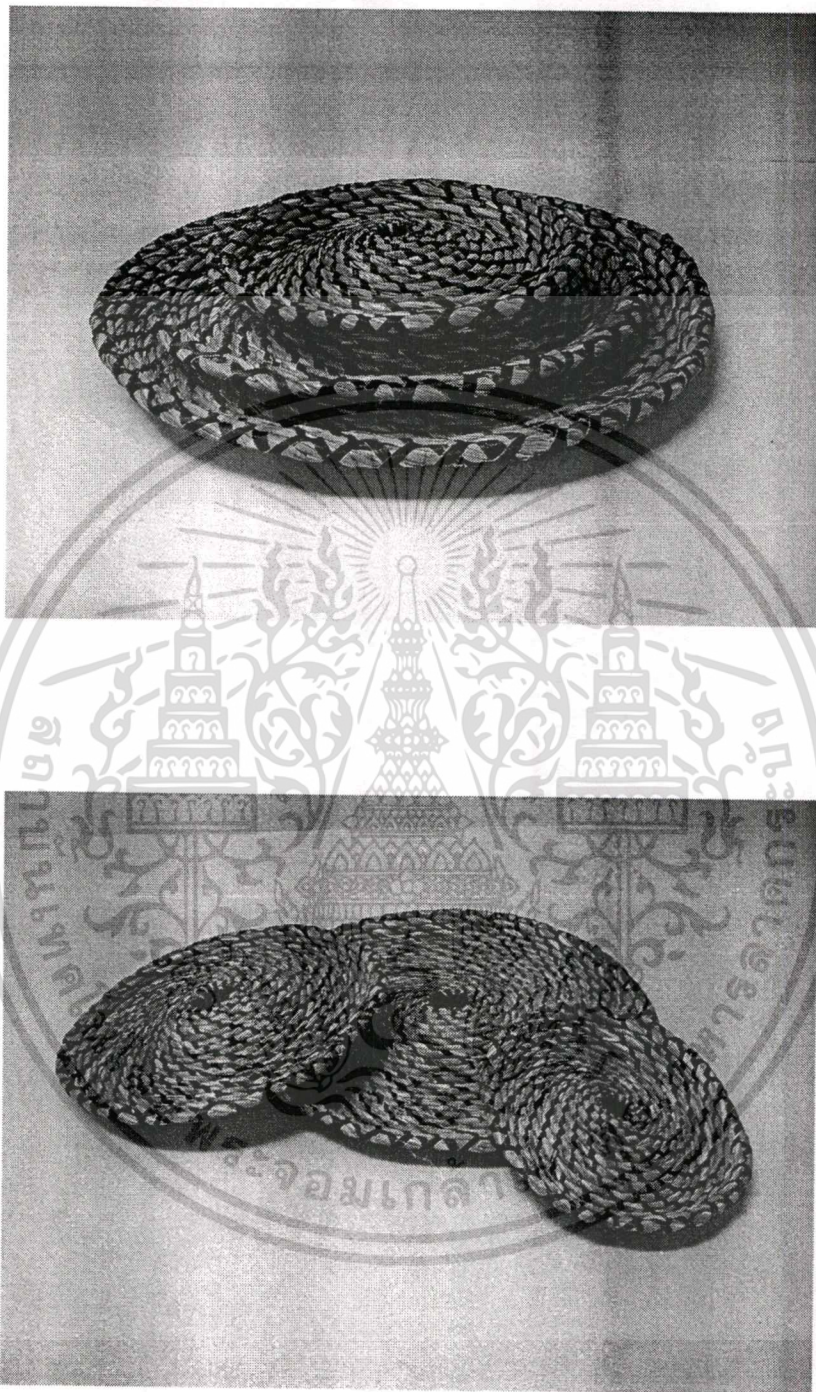
ภาพที่ 4.7 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ขั้นตอนก่อนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม รูปแบบที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



**ภาพที่ 4.8** รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ขั้นตอนก่อนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม รูปแบบที่ 2

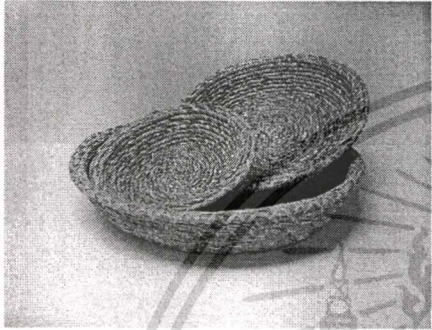
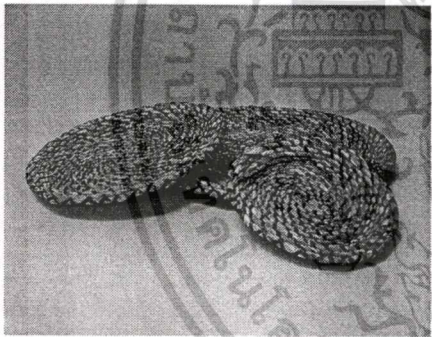
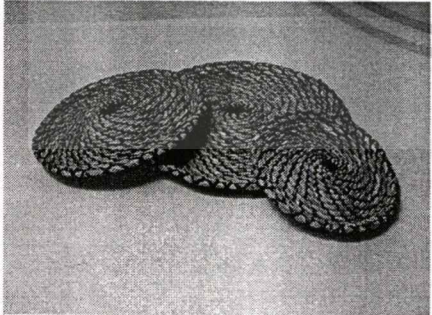
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 4.9 รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ขั้นตอนก่อนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม รูปแบบที่ 3

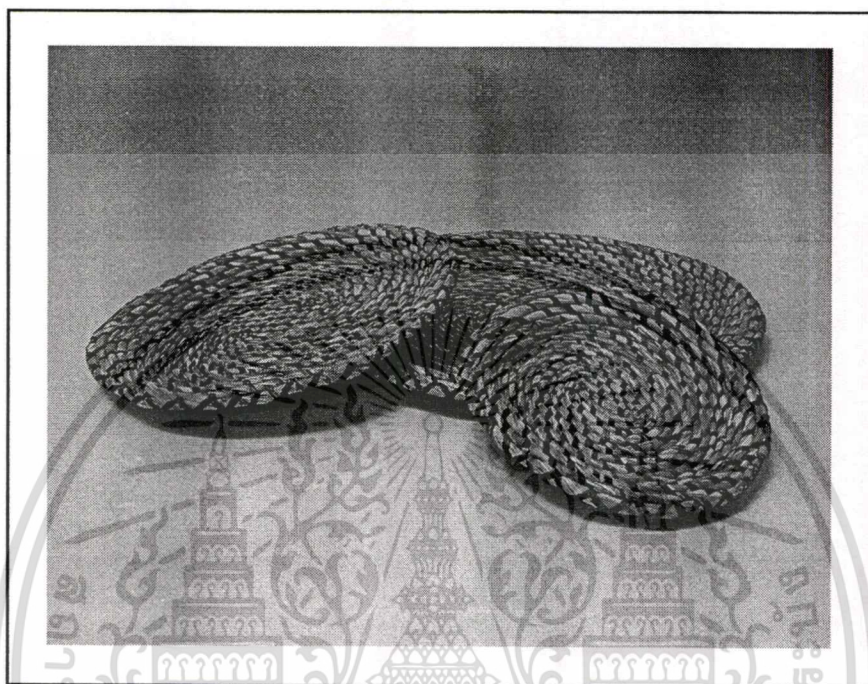
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด (ภาชนะ) ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย ของผู้ผลิต และผู้จำหน่าย

รายการ	ผู้ผลิต(N=5)		ผู้จำหน่าย(N=10)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ 1 	1	20	2	20	3	20
รูปแบบที่ 2 	3	60	4	40	7	46.70
รูปแบบที่ 3 	1	20	4	40	5	33.30
รวม	5	100	10	100	15	100

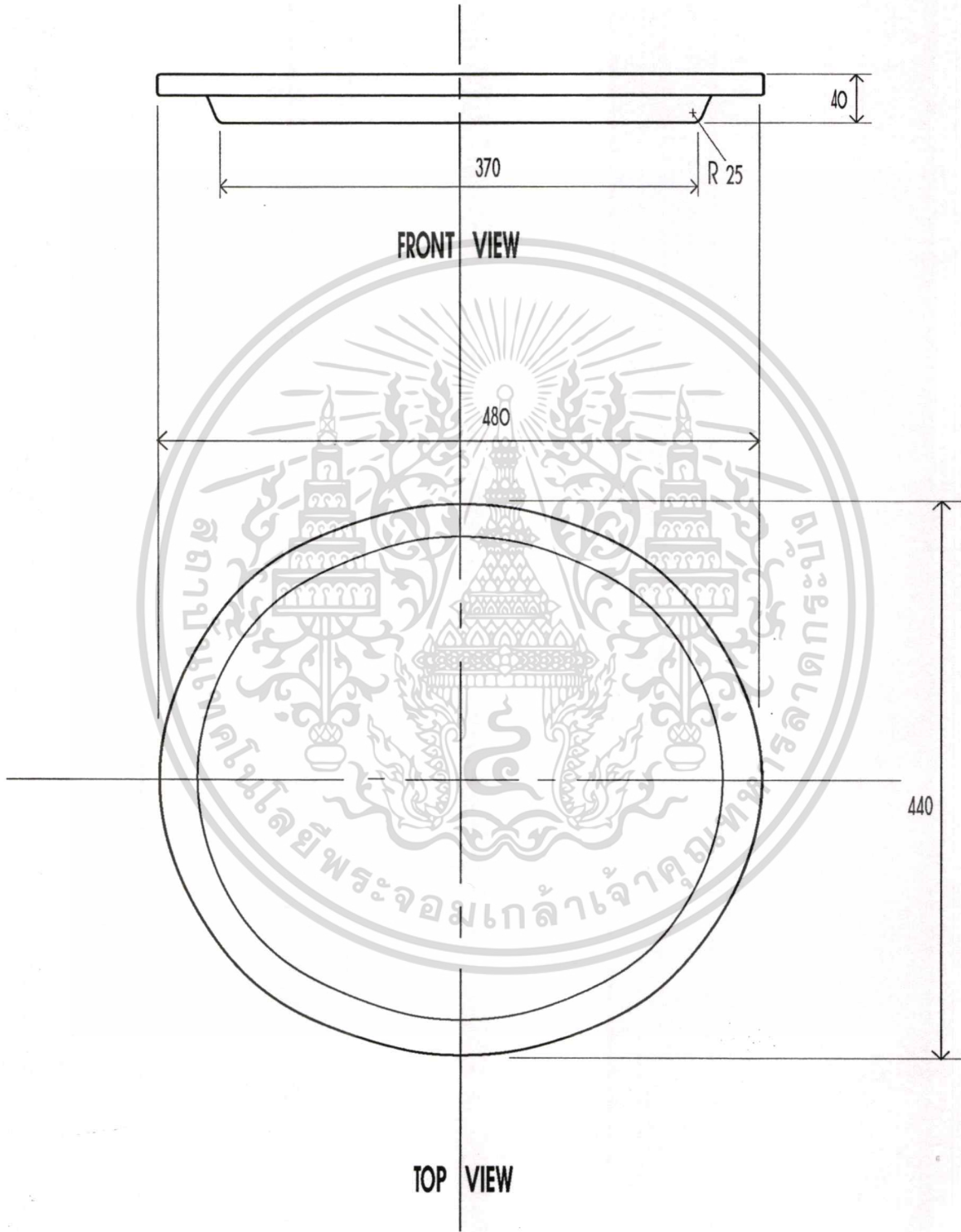
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ผลิต และผู้นำเข้า มีความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสาน กระจูด(ภาชนะ) ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย ในภาพรวมได้แก่รูปแบบที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 46.70



ภาพที่ 4.10 ผลิตภัณฑ์ภาชนะจักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม  
ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อ กันยายน 2549

**LARGE VESSEL/smart**

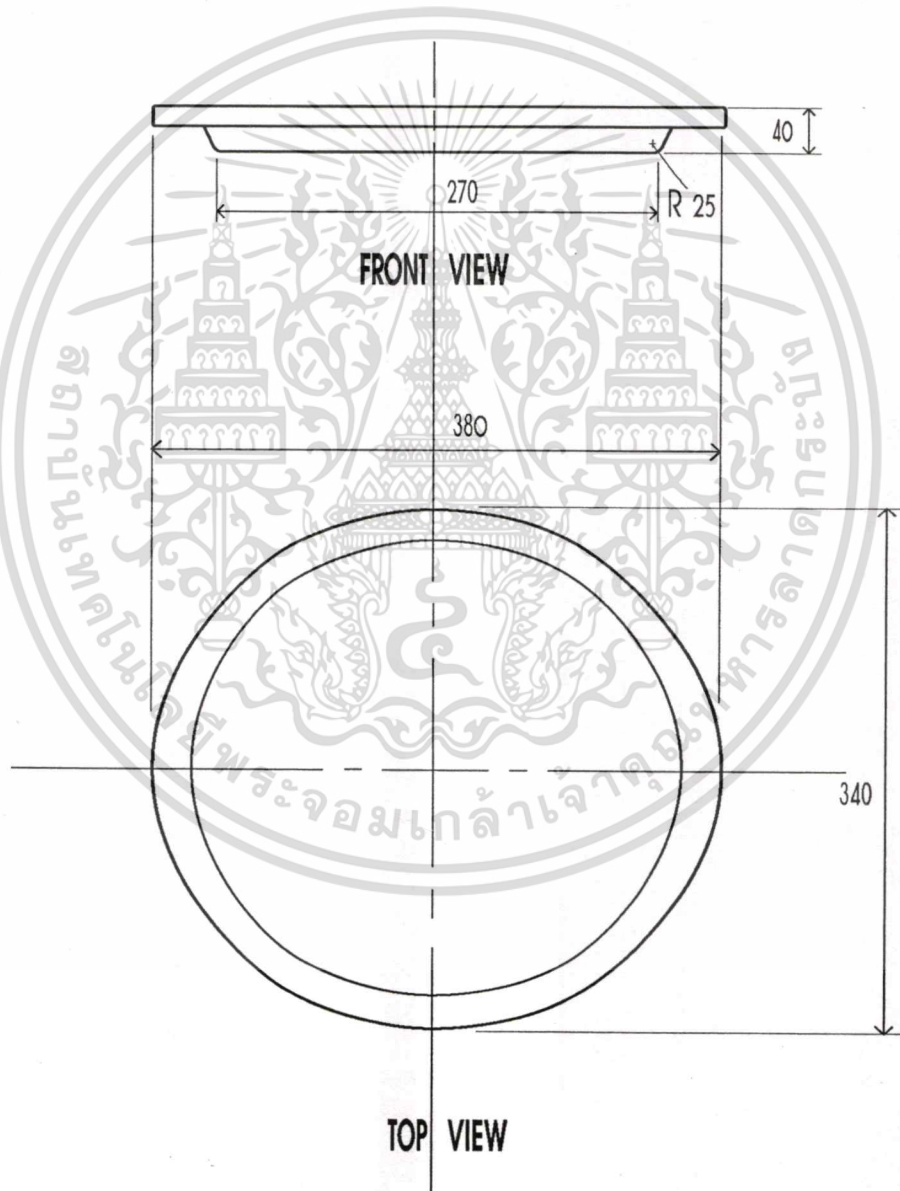


เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในของนักศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถตีพิมพ์ไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา  
**SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.**  
 เมื่อก่อนแต่ฯทงสน อักทงห้ามมิให้ดัดแปลง




School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL		
STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE		
Name : Mr.Rewat Sukskam No.47065371	Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr	
Date : 10 06 2006	Plate No.9	Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

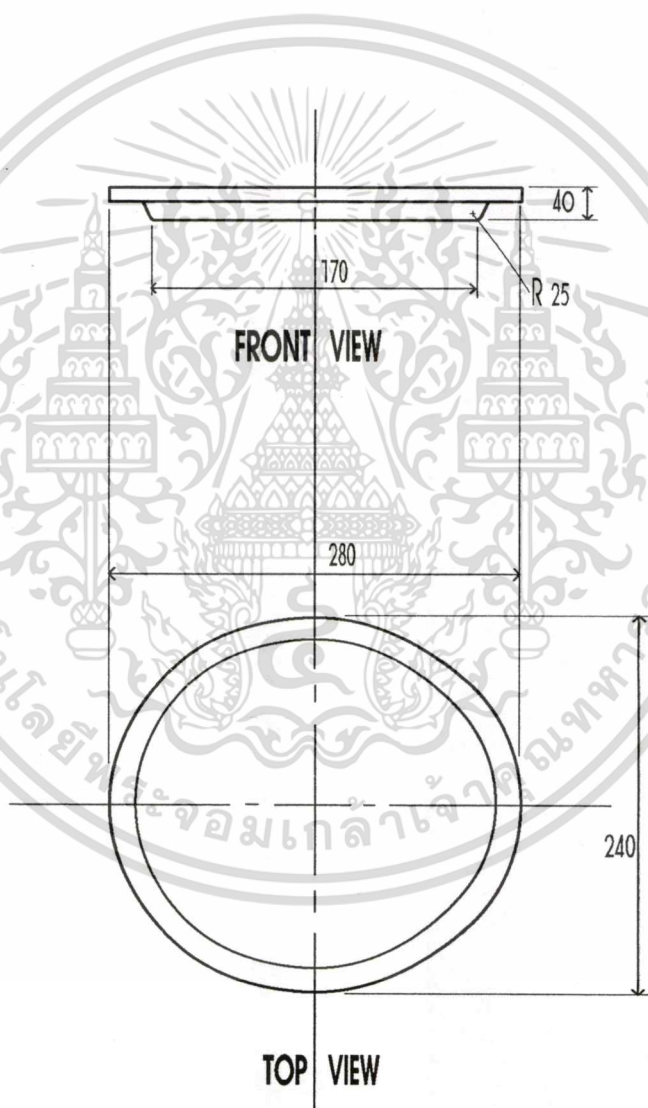
MEDIUM VESSEL/smart



SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.

	School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMITL	
	STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
	Name : Mr.Rewat Suksikam No.47065371	Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saritbutr
	Date : 10 06 2006	Plate No.9
		Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

**SMALL VESSEL/smart**



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงาน  
**SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.**  
 ไม่วากรณ์ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัด



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMITL.

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Suksikam No.47065371

Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr

Date : 10 06 2006

Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการศึกษาคำพิพาทใจต่อผลิตภัณฑ์ข้างักสถานกรวดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว  
 ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ข้างักสถานกรวดของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย  
 และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

รายการ	ผู้ผลิต			ผู้จำหน่าย			ผู้ที่สนใจ			รวม	
	N= 5		$\bar{X}$	N= 10		$\bar{X}$	N= 100		$\bar{X}$	S.D.	รวม
	S.D.	พึงพอใจ		S.D.	พึงพอใจ		S.D.	พึงพอใจ			
1.ด้านประโยชน์ใช้สอย											
1.1 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว											
มีประโยชน์ใช้สอยเหมาะสมกับรูปร่างทรง.....	5.00	.00	4.90	.31	4.61	.49	4.83	.26	มากที่สุด	มากที่สุด	
1.2 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว											
สนองความต้องการในการใช้งาน.....	4.80	.44	5.00	.00	4.78	.43	4.86	.29	มากที่สุด	มากที่สุด	
1.3 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว											
สอดคล้องกันทั้งรูปร่างทรง โครงสร้าง รูปแบบ											
การผสมผสานระหว่างวัสดุ และการเลือกใช้วัสดุ	5.00	.00	4.70	.48	4.58	.53	4.76	.33	มากที่สุด	มากที่สุด	
.....											
รวม	4.93	0.14	4.86	.26	4.65	.48	4.81	.29	มากที่สุด	มากที่สุด	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	ผู้ผลิต			ผู้จำหน่าย			ผู้ที่สนใจ			รวม				
	N= 5	ระดับความพึงพอใจ		N= 10	ระดับความพึงพอใจ		N= 100	ระดับความพึงพอใจ		S.D.	$\bar{X}$	ระดับความพึงพอใจ	S.D.	$\bar{X}$
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.					
<b>2. ด้านความงามและศิลปะ</b>														
2.1 ความพึงพอใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ด้านความประณีตและสวยงาม.....	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.42	มากที่สุด	4.74	.46	มากที่สุด	.29	4.84	มากที่สุด	.29	มากที่สุด
2.2 ความพึงพอใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ด้านรูปร่างทรง.....	5.00	.00	มากที่สุด	4.90	.31	มากที่สุด	4.81	.41	มากที่สุด	.24	4.90	มากที่สุด	.24	มากที่สุด
2.3 ความพึงพอใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ด้านโครงสร้าง.....	5.00	.00	มากที่สุด	4.90	.31	มากที่สุด	4.81	.41	มากที่สุด	.24	4.90	มากที่สุด	.24	มากที่สุด
2.4 ความพึงพอใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ด้านรูปแบบการผสมผสานระหว่าง วัสดุ(กระเบื้อง/เรซิ่นก๊อปปี้).....	5.00	.00	มากที่สุด	4.80	.42	มากที่สุด	4.63	.56	มากที่สุด	.32	4.81	มากที่สุด	.32	มากที่สุด
<b>รวม</b>	5.00	.00	มากที่สุด	4.85	.36	มากที่สุด	4.74	.46	มากที่สุด	.27	4.86	มากที่สุด	.27	มากที่สุด
<b>รวม 2 ด้าน</b>	4.96	.07	มากที่สุด	4.85	.31	มากที่สุด	4.69	.47	มากที่สุด	.28	4.83	มากที่สุด	.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.83$ ) และเมื่อพิจารณารายด้านในภาพรวมพบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.81$ ) ส่วนด้านความงามและศิลปะ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.86$ ) เช่นกัน และเมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มพบว่า

ผู้ผลิต มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.96$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านประโยชน์ใช้สอยมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.93$ ) ด้านความงามและศิลปะ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 5.00$ )

ผู้จำหน่าย มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.85$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านประโยชน์ใช้สอยมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.86$ ) ด้านความงามและศิลปะ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.85$ )

ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.69$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านประโยชน์ใช้สอยมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.65$ ) ด้านความงามและศิลปะ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.74$ )

## บทที่ 5

# สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

### 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว
3. ศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

### 5.2 ผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เคิ่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน
2. ผู้จำหน่าย ผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน (10 ร้าน)
3. ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 100 คน

### 5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการวัสดุที่นำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ในด้านประเภทของวัสดุและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการออกแบบ

เอกสารร่วมกัน เอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ขั้นตอนที่ 2** การพัฒนาผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

**แบบสัมภาษณ์** เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยใช้ อุปกรณ์ เครื่องบันทึกเสียง แบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยการกำหนดประเด็นวัตถุประสงค์ใน ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและความต้องการผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ออกแบบร่วมกับวัสดุอื่น มีประเด็นในการสัมภาษณ์ 6 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพ
2. คุณค่าทางอารมณ์
3. คุณค่าการใช้งานเฉพาะ
4. ความน่าสมัย
5. การสนองความต้องการ
6. เอกลักษณะเฉพาะกลุ่ม

**ขั้นตอนที่ 3** การศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบและ พัฒนาแล้วจาก ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

**แบบสอบถาม** เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ที่ได้รับการ ออกแบบและพัฒนาแล้ว โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งการ สอบถามเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย
2. ด้านความงามและศิลปะ

#### 5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุเคราะห์จากงาน บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ของผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ จักษุภัณฑ์ ใน ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมใน จังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม ตลอดจนการให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง

## 5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดูก วิเคราะห์ด้วยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักษุกระดูกที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

## 5.6 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ตอนที่ 1 ความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หักตกรวมเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก

1.1 ผู้ผลิต มีความต้องการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก และเคยผลิตรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมบ้าง โดยออกแบบเองตามความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งวัสดุที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบร่วมกับกระดูกควรเป็นประเภทธรรมชาติด้วยกัน ร้อยละ 80 คือ เชือกกล้วย และความเป็นไปได้ในการนำเชือกกล้วยมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก ทั้งหมดต้องการผลิตภัณฑ์ประเภทภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ

1.2 ผู้จำหน่าย มีความต้องการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก โดยมีแนวความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก ว่าควรปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ร้อยละ 60 ทางด้านวัสดุที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบร่วมกับกระดูกควรเป็นประเภทธรรมชาติด้วยกัน ร้อยละ 70 คือ เชือกกล้วย และความเป็นไปได้ในการนำเชือกกล้วยมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ภาชนะใส่ของ กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 20 เท่ากัน

1.3 ผู้สนใจผลิตภัณฑ์หักตกรวม มีความต้องการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก มีแนวทางในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จักษุกระดูก เน้นที่ประโยชน์มากที่สุด ร้อยละ 27.54 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักษุกระดูกควรออกแบบร่วมกับวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ร้อยละ 83 วัสดุที่เลือกมากที่สุด คือ ย่านลิเภา ร้อยละ 42 รองลงมาเป็นเชือกกล้วย ร้อยละ 34 และผลิตภัณฑ์ที่น่าจะออกแบบและพัฒนาพร้อมกันคือผลิตภัณฑ์ประเภทภาชนะใส่ของ คิดเป็นร้อยละ 26

เอกสารนี้เป็นเอกสารทวงงานวิชาสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตอนที่ 2** การพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว

ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย ในภาพรวม โดยวิธีการผสมผสานระหว่างวัสดุทั้งสอง ด้วยวิธีการเย็บชดแบบเวียนกันหอย ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุ กระจูด 70% และ เชือกกล้วย 30%

**ตอนที่ 3** ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านในภาพรวมพบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความงามและศิลปะ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

## 5.7 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำมาอภิปราย โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

**ตอนที่ 1** ความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ผู้ผลิต และผู้จำหน่าย มีความต้องการวัสดุที่จะนำมาออกแบบร่วมกับกระจูดควรเป็นประเภทธรรมชาติด้วยกันที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น คือ เชือกกล้วย เพราะน่าจะสร้างความแปลกใหม่ และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดแบบเดิมๆ และเพิ่มมูลค่าได้ด้วย ส่วนผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความต้องการให้ย่านลิเภา เป็นวัสดุที่จะนำมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดเป็นอันดับแรก เพราะส่วนใหญ่จะรู้จักผลิตภัณฑ์จักสาน หรือหัตถกรรมที่ผลิตมาจากย่านลิเภามาเป็นเวลานาน และมีชื่อเสียงของภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัด นครศรีธรรมราช ส่วนอันดับรองลงมาเป็นเชือกกล้วย เป็นเพราะว่าเป็นวัสดุที่ไม่ค่อยเห็นผลิตเป็นหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ที่จริงเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ มีอยู่ทั่วไป ชาวบ้านนำมาทำเป็นเชือกในการมัดปู และมัดสิ่งของ ยังไม่ค่อยมีการสร้างสรรค์เป็นงานหัตถกรรม นอกเสียจากว่ามีหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญ มีงบประมาณในการสอนหรือปฏิบัติการในการช่วยเหลือ โดยภาพรวมแล้วการเลือกสรรวัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกันกับกระจูดสอดคล้องกับแนวคิดของวิบูลย์ ธีสุวรรณ (2538 : 89) ที่กล่าวว่า ผู้สร้างสรรค์งานหัตถกรรมจะต้องคำนึงถึง การแสวงหาวัสดุตามธรรมชาติในท้องถิ่นเท่าที่จะหาได้ และสามารถนำมาสร้างด้วยเครื่องมือเท่าที่มีอยู่ตามสภาพท้องถิ่นของตนพร้อมกับการกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ส่วนความเป็นไปได้ในการนำวัสดุต่างชนิดมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดนั้น ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และผู้ที่มีสนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความต้องการสอดคล้องกันว่าควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก คือประเภทภาชนะใส่ของสารพัดประโยชน์ ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของวิบูลย์ ธีสุวรรณ (2538 : 89) อีกเช่นกันที่กล่าวว่าหัตถกรรมพื้นบ้านมีจุดประสงค์แรกของการสร้างสรรค์อยู่ที่ประโยชน์ใช้สอย

ตอนที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว

ผู้ผลิต มีความต้องการรูปแบบของผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนา ร่วมกับเชือกกล้วยด้านประโยชน์ใช้สอย รูปแบบที่ 1 และ 5 ร้อยละ 40 เท่ากัน ด้านความงามโดยการผสมผสานระหว่างวัสดุ เป็นลายเขี้ยวขดแบบเวียนกันหอย ร้อยละ 40 ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุกระจูด 80% กับ เชือกกล้วย 20% , กระจูด 70% กับ เชือกกล้วย 30% คิดเป็นร้อยละ 40 เท่ากัน และด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น 1) โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน 2) ไม่มีรา คราบสนิม น้ำปรากฏให้เห็นในชิ้นงาน 3) เหนียว คงทน ไม่ขาดง่าย 4) ไม่มีร่องรอยการเจาะกัดกินของแมลง 5) แข็งแรง มั่นคง สวยงาม และ 6) สามารถผลิตได้ดี คิดเป็นร้อยละ 13.50 เท่ากัน 7) ประณีตเหมาะสม คงทน คิดเป็นร้อยละ 10.90 และ 8) ลดเวลาและขั้นตอนของการผลิตแบบเดิม ร้อยละ 8.10 ตามลำดับ

ผู้จำหน่าย มีความต้องการรูปแบบของผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนา ร่วมกับเชือกกล้วยด้านประโยชน์ใช้สอย ก่อนข้างจะหลากหลาย อันดับหนึ่ง คือรูปแบบที่ 7 ร้อยละ 30, รูปแบบที่ 5 ร้อยละ 20, รูปแบบที่ 1, 2, 4, 6 และ 8 ร้อยละ 10 เท่ากัน ด้านความงามโดยการผสมผสานระหว่างวัสดุ เป็นลายเขี้ยวขดแบบเวียนกันหอย ร้อยละ 50 ในอัตราส่วนระหว่างวัสดุ กระจูด 70% กับ เชือกกล้วย 30% คิดเป็นร้อยละ 50 โดยให้เหตุผลว่าแปลกกว่าตลาดของผลิตภัณฑ์กระจูดที่มีอยู่ทั่วไปในท้องตลาด และด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น 1) โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน 2) ไม่มีรา คราบสนิม น้ำปรากฏให้เห็นในชิ้นงาน 3) เหนียว คงทน ไม่ขาดง่าย 4) ไม่มีร่องรอยการเจาะกัดกินของแมลง 5) แข็งแรง มั่นคง สวยงาม และ 6) มีความแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม 7) เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 12.82 เท่ากัน และ 8) ประณีต เหมาะสม คงทน ร้อยละ 10.26 ตามลำดับ

ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดกับวัสดุอื่นที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว ใช้กรอบแนวคิดด้านการตลาด ประยุกต์แนวคิดของนิทสัน คณะวรรณ(2545 : 110)โดยนำหลักการสร้างจุดเด่น 6 ประการ มาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างใหม่ของผลิตภัณฑ์ แบ่งกลุ่มได้ดังนี้

### 1. ด้านประโยชน์ใช้สอย

1.1 การสนองความต้องการ (Need) สันองความต้องการต่อการใช้งานและมีความเหมาะสมกับการใช้ในแต่ละสภาพการณ์

### 1.2 คุณค่าการใช้งานเฉพาะ (Functional Benefit)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2. ด้านความงาม

2.1 คุณค่าทางอารมณ์ (Emotion Benefit) คือให้เห็นถึงความชอบและรสนิยมของผู้ใช้ผ่านตัวผลิตภัณฑ์

2.2 ความน่าสมัย (Fashioned Perception)

2.3 เอกลักษณะเฉพาะกลุ่ม (Specialize Unique) ทั้งกลุ่มผู้ผลิตและบริโภค

## 3. ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์

3.1 คุณภาพ (Quality)

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจุกที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้วจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจุกที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกรายการ คือ เหมาะสมกับรูปร่างรูปทรง สมองความต้องการในการใช้งาน สอดคล้องกันทั้งรูปร่างรูปทรง โครงสร้าง รูปแบบการผสมผสานระหว่างวัสดุ และการเลือกใช้วัสดุ สอดคล้องกับแนวคิดของวิบูลย์ ลีสุวรรณ (2532 : 126) ที่กล่าวถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานด้านประโยชน์ใช้สอย ว่าเป็นตัวกำหนดการสร้าง รูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย และการเลือกใช้วัสดุ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานพื้นบ้านภาคต่างๆ ทั่วไปได้แสดงถึงความชาญฉลาดของช่างจักสานพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีว่ามีความเข้าใจในหลักของความงามอย่างพื้น ๆ ง่ายๆ แต่มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะตนมีคุณค่าในการใช้สอยอย่างสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตในทุกๆ ด้านของผู้คนแต่ละท้องถิ่น

ด้านความงามและศิลปะ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกรายการ คือ ด้านความประณีตและสวยงาม ด้านรูปร่างรูปทรง ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบการผสมผสานระหว่างวัสดุ (กระจุก / เชือกกล้วย) คุณค่าของผลิตภัณฑ์จักสานด้านความงามและศิลปะที่เกิดจากรูปทรง โครงสร้าง และลวดลาย ผลิตภัณฑ์จักสานต้องมีความงดงามที่เกิดจากความประสานสัมพันธ์ และความกลมกลืนกันของรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย และมือประกอบของความงามของรูปทรงที่เกิดจากเส้นรอบนอก (Outline) สัดส่วนและขนาด (Proportion & Size) การเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย ความงามที่เกิดจากผิว และสีของผลิตภัณฑ์จักสาน (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532 : 126-130) ดังเช่นผิวของกระจุกที่ออกแบบและพัฒนาในครั้งนี้ โดยการฉีกเป็นเส้นแล้วค่อยขดเป็นก้นหอย แสดง

ความรู้สึกแตกต่างไปจากเดิมของผิวกระดูก เรื่องสีธรรมชาติของกระดูก และเชือกกล้วยที่มีทั้งเข้มและอ่อน นำมาผสมผสานออกมาในรูปแบบของลวดลาย และสีล้น

## 5.8 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดูกในจังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอดังต่อไปนี้

### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำแนวทางการประยุกต์วัสดุในท้องถิ่นครั้งนี้ ระหว่างกระดูกกับเชือกกล้วย โดยการนำมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมด้วยกัน เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สร้างสรรค์โดยชุมชนและแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนอย่างชัดเจน

1.2 นำผลการวิจัยไปใช้กับวัสดุประเภทหัตถกรรม ที่ใกล้เคียงทั้งในเรื่องของวัสดุ และวิธีการผลิต เพื่อความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

1.3 การผสมผสานระหว่างวัสดุ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นวัสดุอะไร อัตราส่วนในการผสมผสานจะเป็นตัวกำหนดความงามทางศิลปะ และนำไปสู่การใช้งานของผลิตภัณฑ์ในที่สุด

1.4 การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ โดยเพิ่มกระบวนการสร้างสรรค์และมีแนวความคิดเฉพาะ การสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้กับผลิตภัณฑ์ และสอดคล้องกับการตลาด

1.5 การถ่ายทอดนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการผสมผสานระหว่างวัสดุให้สอดคล้องกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนเองในที่สุด

1.6 วิธีการผสมผสานระหว่างวัสดุมีจุดเด่นตรงที่สามารถใช้โครงสร้าง และการรับน้ำหนัก แรงกระแทก ในการพัฒนารูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์ได้ค่อนข้างหลากหลาย

### 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การนำวัสดุมาออกแบบร่วมกับกระดูกต้องคำนึงถึงด้านของความกลมกลืน และความยากง่ายในการผลิต ยกตัวอย่างกรณีของเชือกกล้วย สิ่งที่ต้องปรับปรุงก็คือการพิถีพิถันในการเลือกเส้นใย และวิธีการรีดเป็นเส้นระว่างไม่ให้ห่อตัว จะทำให้สานได้ยากและไม่สวยงาม

2.2 ความยากง่ายในการผลิตขึ้นอยู่กับรูปแบบและรูปทรงของผลิตภัณฑ์ เพราะฉะนั้นการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ควรคำนึงถึงวิธีการและความยากง่ายด้วย

2.3 ในด้านขีดความสามารถของผู้ผลิต ต้องขึ้นอยู่กับความถนัดและการใส่ใจในการผลิต สำหรับรายที่ ต้องการความแปลกใหม่ หรือความแตกต่างก็จะต้องมีความพยายามและเรียนรู้ หากแต่ว่าบางรายก็ต้องใช้เวลากับสิ่งใหม่เหมือนกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 การศึกษาศักยภาพของผู้ผลิต ก่อนการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ และการศึกษาแนวโน้มของการตลาด การจัดจำหน่ายของผู้จำหน่าย การสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภค มีความสำคัญมากสำหรับการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.5 ควรมีการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เริ่มตั้งแต่ภายในชุมชนเอง และชุมชนใกล้เคียง ในการนำเอกลักษณ์และวิถีชีวิตท้องถิ่นนำมาออกแบบร่วมกัน เพื่อเผยแพร่ในระดับชาติ และสากล

2.6 ควรมีแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเห็นผลเป็นรูปธรรม ทั้งทางด้านรูปแบบ และรายได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิต มีกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงาน



## บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2527. ออกแบบผลิตภัณฑ์กระจุ๊ด. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2544. แนวทางการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออกตลาด ญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. ม.ป.ป. เทคนิคการทำผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2548. Products. [Online]. Available: [http:// www.thaitambon.com](http://www.thaitambon.com).

กลุ่มสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองนครศรีธรรมราช. ม.ป.ป. ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิพสา. สหกรณ์การเกษตรเมืองนครศรีธรรมราช.

กษม อมันตกุล.2546. “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของที่ระลึกของเหลืองาน จ.ฉะเชิงเทรา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

กองอุตสาหกรรมในครอบครัว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2528. ลานและผลิตภัณฑ์จากใบลาน. กรุงเทพฯ : ศรีเอตีฟ พรินท์.

กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ. 2548. “การวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช”. หน้า 209-240. ใน ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน . กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

แก้วทวง สอนสังข์. 2546. การศึกษางานศิลปหัตถกรรมกระจุ๊ดใน จ.นราธิวาส พัทลุง และ สุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะมัณฑนศิลป์. 2543-2544. รายงานโครงการวิจัยถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปกรรมในงานหัตถกรรมท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คณะมัณฑนศิลป์. ม.ป.ป. โครงการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะและการออกแบบในการผลิตงานหัตถกรรมท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จังหวัดนครศรีธรรมราช.2549. นครศรีธรรมราช.[Online].Available:

[http:// www.nakhonsithammarat.go.th/shrine.php](http://www.nakhonsithammarat.go.th/shrine.php).

จิรวรรณ หลงจิ ให้สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2549. เรวัต สุขติกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. การสืบสานผลิตภัณฑ์หางอวน. ชุมชนบ้านหน้าทับ ต.ท่าศาลา อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ไม่สามารถนำออกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จิระวดี วชิรานนท์. 2547. การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์กับการพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มทอผ้าในอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชวนพิศ โต้ะหวาน ให้สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. ผลิตภัณฑ์ทางอวน. ชุมชนบ้านหน้าทับ ต.ท่าศาลา อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช.

ชูศักดิ์ เศษเกรียงไกรกุล และนิทัศน์ ณะวรรณ. 2545. การตลาด 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์.

กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช. ม.ป.ป. ท่องเที่ยวเมืองนคร. ม.ป.ท.

เทศบาลนครนครศรีธรรมราช. ม.ป.ป. ท่องไปในดินแดนอารยธรรม : นครศรีธรรมราช.

นครศรีธรรมราช : อินเทนชั่น มีเดีย แพลน.

ธนาคารไทยพาณิชย์. 2542. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 1. ม.ป.ท..

ธนียา กิตติสิทโธ. 2547. การศึกษาหัตถกรรมจักสานเตยปาหนันในจังหวัดกระบี่ และจังหวัดตรัง.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นวลน้อย บุญวงษ์. 2539. หลักการออกแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นวลลลอ ทินานนท์. 2544. การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครนายก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นาปิ่น สุควิไล. ให้สัมภาษณ์, 9 มิถุนายน 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช. 883 ถ.ท่าช้าง ต.คลัง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช.

นิกร นุชเจริญผล. 2525. ลายสาน. ม.ป.ท.

บุญทรง และลำยอง จันทร์คง ให้สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. การผลิตผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย. ต.บางจาก อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช.

ปรีชา ปั่นกล้า. 2547. โครงการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามแนวโน้มความนิยมของตลาดต่างประเทศ. คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เฟียน คงเกื้อ ให้สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. ประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด. 6 ม.1 ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช.

มนตรา พงษ์นิล. 2548. "ภูมิปัญญาจากบ้านพะเยา : บนเส้นทางผลิตภัณฑ์ชุมชนกับคนกินน้ำแม่เดียวกัน". หน้า 7-62 . ใน ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

มะลิวัลย์ คงเกื้อ ให้สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด. 6 ม.1 ต.เครื่อง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช.  
 มาโนช กงกะนันท์. ม.ป.ป. เครื่องจักสานจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ด์.  
 รัชนี จิตวานิช. 2532. เครื่องใช้จากมะพร้าว. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.  
 เรวัต สุขสีกาญจน์. 2544. เครื่องเรือนสำหรับการพักผ่อนจากเส้นใยกระจูด. ศิลปินพันธ์  
 ศิลป์บัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์, คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.  
 เรวัต สุขสีกาญจน์. 2548. โครงการวิจัยบรรจุภัณฑ์ผ้าทอเมืองนครจากกระจูด. เครือข่ายการวิจัย  
 และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน.  
 ลัดดา เอียดทอง ให้สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. กระบวนการ  
 ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด. 27 ม.1 ต.เครื่อง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช.  
 วินัย วิริยะปานนท์. 2527. เครื่องจักสาน. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.  
 วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2532. “เครื่องจักสานพื้นบ้านของไทย”. หน้า 28-40 . ใน มรดกของชาติ.  
 กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.  
 วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2532. เครื่องจักสานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.  
 วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2538. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : คอมแพคพรินท์.  
 วิมลพรรณ ปีตรวิชัย. 2519. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้. กรุงเทพฯ : มูลนิธิแม่บ้านอาสา.  
 ศศิธร วิศพันธุ์. 2549. หัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานผลิตภัณฑ์เชือกกล้วย. ศิลปะพื้นบ้าน  
 สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.  
 สถาบันทักษิณคดีศึกษาร่วมกับมูลนิธิโตโยตา ประเทศญี่ปุ่น. ม.ป.ป. “เสื่อกระจูด” ใน สารคดีชุด  
 วัฒนธรรมใต้ [วิถีทัศน์]. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.  
 สถาบันราชภัฏเพชรบุรี. 2546. การพัฒนางานศิลปหัตถกรรมเพื่อสร้างงานแก่คนในท้องถิ่น กรณี:  
 การพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์จากใบตาลของจังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ : จามจุรี  
 โปรดักท์.  
 สุนทรีย์ สังข์อูบุทธ์, (ผู้รวบรวม). 2548. ทอรัถกกล้วยใย ผ่านลายผ้านาหมื่นศรี. เชียงใหม่ :  
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.  
 สุรัชย์ เสือสูงเนิน. 2548. การศึกษาศิลปหัตถกรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยเบิ่งโคกสูง จังหวัด  
 ฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย,  
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.  
 สุรเชษฐ์ ไชยอุปละ. 2546. “การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวาสำหรับ  
 ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา  
 เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า  
 เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุนันทา แก้วสุข และคณะ. 2548. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานผักตบชวา ตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

โสภา ภาริวน ให้สัมภาษณ์, 11 สิงหาคม 2549. เรวัต สุขสีกาญจน์ ผู้สัมภาษณ์. กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา. ชุมชนบ้านหมน ต.ท่าเรือ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). 2549. โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. [Online]. Available: <http://ie.nesdb.go.th/gd/html/forms/Projects/TumBonProject/TumBonExPlain/TumBonProjectExPlain.htm>.

สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม. 2548. OTOP ผลิตภัณฑ์ชาวบ้านต้องพัฒนาให้ยั่งยืน. [Online]. Available: <http://bchid.dip.go.th/distribute>.

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป. แลเมืองใต้. [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5.

อนุมาน สมบูรณ์ศิลป์. 2547. การศึกษาโคมในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อภิสิทธิ์ ไส้ตู่กุล และคณะ. 2543-2546. รายงานการวิจัยเรื่อง หีบห่อจากวัสดุธรรมชาติ : การศึกษางานออกแบบเพื่อการอนุรักษ์. คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกชาติ จันอุไรรัตน์ และคณะ. 2545. รายงานการวิจัยโครงการการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ประเภทเครื่องจักสานใบลาน. คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกพล สุขวิไล. 2547. แนวทางการรวมกลุ่มของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ย่านลิเภาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. การศึกษาอิสระการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

อุบลศรี อรรถพันธุ์. 2529. รายงานการวิจัย การศึกษาเรื่องการทอผ้าไหมพุ่มเรียง. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

Boncodin, Franz B. 2005. Multi-mission/purpose ground-effect craft derived from a common modular platform. [Online]. Available: <http://www.uspto.gov/>

LaPlantz, Shereen. 1993. Twill Basketry : A Handbook of Designs, Techniques, and Styles. North Carolina : Lark Books.

Leier, L., Peter J., and Wallace K. 2000. Baskets : Tradition & Beyond. Madison, Wisconsin : Guild Publishing.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Richardson, Helen., editor. 1991. **Fibre Basketry Homegrown & Handmade**. Australia : Kangaroo Press.
- Rossbach, Ed. 1973. **Basket As Textile Art**. London : Studio Vista.
- Scism, Bruce T. 1987. **Plant Basket**. [Online].Available:[http:// www.uspto.gov/](http://www.uspto.gov/)
- Sekijima, Hisako. 1986. **Basketry : Project from Baskets to Grass Slippers**. Japan : Kodonsha International Ltd.
- Wang, Wen-Tsan. 2002 . **Bamboo Basket**. [Online].Available:[http:// www.uspto.gov/](http://www.uspto.gov/)



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก - เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้  
สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับ  
ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
- เครื่องมือขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุ  
ที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว
  - เครื่องมือขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับ  
การออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย  
และผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
- ภาคผนวก ข - แบบร่างผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
- การเขียนแบบเพื่อการผลิต
  - นำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด
- ภาคผนวก ค - หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล  
ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัดผลและประเมินผล  
และผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์หัตถกรรม



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย  
และผู้ที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์หัตถกรรม  
เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

**แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด (ครั้งที่ 1)**

**ขั้นตอนการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา  
ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด**

**เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”**

**คำชี้แจง**

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้วเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป
2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ด้วยตัวของตัวเอง
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

นายเรวัต สุขสิกาญจน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ผู้ใช้และผู้เผยแพร่เอกสารนี้ต้องรับผิดชอบต่อเนื้อหา

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**คำชี้แจง** โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

1. เพศ

- ( ) ชาย  
( ) หญิง

2. อายุ

- ( ) ไม่เกิน 20 ปี  
( ) 21-30 ปี  
( ) 31-40 ปี  
( ) 41-50 ปี  
( ) 51-60 ปี  
( ) 60 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์ในการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

- ( ) 1-2 ปี  
( ) 3-4 ปี  
( ) 5-6 ปี  
( ) 7 ปีขึ้นไป

4. แนวความคิดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

- ( ) ไม่เคยคิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม  
( ) เคยคิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม  
( ) เคยผลิตรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยออกแบบเองตามความคิดสร้างสรรค์  
( ) เคยผลิตรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยทำตามที่มีผู้นำมาเสนอ

5. ท่านคิดว่าวัสดุประเภทใดและชนิดใดที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด (กรุณาเลือกตอบเพียงประเภทเดียวและวัสดุชนิดเดียว)

- ( ) วัสดุประเภทธรรมชาติ
- ( ) หางอวน                      ( ) เชือกกล้วย  
( ) ย่านลิเภา                    ( ) ก้านมะพร้าว  
( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ( ) วัสดุประเภทสังเคราะห์

- ( ) หนังเทียม                      ( ) พลาสติก  
 ( ) เชือก                              ( ) ลวด  
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านคิดว่าความเป็นไปได้ในการนำวัสดุในข้อที่ 5 มาออกแบบและพัฒนาาร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดและรูปแบบใด (กรุณาเลือกตอบเพียงประเภทเดียวและรูปแบบเดียว)

## ( ) ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์

- ( ) พนักพิงเก้าอี้                      ( ) ส่วนที่นั่งของเก้าอี้  
 ( ) ส่วนบนของโต๊ะ                      ( ) ผนักหัวเตียง  
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

## ( ) ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน

- ( ) โคมไฟ                              ( ) ผนักกันห้อง  
 ( ) กรอบรูป                              ( ) หมอน  
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

## ( ) ผลิตภัณฑ์ใช้สอย

- ( ) กระเป๋าสตรี                      ( ) ซองเอกสาร  
 ( ) กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์  
 ( ) ภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ  
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือนของท่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (ครั้งที่ 1)

ขั้นตอนการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา  
ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้วเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป
2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ด้วยตัวของท่านเอง
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการศึกษาร้านนี้เท่านั้น และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

นายเรวัต สุขสีกาญจน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**คำชี้แจง** โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

1. เพศ

- ( ) ชาย  
( ) หญิง

2. อายุ

- ( ) ไม่เกิน 20 ปี  
( ) 21-30 ปี  
( ) 31-40 ปี  
( ) 41-50 ปี  
( ) 51-60 ปี  
( ) 60 ปีขึ้นไป

3. ภูมิลำเนา

- ( ) อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
( ) ไม่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

4. ประสบการณ์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

- ( ) 1-2 ปี  
( ) 3-4 ปี  
( ) 5-6 ปี  
( ) 7 ปีขึ้นไป

5. สถานะภาพ

- ( ) เป็นผู้จำหน่ายเพียงอย่างเดียว  
( ) เป็นทั้งผู้จำหน่ายและผู้ผลิต

6. ความสามารถในการทำงานด้านการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

- ( ) สามารถทำได้  
( ) ไม่สามารถทำได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 7. แนวความคิดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

- ( ) คิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม
- ( ) ไม่คิดที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม
- ( ) เคยคิดถึงรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมตามความคิดสร้างสรรค์
- ( ) เคยคิดถึงรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม โดยทำตามที่มีผู้นำมาเสนอ

## 8. ท่านคิดว่าวัสดุประเภทใดและชนิดใดที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด (กรุณาเลือกตอบเพียงประเภทเดียวและวัสดุชนิดเดียว)

- ( ) วัสดุประเภทธรรมชาติ
  - ( ) หางอน ( ) เชือกกล้วย
  - ( ) ย่านลิเภา ( ) ก้านมะพร้าว
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ( ) วัสดุประเภทสังเคราะห์
  - ( ) หนังเทียม ( ) พลาสติก
  - ( ) เชือก ( ) ลวด
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

## 9. ท่านคิดว่าความเป็นไปได้ในการนำวัสดุในข้อที่ 8 มาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดและรูปแบบใด (กรุณาเลือกตอบเพียงประเภทเดียวและรูปแบบเดียว)

- ( ) ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์
  - ( ) พนักพิงเก้าอี้ ( ) ส่วนที่นั่งของเก้าอี้
  - ( ) ส่วนบนของโต๊ะ ( ) ผนักหัวเตียง
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ( ) ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน
  - ( ) โคมไฟ ( ) ผนักกันห้อง
  - ( ) กรอบรูป ( ) หมอน
  - ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

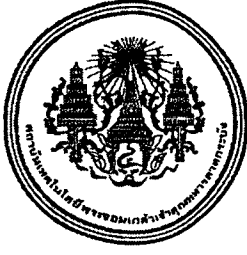
( ) ผลิตภัณฑ์ใช้สอย

- ( ) กระเป๋าสตรี      ( ) ซองเอกสาร  
 ( ) กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์  
 ( ) ภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ  
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือนของท่าน



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (ครั้งที่ 1)

ขั้นตอนการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา  
ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้วเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ด้วยตัวของตนเอง

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนา ร่วมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

นายเรวัต สุขติกาจฺจนี

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**คำชี้แจง** โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด  
**ตอนที่ 1** ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ( ) ชาย  
 ( ) หญิง

2. อายุ

- ( ) ไม่เกิน 20 ปี  
 ( ) 21-30 ปี  
 ( ) 31-40 ปี  
 ( ) 41-50 ปี  
 ( ) 51-60 ปี  
 ( ) 60 ปีขึ้นไป

3. ภูมิลำเนา

- ( ) อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
 ( ) ไม่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

4. ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดรูปแบบใดที่ท่านพบเห็นมากที่สุดในท้องตลาด (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- ( ) เสื่อกระจูด ( ) กระจูดใส่ของสารพัดประโยชน์  
 ( ) กระจูเป่าสตรี ( ) กระจูเป่าเอกสาร ซองเอกสาร  
 ( ) ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ เช่น พนักพิง , ที่รองนั่งเก้าอี้  
 ( ) ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เช่น โคมไฟ ผ้าม่านกันห้อง  
 ( ) ไม่เคยพบเห็น  
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ถ้าท่านจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ท่านจะมีแนวทางในการเลือกซื้ออย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) รูปแบบที่สวยงาม ( ) ประโยชน์ใช้สอย ( ) ความพึงพอใจ  
 ( ) ความประณีต ( ) ความแปลกใหม่ ( ) ความเหมาะสมของราคา  
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารทสจวณไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตอนที่ 2** ข้อมูลสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

6. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดอย่างไร

- ( ) ออกแบบร่วมกับวัสดุประเภทธรรมชาติด้วยกันที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่น  
 ( ) ออกแบบร่วมกับวัสดุประเภทสังเคราะห์ที่แสดงความแตกต่างของสีและพื้นผิว  
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. ท่านคิดว่าวัสดุประเภทใดและชนิดใดที่เหมาะสมในการนำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด (กรุณาเลือกตอบเพียงประเภทเดียวและวัสดุชนิดเดียว)

- ( ) วัสดุประเภทธรรมชาติ  
     ( ) หางอวน                      ( ) เชือกกล้วย  
     ( ) ย่านลิเภา                  ( ) ก้านมะพร้าว  
     ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ( ) วัสดุประเภทสังเคราะห์  
     ( ) หนังเทียม                  ( ) พลาสติก  
     ( ) เชือก                          ( ) ลวด  
     ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ท่านคิดว่าความเป็นไปได้ในการนำวัสดุในข้อที่ 7 มาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ควรที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใดและรูปแบบใด (กรุณาเลือกตอบเพียงประเภทเดียวและรูปแบบเดียว)

- ( ) ผลิตภัณฑ์ประเภทชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์  
     ( ) พนักพิงเก้าอี้                  ( ) ส่วนที่นั่งของเก้าอี้  
     ( ) ส่วนบนของโต๊ะ              ( ) หมอนอิง  
     ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

( ) ผลิตภัณฑ์ประเภทตกแต่งบ้าน

- ( ) โคมไฟ                          ( ) ผนังกันห้อง                  ( ) กรอบรูป  
 ( ) หมอน                          ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า  
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

( ) ผลิตภัณฑ์ประเภทใช้สอย

- ( ) กระเป๋าสตรี            ( ) ซองเอกสาร  
 ( ) กระสอบใส่ของสารพัดประโยชน์  
 ( ) ภาชนะใส่ของ เช่น ตะกร้า ถาด ฯลฯ  
 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เครื่องมือขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจู๋ร่วมกับวัสดุ  
ที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช  
และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
(ครั้งที่ 2)

เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”

ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

นายเรวัต สุขสีกาญจน์

ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช  
และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช

หัวข้อในการสัมภาษณ์

รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย
2. ด้านความงาม
3. ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์

นายเรวัต สุขสีกาญจน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการวิจัยและเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบบันทึกการการสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าที่โครงการในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ครั้งที่ 2)

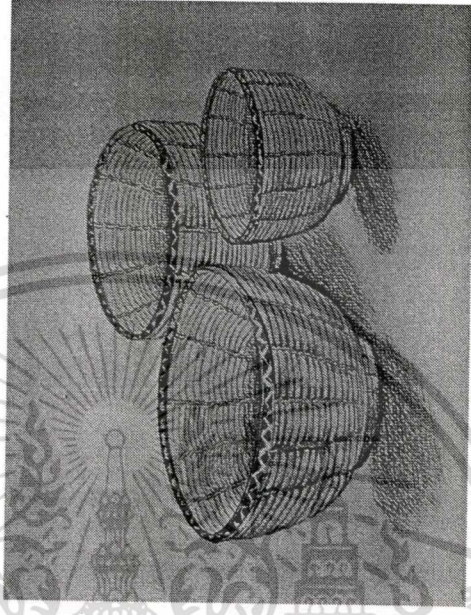
ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ศึกษาและเลือกมาแล้ว

ผลิตภัณฑ์ : ภาชนะ (Vessel) วัสดุที่นำมาออกแบบร่วมกับกระจูด : เชือกกล้วย

แนวทางการออกแบบและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย

1 ด้านประโยชน์ใช้สอย

- กรอบแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนา
- การสนองความต้องการ (Need)
- คุณค่าการใช้งานเฉพาะ (Functional Benefit)



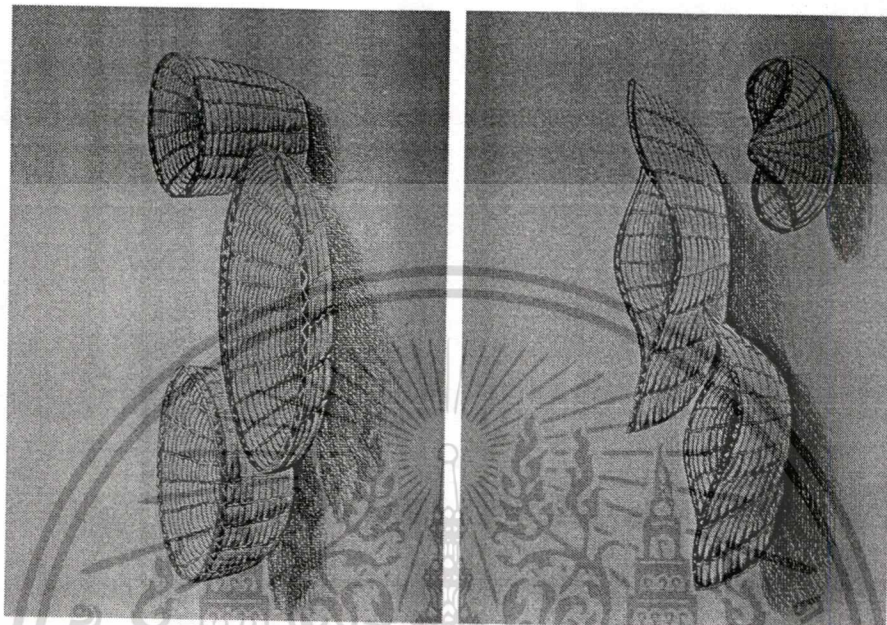
รูปแบบที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบและพัฒนา

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย

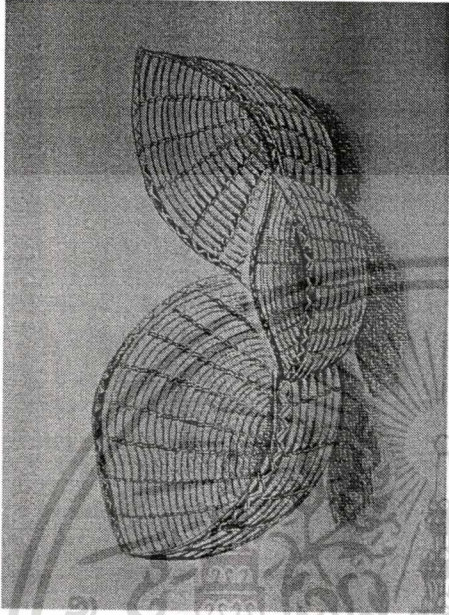
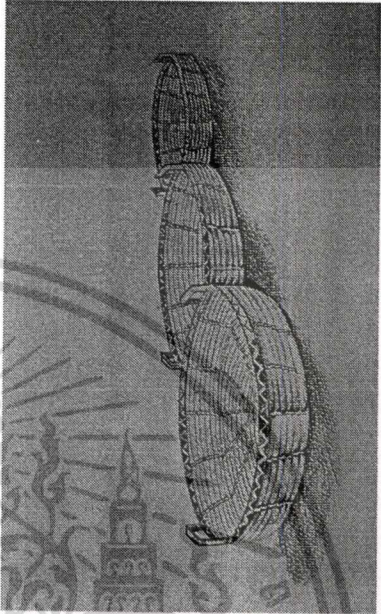
รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนา ร่วมกับเชือกกล้วย



รูปแบบที่ 2

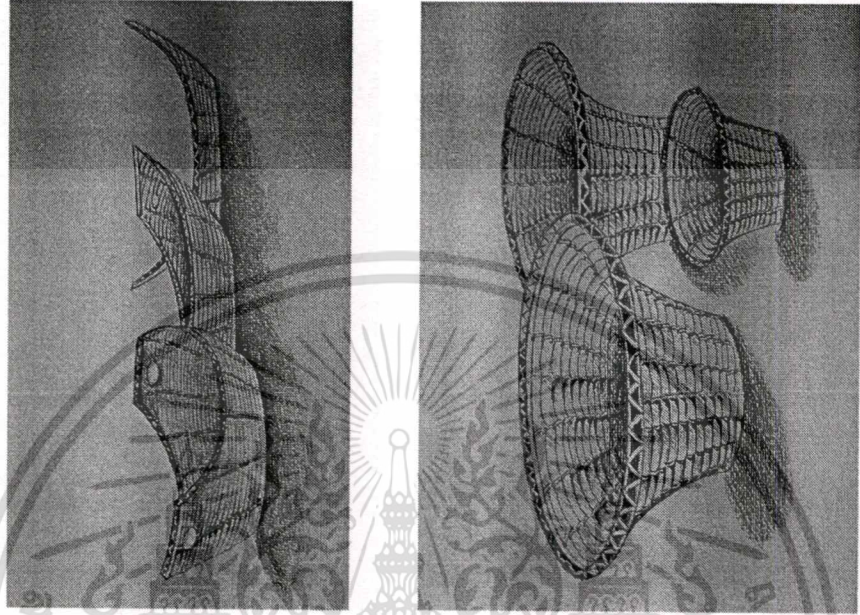
รูปแบบที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>แนวทางการออกแบบและพัฒนา</p> <p>1. ด้านประโยชน์ใช้สอย</p>	<p>รูปแบบผลิตภัณฑ์จากสถานะกระดูกที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;">  <p><input type="checkbox"/> รูปแบบที่ 4</p> </div> <div style="text-align: center;">  <p><input type="checkbox"/> รูปแบบที่ 5</p> </div> </div>
---	--

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบผลิตภัณฑ์จากกระบวนการจุดที่ออกแบบและพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย



รูปแบบที่ 6

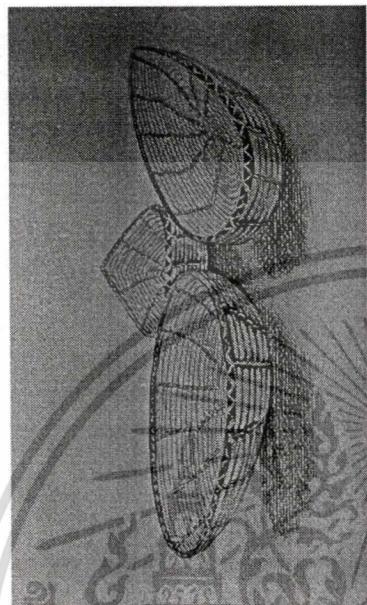
รูปแบบที่ 7

แนวทางการออกแบบและพัฒนา

I. ด้านประโยชน์ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเชือกกล้วย

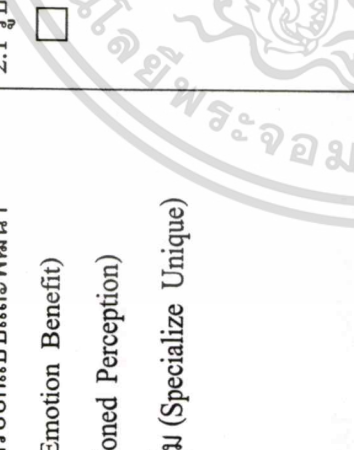


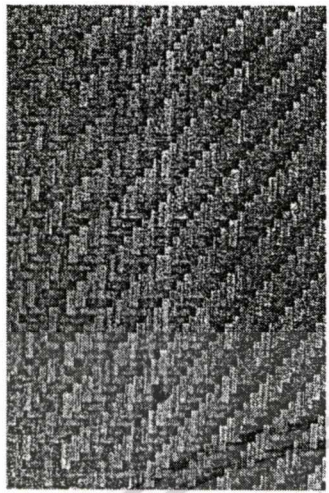
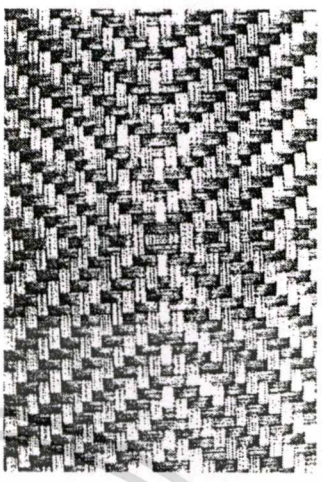
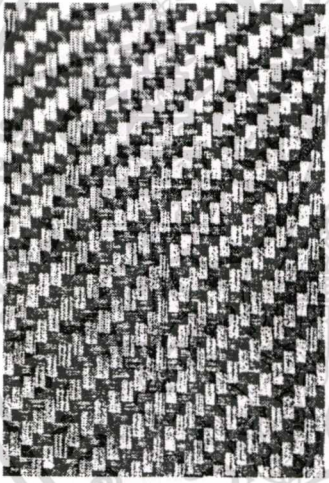
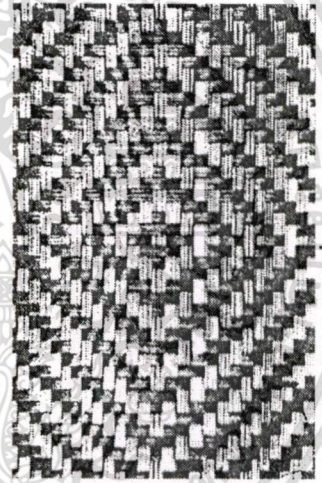
แนวทางการออกแบบและพัฒนา

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



แนวทางการออกแบบและพัฒนา	รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบและพัฒนาพร้อมเช็กลิสต์
<p><b>2. ด้านความงาม</b></p> <p>กรอบแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- คุณค่าทางอารมณ์ (Emotion Benefit)</li> <li>- ความน่าสัมผัส (Fashioned Perception)</li> <li>- เอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม (Specialize Unique)</li> </ul>	<p>2.1 รูปแบบการผสมผสานระหว่างวัสดุ (กระดาษ / เชือกกล้วย)</p> <p><input type="checkbox"/> ดายขัด</p> <p><input type="checkbox"/> ดายเย็บเจด</p> 

<p>แนวทางการออกแบบและพัฒนา</p>	<p>รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจุตที่ออกแบบและพัฒนา ร่วมกับ เชือกกล้วย</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;">  <p><input type="checkbox"/> ฝายสาม</p> </div> <div style="text-align: center;">  <p><input type="checkbox"/> ฝายดีหงาย</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;">  <p><input type="checkbox"/> ฝายสอง</p> </div> <div style="text-align: center;">  <p><input type="checkbox"/> ฝายดีคว่ำ (ลูกแก้ว)</p> </div> </div>
--------------------------------	--

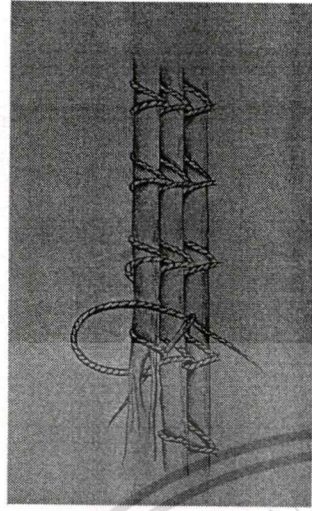
2.ด้านความงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

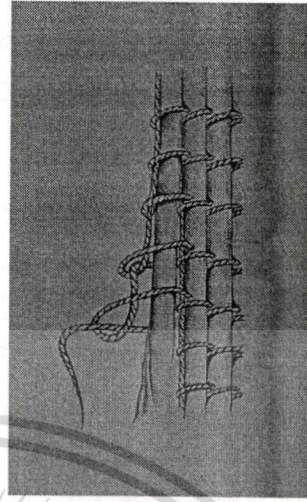
รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่จักสานกระจัดที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเรือกกล้วย

แนวทางการออกแบบและพัฒนา

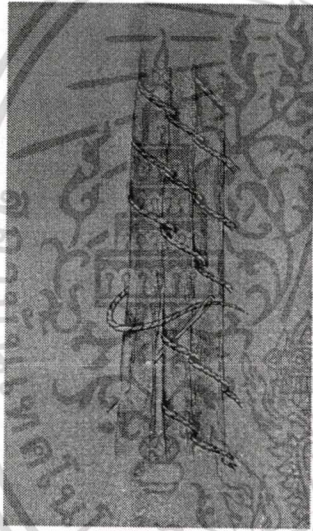
2.ด้านความงาม



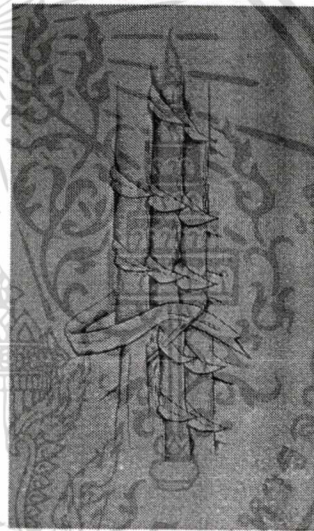
ถุงมือ (Glove)



ริ้งดูม (Buttonhole)



เวียงก้นหอย (Spiral)



ผ่าแยก (Split)

แนวทางการออกแบบและพัฒนา	รูปแบบผลิตภัณฑ์จากกระบวนการผลิตที่ออกแบบและพัฒนาาร่วมกับเช็อกกด้วย
<p>2.ด้านความงาม</p>	<p>2.2 อัตราส่วนระหว่างวัสดุ (กระจุต / เชือกกล้วย)</p> <p><input type="checkbox"/> กระจุต 80 % <input type="checkbox"/> กระจุต 70 %</p> <p><input type="checkbox"/> เชือกกล้วย 20 % <input type="checkbox"/> เชือกกล้วย 30 %</p> <p><input type="checkbox"/> กระจุต 60 % <input type="checkbox"/> กระจุต 50 %</p> <p><input type="checkbox"/> เชือกกล้วย 40 % <input type="checkbox"/> เชือกกล้วย 50 %</p>
<p>3.ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์</p> <p>กรอบแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนา</p> <p>- คุณภาพ (Quality)</p>	<p>ลักษณะทั่วไป</p> <p><input type="checkbox"/> โครงสร้าง ความแข็งแรง ทนทาน</p> <p><input type="checkbox"/> ไม่มีรา คราบสนิมน้ำปรากฏให้เห็นในชิ้นงาน</p> <p>วัสดุ (กระจุต)</p> <p><input type="checkbox"/> เหนียว คงทน ไม่จางง่าย</p> <p><input type="checkbox"/> ไม่มีร่องรอยการเกาะกีดกิ้นของแมลง</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการออกแบบและพัฒนา	รูปแบบผลิตภัณฑ์กิจกรรมที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมทั้งเช็กรายละเอียด
3. ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์	<p>การประกอบด้วยวัสดุอื่น</p> <p><input type="checkbox"/> แข็งแรง มั่นคง สวยงาม</p> <p><input type="checkbox"/> ประณีต เหมาะสม คึงทน</p> <p>กระบวนการผลิต (สัมภาษณ์ผู้ผลิต)</p> <p><input type="checkbox"/> สามารถผลิตได้ดี</p> <p><input type="checkbox"/> ระยะเวลาและขั้นตอนของการผลิตแบบเดิม</p> <p>กระบวนการผลิต (สัมภาษณ์ผู้จำหน่าย)</p> <p><input type="checkbox"/> มีความแตกต่างไปจากเดิม</p> <p><input type="checkbox"/> เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์</p>

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนา (ด้านการตลาด) ; นิทัศน์ คณะวรรณ (2545 : 110)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช  
และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
(ครั้งที่ 2.1)

เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”

ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้ว

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์

นายเรวัต สุขสีกาญจน์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช  
และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช

หัวข้อในการสัมภาษณ์

รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบและพัฒนาพร้อมกับเชือกกล้วย

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

นายเรวัต สุขสีกาญจน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

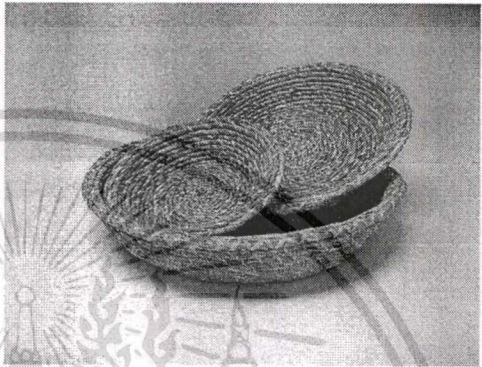
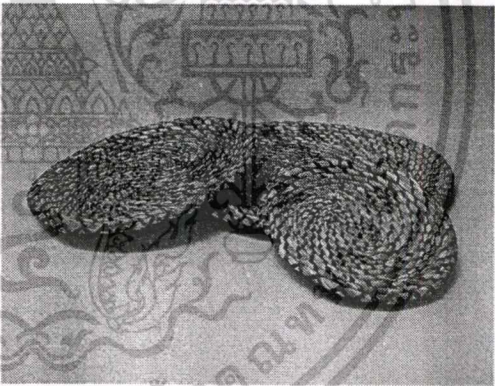
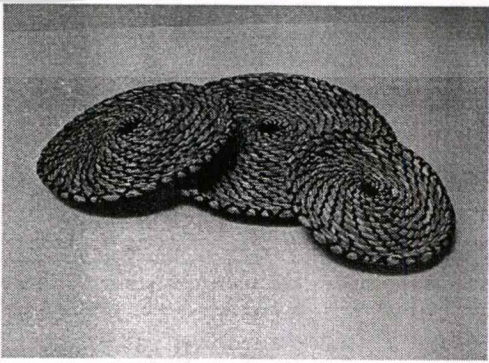
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบบันทึกการการสัมภาษณ์ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด

ต.เกรียง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ครั้งที่ 2.1)

รายการ	รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ออกแบบ และพัฒนาร่วมกับเชือกกล้วย
<input type="checkbox"/> รูปแบบที่ 1	
<input type="checkbox"/> รูปแบบที่ 2	
<input type="checkbox"/> รูปแบบที่ 3	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักษุสถานกระจก  
 ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย  
 และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เคอิ่ง อ.ชะอวด  
จ.นครศรีธรรมราช ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
(ครั้งที่ 3)

เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”

ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบ  
และพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

**คำชี้แจง**

- แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้วเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป
- กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ด้วยตัวของท่านเอง
- ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการศึกษารายนี้เท่านั้น และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

**คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม :** ให้กาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

โดยมีความหมายของระดับค่าความคิดเห็นดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

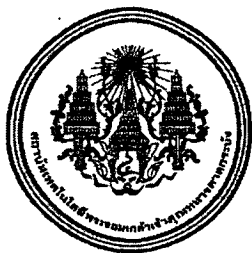
ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือนของท่าน

นายเรวัต สุขสีภาญจน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม  
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด ต.เครื่อง อ.ชะอวด  
จ.นครศรีธรรมราช ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช  
(ครั้งที่ 3)

เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช”

ขั้นตอนการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบ  
และพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

**คำชี้แจง**

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการนำวัสดุอื่นมาออกแบบและพัฒนาพร้อมกับผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดร่วมกับวัสดุที่ได้ศึกษาและเลือกมาแล้วเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ และศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ว จากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ด้วยตัวของท่านเอง

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการศึกษารายนี้เท่านั้น และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

**คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม :** ให้กาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

โดยมีความหมายของระดับค่าความคิดเห็นดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

นายเรวัต สุทธิกาญจน์

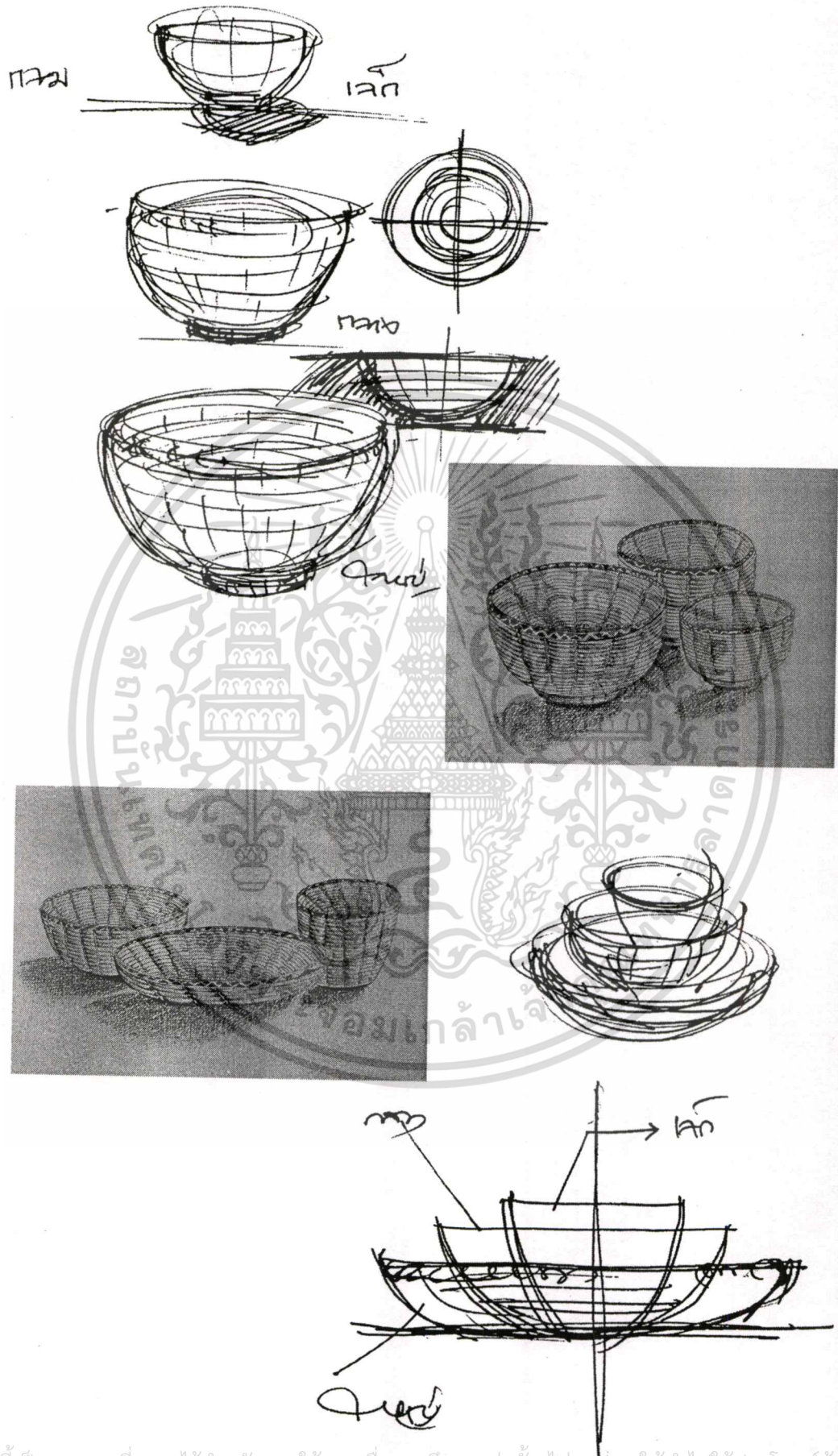
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

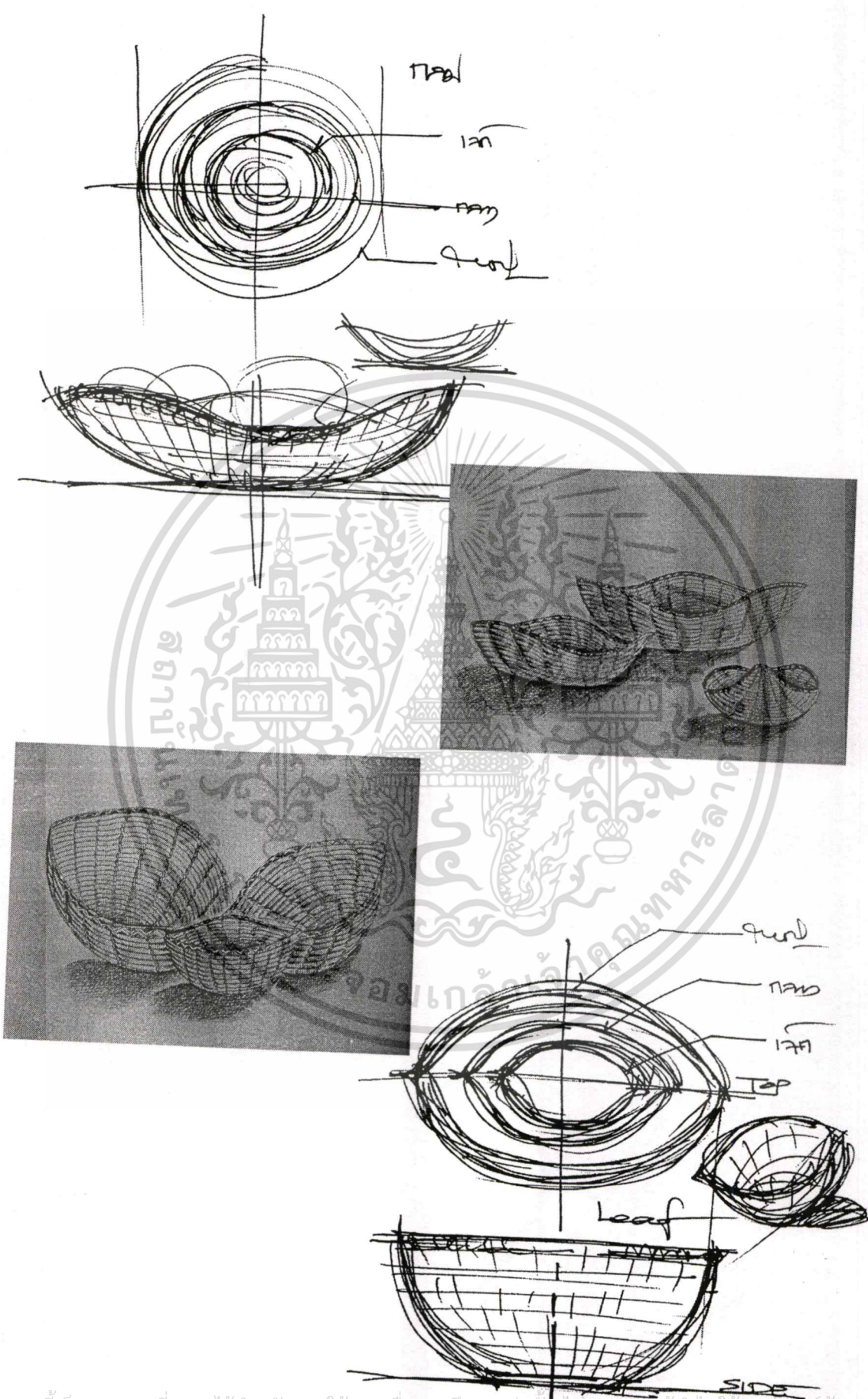
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



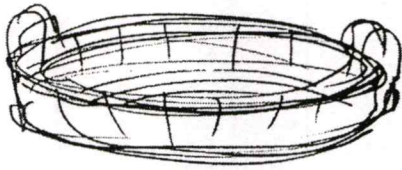
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



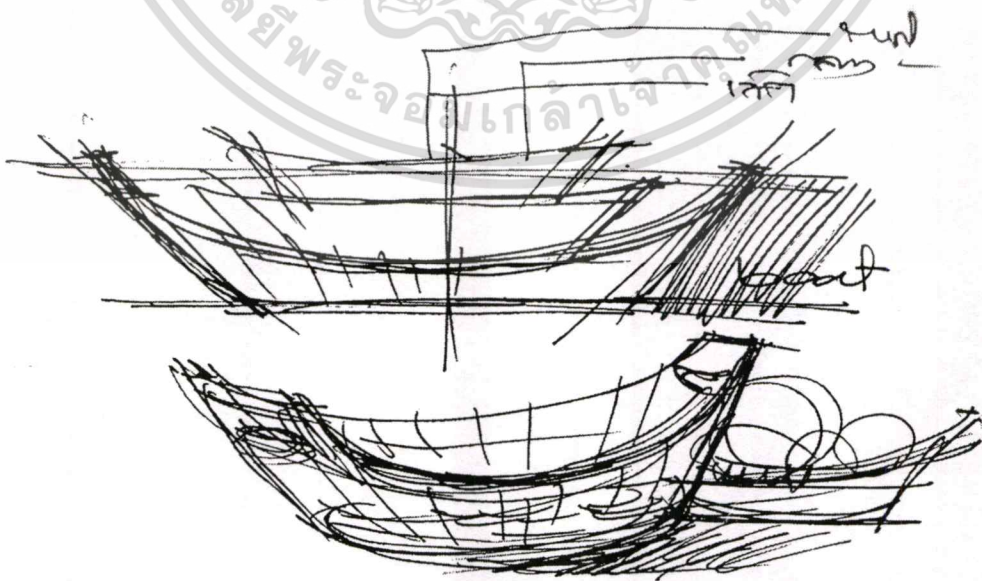
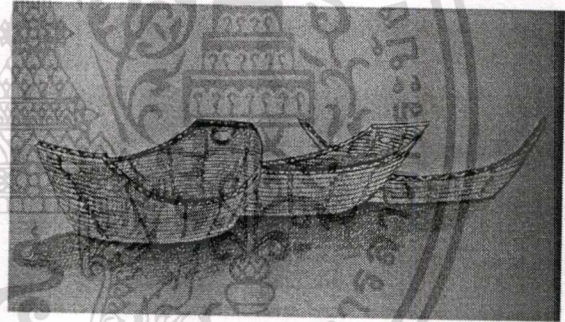
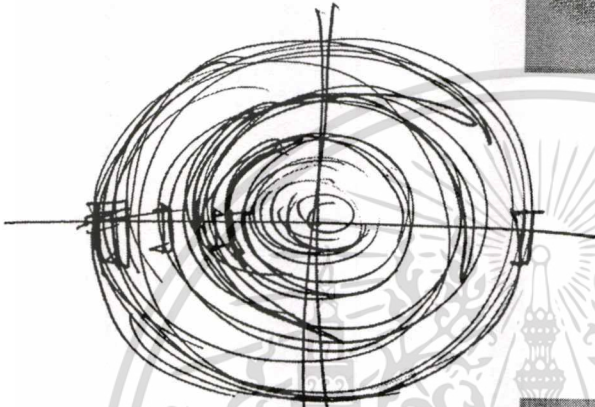
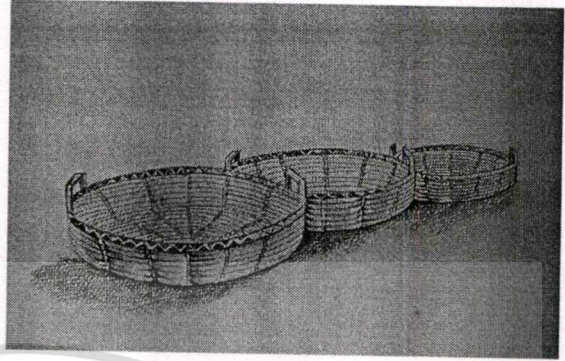
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



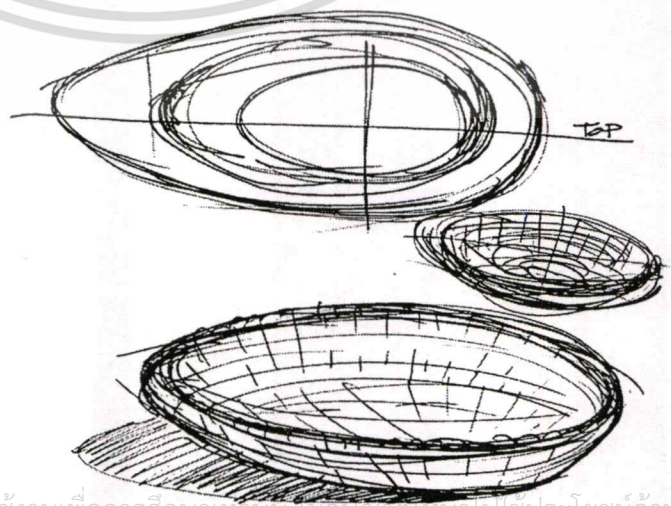
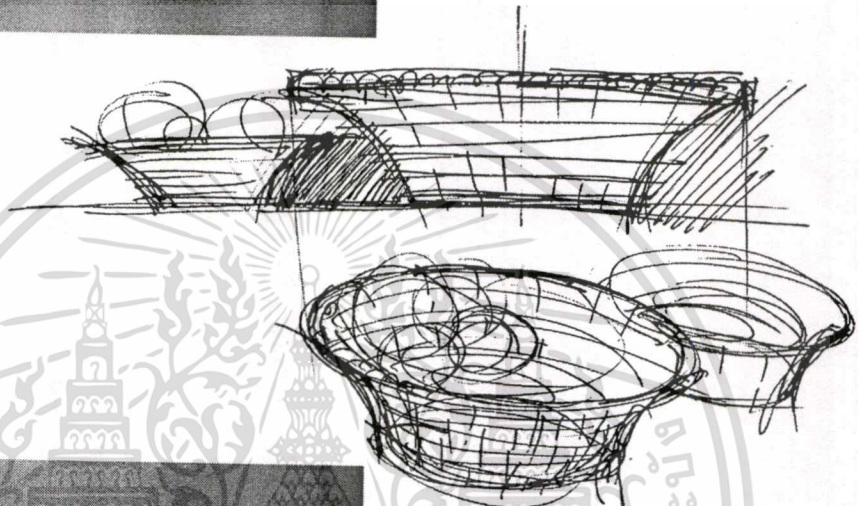
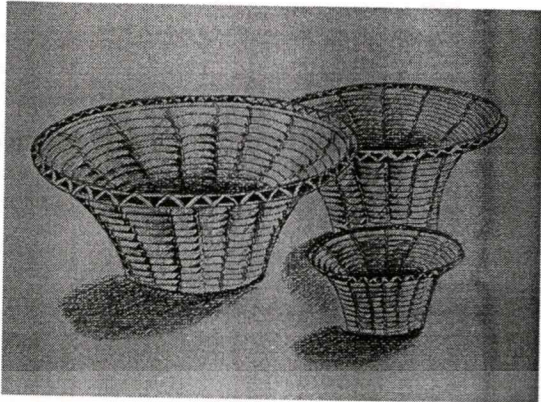
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



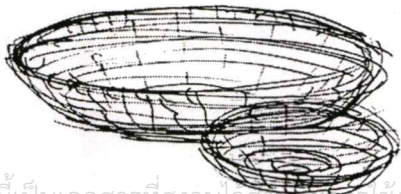
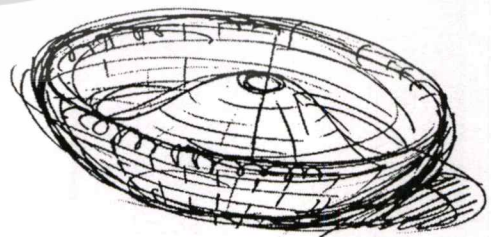
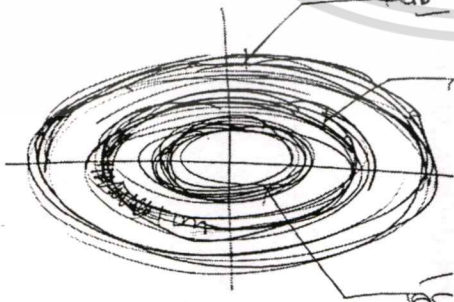
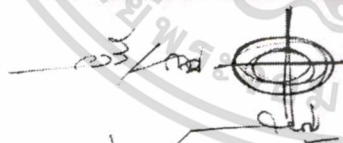
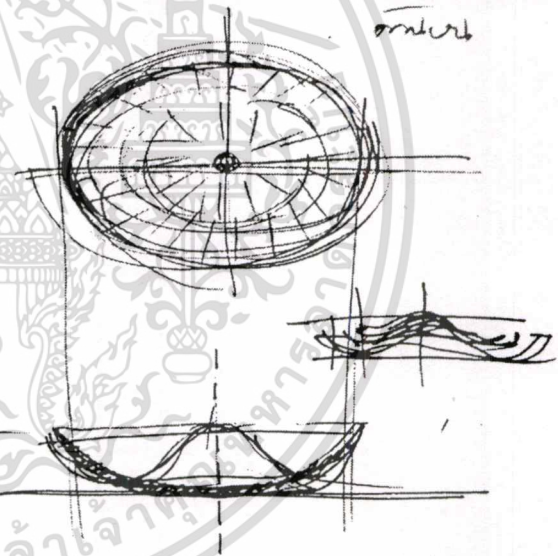
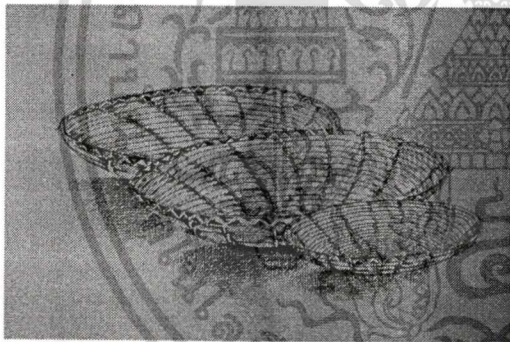
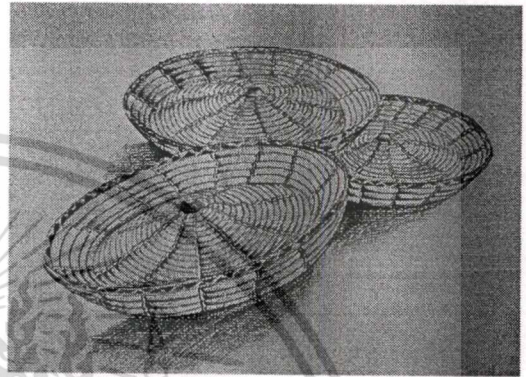
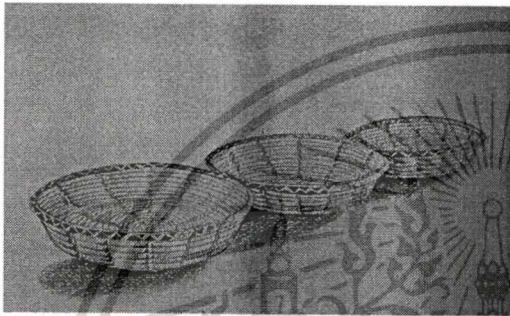
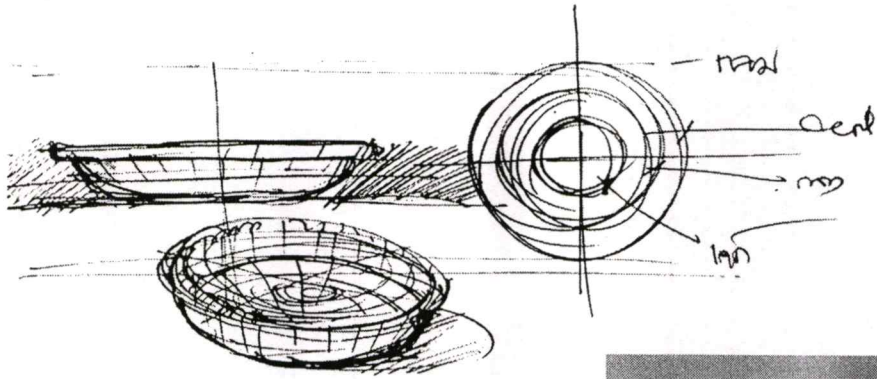
กาบ / 3 เล็ก, กาบใหญ่



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



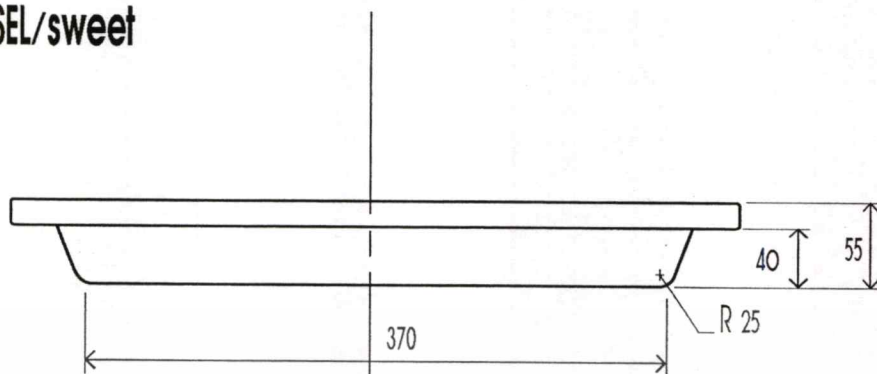
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เหมือนสัญญาที่เห็นไปไซ้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



lab, nan, turp

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์หรือการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

# LARGE VESSEL/sweet



FRONT VIEW



TOP VIEW

SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Suksikarn No.47065371

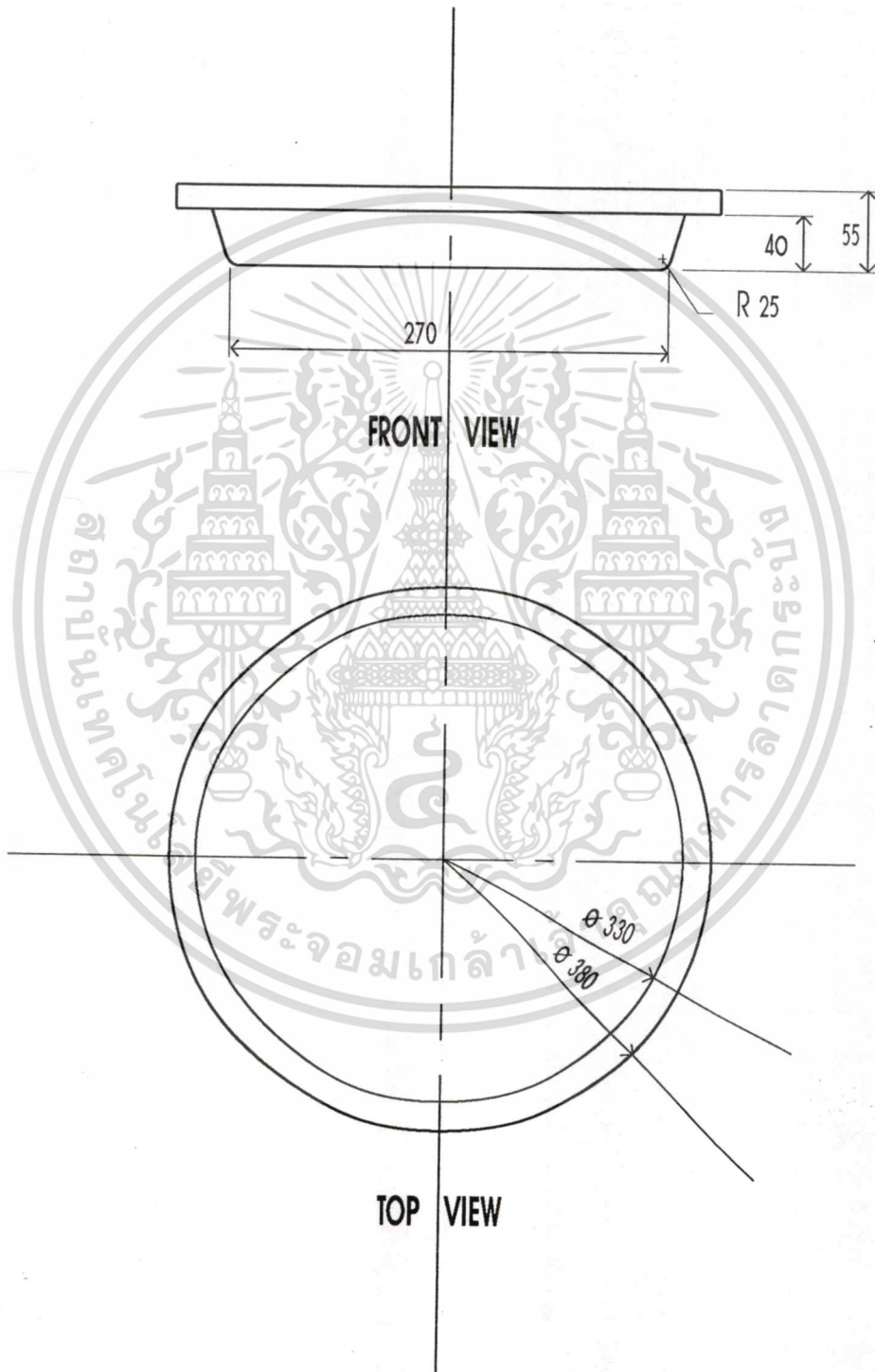
Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saritbutr

Date : 10 06 2006

Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

MEDIUM VESSEL/sweet



SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Suksikam No.47065371

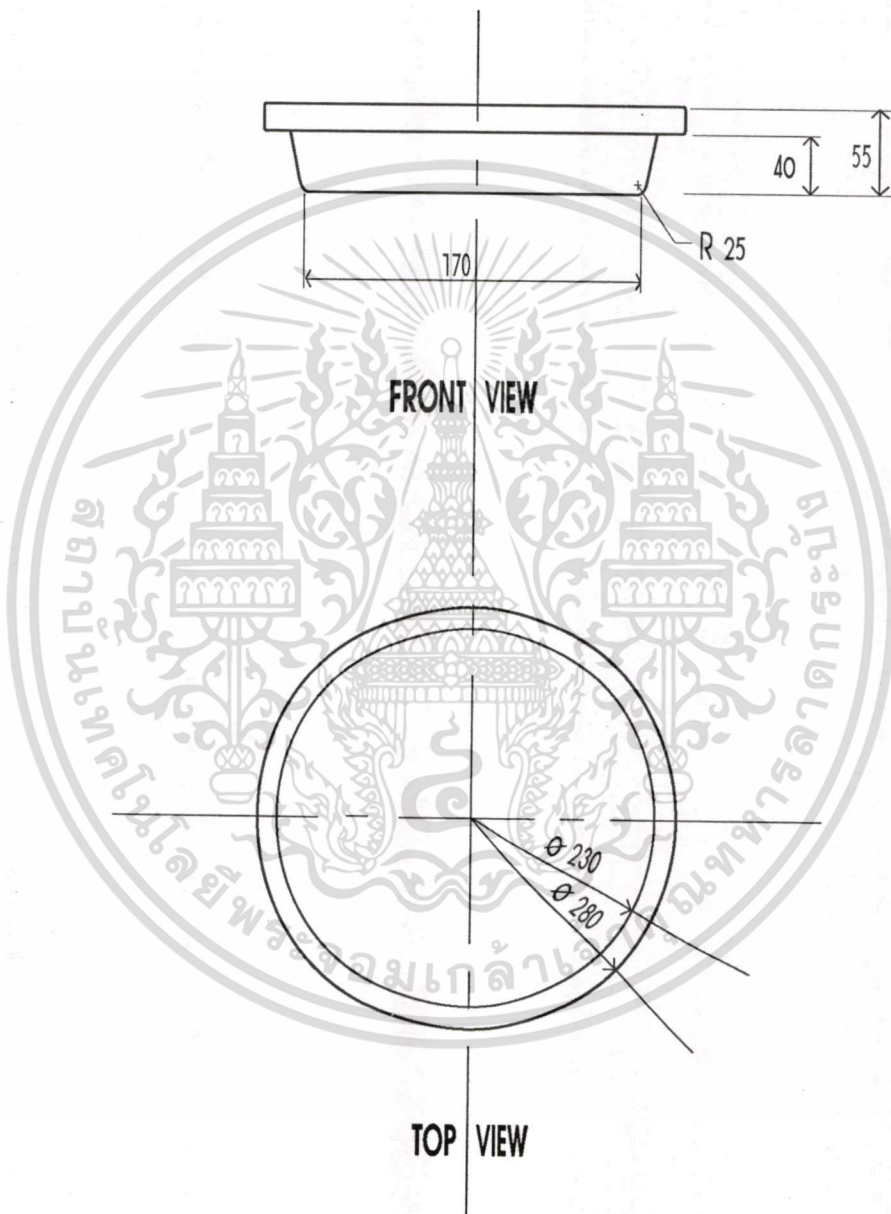
Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr

Date : 10 06 2006

Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

**SMALL VESSEL/sweet**



**SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.**



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMITL.

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Suksikam No.47065371

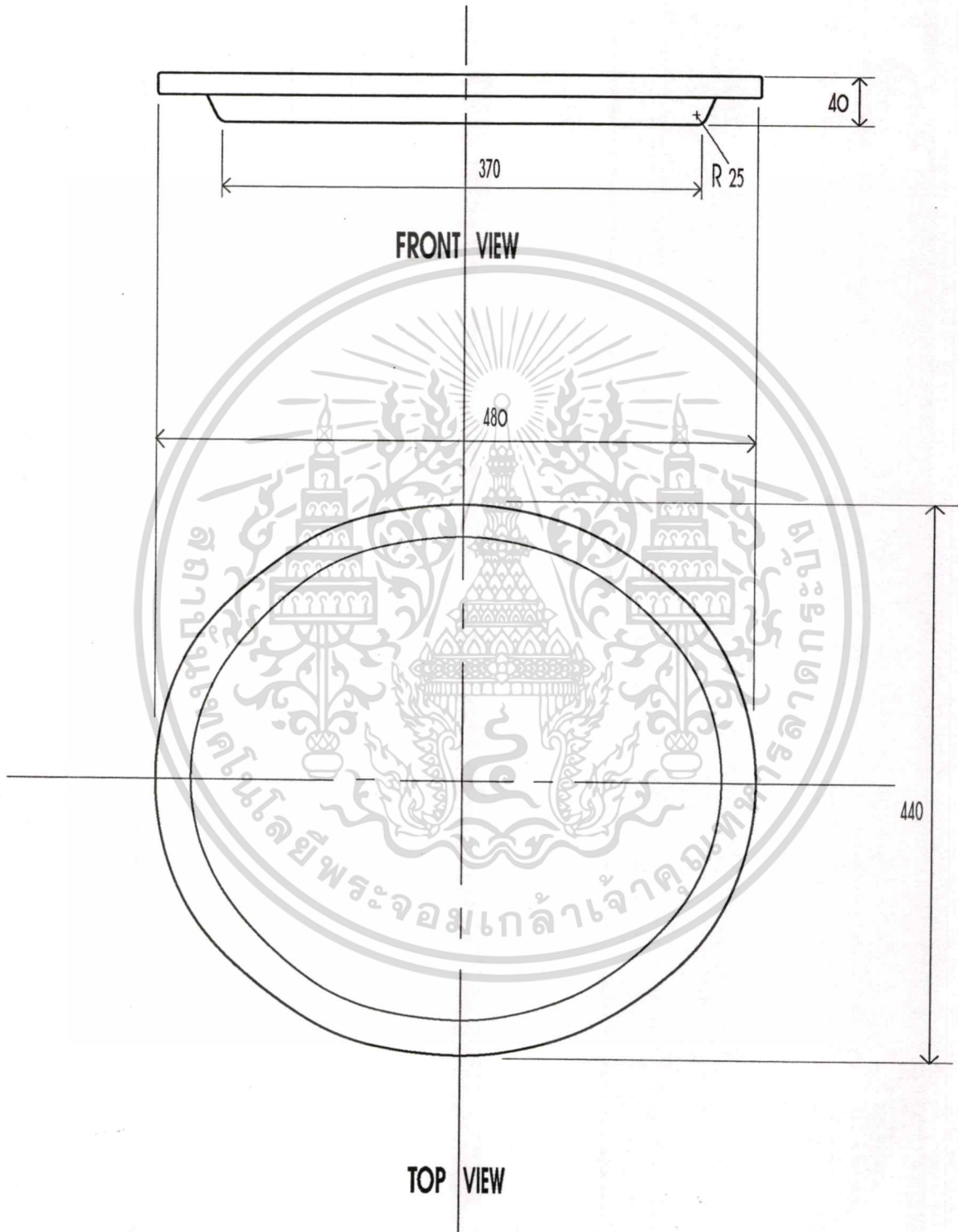
Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr

Date : 10 06 2006

Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

# LARGE VESSEL/smart



SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMITL

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Suksikam No.47065371

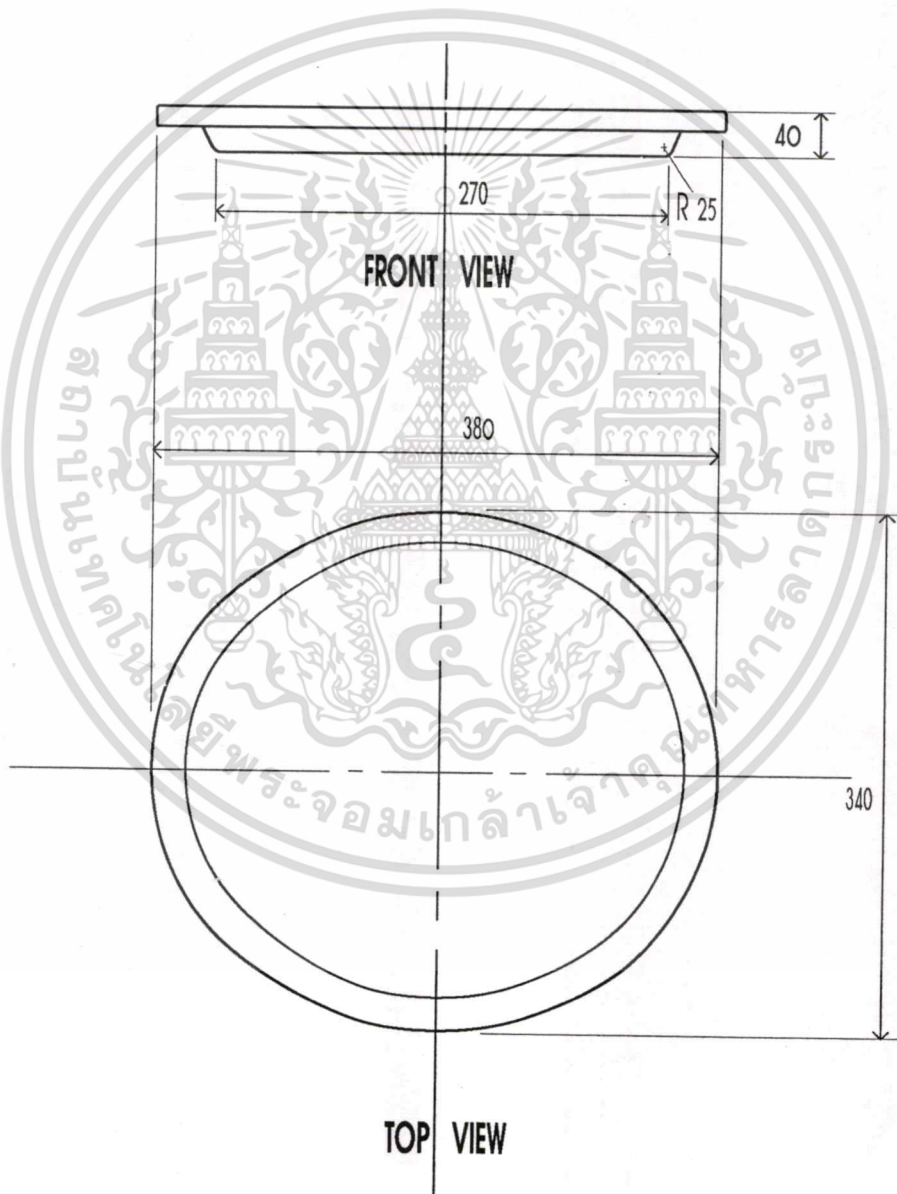
Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr

Date : 10 06 2006


Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

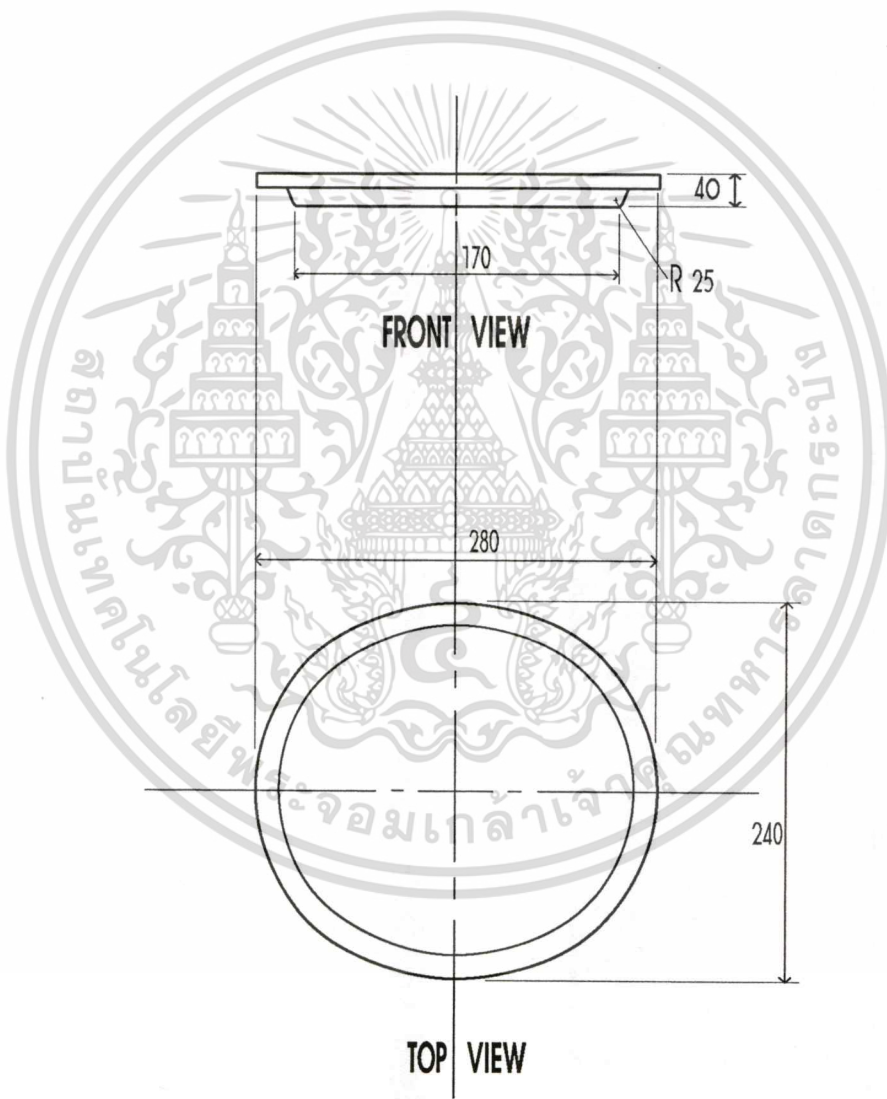
MEDIUM VESSEL/smart



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกองวิชาการเท่านั้น ไม่สามารถนำเป็นประโยชน์อื่นใด  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้  
**SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.**

	School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMITL. <b>STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE</b>	
	Name : Mr.Rewat Sukskam No.47065371	Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Soributr
	Date : 10 06 2006	Plate No.9
		Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

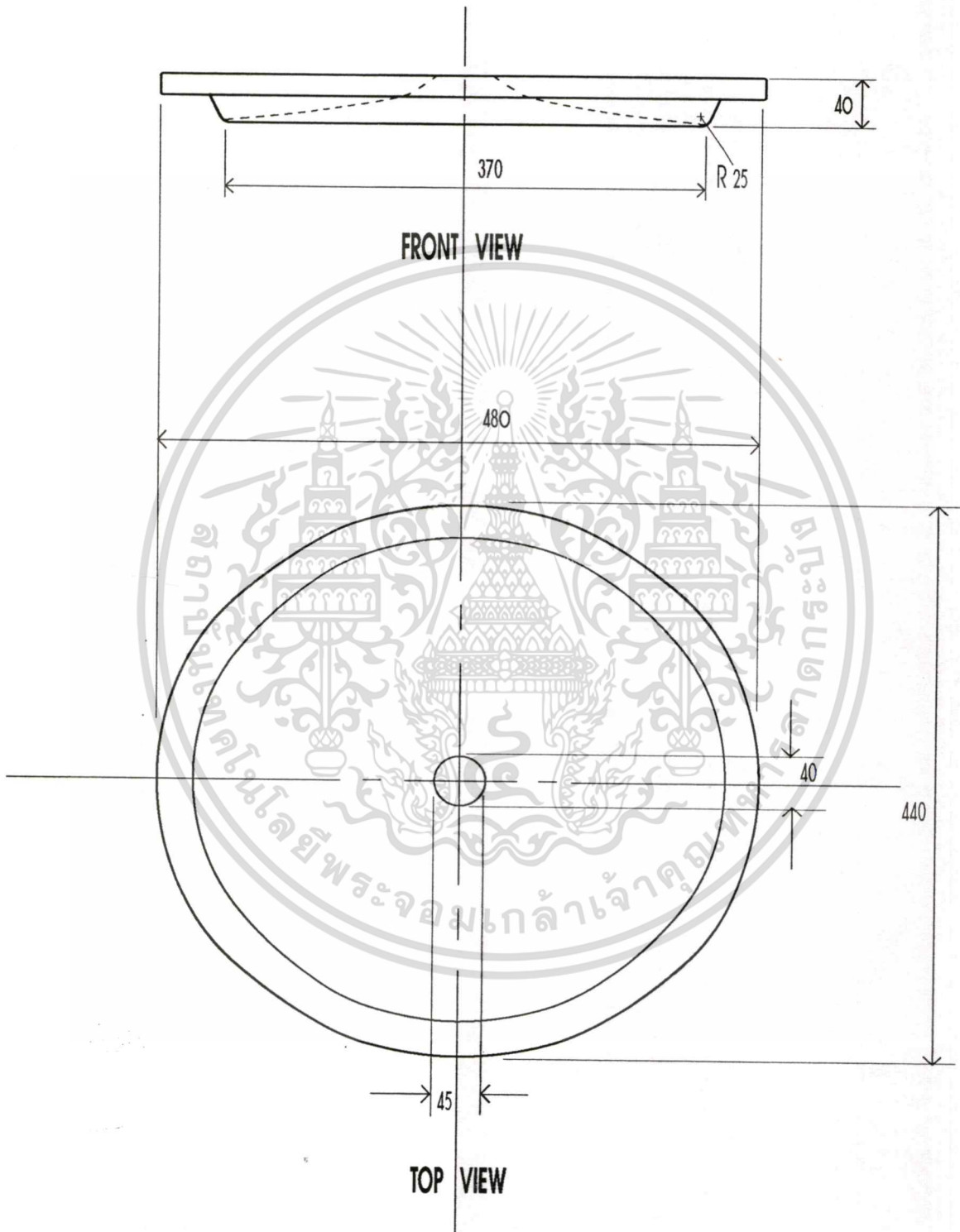
SMALL VESSEL/smart



SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.

	School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL	
	STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
	Name : Mr.Rewat Suksikom No.47065371	Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr
	Date : 10 06 2006	Plate No.9
		Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

# LARGE VESSEL/sexy



SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Suksikarn No.47065371

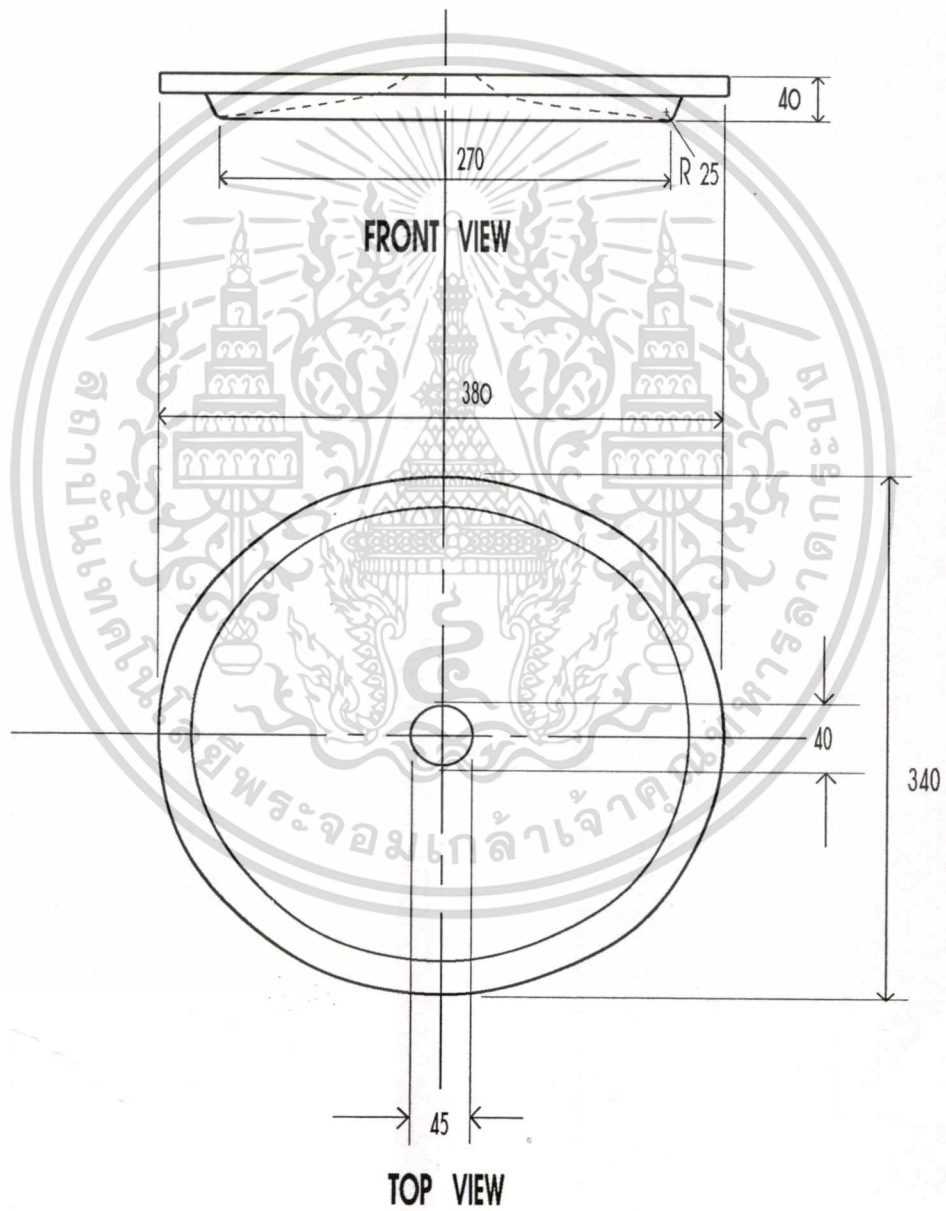
Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Scributr

Date : 10 06 2006

Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

MEDIUM VESSEL/sexy



SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Name : Mr.Rewat Sukskam No.47065371

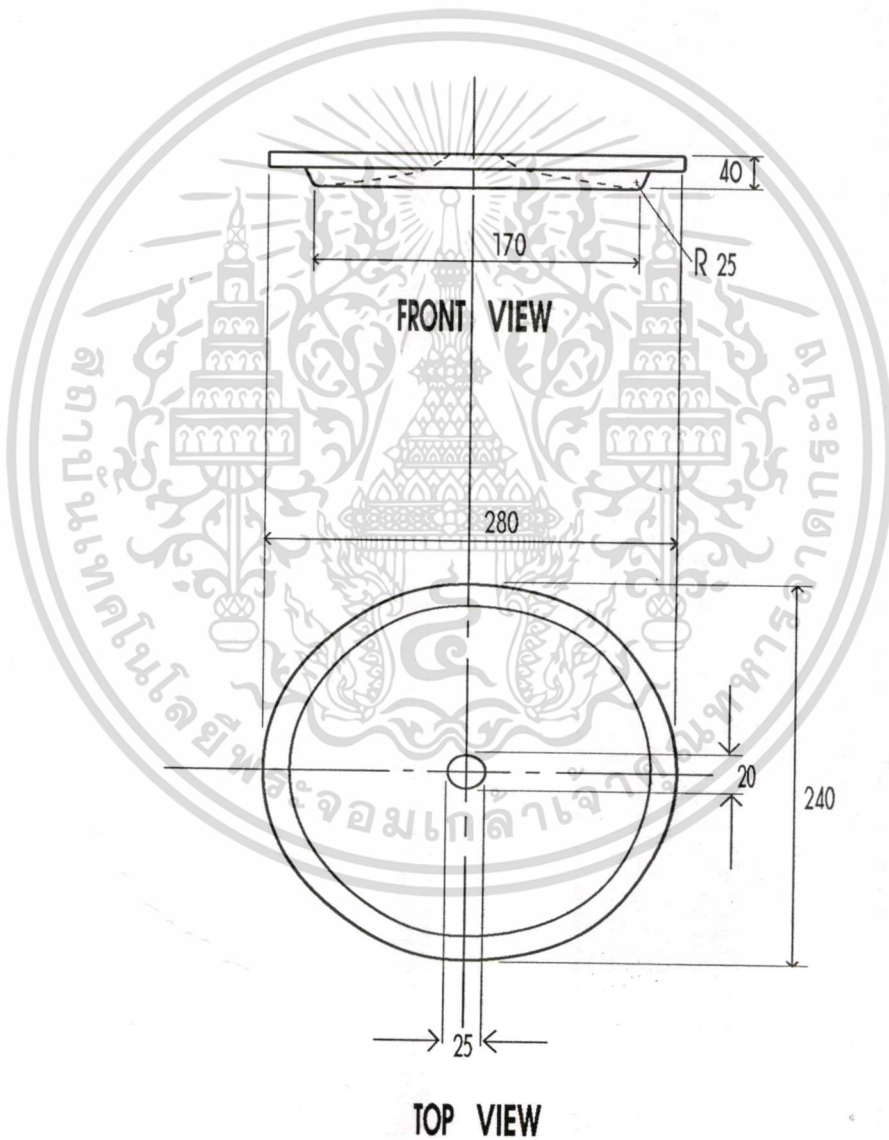
Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr

Date : 10 06 2006

Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang

**SMALL VESSEL/sexy**



**SCALE 1 : 5 UNIT OF M.M.**



School of Graduate Studies, Program in Industrial Design Technology, KMUTL.

STUDY AND DEVELOPMENT OF KRACHUD BASKETRY PRODUCT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

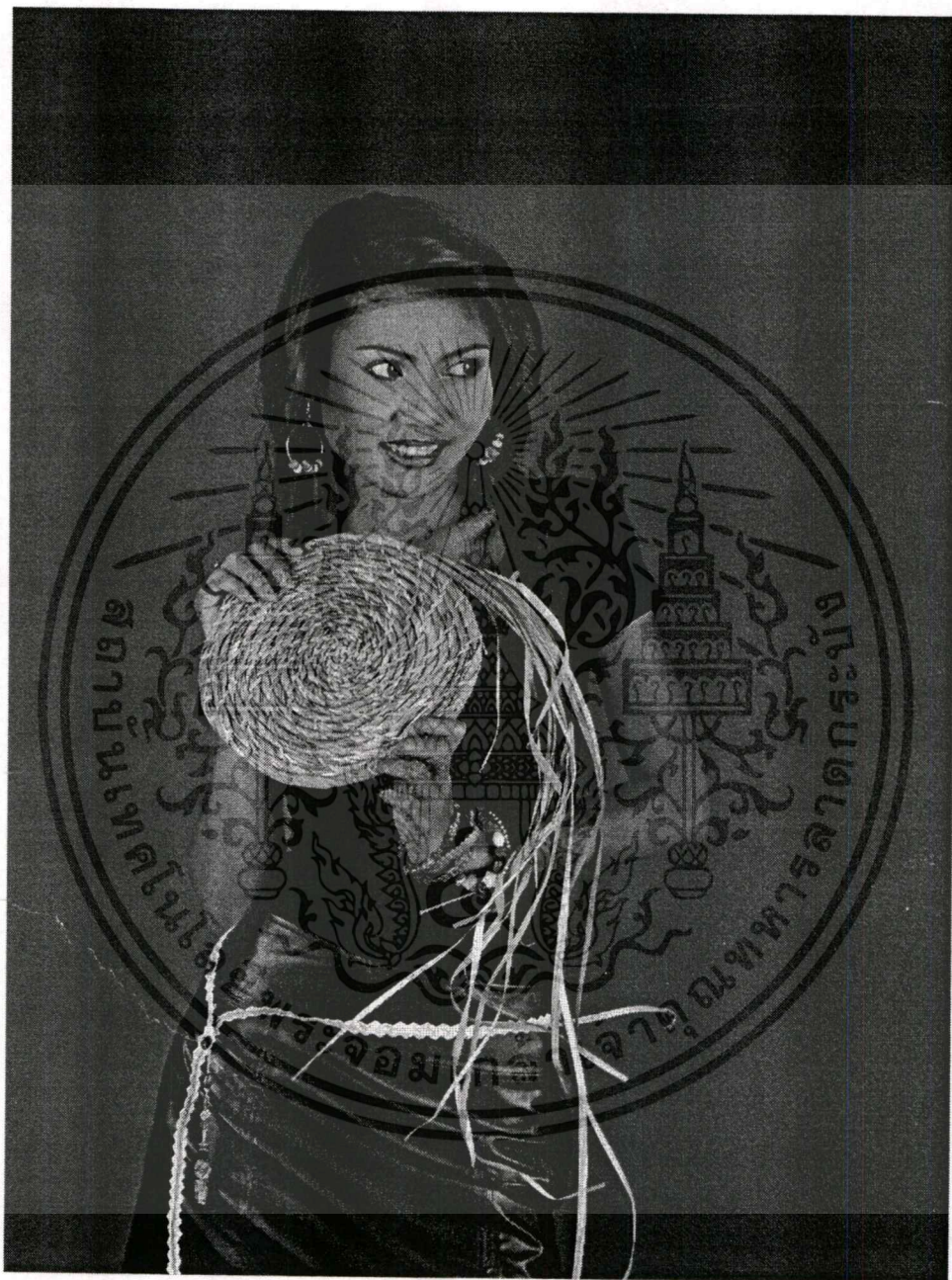
Name : Mr.Rewat Suksikarn No.47065371

Thesis Advisor : Assoc.Prof.Udomsak Saributr

Date : 10 06 2006

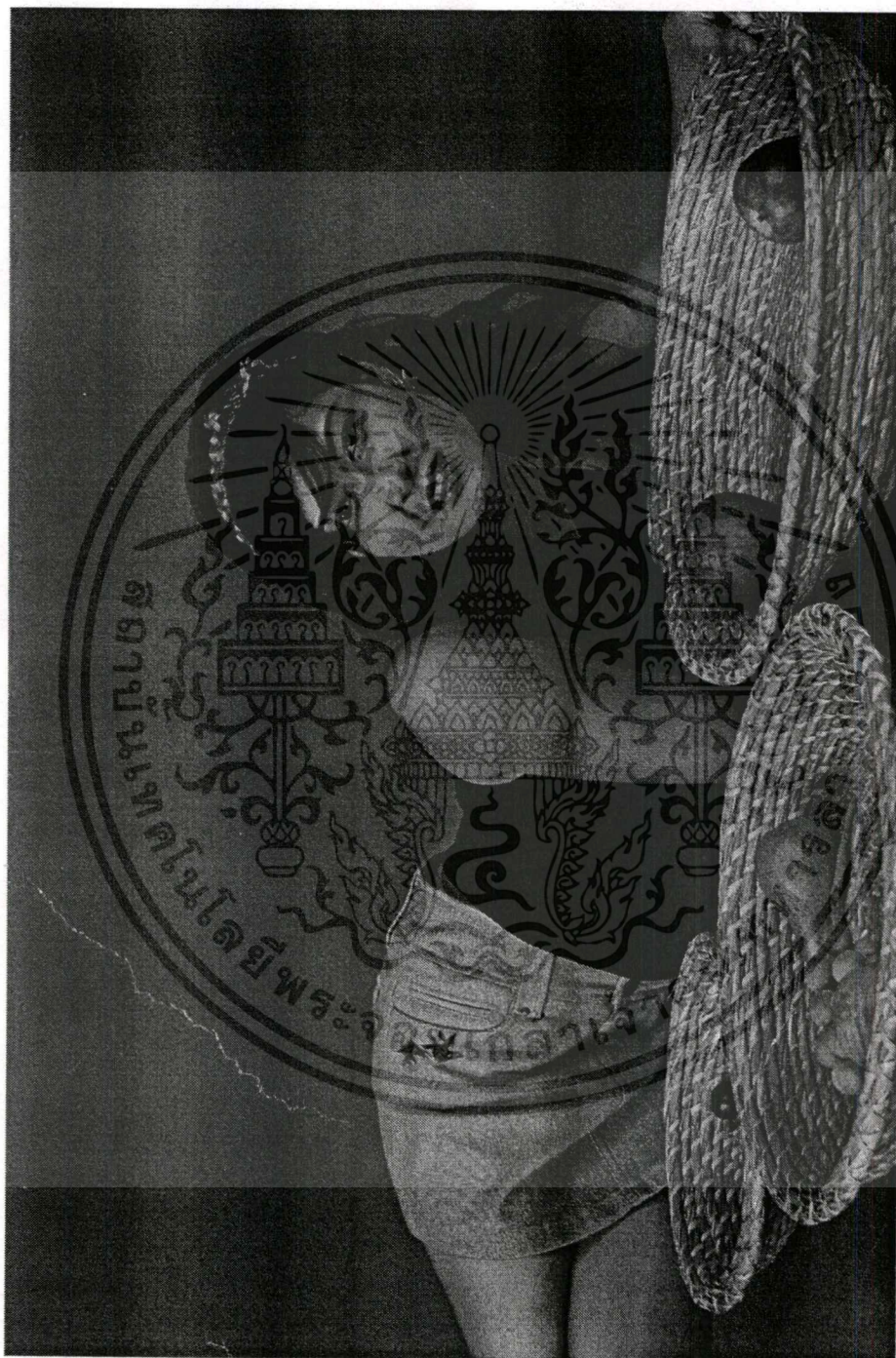
Plate No.9

Co-Advisor : Assoc.Prof.Dr.Nirat Soodsang



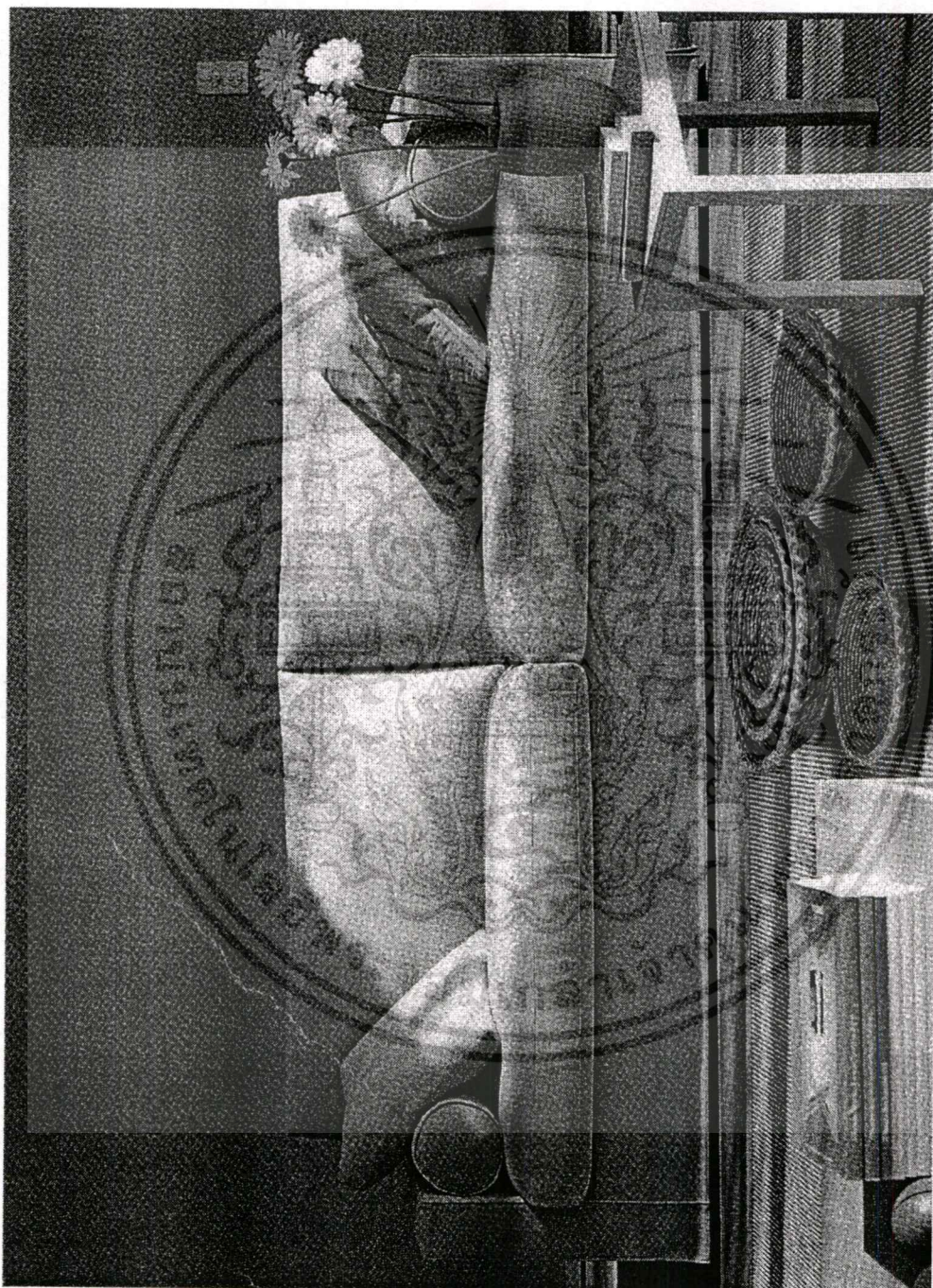
รูปแบบลายเย็บขดแบบเวียนกันหอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ผลิตภัณฑ์จักสานกระจุจรูปแบบที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



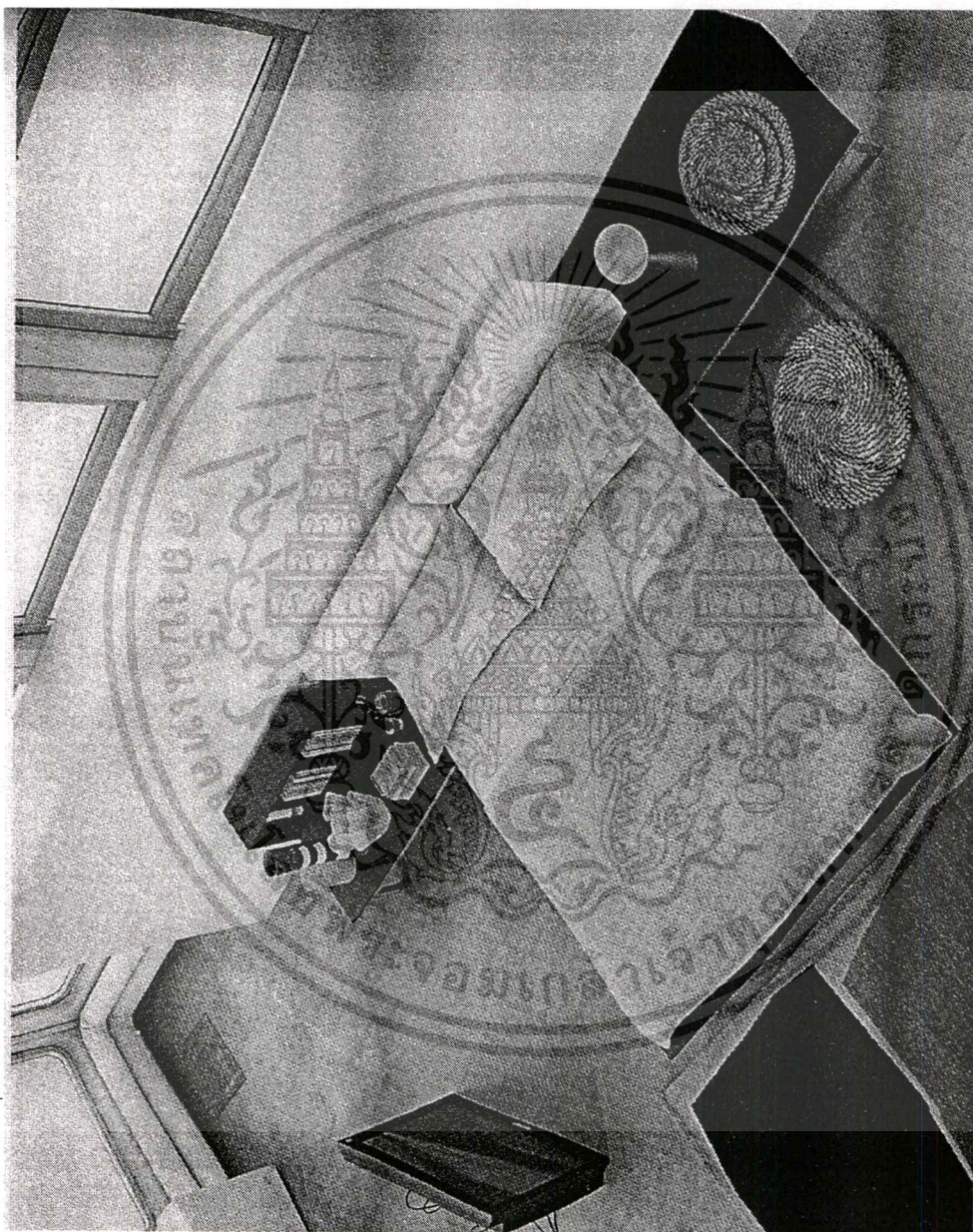
ผลิตภัณฑ์จักสานกระจุกกับบรรรยากาศห้องพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ผลิตภัณฑ์จากสถานการจตุรแบบที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



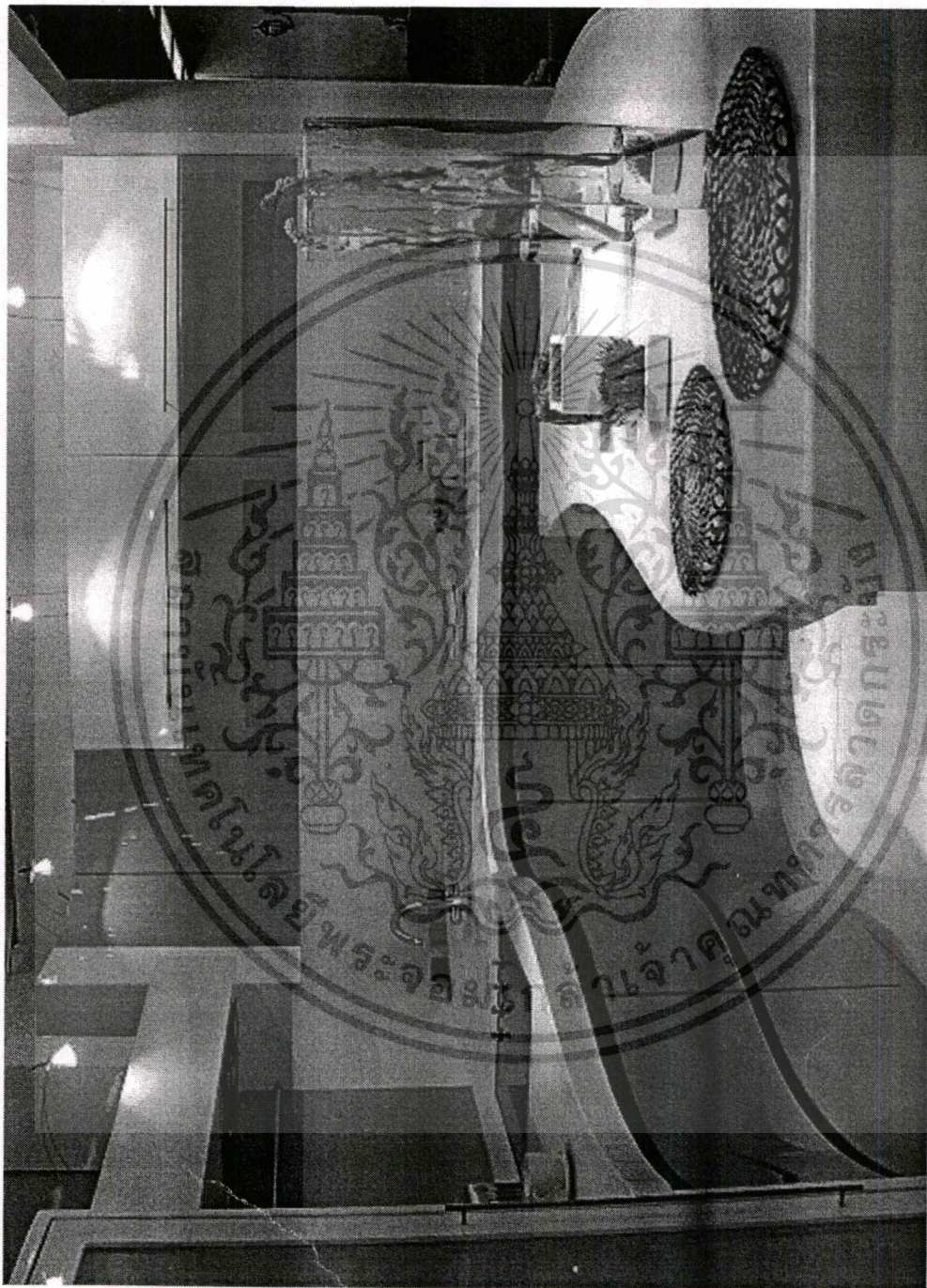
ผลิตภัณฑ์จากสานกระจุกับบรรยากาศห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



### ผลิตภัณฑ์จักสานกระจูรูปแบบที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ผลิตภัณฑ์จากสานกระจูดกับบรรรยากาศห้องครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2643

คณะกรรมการอำนวยการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๙ มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายจรุง เรืองศรี (อุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด  
นครศรีธรรมราช)สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ  
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายเรวัต สุขสีกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด  
กระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัด  
นครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สารินุต เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช  
สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว  
เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 คณะกรรมการอำนวยการ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรด  
อนุญาตให้ นายเรวัต สุขสีกาญจน์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับท่านและใช้แบบสอบถาม  
กับท่านเพื่อการวิจัยได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้  
ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร 02-326-4325 สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ **2643**

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

/6 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ  
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายเรวัต สุขสีทาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สารบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายเรวัต สุขสีทาญจน์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับท่านและใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยภายในศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2643

คณะกรรมการอุดมศึกษา  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

/6 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายเรวัต สุขสีกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายเรวัต สุขสีกาญจน์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับท่านและใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้  
ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2643

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๙ มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสุเมธ เม่งช่วย (พัฒนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานพัฒนาชุมชน  
จังหวัดนครศรีธรรมราช)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ  
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายเรวัต สุขสีกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด  
กระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัด  
นครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุคมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช  
สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว  
เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรด  
อนุญาตให้ นายเรวัต สุขสีกาญจน์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับท่านและใช้แบบสอบถาม  
กับท่านเพื่อการวิจัยได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้  
ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศกษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร 02-326-4325 วนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2643

คณะกรรมการอุตสาหกรรม  
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

16 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ ศูนย์สินค้า OTOP เมืองนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ  
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายเรวัต สุขสีกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม  
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด  
กระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัด  
นครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช  
สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว  
เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 คณะกรรมการอุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรด  
อนุญาตให้ นายเรวัต สุขสีกาญจน์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับท่านและใช้แบบสอบถาม  
เพื่อการวิจัยภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้  
ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2643

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

16 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอลาความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสมบูรณ์ หนูทับ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเคร่ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช)

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นายเรวัต สุขติกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายเรวัต สุขติกาญจน์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับท่านและใช้แบบสอบถามกับท่านเพื่อการวิจัยได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้  
ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



## บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานทะเบียน โทร.3692

ที่ ศธ 0524.04 / 2483 วันที่ 1 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงวุฒิด้านวัดผล ประเมินผลและเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน  
การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

ด้วย นายเรวัต สุขสิทธิกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหา  
บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด  
กระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัด  
นครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช  
สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็น  
ผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ  
ในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ นายเรวัต สุขสิทธิกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น  
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2483

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑ มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดผล ประเมินผลและเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน  
การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์โกศล สุวรรณบุญ

ด้วย นายเรวัต สุขติกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหา  
บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด  
กระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัด  
นครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช  
สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว  
เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ  
นายเรวัต สุขติกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น  
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2483

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

| มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดผล ประเมินผลและเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประดิษฐ์ กาญจนอักษรเดช

ด้วย นายเรวัต สุขติกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุดมศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ นายเรวัต สุขติกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/

2483

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

| มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อการวิจัย

เรียน นางนงนภัส เพชรสุข

ด้วย นายเรวัต สุขสิกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สารินุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ นายเรวัต สุขสิกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2483

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑ มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นกล้า

ด้วย นายเรวัต สุขสีกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุดมศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ นายเรวัต สุขสีกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2483

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

1 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อการวิจัย

เรียน นายศุภชัย แก้วทนาง

ด้วย นายเรวัต สุขติกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สารินบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ นายเรวัต สุขติกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ ศธ 0524.04/ 2483

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
ถนนลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

1 มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจักษุศาสตร์เพื่อการวิจัย

เรียน คุณแพทย์ กุญเษนตรี

ด้วย นายเรวัต สุขสีกาญจน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักษุภัณฑ์ในจังหวัด นครศรีธรรมราช” โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สารบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สูดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุดมศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อการวิจัยของ นายเรวัต สุขสีกาญจน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายเรวัต สุขติกาญจน์
วัน เดือน ปีเกิด	22 สิงหาคม 2514 จ.นครศรีธรรมราช
ที่อยู่	93/1 หมู่ 7 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เทวบุรี อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000
ประวัติการศึกษา	
2545	ศิลปบัณฑิต สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2549	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ความชำนาญเฉพาะด้าน	การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบเฟอร์นิเจอร์
ประสบการณ์การทำงาน	
2545	นักออกแบบ โครงการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (กพช.) กับ สมาคมการค้าส่งเสริมหัตถกรรมไทย
2545-2546	บริษัท ลิฟวิ่ง แอท โฮม จำกัด ตำแหน่ง นักออกแบบผลิตภัณฑ์
2546	ที่ปรึกษาทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
2546-2549	อาจารย์พิเศษประจำโปรแกรมวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ปัจจุบัน	นักออกแบบและนักวิจัยอิสระ อาจารย์พิเศษด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
ประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย	
2545	“เครื่องเรือนสำหรับการพักผ่อนจากเส้นใยกระจูด” ศิลปนิพนธ์ สาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2548 “การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าทอเมืองนครจากกระจูด”  
ได้รับทุนสนับสนุนโครงการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่  
จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน

**เกียรติประวัติ**

- 2546 รางวัลที่ 2 การประกวดผลงานด้านการประดิษฐ์ และ  
รางวัลชมเชย การประกวดผลงานด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์  
ชื่อผลงาน “เครื่องเรือนสำหรับการพักผ่อนจากเส้นใยกระจูด”  
โครงการส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและพัฒนา  
ภูมิปัญญาไทยประจำปี 2546  
กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์
- 2549 ออกแบบตราสัญลักษณ์สถาปนาครบรอบ 50 ปี  
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

